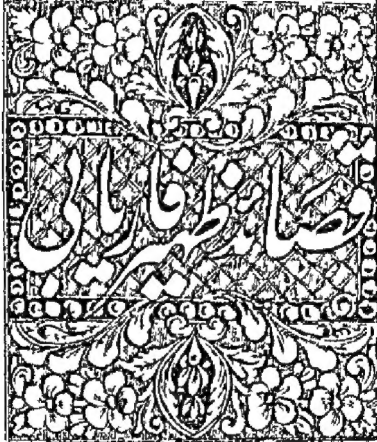

صنایع مکینان و فضل خلایق و زین
 بن جویع مکینان و نون و مین

در بیان صنایع مکینان و فضل خلایق و زین بن جویع مکینان و نون و مین

در بیان صنایع مکینان و فضل خلایق و زین بن جویع مکینان و نون و مین

در بیان صنایع مکینان و فضل خلایق و زین بن جویع مکینان و نون و مین

کلاغ چند طیفه بخون دل تبند
 رگرم مژده کفن برکش و در پشته
 به ان طمع که دهن خوش کنی ز غایت حرص
 بوقت صبح شود پیچ و زور معلومست
 که مرد در تن کسب بر یا نیا بد راه
 بپا بدست میالاسی کان همه نهست
 دل مرا چو گریبان گرفت جذبه عشق
 بشد ز خاطر اندیشه سوسه و معشوق
 زهر چو گفتم و کردم کنون پشیمانم
 وزیر شرق و مغرب نصیر دولت و دین
 نه در حدیقه فکرش وزیر بکار غلط
 ز طول عرض جبار کمال او صد
 نشسته در دل و جسم ملک بیست او
 زین و تائب لطف خفی چو جرم سما
 صریح یک تو در کشف شکایت جهان
 بزیر دامن افلاک خلقت آن مجر
 بگرد خطه اسلام حفظت آن خندق
 سوی حرم جلالت ترا همان رهبر
 تو سوی با علمی کرد که رایت صبح

تو جمع آوری کین طلست و آن سیف
 میان اهل فروت که داردت سعاد
 نشسته ترصد که تن کند زنبور
 که با که باخته احش در شب و یخور
 گیر که لشکر حرص و هوا کند مقهور
 که قطره قطره چکیدت از دل انگور
 نشاند دامن مهت ز خاکدان غرور
 برفت از سرم آواز بر بط و طنبور
 بخرد عا و شناسه خدا یگان حد و
 که باد رایت مالیش تا ابد منصور
 نه بر صحنه غریش نشسته گرد و تور
 نه در سان فلک معترف شده بقصو
 چنانکه صولت می در طبیعت مخور
 و یک گشته چو خورشید در جهان مشهور
 چنانکه نغمه داود در ادای زبور
 که کرد حبیب آفتی را پر از نثار بخور
 که می نیابد شعیر بر و مجال عبور
 نمود راه که اولی کلیم راسوی طور
 بزیر سایه او کم شود بوقت ظهور

نبرد

چ

ع

نبرد

سها چو برق زنگه هریست از تیغ
من آن تهمتن در یاد دل که وقت صبح
جهان متغیر شد و ایام اعتراض نمود
منم که بر رخ کیتی چو روز مشهورست
اگر سپهر پو شاد ز راهی من رازی
بینگلنه پرو بال کرگسان فلک
به پیش من صفت دشمن چگونه دارد پای
چو عون و مصمت ایزد مرا سپر باشد
ز حرص ز رچه همان نام ذنگ بفروشد
به پیش من تنواضع با عتی صدره
هر آنچه گویم ازین خصلت و دعوی نیست
خدا گنجایا هر چند ز محنت باشد
کیان نبود مرا پیش ازین که باقی عمر
کنون زمانه بگرفت که ثبات بدست
ز دل برآیدم اکنون و روی آندارم
اگر ضرورت از میان بگیرم دهن
باز زو طلبیدم همیشه خدا مدد تو
مرا بجز بک صاحب عرق پیچ کن
رجوی لطفت و گرم آب ده مرا و بین

تقریر جو نور در هر قبه ایست از سپهر
بود ذخیره کانه عشا به مختصر
که من خلاصه تا اینده و نایه نظرم
همه فضائل قد و مناقب پدرم
چو جیب صبح هم پر دایه ای پدرم
همان زمان که به بنید تیر چار پدرم
که لحظه لحظه را اقبال میرسد مشرم
ز زخم حادش حاجت نیو قد حذر م
منم که ملک جهان را به نیم جو غم
زمانه خاک شود تا قدم بهر پدرم
که هست فزانی گواه معتبرم
ز حال قصه خود چون حجت بر شرم
بود ز خاک جناب تو حاجت سفرم
کنده گشته بجای و طیفه لبم
که گز نطق بزخم تلبهان بود خطرم
چگونه دل و دهم که در تو در گذرم
رواها را که زین آرزو رسد ضررم
که من بیلخ فصاحت درخت باروم
که عاقبت تو چه برافوری ز بار و برم

در این شعر از زبان شاه گویا است
از قلم

ز خشم تو چنان ترنگ شد و فتنای پیر
توئی که تا ابد از رنگ بوی دولت تو
ز دست ساقی طشت تو یک پیا بود
ز صورت طبل نطق تو یک نوا باشد
فلک به منند حکمت از ان نشاند که
کمال فضل مرا شاید از مجلس تو
بیک سخن دهی ظلم را فرو بندی
بقهر آب فنا بر سر فلک رانی
ز خار حادش تا نشکند گل انصاف
ز اخیره عمر که چون بقای ابد

که هست دمزدن و شمنت بد شکاری
چمن بزرگ اندوی شد صبا بشاری
که در گلان فگند از دست جام شکاری
که گیل پیاسی در آرد لباس زنگاری
همیشه جات بلذات را نگه داری
از پر دم که تو شاه خسته اطواری
بیک نظر شکم آرد بر را بانباری
بلطف تخم و فاد دل جهان کاری
بچشم خصم تو گل را بساد جزواری
در ای عقل تصور بود بسیار

مطلع ثانی

رهی چه عقل عالم گشته در نگو کاری
کینه قاعده تیغ تو جهانگیر
زمانه را که بقلبت بخواب رفته بود
جهان کلاه رشادی بر افگندگر تو
توئی که حجت تیغ تو قاطع است بدان
درین مجال سخن نیست چرخ راه خرد
جهانیان تبو امر و ز چشم آن دارند
اگر ستاره خلاقی کند تو پسنیدی

هسلم ست ترا منصب جهان داری
کینه خاصیت دست تو گمرازی
کشیده خرم تو در دیده تحمل بیداری
بهفت قلعه افلاک سرفرو آری
که تو به ملکیت سحر و بر سزاواری
که عذر رنگ بیرون می بر دبر موی
که زیر دامن انصاف شان نگه داری
و گر زمانه جفا کند تو نگذار می

یکی از اولیای ای روزگار است
عجب زنگه درین غم هنوز دل شام
که یادگار باند نشان چهره من
طغان شه این محرم که شاه انجم چرخ
کفش چنانکه بوقت سفاقر و بریزد
دلش چنانکه به گام کینه بست کند
در آن مقام که بشاد خرم او دیده
در آن دیار که افتد ز عدل او سایه
خدا یگانا بر وفق رای به افلاطون
بیا فرید ز اقبال صورتی پس ازان
چنانکه باده محسوس بیاله نقل کند
بر فز گار تر آن یافت انتظام جهان
عجب نباشد اگر کز دم فلک هر دم
ز گردنیل تو مشاطگان عالم قدس
ز بانه حکم ترا جا کرے بود منتفا
ایار یا ضامانی بسجود تو خستم
اگر چه قائم از کنه بد حبت خواهم
ولیک دست حوادث چنان مگو گریه
سفن شکایت گردون شده و غدا نیست

که روز روشن من ارد چون شد بایم بود
بران امید که سیس کند فلک مشکور
بر آستانه شاه مظفر و منصف
رماه رایت ادعایت شان نور
برو می دست نهان خاتهای کان بگو
بزر پاپ بر آورده شنین و تهور
خرد ضعیف بصر باشد و ذک شیب کور
بیتد روزه بود آفتاب وقت قلمور
ق ترا خدا سے زیر مصباح جمهور
حلول کرد و روحان کین و شاپور
پس از مفاقت تان قالب الگو
که از حمایت خوبی پاز شد کافور
نهان کن ز نیب تو نیش چون زنبور
کشاید ناله حسن گرد عارض حور
تعلک مثال ترا بسنده بود باسور
و یا جهان متعالی بجای تو سمور
که روزگار کتم بر شناس تو مقصود
که هست دم ز دم حمله نقسه الصدور
و کره عقل نداید بر ابدین معذور

عجب نباشد
که روزگار
که هست دم
و کره عقل

چون بر غنیمت سفری سایه اعلی
چند آنکه آتش غضبت یک زمانه زد
در ملک چون تو شاه اندر کسی بیاد
هر که تنید قصه جم کو بسیار بین
تو سر تاج و تخت فرو نهادی از آنکه
هر خصیلت و هنر که گزید از جهان خرد
منقر فلک ز کف تو شد بر آفتاب خود
چون خجرت هنر را باز گشت تیز
در هر زمین که خارشان تو برد مید
چندان بقات یاد که دصد هزار سال
تو خیمه قصه شب ظلم در تاج
از عقل و سخت بر خور و داود باش از آنکه

بر شکل آسمان پرکار

برام نو کند همه اطرافش از شر
ای ملک راز حبله شاهان تو با گیار
در ملک طول و در غش و در حکم گیر و دار
چون نالج سرفروزی و چون تحت پادشاه
در طینت تو تعبیه کرد دست کردگار
آری چو مست دست تو دریا گم از بنیا
چون رایت تو درین راه بالا گرفت کام
تا نفع خود و گلین اقبال داد بار
هرگز نهند درانش نه آزند در شمار
نواب رحمته مبر خلق بر ببار
چون عقل کار دانی و چون بخت کار گار

در مدح آتابک اعظم ابو بکر بن محمد در تهنیت عید

چون بر زمین طلیم شب گشت آسما
چیداشد از کراهِ میسران آسمان
دییم ز زربخته بدین لوح لا جورد
روی فلک چون مجسمه دریا دانه نو
بابر شاکی ماهی یونس میان آب
یا اچھو یونس آردہ بیرون رطبن حوت

افاق ساخت کسوت عباسیان شیعاً
شکل بلال چون بر چوگان شهریار
فونی ست گویا بقلم کرده نگار
مانند کشتیه که ز دریا کتد گذار
آهنگ در کشیدن او کرده از کتا
آفتاده بر کرانه دوز یا نیت و زار

12345678910111213141516171819202122232425262728293031323334353637383940414243444546474849505152535455565758596061626364656667686970717273747576777879808182838485868788899091929394959697989910010110210310410510610710810911011111211311411511611711811912012112212312412512612712812913013113213313413513613713813914014114214314414514614714814915015115215315415515615715815916016116216316416516616716816917017117217317417517617717817918018118218318418518618718818919019119219319419519619719819920020120220320420520620720820921021121221321421521621721821922022122222322422522622722822923023123223323423523623723823924024124224324424524624724824925025125225325425525625725825926026126226326426526626726826927027127227327427527627727827928028128228328428528628728828929029129229329429529629729829930030130230330430530630730830931031131231331431531631731831932032132232332432532632732832933033133233333433533633733833934034134234334434534634734834935035135235335435535635735835936036136236336436536636736836937037137237337437537637737837938038138238338438538638738838939039139239339439539639739839940040140240340440540640740840941041141241341441541641741841942042142242342442542642742842943043143243343443543643743843944044144244344444544644744844945045145245345445545645745845946046146246346446546646746846947047147247347447547647747847948048148248348448548648748848949049149249349449549649749849950050150250350450550650750850951051151251351451551651751851952052152252352452552652752852953053153253353453553653753853954054154254354454554654754854955055155255355455555655755855956056156256356456556656756856957057157257357457557657757857958058158258358458558658758858959059159259359459559659759859960060160260360460560660760860961061161261361461561661761861962062162262362462562662762862963063163263363463563663763863964064164264364464564664764864965065165265365465565665765865966066166266366466566666766866967067167267367467567667767867968068168268368468568668768868969069169269369469569669769869970070170270370470570670770870971071171271371471571671771871972072172272372472572672772872973073173273373473573673773873974074174274374474574674774874975075175275375475575675775875976076176276376476576676776876977077177277377477577677777877978078178278378478578678778878979079179279379479579679779879980080180280380480580680780880981081181281381481581681781881982082182282382482582682782882983083183283383483583683783883984084184284384484584684784884985085185285385485585685785885986086186286386486586686786886987087187287387487587687787887988088188288388488588688788888989089189289389489589689789889990090190290390490590690790890991091191291391491591691791891992092192292392492592692792892993093193293393493593693793893994094194294394494594694794894995095195295395495595695795895996096196296396496596696796896997097197297397497597697797897998098198298398498598698798898999099199299399499599699799899910001001100210031004100510061007100810091010101110121013101410151016101710181019102010211022102310241025102610271028102910301031103210331034103510361037103810391040104110421043104410451046104710481049105010511052105310541055105610571058105910601061106210631064106510661067106810691070107110721073107410751076107710781079108010811082108310841085108610871088108910901091109210931094109510961097109810991100110111021103110411051106110711081109111011111112111311141115111611171118111911201121112211231124112511261127112811291130113111321133113411351136113711381139114011411142114311441145114611471148114911501151115211531154115511561157115811591160116111621163116411651166116711681169117011711172117311741175117611771178117911801181118211831184118511861187118811891190119111921193119411951196119711981199120012011202120312041205120612071208120912101211121212131214121512161217121812191220122112221223122412251226122712281229123012311232123312341235123612371238123912401241124212431244124512461247124812491250125112521253125412551256125712581259126012611262126312641265126612671268126912701271127212731274127512761277127812791280128112821283128412851286128712881289129012911292129312941295129612971298129913001

طه بابر نقاش

۱۰۰

سازمان امور

ملا آں جہان جہان

4

تا بخت صورت شکندش ز رحمت نواح	هم کس که یکدم از می مضانت مست
بر ابلق زمانه بدین چاکه سوار	بغشایر پسته غم کیش از تو کس ندید
در مرغزار ملک بدین فریب شکار	بکشایست دست غم کس را میوقاد
خورشید پیش اسه تو نقد است کرمی	کیتی به نزد خود تو خاک است بل نیک
هرگز بدین منطقه شناخت از بیا	پیش از طلوع کوکب عدل تو آسمان
در باغ ملک بود کدو و هسر چار	در سبک و هر بود شب به سر گهر
بگذر چاد جاد تو آمد به زنیار	زان لحظه یاد کار جهان تنه نام نیست
بمکن نبود عالم شوریده را فرار	مار و زکار خطبه اقبال تو نمواند
لیکن برین یکی کله گردم اختصار	در حسب حال خود بخنی چه دوشتم
و سه سایه خدای زمین سایه برود	کای آفتاب ملک زمین نور او گیر
کس از رون پرده نقد نیست بار	ما از براسه نظم ملک درین جهان
باد از جو نظم من ابد اله حرم پدیدار	دوران دولت تو که نظم جهان است
عمر تو همچو عمر ملک افلاک به شمار	ملک تو همچو نیست فردوس بی زوال

در مدح ملک نصره الدین در تهیست ششستین مرشد ابو بکر بن محمد

گل از سراپه خلوت رود بخت یار	سپیده دم چو زنده از چشم به بخت یار
اگر نبوک فسلم سورتی کینا بگو	ز اعتدال هوا حاکم جانور کرد
که مدتی سر و کارش نبود جز بانار	نواهی خار کین از فدیست بخت یار
چه موجب است که عجمای کشت شکار	همه حال نیست که سر جان همی زنده نوا
چرا برشت زدن خوش بر دست چار	هنوز سر و سی در نیامده است نفس

در مدح ملک نصره الدین

مجال صبر کجا ماندم چه در حق من
 طبع بدار که کفار بشکنند صلیب
 جهان پنا اهرور در زمانه توئی
 فلک ز جاده تو افراشته نیست برین
 زمانه دست ترا دیدن من از راق
 غبار کیت آن کیمیا می نمیرست
 کسیکه غرقبول تو یافست در عالم
 قرار چون بودم در فراق حضرت تو
 بر صد بنال که در باغ عمر بشاندم
 زمانه تانده بود او فصل و دانش من
 چه وقت غفلت و هنگام از دست مرا
 هنوز پیش رکابم نبوده بر سر دوش
 هنوز از پس پشتم حایل جزا
 سراز بساط شهنشه چسبیده برگرم
 بدان خدای که ذرات آسمان زمین
 بدان قدیم که در عهد ادیست او
 چو آسمان درین را بانیان و خست
 چو آدمی دپری را با بسطوا افکند
 چنان نفقت در اطوار غیب سر قدم

زمانه بر سر باطل نماید این اصرار
 پس است اینکه بنده دشمنان زمانه
 که روزگار بجهت تو دارد دستگذار
 ستم ز عدل تو آور در روی پر دیوانه
 شاره تیغ ز بافت قاطع اعصاب
 که گشت سکه خویشید از تمام عیار
 پنجم هست وی هست ملک سی رخسار
 هنوز کار مرا با فلک نداده قرار
 یکم هنوز ز ختم نیامده است بهار
 چگونه دست بدارم ز دانش زمانه
 زانده دور متعزگشید دوار
 بجای غاشیه گیمت ماه غاشیه بار
 نکرده بر سر شمشیر نیکو ان اشار
 نعوذ بالتدبیر از چنین سرو کار
 همی کنند پاک ذات او اقرار
 جهان نبود و نبود از جهانیان آثار
 یکم ازین دو ندانست کفش ام و شای
 برآمد از دل هر یک هزار ناله زار
 کرده یافت در و هم و فکر ابغیا

بحرست قدیم صدق آن جوانمردان
 بنور طلعت خسرو که آسمان گستران
 بچار بالمش آتش که برافزوده اند
 بدان پلارک گوهر نشان که در غایت
 بدان سینه زان رعیت زمین پیا
 بحق این همه سوگند اگر از عظمت
 که چشم من بجهان آن مان شود روشن
 خدا یگانا که کشف حال من بکنی
 در بر این شرق و غرب نفروم
 ز خیرست تو چه شاغل بود مرا بجهان
 نصیب آید من انشست و سید
 ز حضرت نبی غیبیم همین دوست
 چه داغها که ز چرخ نشسته بر سینه
 هنوز در غم آن مانده ام که چون فدا
 اگر ز خوف در جادو تحیرم ز هست
 مرا شکایت بسیار و شکر اندک هست
 میان عالم و جاهل تفاوت بقدر
 قدم زو آره بیرون نمی نهم آخر
 برور در حق ثنائی تو میکنم تعلیم

که کس نبرد بر ایشان سبق درین غما
 نظر بر تو تواند گماشتن زوقار
 و دو سایان سپید و سیاه لیل و نهار
 بدان شعله نازت در میان بجار
 بدان کند سپهر افکن دستار تکرار
 بر آسمان وزین حمل آن بود دشوار
 که آستانه شد بستر من بچرخه غبار
 تو صدق هر چه نمودم یکے بود زهرار
 که خاک کدو قالی ندارد این مقدار
 که دام خویش و تبار و دام ملک عفا
 که این متاع ندارد جوشی درین بار
 که بوده ام بدل آزرده و بتن بجار
 چه اشکها که ز چشم دویده بر رخسار
 ز منج حادثه کشتی عمر من بکنار
 که پاسی بر گنجست و دست در دهم ما
 اگر چه می زنم دم زانک و بسیار
 که این کشیده عمان باشد آن گشته
 بسیر بگرد جهان گشته گیر چون پرگار
 به شب وظیفه میخ تو میکنم تکرار

نور طلعت

نصیب

بسی صد و نوزدهمین غزل است از مجموعه غزلیات و نثرات

هر کس که بر قیصر تو گردی نشست از د	در حال گردش فلکش خاکسار کرد
و از آنکه با تو دشت و کین بنیان نهاد	دوران روزگار مرادش گنای کرد
خورشید زیر سایه عدالت پناه جست	کردون بگرد مرکز حکمت مدار کرد
چشم فلک میدونه بنید بر خورشید	آن لطف که در حق تو کردگار کرد
از یکسعد و دین که بماندست دفع او	هم دولت کند که چنین صد هزار کرد
چون مصطفی بوعده نصره وثوق و آ	عیسی نبود اگر دو سه روز انتظار کرد
این است بسته را تو کشادی که عبادت	آنکس که بود تعبیه استاد وار کرد
تاویل تو همان آنچه بود پیش از آنکه ملک	آزاد مد خداست که دین را حصار کرد
شمیر مرتضی سوز از آسپه نه بود	پشتی دین حق لقبش فی الفقار کرد
این دین عزیز کرده نماید ایزد	هرگز بدگر و شعبده توانش خوار کرد
بادت امان ز جاده روزگار از آنکه	عدل تو دفع حادثه روزگار کرد

ادب مع نصره الدین ابو محمد بن محمد فی تهنیت عید

صبح دگر از مشرق اقبال برآمد	در گلشن ایام نسیم سحر آمد
چون گوشت عید با فاق رسیده	در باغ سعادت گل شادی برآمد
آن دعد که تقدیر می داد و فاشد	و آن کلام که ایام همی خواست برآمد
آسوده جهان از لقب خورشید جوادش	چون در کشت عدل شده دادگر آمد
اقبال غلامانه میان بسته محبت	در بار که خسرو جمشید فرآمد
فرمانده شاهان جهان عظم آباست	کز صد منت بخش فلک زبای در آمد
شاهنشاهی بکر محمد که جهان را	از حضرت او مرده عدل عمر آمد

درین بسیاری
باید علی حساب
این مطلع نبات
شود و طبع کتب
سوی صاحب
مدح دیدار شد
انست در دنیا
چون گوشت عید با فاق
باید و باغ
سعادت گل شادی
باید

[illegible][illegible]

دوران فلک سخره قربان تو بادا
بگذار چنین عهد هزاران که جبارا

کز عدل تو دوران حواد -
هر لحظه را قبال تو عید دگر آید

در مدح مطلق الدین قزلباش ارسلان

شرح غم تو لذت شادی بجان به
طاوس جان بیلوه در آید ز خر
شمعیست چهره تو که هر شب ز نور خورشید
خلق بر تو تو چو پروانه سوختند
زلفت ببادوی برادر کجا نیست
هند و نندیده ام که جو ترکان جنگجو
جز زلف و چهره تو ندیدم که هیچکس
مقبل کس بود که ز خورشید عافیت
گر در زخم بخندی بر من منیه سپاس
وقت است اگر لب تو بر شرم غمزه ری
مایم و آب دیده که ستای کوی دوست
آن نجات گو که عاشق زنجور تو ست
و آن طاقت از کجا که صدامی زور دل
فریاد من ز طارم گردون گذشت و نیست
نه گری فلک نهد اندیشه زیر پای
در موقی که چون چرخ روح القدس زند

ذکر لب تو طعم شکر در دهان دهد
چون طوطی لبست بکدتی ربان دهد
پروانه غیبی به آسمان دهد
کس نیست که حقیقت دیت نشان دهد
و آنکه چشم و ابرو ز ماهربان دهد
هر چه آیدش بدست پترو کمان دهد
خورشید را ز ظلمت شب سایه بان دهد
آهوان تابان زلفت امان دهد
کین خاصیت همی رخ چون عفران دهد
بیار عشق را شکر و نار دان دهد
صد مشک ازین بتلای بکلیان دهد
با این دل ضیعت و تن ناتوان دهد
در بارگاه خیر و خسر و نشان دهد
اسکان آنکه ز رحمت آن آستان دهد
تا بوسه بر کای قزل ارسلان دهد
نصرت همای راست با در یوان دهد

[illegible][illegible]

پوشیده زهره جامه زلفش شیری
در عهد چو شو شاهی که فضل سباحت
شاید که بعد خدست ای ساله در عراق
تا آسمان چو کسوت شب زار نو کند
یاد اچنانکه کسوت عمر ترا قضا

محتاج خرقه البیت که در طلیح
دستور چرخ را بیت در باد کان دهد
ناهم نه خد خسرو مازندران دهد
گاه از شهاب سوزن که در میان دهد
یک سر طراد ملکوت جاودان دهد

در مدح منظر الدین قزل ارسلان

تا غمزه تو تیر حقا در کمان نهاد
بس جان ناز من که بلار آفتاب شد
حسرتی که در میان غم و سنگیر بود
فکرے که چشم عقل بدو ز تیر گے
واندیشه که گم شود از زلف در ضمیر
پروانه نشسته دید که تا کی وفا شود
در خط شوم ز سبزی خط تو هر زمان
بر سر زخم ز غیبت زلفت که از چه سرو
زین گود مشکلات که در راه عشق
دائم یقین که نشکند الا شایه شاه
منت خدا را که ستا هم خدا گمان
دست زمانه گوهر شاهی بقال نیک
شاه جهان منظر دین خسرو مجسم

چشم تو رسم خیره کشی در جهان نهاد
زان تیرا که غمزه تو در کمان نهاد
از دست محنت تو قدم بر کران نهاد
دست زمانه در سر زلفت بیکان نهاد
گردون یراز با کمر در میان نهاد
آن عده ها که لطف تو در گوش جان نهاد
تالاب چو ابران لب شرفشان نهاد
سر بر کنار نازه گل ارغوان نهاد
دل پر دقاع و مشک و مشک تو ان نهاد
نهرے که عشوه تو مرا بر زبان نهاد
بر چرخ میر سنجیت جوان نهاد
در آستین حکم قزل ارسلان نهاد
کز خنر پاسب بر سر زلفت آسمان نهاد

ز دست ناخوشی آنکس اندم کاندم
 ز گرم طبعی تن باشد اندرین سره وقت
 کنون چون دوستی هر کجا که آزاد است
 بجز غزل نگه کن که هر دمش گوی
 هم از کز است مرغان صبح خیز بود
 مرا شکوفه خوش آید کلا برای ببا
 نه همچو گل که چو در هند غنچه نبیند
 پس از شکوفه چین جاسی ارغوان باشد
 شکوفه را نبود برگه آن که در شراب
 خوشاک یا بر شمن بر میان سبز و باغ
 ز عکس چهره او تازه نقشند بهار
 آحاب را ز براسه تار و کوب گل
 ز بر گوش بفش که مدح شاه شنید
 سرای پرده قوس قزح فرا افق
 حسام دولت و دین آنکه در مقام نبرد
 خدیو مشرق و مغرب قزل که خاک کن
 بهر خور و در اندازد از طرب چون سرب
 یا شنی که نیست بگاه بخش و خود
 مایت تو شبیره را اگر تواند

بدست من می حیاتی و خوشگوار دهد
 معاشران را اگر در دست بخار دهد
 عثمان نمود و طرب بشوی جو بار دهد
 زمانه خلوت دیاسه سبز کار دهد
 که خضر حله اختر به فرغ غار دهد
 زمانه را بنوی زینت و نگار دهد
 دو هفته دیگر لاله بازار انتظار دهد
 گلست کو برود جاسی خود بخار دهد
 قرار گیرد تا گل ز غنچه بار دهد
 بوقت بوسه مرا عده کنار دهد
 طراوت به گلستان و لاله زار دهد
 چو پیش از گلشن در شاهو ایر دهد
 ز عقید پر وین ناپید گوشتوار دهد
 نشان طارم ایوان شهر یلده دهد
 قسوار ملک به شمشیر بتقار دهد
 سپهر سر زده راتاج افتخار دهد
 زبان خنجر او می شرح کار زار دهد
 به کان و دریا سرایه بسیار دهد
 ز زخم خنجر خورشید زیبار دهد

تتم گداخت چو موم از فرادین فکر
چمن چگونه به پیرست قامت غرغ
دلیم چه نایه سگر خوردمانداستم
کمینه نایه من شاعریت خود بنگر
و لیک بهیم ازین درخشان ثابت
مر که چون هنر خویش نیست چندان
تنم که من از فصل در جهان بدم
پیش هر که از دیاد میکنم حرفی
ز جنس شعر از غزل بهتر آوان کنم
شایسته عمر خزان گرفت چند کنم
را از ان چه که حسین نیست در کشمیر
رین پسند کن از حال تو به هیچ پرس
مین گلی که مرا بشفکد از دوا بست
می لقبی انهم آشفته رنگی را حور
رادر دامن گوهر نثارشان کردم
از بیت بگفتم که آب از تو بچکند
رین زمانه جو فریاد رس نمی یابم
عزایت شاهم چون چنگ توازن
یونک زمانه که هست بر در او

که آتش از چه نهاد در دل پولاد
مبا چگونه بیاراست طره شمشاد
که آدمی ز چه پیدا شد و پرسی ز چه زاد
که خد گوی که کشیدم ز دست او بیداد
تو خود او در مهران گیر و خواه در جاد
خوشا فسانه شیرین و قصه فرهاد
همین جغای پدر بودی سیاه استاد
نیکند پس از آن تا نو انداز من یاد
بضاعتی که توان ساختن بر آن بنیاد
برنگ و بوی کیان خانه هوس آباد
مر از ان چه که شیرین لبی است در دهان
که شرح در دود این نمیتوانم داد
که بنده خوانم خود را و سرور آزاد
نگی خطاب کنم مست و سفاک را راد
که هیچکس شب در کنار من ننهد
که خرد دیده در آیم از کسی نه کشاد
مر از شد که رسام با بیان نسرا
چونای حاصل فریاد من بود نیم باد
هر از بند و چاکر و کیکاو و قباو

چون در وقت
باز از دین
بمبار میخیزد
و بین ملک
میست از
بدا و بداند کرد
و شدن شستن
سند از بد و محرم

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

חורבן

Handwritten text in Devanagari script, likely a continuation of the previous page.

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

Handwritten text in a script, likely Persian or Urdu, enclosed in a rectangular border. The text is arranged in several lines, with some characters appearing to be in a different script or dialect.

تنه شمر که بهنگام قهس اگر خواهم
 آهسته که چو در را بدین قیامت
 در آن مصاف که تدبیر اولاد کند
 همین دور می دزدگی گرفتار کند
 شقیقت اسد دوتیم اگر دهم
 چنان بود ز سان خون تمینش قرار
 نسیم او که صدف را باب دندان گشت
 اگر بخواهم در پیش بگاه کینه و قهر
 در آن رسد که کند از تعلق طالع او
 اگر بکین سرسوی از قرار برگردد
 و گرنه از پی سنجیدن زلفش بود
 نمی مزاج صبوحی که در جبهه برست
 اگر نه سکنه حیرت بود خسودت را
 و گرنه مثل بنابر شود مخالفت تو
 نای گلبن چو در دور قبول برین
 سنجاق بر چونه بستی در هر دورت را
 یکی نظریه طمیس از تو التفات کنی
 زبان عقل فریم بحر با روی
 سخن شریک عبارت شمی چند چپ

کمر ز قیصر ز تار دار بکشايد
 بهمن و سیر بهمن و سیر بکشايد
 ز روم تا بدر ز نگار بکشايد
 در آن مصاف که او ذوالفقار بکشايد
 که بول سلخته خون از زهار بکشايد
 زلال خضر دندان مار بکشايد
 ز آسمان پدار مار بکشايد
 هزار سحر میان بسته بار بکشايد
 ولایت از ملک بی قرار بکشايد
 فلک ز برج ترازد عیار بکشايد
 ز مستی از سر دایا غار بکشايد
 ز یک خلافت تو صد ز نهار بکشايد
 شکسته تا بخون از غار بکشايد
 هزار نچه ز دست چار بکشايد
 خدا سیر بر تو در اختیار بکشايد
 علاقه نظر از روزگار بکشايد
 ز زهره یاره زهره کوشا بکشايد
 ز پرستے شکم اندام مار بکشايد

مخالفت تو بکر زبانه دل در دست
بدان خدای که در سخن خلق خال خال
کشتاد عقد مروت بعد صاحب شمع
ز باد سرد حسودیت سپهر گرم و داغ
عنایتش علم ساکنان گردون را
بر لب شربت دل‌های تشنه در حجت
که از قطش آب زلال خدمت تو
همیشه نادم و عقل گردش دامن
قنار دامن عمر تو دست کوه باد

چنانکه یکده مقام کعبتین بر زرد
بدست لطفت بر خسار جو عین بر زرد
وزیران سپس گره محکم دشتین بر زرد
بزرگ حبیب مقتضوره پوشین بر زرد
طر از انی علیکم لیا قظین بر زرد
نوال ابوبی و شیر و انگبین بر زرد
همای ملک بسی پر بار کین بر زرد
هر آنکه سر زگر بیان اربعین بر زرد
که آستین ملک زهر دفع این بر زرد

در مدح نصرة الدین

قدم باد مبارک مبارک است بقال
سر بر بخش سلاطین اما یک اعظم
جهان کشای عهد و بند شاه نصرة الدین
سر ملوک ابو بکر بن محمد آنکه
بکوفت گاو زمین را بنسب بگردن
تختی که بر وزیر و غاوان گشتن
دران مقام که قدرش بعد ز نشین
کمان کین چو بزه کرد نسر طائر نیز
بسی نماید که از عدل دامن بر خیزد

که باد بر ملک بجزو بر مبارک سال
که هست طلعت او ملک ایام کمال
که فتح و نصرة از آثار او بر نهشال
بصورت عمرت از جهان بر فضل
کنید شیر فلک را شکوه او چنگال
که از زمین و زمان سر کشد به قبال
رضاء و ملک مغتبین بصفت تعال
فراهم آورد از سهم تیر او پرو بال
بعد دولت او نیم شب رومی ز خیال

اگر نہ تہمتے بانفعل الا افعال
 و انقلاب امور و تغیر احوال
 بذات خویش جهانی بگریز و جلال
 یستہ شمس نور را بر جنوب شمال

در مدح مختص الیدین سید الحق

مگر بحسبہ یہ پیغم جلال سکے ارا
 بے خطر بنود نیز محمد قربی را
 ہزار بار ہر بیت شعر شعری را
 ہنوز طعم شکر می نہاد کسے را
 در وہانہ ز حیرت پہر اسے را
 اگرچہ حال معین شدست جلی را
 و دل کرد بے سکہ دیار و ماوی را
 قبرہ باز فرد شد من و سلوی را
 ہم از طریق ضرورت صلاح و تقوی را
 نہ جای بر نتوان داشت تدبیر فوی را
 مکتبہاے عبارت عروس سخن را
 نگاہ داشته باشم طریقی او را
 رشاعرے پذیر آید و روغشی را
 اگرچہ ہر دو صفت حاصل نہ فشی را

من محمد بن عیسیٰ بن ابی حمزہ

[illegible]

سید محمد علی

1

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

تکامل دانش و توسعه فرهنگ و صنعتی است

لند چو دگر گنج که مستطیع شد نسبت ز ان عددی بردارند

شاه آفاق احسان تولی آنکه
هستیت چون شهاب تیراند از
ملک را طلعت هیاو منت
بندگانست بوقت کوشش و کین
چون عثمان ظفر بجنبانند
چون رکاب ثبات بفتارند
بر کشید دشمن ترا گردون
طرقه مرعیت خبر و ایت
سخور و بسند دل عدو طعمه
زلزلت نصرت گرفته در جنگالی
مرغ نعل ماهی که هست اورا
باز مانده بسوی شست بک
ماهی دیده که صدمت مشست
من ندانم که چیست دانم آنکه
لاجرم یک زمان ز مهبت او
ای فلک عرض داد که دپاره
نیک دانی که من درین مدت
پیش ازین آرزو نداشتم ام
وقت آنست کین سعادت

قصه نظیر فارسی

خواهد از خیرت اجل تریت
حشمت چون سماک نیزه گزار
فصلی مسود و طالع مختار
با حوادث شوند در پیکار
از زمانه بر آورند غبار
باز دارند چرخ راز مدار
لیک بر نگذرانند از سر دار
کز پر گرگان چو دهموار
نکند خجیات خصم شکار
نامه فتح بسته در متقار
دست در بار پشاه دریا بار
دین بی زبانش ماهی و کار
نه زمانه بکام او آزار
حی بر آرد ز بر و بسند و مار
مرغ و ماهی نه کنند قسار
پیش زانیت خزان اسرار
که جدا مانده ام ز خویش و تیار
گر نیام بر آستان نو بار
ایمچو جان تنگ در کشم کینار

نظر خشم تو چو تیر قضا
 قدر تو چرخ را رابوده کلاه
 تا تو وزان نقش کجایی
 باز دعا باشد خیر بر جانست
 نزد معیار همت عالیت
 گر بنجد فلک شکوه ترا
 کشش عطف دامن تو نشاء
 و ز نسیم شمال تو نشاء
 آب و آتش موافقت جویند
 تا ز تو پشت یافت بال شمع
 گرچه زیر و زبر ندارد چرخ
 چیست هر دهر با قدرت
 بامت آن زون ملکیت
 هر دم از شرم طبلان تو چرخ
 از زمان خانه سیه کارست
 بر که در شکوه تویم نه ساد
 ر که در مدحتی قلم برداشت
 عطا باشد نقد تو نه شود
 یقینت خانه نمائست را

بر دل روزگار کرده گذر
 حکم تو کوه را گشته کمر
 مجر و کان خدا نماده وزن و خط
 راه گردون کشاوه وقت سحر
 کم عیار است نقد همت اختر
 بشکند کفتار شمس و قمر
 کرد تشویر بر بستر کوه
 عراق ستم بر رخ جهر
 هر کجا دولت بود و آفر
 وقت پهلومناد بر بستر
 جرخ زیر است دهمت تو زیر
 افکند در میان خاکستر
 کشتی و هم را بوی آب
 بر سر مشتک کند چادر
 دهد از راز روزگار خبر
 امر و نه تو باشدش بر سر
 نامت اقلی بر آید اندر
 آرزو منشین نوک و کمر
 در فضا به فنا کشاید

راست یکسال ویم شد که مرا
اسپکے دارم از متاع جهان
در سفر بار من کشیده و لیک
تا کی از بهر نیم تو بره جو
تخم از فاق خشک شد که نشد
تو که در حل و عقد ممتاز کے
عزم آن کرده ام که بر تاهم
چند وجود معاش سے تنہا
جو ہری نیست در عراق و روتا
اسے دل پاک ترز کیلیم
نیت دولت و اسے انگہ شدم
بر من این رنج بگذرد چو گذشت
سجایے کہ نظم و شعر است
شکر و منت خدا سے را کا روز
ویر خیر کہ جهان بکثیت خدا
ناہر اور اقی روز و شب بخود
چون قضا و قدر ز اشب و درو

در عراق بست حلم آتش خور
ہمچو کلکت تر و آن دلیے لاغر
زیر پالان کشد مرا بر حصہ
باشم اندر جوان شستی خر
لبم از آب این گزیان تر
چون پروا و ایم چنین غلط
سوئے باز نذران عنان سفر
مہر بوبکر و دوستی عمر
گر ندانیند قیمت گو ہرا
وے تیغ زرد تر ز صندل
در میان سخنوران پر تو ہر
ملک محمود و نیت سحر
نوام من زندہ ماند تا محشر
چو تو صدر بیت اندرین کشور
بار ہا کہ کرم نیافیت اثر
بر نسیم فاضل قضا و قدر
یاد پر ہر چہ ممکن ست ظفر

شبیت از نغمہ تر از شب قدر
روزت از روز عید فرخ تر

بسم اللہ الرحمن الرحیم
الحمد للہ رب العالمین
والصلاۃ والسلام
علی سید المرسلین
آمین

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰

[illegible]

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰

بر آسمان چهارم زنده شمعش نور	ز فیس پر تو تاج مرصع خسرو
سراز برای دغا ز در یچ های قصه	برون کنند دزان بزم حوربان شب
چو صفت کشند سجدست عسا کر منصو	به پیش بارگاه کبریا نشه شاه جهان
چهار حد وجود از صدای نفقه تصور	بلرز از نفس جاویشان در گهر بار
مجاوران عدم سر نهند سوی نشور	چنانکه جامی نباشد که از صواعق خاک
وزان میان که فلک سعتش شود مقصود	دران زمان که جهان سر در آرد وغبنا
ز سم پر مرد اندر داغ فتنه عرور	ز ترس بفرسود اندر عروق حادثه خون
قد ز خوف بچین رزه بردل نفقه	بود بروم ز غم رسته بر تن قیصر
قضا بقدرت کرد از خویش شد معرور	هوا گاه که ترا نکشیش ازین بگ چند
کنون بعد تو از یکدگر شد ندغور	نشور و فتنه و تشویش متفق بودند
بسوی چشم خوش ساهران گنجیت فتو	بدام ز لقب بتان پای بسته نشویش
کنون که روی زمین شد بدل تو بمو	کنون که کار خراب زمانه شد آباد

در مدح زکین الدین احمد

از گل و سیوه آید بوی بهین بانی و بر	عید شاد آب خجست که سال دگر
بجز آن سیوه بنیاد چو غذا سوسه جگر	بوی آن در درخشان در دگر دماغ
خلعت شاه زمین آن گرشه و شکر	عید هر سال بر آورد بر آرد مهال
ازین گل و سیوه چه گوئی که چه باشد خجتر	این گل و سیوه همان بکه نمین کرد با
خلعت شاه جز این گونه نخواهیم دگر	عید زانست خوش خوشی که قیسم از و
شاه بهرین شیر بنام که برین سیت مگر	ما به بهیم و کونیز به بر سیم ز شاه

پیش سنان سرخ تو در زینار باد
در باغ دولت تو کی جو یار باد
همواره کرگان سپهرش شکار باد
تا حشر و ارات ملک را اندازد باد
در گوش آسمان ز شرع گوشوار باد
در پیش تو هر تو چو زمین بر دیار باد
از خرمی همیشه جو دار انقار باد
در دست تو بمر که سرخ چو مار باد
حفظ تو پیش دولت و ملت حصار باد
بر فرق قاصم گوهر تخت تبار باد
تا نفع صور خاصیت گوینار باد
اول ورق سپرد و دم بر روزگار باد
حفظت همیشه بر سر این بیت و چار باد

و ان اثر داک در دم او کم بود جمیم
بحری که در مجده خلیج است فی المثل
باز یک بر سر قلمت دارد آستان
بر مرکز مراد تو کان قطب دولت
و کی فعل مرکب تو که ظلال نصرت
اگر درون تیر حمله که ندی از و برید
دار الما ملک که مفر ستاد است
تا زهره قند و چو زرد و بردن جمد
و قتی که جنبش سپهر فتنه بود
جای که جلوه کاه عروس ظفر بود
در مغز فتنه خنجر چون گدازات را
از دفتر اسامی و القاب بندخت
تا هفت خنجر بر سر این چار عنق است

در شرح طغیانی

رایت اسلام کجاست بفرقد
خسرو غازی طغیانی بن مؤید
خاصیت زهر و زینات و طبرزد
خنجر و سوسن بپای تیغ هفت
در دل کان پاره آخون بقصد

قصری بدی شد بسوی شاه مؤید
شاه جهان شهر یار عالم و عادل
آنکه مرکب کند صواعق قهرش
و آنکه نشیند بعود بازوی ستش
از غرض تو شدت غصب او

آغوش ولایت جان راسته زور
گفتم سببان شد که ز جاقم بدار دست
شاه جهان انا ملک عظیم که دولتش
دارای عمر نصره الدین اختیار ملک
سرد فتر خلافت بود که کاسان
شاهنشاهی که در عظمت بارگاه داد
حیدر صلابت که بر سرای شمنان
کشورستان سکندر ثانی که خضر فیض
می خوردش تبیین که ز بهر صلاح ملک
کیخسرو زمانه که جام جهان ناسی
چون وقت طاعت آمد و هنگام داد بود
از عبیره جهان بسرتیغ و منقعر
چون ابرکاب را بشمار عدد کشید
میراث خوار ملک فریدون بهاکم او
دولت چو دید که دست قرار همه وجود
در یاز رتکب خاطر من همچو آب شد
هر خد من بکنج قناعت تو گرم
زان پیشتر که خاک زمین را بود قرار
بر سبزی فلک ز برین لعل شاه آباد

در دل نشست و قلعه جان را حصار داد
چون نام شنید سببان ز نثار داد
باز وی ملک را بقدیم ستوار داد
کایزد با اختیار خودش اختیار داد
از دیده زلی بر دزد جانش شمار داد
بر آسمان رساند که راکه بار داد
تمیشر او نشان سرزد و انقار داد
آب حیات افر می خوشگوار داد
مشغولی بچشم بد روزگار داد
اورا می و مخالف او را بخوار داد
پوشید که در طاعت و داد آشکار داد
یک یک سدولی یکی صد هزار داد
و آنکه چو داد بعبود و بی شمار داد
میراث را رانه میراث خوار داد
ملک و دود را همه بروی قرار داد
از سبک او تار در شاهوار داد
بے برگه تمام دلم را غبار داد
و افزون از آنکه دور فلک را مدار داد
جهت سخن نگر چه نکاوید کار داد

ز یک عسکریان کردیکه باز از دلمعت
فرانودی جهان آرد دعوی همسرخ
ش فرق آتش که چون میار قد را مد
یه چون طوبی فکندی بر لایمی شاز
غریب نغمه آمد اقبال نو آوست از انک
مین این بسکه که میشد در گنجیست
راغوش زمین از فرق گنج آوغشید
ای از انت باد که هریش را آباد گنج

طالعش را چون تر از و شک در بر فتنه
هر گنج از رست با آید جو برابر یافتند
قیمت یک من جو اند ز نیم جو بر یافتند
تشنگان در بر طوبی آب کوثر یافتند
غرت عبتی ست گمان اندر نرم خریافتند
پانش ده حاجه ناشی خالی ن بد یافتند
تا طوبی پوش عرق بر سر جو بر یافتند
وان دعا را عرشان مقبول دفتر یافتند

در مدح ملک نصرة الدین

نوست که اقبال بر جهان افکند
بر موبک نشا هست یا نسیم بهشت
ی رایت او سر سبزه در ناورد
ست که برگردن زمین وزان
ست و نماید شاه نصرة دین
نی گشای ابو بکر بن محمد آنک
ه سایه شمشیر او بدو وجود
الچه یقین می شناخت هستی خود
ی که بیک فتح باب بهت تو
که عدل تو در چار سو کون فضا

چه غلغله است که دولت در آسمان افکند
که لوی آسمان امان ششام جان افکند
عجب که سایه برین تیره ایشان افکند
طلوع رایت را نی خدا گمان افکند
که در جهان گفت او نام هر دوکان افکند
بیخ رخته در بار و احسوس جان افکند
زمانه رایت از ره دستخوان افکند
خیال تیغ شمشیر باز در گمان افکند
جهانیاں را در اوج آسمان افکند
ندای عاقبت و مژده امان افکند

در یک عسکریان که در دلمعت
فرانودی جهان آرد دعوی همسرخ
ش فرق آتش که چون میار قد را مد
یه چون طوبی فکندی بر لایمی شاز
غریب نغمه آمد اقبال نو آوست از انک
مین این بسکه که میشد در گنجیست
راغوش زمین از فرق گنج آوغشید
ای از انت باد که هریش را آباد گنج

چه خواهی از دل نیچاره شکش اگر
کسی که صورت خوب تو دید و فتنه نشد
مرا پیش شد رخم بسته در هزار عشق

شدست حکم مونس ترا بجان منقاد
بجز عقل نباشد بجز حساب حماد
زیاده میکنی از جور یک یکم چو زیاد

مطلع ثانی

مده ز آتش عشق آبروی من بر باد
بخون من چه دمی دست زلف هجران
ز نوک ناگوشتان دیده ام که از پیش
ز پیکرت که نشاید بگاشتن بقلم
به دل فریبی و خوبی ترست چون شام
حسام دولت و دین کز بی مثالان کرد
جمجم عجم ملک اعظم اردشیر و دهم
شهی که روشنی چشم کائنات آمد
رسید مایه بدش بهر فنی و فقیه
بجنب رای در خشان دست ز ریزش
رسم رسید ز تیغ تو بر مخالف دین
حریم ملک تو آمد بمحون زرب دین
به بریکان که رسد نور و نور ظلمت شب
اگر ز ملک سلیمان کس سوال کند
وجود خصم تو جز کثرت سوابق نیست

که گر چه پیش تو هستم چو خاک کون کس
چو خواست غمزه است این شغل را پندار
بر سه شرم زخم نشتر فصاح
در آرزو هستم تیره تر ز روی مداد
بلاج بخشی و کشور ستانی استعداد
خداست غرور جل حافظ بلاد و عباد
که دست افسر اسلاط و فخر اجداد
بر اسم رخم اعدای و کوری حساد
کشید سایه عدلش بهر دیار و بلاد
نه مهر و ماه منیر و نه بحر و ابرجواد
عقوبت جبه چو در ایام بود بر سر عباد
چنانکه نرسد سپهر از تعرض صیت او
گرفته است برو صیت جاده تو مرصا
فلک نفاذ ترا آورد به استشهاد
چنانکه صیت صف از میان اعداد

رگیت غمزه تو شد انداختن حرام
 از بر کس تو چو مائل بخون است
 و در دمنی که در قدست ازین تشا
 در مثال بردن خطی ز عافیت
 عوی خوی تو چو باطل نشد خط
 بادی چو سنگ مراره صبر پیش
 بود از لب بایک جان توان خرد
 ز رے بلطف در زخم آخر نظر کنی
 نی گفت چو او شمنش که جاہ او
 ی خسروی که از نم چرخ نگزد
 مایه محاسن خلق تو باد صبح
 لایبوی لطف تو مشاطه چین
 زرد بان رفعت تو و هم کی رسد
 جو بدید رخ تو نیست درست کرد
 مایه که سایه داری حفظش چو خدا
 اق عمارت تو سعادت چنان نهاد
 بجائ که گرز تو کوید در اجمل
 تو که ام خصم نهد و بکار زار

هزاراد کی که در دل افکار نشکند
 تن در دهمیم تا دل بیمار نشکند
 حشم هزار کو کوسه شهوار نشکند
 نقاش عشق را سر بکار نشکند
 معلوم شد که رونق گل افکار نشکند
 آسجاده بگیند که در بار نشکند
 اگر عشق راز حسن تو باز نشکند
 اگر قدر ز رازان کف در بار نشکند
 از مهر و ماه مایه دمقدار نشکند
 کس پیش حضرت توصیف بار نشکند
 نرج عمیر و رونق تانار نشکند
 زلف نبغه بر رخ گلزار نشکند
 تا عابد هزار پایه پیدار نشکند
 نقدی که در تر از و سیمای نشکند
 از تند باد حاد و ثمار نشکند
 تار و زحر گنبد دوار نشکند
 آلاسر عدوی تو دیوار نشکند
 کز گاو کز بید تو زار نشکند

بیا

دیدم من ابرنسیان ست در ویت گلستان
تا بود زلفت تو چو گمان دل عشاق را
گویی دل می انگنم در عزم میدان شت
چاک نازک عدل شامل سلطان خم
مطل حق سلطان عظم شه سلیمان گزن
آنکه در دیوان او قیصر خیمت دم زند
آنکه از لطف ضمیرش گردد دیگر دقضا
صفت کشد دیو و پری هر لحظه تا بخت

گلستان را تازه اشک بر نسیان کند
عشق و امنگیر تو گوی گریبان کند
تا مگر آن گوی راز لبت تو چو گمانی کند
کردل بخت تو با من سست بیانی کند
آنکه گردش خطاب اسکندر ثانی کند
و آنکه بر درگاه او معقور درباری کند
دیزرانی جسمیان را بجز روحانی کند
شاه رکن الدین و والد ناسلیان کند

مطلع ثانی

جام او بر کوثر فردوس نقصانی کند
هر زده باشد باقی این همه دگرش سر
در صلابت همچو موی گشت شاید گر گنون
خسرواگر کین تو بر آسمان سازد مقام
رامی عال تو دائم ملک دین را بریت
ساکنان برج مسکون را که نقاد تو اند
هر مبارز روز به پیانج مگوئی تو دید
تیج تو بر سیت خون نشان که بر جلال
بر درت خورشید گر بهیت نه قدرت کشت
خشم شیطان سیرت تو گر کند با تو خلافت

نام او بر نامه عظیم عنوانی کند
دگر روح رستم دگر زیر زبانی کند
رحش اندر دیده اعداش ثعبانی کند
مشتی بهرام گرد زهره کیوانی کند
انگهان نصرت و نماید سلطانی کند
هر تو در هر مکان چون شرح حیوانی کند
پیکرش را پریشان خود و خفتانی کند
هر زمان در کشور خشم تو طوفانی کند
جهتتش را خاکین نگاه تو نورانی کند
آن خلافت الحق هم از سوس شیطان کند

[illegible][illegible]

५५२५७५॥३॥

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

[illegible]

زیر بزم ملک ترا نهایت حق
سیاهان فلک را بوم هم همراهی
ز مجلس تو نظر نگساید همه تاهید
تو ملک بردی و دشمن بگرد و ز سپید
اگر لغیبت تو خیم فرستد طالبید
پیر از خط حکم تو سر نخواهد یافت
عیار جز از اخلاص تو نخواهد گشت
ترا ملک زمین تهیت نیاریم گفت
پس هر چه رخسار در تو بوی نامزد
براند و این دور این بزم در چند
اجل رو دشمن جامت جهان پر داند
همیشه تا غم و شادی پیوسته بماند
نفاذ امر تو در ملک چنان باد
ریاضت تو چنان کرده ملک ترک را

میز کرد و آلحق نیز ای اغراضی
ند بران قضا را برای هم رازی
بدان طمع که خنیاگریش بنوازی
که این مثل مثل فرودست یارای
حدیث سگ بود و سگ گاه پرازی
اگر تیغ سیاست برش بندازی
اگر بود کین سالهاش بگذازی
که عقل را بود در آغوش جمال طنازی
بسیط خاک چو باد شد که تو بد و نازی
چو دست حکم شویب آسمان بازی
چو خط بهات ملک پر دازی
تو شادتری که در میان عصر متاثری
که سپ حکم بر اهرام جهان نازی
که همچنان برود با شریعت نازی

در مدح نصره الدین

ز به منحر حکمت راه ناماست
توئی که از ره نصیب نظر و زین
چو بندگان در دوزخ و جنت
تو آن ستاره شمس که در شمس چرخ

شهی ستاره سپاه و سپهر و کاهی
بدست است که از برای او اگر کاهی
نشدند اندر هر خدایتیکه در خواهی
از به منخ توین در دهر و باهی

این سخن از دین نازی
چو دست حکم شویب آسمان بازی
چو خط بهات ملک پر دازی
تو شادتری که در میان عصر متاثری
که سپ حکم بر اهرام جهان نازی
که همچنان برود با شریعت نازی

خسرو عظمیٰ اما یک نسخه الدین را علم
 آنکه بیرون رفتنش چنین رخسار سپهر
 پرتو از برای ام پیرایه خورشید و ماه
 خوانده تنیش بر طلائع خطی قیام و ظفر
 فلک اندیده چون لشکر کش و کشد ستاری
 بر دریا یوان قدمت چون قصد پرده را
 ای براق دولتت از فرق فرقه یانگ
 درایت از دانش فلک حاکم پس ستو
 چون قضا پیوسته رای انبیا است کارگاه
 از بسیم قهرت اندر سنگ نایب میجرکه
 هر کجا از آتش تیغیت بر آید شعله

خسروش را طایم اعلیٰ یک زبید آست
 و آنکه دور افکند عدلش خم زار و می کشان
 نمک اند لفظ او سرایه در یاد و کان
 راده عدلش در ممالک شمرده است ان
 و هر تازاده چو تو فرمانده و گیتی ستان
 بر سر بام جلالت چون زحل صد پاشان
 وی بهاری هست را آفتاب جلال شان
 عدالت از رحمت جهان و ایمین مهران
 چون قدر مواره بر آفاق فرمانت روان
 چون عرق خیزد و آنکه در خم از استخوان
 از آفتاب آنجا شربت آسمان اینجا دکان

مطلع ثانی

جز تو کس را از امیر شاهی زبید و جوان
 آسمان با صد هزاران دیده آخر گوشت
 بادشاهی را سخاو و عدل سرایست و تو
 نیست اندر کسیر خراج از گفت نقدی و بیخ
 صنم از دید وجودت بهر آن تا خیر کرد
 چون تو اندر مسند شاهی نشستی ز خود کار
 در پناه حفظ تو از پیر تر متبیر برآمد

ملک را درون پرتو بیابانها و آن جاودا
 سیاه بزمید بدست دیگر که ندید و غمان
 در خاصه حاکمی بر عدل نقد و خیر و آن
 نیست از در پرده غیب ز دست داری نهادن
 تا کند تیغ تو دفع فتنه آخر زمان
 بعد ازین در سایه عدل تو باز آید و آن
 ملک که در دایب مصالح را ز گوید باشان

بحرست تو که در دهر کفر غرق شد
 بر خیزد از زمانه بیکایا در شادیل
 نه خیزد که ز گشت نه دگر که ز دست
 با تخته خمین که به بند زبان چرخ
 بر جاد داده هلیت تو خوشن قر
 و نهی که گم شود بر سر کشان خسته
 تو در میان لشکر چون بهر لب مدد
 در نازی از کزانه چو شیران جنگجو
 آن لحظه کس نه از دای پای تو جز رکاب
 بدخواه دکت را ز شیب تو آن نفس
 ای خسته وی که تیغ قمار افتاد بر پیک
 مگر گم شود پی زحل از چرخ بکشت
 یگیتی طبع نه داشت که تو سر در آوری
 آهنگ تو اضعیست که گوی و گز چرخ
 نداده از نه ز تیر شست از نه تیغ را
 محتاج نیست طلعت ریای تو باخ
 تا بستر دبدست عباد اینه بهار
 نگار تو که دلت تو که دارد دستم خلد
 آگاه تو سر فر از قبول تو دستگیر

هرگز منتقد از پس آن باز بر کران
 گردن فتنه را نبود تیغ تو خندان
 بگریه و کرب و همه آفاق کامران
 تیغ تراست که بر اعدا کشد زبان
 و آتش زده شکوه تو در راه ککشان
 ووزیکه بگسلد ز تن تو در آن روان
 هر یک چو نور بسته بفرمان میان
 گوپال بر زمین زنی و بانگ بر زبان
 و آن روز کس نگردد دست تو خندان
 خون در جگر نجو شد به تو خندان
 بزد دشمنان دولت تو کرد استخوان
 بخت تو اگر گشت چه حاجت پاسبان
 ناسایه بر سرش تگند افسر کسان
 داند که مشرمی نه باز و بطیلسان
 علی است سخت ظاهر و عاریت جان
 شمشیر صبح را نبود حاجت فسان
 گرد از زمین لاله و زفسار رفوان
 آسوده باد تا نابد از آفت خزان
 ملک تو بر ثبات و بقای تو جادوان

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

১৭২৬

داند بکنان که بپیر آن تست لیک	اوزاچه قدر بس بود ایزد ظمیر تو
تو دستگیر خلق خدای دین جهان	یا دایه ای در دو جهان دستگیر تو
بشارت	تبر کینست بند در مدح اتا بک اعظم
خیر انی بگزاره پیش خزان را بپای کار	بار ابراست صورت روی تو تو هزار
در پیش لاله رخ و گلزار جان فست	و سوغ خدیجهای گلستان و لاله آرا
عند لبش گریه فراموشی کم شود	مایا ایزد بود رخ تو بیاست یادگار
و اری بنفشه بر طرف چشمه حیات	خیل نیست اگر بنفشه نبود بد بخوبی بار
از خواب هر گسار دم دی باشد در دست	بکشای آن دو در گن بر خواب پر خمار
بر کف قیخ از یاد و رنگین کرد و کس کرد	مشاطه وار دست طبع کف است چال
شد زرد روی سیه ز رشک لبش لیک	بهر شیر نازید و با ببال شمس راز
که به تست	شاه جهان اتا بک اعظم که در بند
که به تست	که به تست
منی عید بگو آن باده آن می باده عید	نبای نیم شب شمع چون با باد و عید
اولیم که از تو بگو ای عید چندگاه	دایم چون شمع و انیم یکی لحظه واد عید
ایمان برشته اند تو گوی تر شرف می	برست دماوه اند تو گوی نهاد عید
بگوئی ترا بیدار شدی خرو عسل باز	چون بیک بگر بخت بخت شد باده عید
ز آتش هوا می تو بر فاست شمع تلخ	قد بر روی روی تو چشمه است با عید
ای مگر که شمع عیش است ازین سب	کافان شد شمع سبب انکه مفاد عید
شیر و زانه با قبال شد بد و حش	هر شیر خرمی که بخت از کشار عید

<p>سوره زمره</p>	<p>سوره زمره</p>
<p>بسم الله الرحمن الرحيم الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم و ما وراءها لیسوا فی سبیل الله ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون</p>
<p>سوره زمره</p>	<p>سوره زمره</p>
<p>بسم الله الرحمن الرحيم الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون</p>	<p>بسم الله الرحمن الرحيم الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون الذین آمنوا وخرجوا من ديارهم ویرزقوا ذلک انهم کانوا یمسکون</p>
<p>سوره زمره</p>	<p>سوره زمره</p>

سوره زمره

سردقتر و سیر آمد دوران روزگار

شاه با چو عکس آتش تو بر دشمن اوقتا خشم تو ناگهان نفس سرد بر کشید چاکلی که صبح کرد و گریستان چرخ را ای حسودی که از صفت خلق خلق تو من شکر نعمت بکدامی زبان کنم خویشد و سر ز سایه من رشک بیند بفر از سر یا فیر شایسته که دشمنست	مهر را ز بیم صاعقه در خرمن اوقتا زبان لرزه بر عظام دی و همین اوقتا بر کسوت جلال تو در دامن اوقتا اندیشه در میان گل و گلشن اوقتا کز شرع آن زبان خرد آکن اوقتا نما ساید مبادک تو بر من اوقتا در زیر پایسته حادثه برگردن اوقتا
--	---

در مدح اتا یک عظم

کفتار تلخ زان لب شیرین در دست بکشای لب بر پیش من گرچه گفتا تا برگرفتی از سر عشاق دست تهن هزدل که سخره فلک چبری نشد زلف تو افکنده ریش هزاران دراز آمد قیامت به سرم تا دیدم آنکه چشمست بجاد اول بدل چاه بابل است گرچه بنجای کافرو جادو بود بهشت رخسار خوب و حرم همچون بهشت تو آمد خط سیاه بلا لایسته رخمت	خوش کنی عبارتی که خطت و چه خوشست کان قفل لعل یار تو آن نجو گهست هر جا که دزد هوا آید و تنیست بر سر در چشمه زور لعل تو اکنون منجمست داند که عاقبت گذر من هم نجیبست رویت در بهشت و لب آب کوکوست زلفت بکافری عوض کفر خیرست اولین وجه نزد اهل حقیقت به صورت آرام گاه جادو و ماوانه کافرت وین خیر منجی است که لالاش نعمت
--	--

بنیاد ملک و دین تو معمور شد چنانکه
هر جا که با عنایت لطف تو در جهان
در جنبه آنکه از قوسمان میکند فلک
از صد گشت یکی نه شکفتست باش تو
تو مملکت بودت و لشکر نیافتی
آنرا که عون و عصمت ایزد دکنند
تا اخلاص آخر و عنصر ز روی عقل
جاد بیزی که قوت خشم و رضای تو

باستغنی آسمان به بکندی برابرست
تا بخت و دار بود کنون سخت و سبب
این تزلزلت که یافته بس محض است
کما کنون هنوز گلبن بخت تو نوبرست
کین قسمت از مبادی قدرت مقتدر
افلاک جمل عدت و اجرام لشکرست
اندر زمانه موجب معروف و منکرست
بر تر ز فعل عنصر و تاثیر آخرست

در مدح اتابک اعظم ابوبکر بن محمد

مرا بشتر اقبال با دایم گاه
چه گشت گفت چو رویت بگویم گرام
ازین بپوس و نبیه جادوان ذخیره گرام
اگر چه مدت غیبت دراز گشت و یک
بیا که حلم شهنش ثبات آن دارد
ز آستانه او برگیر ازین پس روی
رضای او را از کائنات گیر عرض
بشب بخندست او همچو شمع باش بیا
که آفتاب سعادت بران کسی تابد
خدا یگان ملوک زمانه نصره الدین

نویده عاطفت آورد ز آستانه شاه
نیاز عرض کن حاجتی که هست بخواه
که کیمیای حیاتست خاک آن درگاه
زبان غدر بیکبارگی نشد کوتاه
که منهنم نشود از چنین هزار گناه
که نیست دولت و دین را خبر حلی گناه
جناب او را از حادثات ساز نپاه
بروز بر در او همچو صبح خیر گناه
که همچو سایه قو در رکاب ظل اند
که گرد بوی او کرد روی کفر سیاه

در مایه شاهزاده ابو بکر بن محمد

زان زلف غمزه‌ین که بگل بر نهاده	صد گونه داغ بر دل غمزه نهاده
مغفور عشق را بنود حیاره چو باد	نه عقیق بر گل مشک نهاده
از اشک لعل ساق چشم ببارست	تو لب جزا بران لب ساغر نهاده
خود از برائے مکر عه از بهر تن بود	تو چنگ جوی عادت دیگر نهاده
در بر گرفته دل چون خود آه نین	وان زلف چون زره را بر سر نهاده
سر بر نیکنی ز تکبر مگر که پاس	بر آستان شاه منتظر نهاده
آن شاه شاهزاده که اقبال کویش	از غر پاس بر سر اختر نهاده
بو بکر بن محمد کاندید یار کفر	آتش هزار بار جویدر نهاده
دولت بدست زنده دولت بدست تن	کین هر دینک لایق و در خور نهاده
با آنکه در بدایت عمر هزار بار	یار بر سر سپهر شمر نهاده
کس را فرار خویش نه بینی چو از غل	سند در از قبضه اختر نهاده
زان دم که دایه باز گرفت از لب شیر	لب را از مهر بر لب جنج نهاده
هر کس که با مذاقب حیدر به بیند	داند که چشم بر در خیم نهاده
تا کرده زبانه شمع حق سوی هوا	تکبیر در زبان دوپیکر نهاده
دیرست تا هم از تک اسپ در گرد	رخت مسیحیان همه بر خور نهاده
ز نارایت خصم تو چون بد کرد ظفر	تو داغ بر چین مه و خور نهاده
دیرست تا بجایه علیک کلید	محراب راست کردی و منبر نهاده
اقبال با تو ز او برابر یک شکم	خود را بدگران چه برابر نهاده

تفسیر طبرستان
در مایه شاهزاده ابو بکر بن محمد

توئی که دامن مهت بغیر گاه سخن
 ترا بخت دیگر چه حاجت اندر ملک
 بقدر عده ترتیب هفت افلاکی
 در آن مقام که آیند خسروان در حق
 اگر بکل ملک جهان که آری سر
 اشارت به کس که تازیانه بس باشد
 ز کیمیا به بقا آفریده اند ترا
 جهان و هر چه در آن هست آن محل از
 مثال ذات تواند جهان کون فساد
 هر آن صفت که فلک را بدان نظر بند
 به بندی که گشت خشم نو چه پندارد
 درخت اگر چه ترش بر بود بدان رسد
 زابر غم عود باد عمر چندان
 کشاده دست مراد تو بر جهان ناگاه

بر وی جمله ملک جهان بر افشانی
 که در جبین نو پیداست قرین دانی
 بعد از زبده ترکیب چار ارکان
 تو باشی اول اگر چه نباشد ثانی
 نبایدت مدد از هیچ انسی و جان
 گویت که بسوی قنار پیچانی
 با نقاش تو آید زمانه نمانی
 که تو خیمه مبارک بران ترنجانی
 همان حکایت گنجست و گنج دیرانی
 چون بگری بحقیقت هزار چندی
 که باز گردد از دوا س تو آب سانی
 که آره دست بدارد ز قهر و دانی
 که روزگار نماند تو همپایان
 بلطف بدی و گاهی بیعت پستانی

در جبینانی

نقل خوش چهره از دست بدی گفت نه ادا

در مدح ملک نصرت الدین

که عروسان چمن راست گبلوه عری
 راستی خوشخبری داد نسیم سحر
 چون بهشتی شود راسته نازگری
 نوش کن باده گلگون بچاندیشه درسی

باردوش آوازه در افکند نسیم سحر
 عقل خوش خوشخبری یافت از نسیم
 که چنین است یقین آن که همان با فکر
 غل اندیشه چو از وصف ریاحین شربت

خیاتم ملک در انگشت تو کز دست خدای
تا جهان سرگردان فتنه بر نازد
در جهان داری چندانت بقا بادای
تو ازین دولت واقفال بدان پایه

چیزبان دارد اگر خصم شود دیو پری
وز خواش نشود دامن آفاق بری
که چندین نکند عقدش اگر بر شمری
که بیای عظمت تارک کیوان سپری

در مراح ملک نصرة الدین

نار غشتن بیکار دست و لایعقل
همه شامیل دیوانگان گرفته و لیک
هر هر بریده خود را خواب کرده و من
بر او قناده ز اندیشه با بدر پاشنه
خود بدو افتد کز دست خوشتن شده ام
براه بدو یقینش در سیت شکسته است
در راه فرد ریخت قصه ای دراز
ای زبان ملامت کشاد که تو سرزد
ای ز راه نصیحت در آمده که باش
عبره کوشن یقین دان که عاقبت ز جهان
اب دادم و گفتم چشیده ام بچند
نون که وقت نماز است می بایز خورد
ابجمل کن و بگذر ازین حقیت که هست
ست بنجیر از جاسی خویش و گفت مباد

در آمد از درم آن ماه روی هر گل
بزی بر غم زلفش زرد آن صده قاتل
گرفته ماتم عمر خراب بے حاصل
که روزگار نه غورش بدیدنی حاصل
ز سر گذشت مرا آب و پای ماند گل
دل شکسته من در فراق او حاصل
چو زلفش خویش پریشان چو کار برین کل
که حق نصبت دیرینه را کنی باطل
ز حفظ جانب یاران و دوستان باطل
بکام دل برسی خود که ام صبر و چو دل
شراب خوشدلی از دست لعنتان چو کل
از دست هجر تو ناکام شربت قاتل
بخامی اهل خراسان میان ما قاتل
که هیچ دل به واسطه شما شود مائل

نفاذ حسن مستند از آب و لایعقل

<p>ر بود و صحرای قمر تو نعمت نفوس قضا میان تو افسوس بخت چون یا که همیشه تانده به هیچ تشنه بر باد تو در سادات نعمت بهان که مقرر کن</p>	<p>نگند و قبولت تیغ تو افسوس بر قتل قدر زبان تفریح کشاد چون سائل برای نعمت عاجل سعادت آجل عذاب آجل حصمت بمنیت عاجل</p>
--	---

۴۴
 سرزنش
 روستا

در مدح مظفر الدین خسرو عجم

<p>دادیم دل پرست تو در پای مغلش چون دست و دخت زرد و پا استوار کرد در عهد چون که باز زلفت تو بسته ایم این دل که نیست بسته زنجیر زلفت تو شد بگناه چشم تو در خون جان من گرفت دست و پند گریبان میگیس شک آمد از فراق تو بر من همه جهان تا کی تکه عشق تو باشد دل که هست قاجار مظفر الدین خسرو عجم شاهی که از برای گلستان بزم است بر سر بازار نرسد که نه از نام است حذر مرغی که آتش بیاغ اقبال او پرند اسی هست نو ساکن آن بقعه که علو را می تو را ایضی هست که در زیران حکم بر هر که نانت پر تو خورشید لطیف تو</p>	<p>فایز مشو ز ناله دزاری و شبو نش گردست می نگری از پای مغلش بی هیچ موجهی چه سر زلفت مغلش نتوان نگاه داشت بر زنجیر درفش تا چند ازین تیزه چکین ستایش تا در دست عشق تو دامن بهش مسکین کیس که جز در تو نیست مسکنش درگاه شاه عالم و مادل نشینش گر چرخ سر کشید فرو گفت گردنش هر کل که مرغزار سپهرست گلشنش از سطح آب که بود اظراف جوشنش از افق ان ثابت سازند از زلش بالاسی هفت قطعه خجسته بر زلش هر روز رام تر شود آیام تو سلش خورشید همچو ذره در آید از زلش</p>
--	---

میروم و مبعون عسلاح نه پذیرد
 بجان صد ویرانه صدرالدین
 بنامد که گرد زبس عمارت عدل
 نظا دست که اجرام عالم علوی
 بقا دست که دوشیزگان قمر عظم
 ضمیر تو شب بیک اشارت رسا
 هم خدمت اندر پی جیبت تو
 ست سجزه سروری با استقلال
 ان بغض تو دارد هوا زبس مقنع
 ست حکم تو اجرام آسمان عاجز
 س طاعت تو آن نسیم جان پرور
 با گوشه دستار و رکن مسند تو
 م اگر چه قیامت ز انبیا کیست
 سخن که تو گوئی برای ضبط جهان
 چه عاده یک شب بنجواب اسن و قرار
 ن زمان قلمت شر بیتی بیامیزد
 ساز عقده عمارت حسابها بر دشت
 نیست اگر قطره ایست در دریا
 بگو ارا بعد از هزار قرعه و فال

من و دایم صاحبقران ز شرع کنون
 که قامت فلک از بارشگر اوست کنون
 چهار رکن زمین در پناه ادسکون
 از آسمان جوهر مسکند و مصکون
 سرادیر کج امکان همیکنش برون
 کشاده در ترقی خیم دی صد خاتون
 فگند و هر روز طلوع ز شب کسکون
 نه چون نبوت موسی بشرکت هارون
 که آورد طمع اندر هوا س اوطاعون
 بهنگام تهر تو احوادث روزگار زبون
 که از سیاه آذر پر وید آذرگون
 چه جاس افسردار او تخت افریدون
 توئی بعقل قرون از هزار افلاطون
 هزار لشکر جبار باشد شش مضمون
 نمی نند قره بر هم زبس فتور و نشون
 که در مجاری منفرش پراگند ایون
 که مشو باز آفاق را توئی قانون
 بدایع تست اگر قره ایست در انسون
 مرا زانه بصدر تو کرده راه نمون

در شب

در شب

در شب

در شب

زهی حمله قهریب اندر نبرد
 ز چنگال شیران برون کرد لک
 تو آن کامگار می کردی جل و عقد
 جناب ترا آسمان در پناه
 توان تهمسوار می گردون تند
 دل خصمت آمد بکوش ای محب
 توئی آنکه در خاتم قد تو
 چو ناهید در محبت شدیم
 ز شادی و شت چومی در قلع
 چو باد شست راز گوید اجل
 بنو پایدارست گیتی از آنکه
 وجود تو تا دیت در هم نداد
 گفت حاصل و دخل در یادگان
 ستم بر کف سلطان میکنند
 درین مدت از غیبت رایت
 چه دانی که چون ریاست پیوسته بود
 ندانست کافقاس عدل تو زود
 مراکز فلک سر کشم در هشتاد
 جهان بردم آن جراحت نهاد

شکسته دم صبح در کام شام
 ز کام ننگان بر آورده کام
 بدست تو دایست گیتی ز کام
 رکاب ترا سدره در اتمام
 کیست مراد ترا گشت رام
 بنور اندر و این طمعهای خام
 کمین ست گردون فیر و زده قام
 چو خورشید در موکبت صد فلام
 بخندد همی ز خنجر اندر نیام
 دهد بزرگان سنان پام
 عرض را بسوهرماند قیام
 نشد صنعت آفرینش تمام
 سپرداخت در حاجت خاص و عام
 نزد یادگان سیکشی انتقام
 که در ظل او پیونج دازد مقام
 فراخ جهان بر جفای کرام
 معطر گشت مملکت را شام
 بایند وزیر پاسه لیام
 که شوندش داد بازالتیام

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

१५७	१५८
-----	-----

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

زمانه ناز و صانع نمکشته بود که چرخ
 منزه است مقال تو در سلاب جهان
 کجاست غم تو بر صورت فلک جانش
 نفیر کوس تو بدخواه ملک گرانجام
 دران هوس که شود راز دار خاتم تو
 اهل بقعه خند و چویش از شادی
 تویی که تا کعبه پای تو پوسه و اورکاب
 نه خجسته دشمن تو دامنست بسی سودا
 تو رستمی بگم جلای پیر زال جهان
 دران دیار کجاست تو آتشی افروخت
 دران مقام که لطف تو یازدانه فلکند
 دهان فتنه از ان تلخ شد که روح ترا
 میان هرگز عالم علم بزن تا ظلم
 بوضع کن تو بر تخت ملک نبشینی
 جهان عدل تو یک رویه است باشد بچه پست
 مزاج رعیت غم و ثبات علم تو بود
 بدست تو چو شفق تیغ ترخ روی بنو
 سپیده دم چو جهان ز نوید عید برادر
 بگوش نامیه دم در دید باد صبا

بدست چو تو که خواستی میز ارام
 ز اعراف عقل و تصرف اودام
 شربت حلم تو در طعنه زمین آرام
 چنان بود که جبل را نیم گل بهشام
 بدست حکم تو چون سوم گشت سنگ خام
 چو تو بجلوس عشرت بدست گیری جام
 و گریه بر درون شربکشد ز لگام
 و لیک عاقبتش خشک شد قبح جام
 چگونه پیش تو دستان زنده روی سام
 لطیف تر ز هوا چیست کارش ثبوت
 مسلم است که سیم غمرا کشد در دام
 چو نیکو شده شیرینی ظفر در کام
 درون داره کائنات نهد گام
 ستاره آنجا مغرول گردد از احکام
 نهد اساس دوروی سپهر نافر جام
 که باد را حرکت داد خاک را آرام
 سپید کاری صبح و سیه گلچشمه شام
 طلایه سحر از بام چرخ آینه خام
 گمان بر هم که ز عدل تو میگزارد پیام

نفسا و همیروای	نفسا و همیروای
مرغ آهو چین همیشه شیرخوار است	نفسا و همیروای
چشم ساقیست که بار و نوح چاه است	نفسا و همیروای
خار با خاصیت بدل تو با کل هم است	نفسا و همیروای
گرچه پیر با سر تر از روی حقیقت حکم	نفسا و همیروای
گرچه نیکو سی کردوش زیر قدم است	نفسا و همیروای
زینت چهره دینار و جلال در دست	نفسا و همیروای
قابل نیک و بد و مایل نفع و الم است	نفسا و همیروای
روالت را چه رسید دست و زو خود حکم	نفسا و همیروای

در مدح بهاء الدین عمر گویید

چرا بگرد من از خون پدید گرد است	یک چشم که هم آرد تو حساب است
اگر نه نجات بد و ناشنیدن یک با است	مرا چه با تو که چشم گشاید و چیت
اگر نشاندن خون از لوانش نماند	چرا هوای لبست خون من بپوش آورد
تو آن می که از رخ تو نماند	شرب در تو اثر کرد و شمع بجلا بست
اگر چه طره قنار هنوز در تاب است	بیا که غمزه جاد و بیار میب از چشم
بجب مدار که مژگانست تیر پر تاب است	خطا را بگرد عذر تو می نیارد گشت
و ناچو فتنه بعد از امیر نمایاب است	مناب سر زو ناگر چه در زمانه تو
که بر سر آمد اسلامت فخر اعقاب است	نوام ملک و نظام جهان بهاء الدین
تفاخرت نباشد جای القاب است	عمر بعد از درستی که ملک ملت را
در ایقاع میانی کین سطرلاب است	یکجا که فلک آفتاب قدرش را

نفسا و همیروای
سلف و خلف و خاندان
من و از سر تا پا

تا بیا از اثرش دست بسودا بروم
 طره اوزد و چشم بمل خواب برد
 باه اورد لم آید که مل این منظره را
 قبله و قدوه شاهان جهان نورالدین
 آنکه قتلش بکس دفع حوادث هر
 و آنکه در کشف حقائق چو زبان بکشان
 ای ز جود تو تو انگر شده هر دویش
 چون طوق کبوتر ^{مها} میزدی وجود
 عاشق ذکر جمیل تو شاهان جهان
 بخ با آن غفلت گشت بجا تو سقر
 ل غلط میکنم او کیست که خصم تو بود
 بلبل بدخواه تو گر چون گل تازه است
 سمان تازه نهالی بدیاند ز زمین
 اما حاصل کان گر کفت آرد خورشید
 در بیا زخم فاعده کان چه نهم
 و دان فتنه سراز خواب و تبار نارد
 نیز اراست تو خرد با همه بیاری نش
 است گلشن جاوه تو در نیست و درین
 هر یک که رفتی بحقیقت او میست

داستان نیست ز من بر سر هر یازاری
 دل تو امید چه دارم چنین طراس
 بدر صفدر آفاق برم یکبار
 که ندارد و جهان پیش کش مقدار
 کرد معموره اسلام کشد دیوار
 آسمان بر در تاویل نرند سمار
 وی ز توفیق تو آسان شده شهر دار
 طوق فرمان تو در گردن هر جبار
 در حدیث مدعی یاجن دنیا
 بس بود فاعله ز خصمان توی اقرار
 کوز پستی خرف پرده دری بیکار
 نود باشد که شود در دلش آن گل خلد
 آن چه دالی که تخم کنش یاد ارا
 کیم ز یک دانه عطا تو بود بسیار
 از حدیث کرم وجود تو گویم بار
 تا در آفاق چو تخم تو بود بیدار
 همچنان است که مستی بیدار بسیار
 جز بالمان چو من بلبل خوش گفتاری
 آن حقیقت چو به بینی بود آن پندار

آنکه بایست غمش نبود باد محمول
و آنکه او بر فلک چاه چو بد رست بنهر
طبع او را ز لطافت صفت باد مسیح
گر نه فیض کرم و عاطفت او بودی
گر چه در نوبت او بود جهان را تا غیر
ای ازان مرتبه بگذشته که از گستاخی
دهر را جو دو تو مسک بود و چرخ دلی
منظم با کف در پاش تو ایستاد
خشم تو گر چه مسلم بودش ملک جهان
بود در بند وجود تو فلک عمر دراز
سطح اعلائی فلک گرچه محیطست لیک
گل صد برگ چگونه در دامن خاک سیاه
تا جهان گاه براحه گدازد گاه برنج
تا ابد پیش تو اقبال ره می باد و این
عرشه ملک تو از اسن چو اطراف حرم

و آنکه بایست غمش نبود کوه حلیم
و آنکه او در صدف پاک چو بد رست بنهر
کف او را ز کفایت اثر دست کلیم
گفتمی در همه آفاق نماندست کریم
هست بر ذات فلک هست او انقیاد
آسمان یا در جلال تو کند بے تعظیم
ابر با بادل تو متغیلت بود و بحر لایم
منتشر در سر شمشیر تو آتاجریم
بسلامت نه چو تان کند جان تسلیم
بود موقوف حضور تو جهان عهد قدیم
هست در دائر قدرت تو چون نقادیم
گر نه خلق تو کند باد صبارا تسلیم
و آدمی گاه مسافر بود و گاه مقیم
قامت چاه تو تا جبر قوی باد و تویم
خاک در گاه تو از غیر و ارکان حلیم

و آنکه بایست غمش نبود کوه حلیم

و آنکه بایست غمش نبود کوه حلیم

و آنکه بایست غمش نبود کوه حلیم

در ملج ملک مجد الدین بن محمد علی شعب

اے طغرمرکب ترا بر نیست
در صف بندگان تو مرتفع
بر تن خصم بسته راه مسام

و جهان پیش همت لاشه
روز و رزم از شمار بیل جوئی
نوک پیکانت از ترشح خوئی

[illegible]

پاکستان کے لیے سچے دل سے دعا کرتا ہوں

המלך המשיח

[illegible][illegible]

روزِ عین از نظمِ عظمتِ ع

بر روی خویش بپاراست عیدگاه را
فر از مرکب تازی سوار گشت چنگل
هزار جان تشنه قربان هزار کیش
بپاسکندر سرگشته در جهان کینافت
برسم عیدی حوران قلدر رضوان
مرا تاجه در آتش نهاده گوی نعل
بر آید ز دل من دوزخی دزدان لند
بر دهن عید که زندانیان گفتند آزاد
کنند زلف بپیداخت آن همه بود
رسید ناله من در فراق چه واد
اگر بجز غمت خسرو غیر سازانست
حسام دولت و دین شاه اردشیر
تغلبی بود و گردون بدیده در مالد
بگماست در همه آفاق سرکشی امرو
ز راه رایت او چون خجل شود خورشید
زهی نمیرود از لایمان آن حضرت
زار سد بجهان دعوی جهاداری
دل که از لغت کین نو گرم شد ز در
که ام حادّه دند آن نمود با تو غیر

نمود هر نفسی مای زهر آتش
نظر بد و نرسیدی بگاه چو آتش
ز رشک گوشه کیش دوال قربان
نشان چشمه خضر از چه زنجیر آتش
برای غالی می بزد گردید آتش
هر آتش که جدا شد ز نعل بکراش
که ناگهان بغیرید بخلد رضوانش
هر دلی که طفر یافت گرد زدنش
هزار چاره ز آزار صد مسلمانش
بر آسمان و شنیدند ماه و کیوانش
که از سپهر برین برتر است ایوانش
که هست رفیق عالم عدل و جهانش
هر آن مثال که صادر شود ز دیوانش
که نیست گردن او ز بطوق فرانش
بزیر سایه شب در کف نینایش
که پاسیان نهم طارم ست در بانیش
که در شمال تو ظاهر است بکراش
بجز مفرح تیغ نبود در مافش
که صولت تو زمین برنگذارد آتش

که از جوی خاک از دست ایوانش

صبح صادق چو در جہان بیدید
 ز تکی شب بجا دولی گردید
 ہر کجا پر تو سے ازان پرید
 گفتی اندر مزاج آدم خاک
 یا مسیح از طریق معجزہ دم
 نفس جذب کرباسے سحر
 روح قدسی وان یکا بدخواند

گل صد برگ ز آسمان بیدید
 شعلہ آتش از دہان بیدید
 لالہ شگفت وارغوان بیدید
 لطف ایزد لبسم جان بیدید
 بہ سو شخص ناتوان بیدید
 در روایاے کشتان بیدید
 سومی ملک خدا یگان بیدید

خسرو بجز و بر مطلق دین
 کہ ظفر بار کا بل دست ترین

ملک راتازہ روز باز اریست
 پیش قدرش سپہر پوشش
 در پناہ کلاہ گوشہ اوست
 باد باغرم او گران جانست
 فتنہ را در جہان گل نشگفت
 ہر کجا تیر آورو دگوئے
 ہر کجا خشم اور سد گوی
 کہ جہان را چو توجہ انداز اریست
 ہمو ویرانہ چار دیو اریست
 ہر سرے کان نزامی دشارست
 خاک با علم او سبک اریست
 کہ از نوک بر رخ او خا اریست
 صنعت جاہل ستمگابیت
 اخرا نالہ دل او کارست

شیخ ہندی چو از نیام کشد
 پیرہ از گرگ انتقام کشد

ای ملک پیش تو کمر بستہ
 دولت دست خراج بر بستہ

سختی نجاش خا طرت پیوست عهد باردون در گشت دائم یذبیضی موسنویت بجود مرکز آفتاب دولت تو خطبه سکه ممالک را	رهر شنبه روان گردون باد صدر روزگار ماسون باد کینه پرد از گنج قارون باد از دایره زوال بیزون باد نام و القاب تو بهایون باد
--	--

کر چه فلک فراخ هم بود لست فلک از روی همت خجلست	عبد الهادی
---	------------

وزیر مدح صدر جهان شرف الملک تلج الدین

شاه دینو قبله شاهان عالم هست مقصود آفرینش عالم توئی از آنکه هم چشم مهر و ماه بروی تو روشنست عالم به نیست زنده که تو جان عالمی هرگز نزیاید از تو گرانمایه تر گهر چون سوله مسیح قد و منت مسکرت هر جا که از حوادث گردون جبرست نبود خنجر تو در احیای ملک دین از دین مصطفی ارمی مانده بود لب ای خسرو یک قصه یک درون زخم انجا که نعت صورت تو بان و در ترا	گردون ترا سحر و کیتی مسلمست ذات مظهرت سبب نظم عالمست هم جان حق و آتش یار تو خرمست زین قصه جان خشم تو موقوف یکمست زان آب گل که مایه ترکیب دهمست چون سجده گاه خضر خابت مکرمت آز از فر لطف تو صد گوده مرمت آن خاصیت که در دم عیسی مرمت امروز زنده کرده شاه معظمست صد سال کارنامه کاوش رشمست دل تنوی قد تمیز و کیسوی برقمست
---	---

عبد الهادی
بارون و ماسون
۱۲

زای تو بر محیط فلک خیمه زد چنانکه
 در روزگار عدل تو عالم ز خست
 دریا بقبضه چون کف گوهر نشان است
 بگو کف تو هر روز یک جنس آمدند
 پیش سراسر پرده قدر تو فی اشل
 شد صبح و شب نشان تو از خون دل شفق
 روز یک باز تو بر دانه میسکند
 آزرده بود طبع جهان از قضای بد
 بدست نیست با تو فلک از برای آنکه
 زان روز باز عاده را دم فرو بست
 عمری زمانه را سر دندان نشد سپید
 از روز و شب مژمه برد و خست روزگار
 هر شبه که رخ ز سپیل تابد بر روز زم
 رای تو نسخه ملکوت منت در چینه است
 نور روز و عید بر دو سجده شتافتند
 نور در بر جلال تو فرخنده باد و عید
 عیدت خجسته باد که آفاق راز تو

محمود باد عاقبت کار تو چنانکه
 خود کار تو ز عاقبت بد منزه است

زان سپید
 ناخن کز دل
 سحر از
 خند نیست
 ز سحر است

<p> سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه </p>	<p> سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه </p>
---	---

سپاه و سپاه و سپاه و سپاه

<p> سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه </p>	<p> سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه سپاه و سپاه و سپاه و سپاه </p>
---	---

سپاه و سپاه و سپاه و سپاه

ناله را که حکم کنی از حق را است

پیش او جمله هائے شیر فلک	براست چون جلد می رویا
دین زیر نعمت بمنزله که درو	طاق گردون نظیر خراگاه است
قصه فاقه هائے من بجهان	چون شناس تو اندر خواه است
بر تو پوشیده نیست از پی آنک	رایت از سر غیب آگاه است
یوسف ناز دیده خبر دم	از حفا که زمانه در چاه است
اعتماد پس از خدای نیست	زانکه ایام نیک بد خواه است
تا بقدر بالقبای فلک	نسبت ماه و هفته کوتاه است
مدد دست بقای تو یاد	هر روز در هفته و ماه است

در مدح طغیانی گوید

ربوبیت از حسن در جهان گستر	عقد زلفیت شمعن ترست
ز ان منخ تان و لب شیرین	همه آفاق پر گل و شکرست
نا ایدم زان گل و شکر بچشید	از قضا هر زمان ضعیف ترست
تنگ بر دمی ولی که بر دمی و	بد آن و لب تو محمود ترست
عمر و عشق تو سحر برم	دل ز حسرت هنوز در جگرست
گفتی از دست عشق جان بجز	الحق این خود بشاکی در گرت
تن قضا را نهاده ام چکنم	که به بیدار تو همین قدر ترست
در خراف تو هر کجا که هست	تا بگردن در آتش جگرست
نقد راج برشته غم تو	اشک چون سیم و چهره چو گرت
عاشقان را همیشه است آویز	آه شبگیر و ناله سحر ترست

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

شهر از تو مستگر آن کام و در
این بنگ کن که زود آتش من
نادر اوراک چشم پیکر ماه
چون سپر باد پشت جامت پند

خبر من در زلالت شهر است
شعر حبیب است اگر چه آن است
بغاه چون فعل کلاه چون سپر
اک حسودت همیشه پیوست

در مدح امیر مبعود

دین بسایه گل ساز در چنین ایام
بهاره ز کس بر فرق باز درین تاج
بسایه سم ز صواحد نوشت فلک
دفع کرد ز هر شاخ خشک سبیل گل
نور گیس که خطبه بود در چهره
عبادت دولت و بر این دین پناه بدن
کسی که سوی او چو دیو باشد غای
از آن گزیده خطابت بدان که در بار
دیک تا بخطای فسطح عالم را
چه دم بر آنکه لباس سیاه پوشیدست
چو تیغ با سین یعنی بر آنکه گشت دیدر و
چو آفتاب بشده تیغ وار از منیر

که گشت شام و کاشانه و عقل حرام
گرفت گلین ریت یار سین جام
چو پیر آید صحرای یار سیم انجم
بسی بالین خورشید و آتش هم غمام
شدت طالع میمون بقای صدر انام
همان فصل و کرم آفتاب چرخ غلام
همی فرستد هر لحظه صدر رسول و پیام
عالم و شبه و از رفیع قمر مقام
باسم نامی از خوشن کینه اکرام
گرمی در کف و در شمشیر تیغ جان انجام
بسیار فولاد و تیغ و تیغ و تیغ
شماره وار در روان گشت بدیاس سلام

نمود تکیه بر آن تیغ پر گهر یعنی

که گام است ز تنم جز با اعتماد حسام

(۱) در این کتاب که در این کتاب
 (۲) در این کتاب که در این کتاب
 (۳) در این کتاب که در این کتاب
 (۴) در این کتاب که در این کتاب
 (۵) در این کتاب که در این کتاب
 (۶) در این کتاب که در این کتاب
 (۷) در این کتاب که در این کتاب
 (۸) در این کتاب که در این کتاب
 (۹) در این کتاب که در این کتاب
 (۱۰) در این کتاب که در این کتاب

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

بویاسی از شیب پرتو ده بگذشت
 نبات انشین کرد آهنگ باله
 رسیدم من فراز کاروان تنگ
 بگوش من رسید او از غلطان
 حرس و شان حرکات تو گشته
 ز بار و برگ دشت و دشتزار
 بنام از پیر گل مرستان گبین
 نم کب غنچه بادا چراغ
 بیابان در تور دو کوی پلایه
 فرود آورده در کاف و قزیم
 توالی مار که دستور کو را است
 وزیر بے چون یکی دلا فرشته
 وزیران در کعبه درین پیش
 حدیث او معانی در معانی
 همی نازد بعد نفس میر مشهور
 در اندیشه او باذل و غوار
 بلز زب از نیش او بر رگبان
 الا است آفتاب مملکت تاب
 تو کی غلطان در او نور خالص

بر آید شستریان از کو به وصل
 بر آورد و اندر کمر عشق هر قتل
 چو گشتی کو رسد نزدیک ساحل
 چو آواز جلاجل از جلاجل
 که طله سنست از پشت حوال
 شده اطراف دادی چون ستایل
 بدان کشتی که چون گشت نماد
 بدوکت آهیل بادا اقامت
 تناسلها یکوب و راه بگل
 فرود آورده درین افش بنایل
 منالی از اعالی و ز اسافل
 چه در دیوان چه در صدر آفاق
 همه دیوان بر دیوان رسانیل
 رسوم او و فضائل و فضایل
 چو پیغمبر ز تو شستریان عاقل
 در اندیشه او سایل چو ضایل
 چو زده کوه شلین از زلزل
 اساس سستنت شمع قبایل
 بکسی کس شستریان رسانیل

در بیان شیب انان شیب

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

Handwritten musical notation on a staff.

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

با او من بر طریق استدلال
 نگاه میگفتم از یک مبدع
 در جو مبدع یکے نبی ابداع
 نگاه ترتیب آفرینش را
 صدر و پایان دهر می جستم
 همچنین منتهی خسرو میکرد
 شمس از حقایق اکوان
 تا به وقت که دست صبح کشاد
 بر کشید آفتاب را بیت نور
 دزد گر سوئے نیز دلبر من
 به تعجب نگاه میکردم
 زره از آفتاب فرق نداشت
 لیکن از بس غبار محنت و غم
 در میان دو آفتاب مرا
 همدان لحظه صورت اقبال
 گفت بر خاک شده که از دست
 خیر یکدم چنانکه سن همه عمر
 ناز برج فلک طلوع کند
 خواجہ روزگار صدر جهان

بحث میکردم از علم یسین
 چند ابداع میکنی یسین
 صورت مبدعات نیست چنین
 بر طریق تماثل و تمییز
 خال از نسبت شهور و شین
 نیک بهتر عبارته تلقین
 نکسته از دقایق تکوین
 از فلک عقدای در زمین
 تا دم جسم خاک را تو زمین
 برگرفت آذران سر از بالین
 از فروغ رخ و صفای جبین
 ماه من جز بفرق مشک آیین
 که نسیا بد بهر تاسکین
 گشت تار یک چشم عالم بین
 بزبان فصیح و لفظ مستین
 سدره مانند خاک بی تمکین
 بر طریق ملازمت و بشین
 طلعت آفتاب روی زمین
 شرف ملک و تاج دولت و دنیا

کار دل هم به است کوشش و زور
چنان بر لب رسید و زانو پهن
نجات من بدیگری نباشست
بارها گفتن که کسوت عشق
دست در خصل میکنی مشاء
گرچه معبود آسمان ستم است
چشم شوخش که روزگار و جوش
در جفا و ستم چنان شده اند
جور ایشان ز حد گذشت کنون
صدر عالی بهار دین بو بکر
آنکه در فیض پیش جاشین
و آنکه بر آستان میمونش
مسند قدر و کرامتی است
پیش خورشید تهنش خورشید
چرخ بازار آفتابال فرمایش
همیت او است عالمی که در او
ای خضر سرتی که همچو کلیم
گر ز بان قضا فرو بندد
در کین نیست آتش او بشود

در تماشا که سیم صباست
کز میقان آستان غناست
قلم غایت ز ما رخااست
بر قد هر کس نیاید راست
هر چه در شبش در روحیت دست
در چه آئین روزگار جفاست
خط سحرش که آسمان آست
کاخچه ایشان کتن عین و است
نوبت عدل سید الرواست
که از و ملک و هزار بهاست
از خجل ماندگان یکی در است
از کمر بستگان یکی خور است
که ز جریست قبه خضر است
از تحسیر چو دیدگاه است
در بدو نیک مقصد اقصاست
هر دو عالم چو فتنه ناپید است
در سبانی تراید بفضااست
نیک که ملک تو ز حمان قضا است
دولت در حمان نفع نفاست

این چو خوشوقت و چو خوش هنگام	همه اسباب طرب جمع شدست
عود در محراب و منی در جام است	یاد در مجلس گل در چین است
آسمان بنده و گیتی آرام است	بخت یاری بده و اقبال سلطنت
نصرت الدین و صد الاسلام است	بر سر تاجار و دولت بعنوان
که شجارت کرم و انعام است	شاه بود بکر محمد تو شکست آن
اندرین عالم خود بد نام است	آنکه از خاک درش تاج بخت
طبع خصم سراسر خام است	پخته شد نان نهان از شکست تو
دست بر جبین دل بهرام است	وقت احسان و که غنیمت ترا
که بداندیش تو دشمن کام است	کامران باش و ز شادی برخوردار

در مدح ملک نصرت الدین

در زیر لیلین گرفت عالم	ای حکم تو چون قضای منبرم
ای ذات تو نصرت مجسم	خویشد ملک نصرت الدین
بر نظرت آسمان مقدم	تاریخ آسمان بادشاه است
از هم نه کشاد زلف پر خم	مشاط افروخته ز نامت
ایوان تو عبدل را محکم	پستان تو تخت را مستحکم
چون سمجده پیش مریم	اقبال تو هم ز بد و قطر است
لطیف تو بر وقت از مرهم	هر جا که زودی بخت ز منم
بوی محبت بالعباد برقم	نفوذ خط مزارع ز بهوز
در نوک سناست کرده غم	تقدیر خردت کن و کان را

۱۹۹۹

[illegible]

مجلس ۱۲۸

[illegible][illegible]

در جزوه نویسی در مباحث اسلامی

دکتر بنی

صبح و دم گرفت جهان کی چرازان
 یکیک ز نیم خنجر خورشید اخزان
 بر زوی آسمان اثر تیر گه نهاد
 و از آنسے عهد فطرۃ الدین کرد معلق در
 سلطان نشان فلک اکبر اعظم که مقلد
 بود خزان محمد کرانت طلعت سخن
 در یاد شگافه تر افش تر باید مثل
 ای هر دما هست از قبل طلعت آمده
 ذات محترم تو سپهر نیست از مشایخ
 و قیامت که دیگران بچشم الهی کنند
 آن را که ز بنیاد امن تو فیق پرورند
 گیتی بیوج خون بد و صند بار غوطه خورند
 بعد از فلک سحاب که تو در رفت و گشت بد
 تا که دوست حکم تو محکم بنای ملک
 ز نو بدل چگونه گردیند جهان که نیست
 ز نوی فلک سینه شود و انکه که را می آید
 پهلوی نمی کند اجل از تیغ تو و لیک
 هر کس که چون قلم بر دزد پیشین تو بنشر
 قسم ترا زمانه یعجیل منی برد

کاندر نهاده امی شاه نزد چرخ بندق دم
 همچو مخالفان شهنشہ شدند کم
 الا لارگو مکتوب فرماید و عجبست
 شاید که بر احوال راج گردون اندر قدم
 و از دوزیم ملکات از امن چون خرم
 رشیت گرفت انیس کسری شجوت جزم
 گردون تا شان بلند شدن خور و قوس
 در ایامه حواشی و در زیر کا خدم
 بطبع مبارک تو جہا نیست از کوخ
 کرد تو از مغیبت یردان بود شوم
 از گرم دوسر و چرخ باند کے زلزلہ الم
 ہرگز زمین ملک تو در خود ناید غم
 نزد امن مراد تو ہرگز بغا غنم
 ہر لحظہ با اعلان تو فتنے شد سنت غم
 غم تو همچو موسیٰ اقبال مشرم
 بر چہرہ نو نامہ رعصیان کشہ رقم
 اندر شہنشاہ دولت تو پر کشد مشک
 نقدیر بزر جریہ عمر غن کشد قسمل
 از عرصہ وجود اسوسے خیر غدم

تشیعی بنوع مسلم و کلمه یازده و دوازده

از آن زمان که در شش را مثل نیم کبوتر	بهر یک سره کردن ز مرغ الیسد
بجسته در کف او با سب و آسایش	جهان که از سبیم رزگار ترسیده
ز غیر شد و حسد و قتل از نیش صند باد	بهر از برق بر نوبشین بچو بچیده
طیر نه قصه قصری بذرین اندازد چو پست	بناغده این غلط انداختن پستیده
مدیث کوه شیرین بگو این کجاست	مناسبت ملکین بر ملک است
همیشه بزم شنیده ز روی مزن ابله	جهان که بشار می آید جالم نهنو آفیده

از آن زمان که در شش را مثل نیم کبوتر | از آن زمان که در شش را مثل نیم کبوتر

ای قیصر عرش را رسالت کنکره	خرم نو کو عمر کز آفتاب دالره
در طاعت نیمه افق بر آسمان ای	در تنقیرت سیمو فلک گشت ناعره
چون منقذ قیصر تو گیر و قلم بدست	بر جیس بر زمین زنده در شک مجره
زبان زوز باز جت مدل تو طاعت	کانه نو بان خنجر تو در محاوره
اچار دولت تو کس را سبب مست	از عقل و شیرین سر کشد اندر مکاره
سود المرائع خیم تو ان ویر بر کشید	کز دیکت همیشه داد سپهرین مزوره
باطیاعت آن نفس از نهاد خیم	کاسیب قهر تو و پشخ خاک چنره
در تنگنای سر که گردون تهنه را	از حدیست در کاسیو باشد منطوره
تا بر کشت قیصر اهلان نبشته اند	هر دم ز رانده ترا کنند از سر مشاوه
از بید حرکت تو که نیایش بزر دالان	شد کنگشان چو آفرود گردون چو توره
خورشید را که از شیت یک سواره است	تافع بزدیده بانی این سبب زنده
این جزات از کجاست که با چو توره	از نرغزار چسبند رخ را باید نیکی بزره

قصه از آن زمان که در شش را مثل نیم کبوتر

[illegible]

١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠١١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩١٠١١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩

کتاب: تاریخ اسلام

[illegible][illegible]

مجلس شورای ملی

هر آن لیلید بالندت هوای توزاد
اگر عدو چه قلم بیش تو بسر زود
وگر بکرم تو طوطی فرو نیار و سر
سپهر بر نه کند باد و خنجر صبح
ترکت کین تو دشمن یار زود خواهد
درخت چاه و ترابار و برگ چند نیست
نهاد پیش تو بنده چو آب سر بر خاک
چنانکه هر یک ازان قطره گوهری گردد
اذان سپس که بزخاکش چو آب بر گیری
همیشه تافس شاد بر نیار و کس
دوام عمر تو بر عیش باد و مقرون با
خیال تیغ تو در چشم روزگار چنانکه

چو کرم پیلد بختین لباس شد کفنه
و دینم کن چو قلم نامیان و سر ز نش
تراست دست تصرف تیغ و بن کنش
اگر شب نژند هست تو بر فتنش
که جان بر بگذر ز خوی برون شود تنش
که ممکن نیست بخور گلشن فلک چمنش
مدد و سب ز باران لطف خویشش
که هیچ فرق نباشد ز گوهر عدنش
اگر بچرخ رسد سبت بر زمین فلکش
که عاقبت نه کند زوزگار ممتنش
بشادی که نباشد منافست حزنش
زمانه باز نداند ز سر مح ذوالینش

در معصوم الدین

دل می خواهد ازان پسته که شکر گیرد
چشم من از پای طوف کمر هر لحظه
پسته تنگ تو از بهر علاج دل من
جان من دقت بخور مشکین نفست
سرد تو بوز سن دارد و دل می خواهد
تن من شد رس زلف تو و خنجر چه شود

جان می خواهد ازان لعل که گوهر گیرد
ای نسا گوهر ناسفته که در زر گیرد
ای بسا در و شکفته که بشکر گیرد
از دل و سینه من مجمر و آذر گیرد
که ازان سر قدت بونی سمن بر گیرد
کز سن باز دلم گوشه چنبر بر گیرد

باور و ده تور که در هر دو آلت در شست که او
 که در این بادیه را انگیزی اگر فرما نیت
 بهر دم این دهر سر خنده و فرناخت
 کامکار را چون خلیفه از شرم نظم طبیعت
 بهر او دست در بان و در افلاک آرد
 هر که با دور فلک تیر خفا اندازد
 خالقین است بر خلق که شیر و شمشیر
 فتح نهر و چنان باد که خاقان شکند

در مدح ابوبکر محمد

هر چه فرو جا و قدر است ای همایون بارگاه
 زلفای سبزه ندر تو گردون است شک
 راز دل چون نقش بر نگ تو بر ز نقشینه
 بهر شادمان تو نور جمال گیسو و شک
 فتح و شام از خادمان خائض درگاه تواند
 بهر اندر سایه خورشید ایوانت گر نیست
 به خاک در گیت را تاج بر سر پا و طبع
 به گردون مدبر از آن دیده دار و بات
 ز ایت گردان را داده نمکین سجد
 این غمت کشور بر درت حاضر شوند

در تحريم حضرت جمع امانا قبال شاه
 در خباب گریه است گیتی را پناه
 دولت انده استانت که خود را جایگاه
 آهوی ایوانت از فله برین جوید گیاه
 از بی کار است آرمی این پشیدان
 ایمن است از خود که افرون دارد از انجم گن
 زیند شن که ز روی شغولت بر فلک سایه کلاه
 از سر غیرت نباید کرد در پیشگاه
 تا کنند از خاک درگاه تو زمین جباه
 از سرکان پیشگاهت شمت اندوزند و جباه

نام چو یان از شکوه ترش کشان دست
 یازشوق زینت دانا و لاف روزگار
 شد هایلون عهد و عهدی که شایان جهان
 ربع مسکون ارجه سمور آمد از جیم زمین
 کوه و دامون فخر دارد بر فلک تا در جهان
 است آنا یک عظمتی در ملکست میراث تو
 بی بیادت با کرامت کرده بدغم میوزند
 شد باریت زرشاخ سیده بر ترمی نهند
 ناظر در ملت از قول پیغمبر میبندند
 رسم این نوبت بر وفق در جهان پانیده با

طبل باز میبست بهر شب بخون میزنند
 طعنه در هر نوبتی خند زبوت افزون میزند
 لاف داد و دین ازین عهد هایلون میزنند
 زان که لشکر گاه تو بر ربع مسکون میزند
 بارگاه عالیت بر کوه و دامون میزنند
 صورتش زیند که بطنغرای میمون میزنند
 زرباست با سادات گشته متفرون میزنند
 خوک قدرت ز طاق چرخ بیرون میزنند
 تا مثل در حکمت از گفت ملاطون میزنند
 تا بدرگاه تو بر پیوسته موزون میزنند

در مدح طلائشه

نی زلفین عنبر بار بر گوش
 خردش ماز خواری ناشینوده
 چو سن با تو غمی خواهم که گویم
 چو تو با من سخن گویی بشادی
 باحوال من سرگشته شاید
 مرا که جو تو نالان چو نایم
 رسد از تو بگو شمع مرده و وصل
 سگ کوی تو باشم گرچه بدی

حیث مانیاری هیچ در گوش
 چرا خیره نهی زلفین بر گوش
 نداری ای عجب گویی بگر گوش
 چو مرزن گوش کردم سر بر گوش
 ازین به بارداری انی بسر گوش
 چه مالی چون زبابی سیم بر گوش
 اگر ممکن بود جانی بگر گوش
 بر دبه بازیم چون خواب خرگوش

[illegible]

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

چنان که پنج حس بد معسر گوش	حلاصه از چهار ارکان تو گشتی
بگیری زود شامان بشیر گوش	تو محمودی بنام دولک محمود
صدت کرد اگر گشته پُر در گوش	ز الفاظ تو ای دریای انقبالی
بای فضل و ارباب هنر گوش	جهان دانسته زان باز داری
کند سمعت بر کرد و بیت بر گوش	از ان شادی که مرغ نظم را صد
کشاده دیده و بسته گم گوش	ز بهر خدایت صوت در سمیت
الانما حوره سر راست در گوش	الانما دید بان تن بود چشم
ز حدیث و روان تا با ختر گوش	بفرمان تو بادا خسران را

در مدح محمد بن علی شهب

وصل تو تا نموده مرا چاه گاه رود	ای ماه سرو قامت وای سرو باهرود
باشکل سرو قامت و بانو راه رود	گشته تنم ز نال تیر و در هوا تو
پرز آستیده وار و از ان یک نگاه رود	تا بهجواب دیده بردیت نگاه کرد
آئینه را سید شود آری ز راه رود	آئینه دلم سپید از آو سینت شد
دار و دوی عالم جان آن سپاه رود	بگرخت خطه دلم اینک سپاه عشق
بروق آن حدیث که گفتیم گواه رود	ز دلم ز ناب عشق تو ز ر دست تو بود
ز آن خویش که داری جانان منو راه رود	رویت از لطافت محض آفریده حق
بنامیم ز چاه مفتوح چو یاه رود	نزد شب فراق تو شباید که روز وصل
جز بارگاه مجلس عالی نپا ره رود	بان مرا که عاجز بجز ان تست نیست
ایام ساز به بیت او همچو گاه رود	خنده مجد ملک سپهر دلی که هست

مرا گفت قضا حجت کامکار ترا
خدا بجان جهان آن نظر خوشتر
نمیست خدا توئی بدان منضم
اسیر است بجان اندرون مخالف تو
هر بنی پذیرد از آئی تو و سعادت ثبت
تو میر نکوت تو هست در مصالح خلق
و عقل تو بگرید و زمانه ترا بپرگز
ز نور طلعت تو هر شب آفتاب فلک
چو آمدی تو خداوند بیستمان وزیر
ز روزگار تو بر ناو پیر شد دل شاد
ز مشتری و عطارد هم ندانم بار
جان همیشه بکمال اندرون بزرگ عزیز
بیا و شاهی و دولت تو باش تا محشر

مهرست عدوتی شیرین
که تا فرید خدای جهان نظر ترا
قضا همیشه نصرت بود نظر ترا
همی ز خاک پایش برزد اسیر ترا
همی پذیرد از آئی رهساز بد ترا
بفضل و صف کنم فکر و ضمیر ترا
بر حق و عفت کنم عقل ناگزیر ترا
همی سجود کند طالع منیر ترا
سزد که سجده برد آسمان وزیر ترا
که کرد دولت بر ناو وزیر پیر ترا
دل وزیر ترا و گفت و بستر ترا
که خوار کرد اجل دشمن فقیر ترا
نشان گشته دل چرخ پیر ترا

در مدح ملک ضیاء الدین

بکشاد عشق روزیو چون روزگار نیست
در پای محنت تو ازان دست میزنم
پیش است بگریه یک بوسه هر شب
گر نیده برومالی است و یاد می
مینو ای که بر تو مراد است باشد

دست محنت پست مرا استوار است
تا بزرگی می آرد بر من و لغات است
دل چون چار پیش کشد مدد است
بروی نشاط از می اندک گار است
ندیدم صیت چون ندیدم روزگار است

دل قلم بر صفوح اقبال میکشد	تا کشید او خط مشکین گرد ماه
از بن بینی نو دندان میکشد	چون بردوش از مهره نو غاشید
تبع بر خورشید رخشان میکشد	کوه هر بگ لبست لعل نیافت
و انگلی از بیل چو کان میکشد	گوئی دل ناما که می بیند رخت
کاب زان چاه زخندان میکشد	چشم من از نقش کل زان غرق شد

اما چنان حسن ارقمای داشتی

کارها آخر چنین نگذاشتی

پای مردی کن که آب از سر گذشت	دست گیر ای جان که فرصت در گذشت
کاهم از سر جویش لو غر گذشت	روی چون خورشید نما از نقاب
همچو باد مهر کان بر زر گذشت	ای بجا که هجرت آب چشم من
هم نبود و مدتی دیگر گذشت	گفت از پس خرگ تو باشد حاصل
کان چنان تلخ و پیر شکر گذشت	از لب بگو لب العجب تر باخست
کار دل اکنون گذشت از سر گذشت	چند گویی سر گذشت دل بگو
دور ما را نیک و بد هم در گذشت	و ای نوک خون من در گردنست

جان چو شکین بود تا فیری نکرد

در نه هجران هیچ تقصیر نکرد

تا که دل در بند سودا افکند	سلسله بر طرقت دنیا افکند
تا که این کار در پیا افکند	سر کشی بر دست گیر و هیزان
و انگلی در قعر دریا افکند	دل بحیلت می برد از عاشقان

نہیں کہیں گے طبع و کلام حسن

[illegible]

باد از عطفیت بکس طرح آید	خاک از حلیت کز آس می آید
خشم جان از لفظ گوهر باز تو	علم آب از نذر گدازد نه یا نشت
سوسن آزاد اندر مرغ تو	از طبیعت دور زبانه یافته

در جهان ابرو در پرده ابروست	
دولت و اقبال تیغ آورد و تپست	

اگر از عطفیت ممکن می شود	اگر از حلیت از تو دشمن می شود
از در بهشت از تو بیخود می رود	مسند از دستت مرتین می شود
تا تو سر بر آبی از حبیب غیب	پای فتنه زیزا من می شود
هر کجا تو بگذری در ج غفلت	گوهر از لفظ تو خرم می شود
پیش چشم شیر تو آتش گرم	هر درون مشک تو آه می شود
تا هر سحر که خیر تو بیرون شدست	ریسمانش طوق گردن می شود
هم در فردا دست ای که چرخ	باز من مشغوب می شود

صبح اگر بگریه تو یکدم نهد	
چشم تو افلاک را بر هم نهد	

یار این دولت چنین پانیده باد	آفتاب در جهان تابنده باد
تا بجز او از مهر تو بگریست خشم	همچو گل هرزه است پر خنده باد
گوشت این چرخ صدف شکل تن	بجز در لفظ تو آگستده باد
نشسته باد خشم غمت از جهان	هیچ عمر دشمنی بر کنده باد
آبروی توین نور خشنود و باد	سایه تو تا ابد تابنده باد

در جهان

در جهان

ز لاجوردی خوشین افتخار مباد که هست طبع و دولت مرکز و ساد سخن

در منع صدرالدین

ای کرده گرد ماه ز شب خرمن
آری وکیل قوت بارانست
رخساره زلف است عجب کار
ای هندوان زلف تو ترک آیین
تشویر خورده هست لب از قواله
بنمای روی عقل بنارست ده
من عشق را سینه سپر کردم
لیکن پیش نادک مژگانست
دوی دوستان ز مهر توان دیده
فرزاده صدر دین که هستی سازند
صدر مجسم محمد ابوالقاسم
آن سرور یک طوق مرادش را
در سایه او قسکم او کرده
وز استلای آفتابش را
زین پیش که بی را نبینم حکم او
امروز چه سر و با همه آزادی
ای آستان قدس در برابرگز

گریان ز حسرت تو باران من
آنجا که گردناه بود خست من
جان فرشته و تن اهرمن
دوی آهوان چشم تو شیراز زن
و ازاد کرده تیغ تو سوسن
بکشای زلف شهر بهم بر زن
تا دل بود ز حادثه در مان
مانع نمی شود سپرد و جوشن
کز کین مقتدا نه جهان دشمن
از درگش صدوزمین مسکن
کاسرا غیب را هست دلش مغزون
گردون سرگشته هند گردن
خورشید پای راست فرار وزن
چون آب نفرت آند از روغن
ایام تند بود و فلک تو سن
در می خندید به بندگیش گردن
ناگشته هیچ و هم به پیرامن

ایست بیدل و دینار ساینده
 بپاشش توده مسایه رحمت تو
 چرخ در عهد تو زنده بستم
 هر جنابت به سجده تعظیمم
 کرده رضوان دعای دولت تو
 پیش هند بلندت از هیبت
 آسمان از لطافت کرمیت
 زهره را از طراقت نعمت
 از پئے خاک آستانه تو
 حرم عصمت چو پرده غیب
 اگر قبولی تو سایه برگیرد
 گر شکوهت نقاب بکشاید
 دهم را یرده دارت از پس در
 عقل را پاسانت از پیر بام
 روز چند از عنایه عارفه
 آواز فتح باب نصرت داد
 لطف ساخت کردگار دران
 بادشاه توئی که در شانیت
 چون زبان و ثنات بکشایم
 راست ملک را بسلیمین
 زلف شمشاد و عارفان سرین
 سینک کبک و نجش شاهین
 خردان بر زمین نهاده چین
 بام رویان خسل را علقین
 بادشاهان در او فتاده زین
 کمره بسنه از مجرّه شین
 گوشتواره رسید از پر دین
 زلف جاروب کرده حور العین
 نه گمان ره برده و نه یقین
 بر کشد آفتاب خنجر کین
 مژده در دیده باشد در بین
 بانگ بر میزند که دور نشین
 میل در چشم میکشد که مبین
 گشت رخساره عاقبت پرچین
 آسمان غبار را تسکین
 شکر کرد روزگار درین
 شعر من بنده آتی هست بین
 بر کشد چرخ نعره تحسین

[illegible][illegible]

10

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

تتازنار دان غلّس دی تویندونا | هر روز منزند ماه قلب زیم بدو دم

قصیدہ کی سیریل

ام غزوة طلعت فی صحر شوال	للذہ روفۃ من ذات اجمال
بعد الفطور و عیوا بعد ایلال	اذا راہیم ہلال العیند قاعشقوا
فصارو ہوی قیاحی شوق غلال	حمدے بہولار کلین منسط
والریاح لم تشق متاخریل	منعت ملثون من ایام مدتنا
فاذا بولحد واعدہا السبال	الہاباد الندامی طال افرقوا
مشمولہ من نبات الکرم سلال	ومرجا بسلات طاب کرعہا
عن ناعم من غصون البال تلال	مدبر رشا ناہک مستہیا
باشہرہ بعدہ ساتمی واحوال	اسین احبا بنا یوم افراب نیا
الیقطنی فی دراة صبر قال	یسے الی "ہکالمسجد راہ طائرۃ
اعلام دولتہ یال دل نام	گفت الوری نصرۃ بالذی نصرۃ
فانہ یحکمے دین الہدی کال	انامل المستمان اقد بکلوہ
عن ذرۃ التنور لور ہر طال	شیط الانامل قد اغتست اسرہ
دعیوا فیصحی کصولات البقال	نکی احاس ابطال بصولتہ
اجمن شعل النعین رسال	فما تجماعۃ نادرے رارۃ جرد
رجب البعین عریفی صلب یال	بباکی البرتن فی ارسال درع
مراقب تقال القرآن جمال	ذات سرس لاخلات مقتشر
تشین من صلب القتل باشمال	عن الشائل مہسا اظافرہ

شلخ سوسن کشید خنجریم	آب بر آب ریخت مژیم
من مسکین و مستند هنوز	همچنان بر قسار اول روز
بیرخت نجست سینه من	پیر شد از نیت سیزین
چون بدین گفتن نه از آمد	مثل لاله فم نسر از آمد
عالمی بر فراز منبر گفت	اگر چو پیداشود سرای نهفت
ریشه های پیدراز گناه	بخشد ایزد بر شمای سیاه
باز ریش سیاه روز امید	باشد اوند ز پناه ریش سپید
مرد که سرخ ریش حاضر بود	دست بر ریش زد چو این بشنود
گفت ما خود ازین شمار نه ایم	در دو گیتی هیچ کار نه ایم
بنده آن سرخ ریش مظلوم است	که ز انعام شاه محروم است
ملک اوتا بشار باخته باد	همه دما شش ندیم دساتی باد
چیزبان داور بود مثل	در جهان کاو و شاعری مجلل

تثنوی در سبوح قزل ارسلان

ای بزرگ رشک رفوان و سمن	پیچ دانی چه آید از تو بمن
تا با همسر تو مبتلا شده ام	با نهم و منت آشنا شده ام
لذت غم آنقدر بود ست	کز کوس تو ام خبر بود ست
من که از غم ست تو دور شوم	چه عجب گرزبان نفور شوم
بودایم صلت اسے دلکش	همچو گل هفته و دلیکن خوش
میش من با رخ تو خرم بود	در دو نیم رالعب تو مرم بود

نخبره در جنگ پیش گرفتار	بچه موجب قلندیم بارے
دل را داد و باز سے تر و باه	کرده ابلتین رابعشوه شایه
چست نشسته در تپش دینے	کر تو ز دریش ناگهان پیشے
صو و در دم گرفته بی تاویل	راست گوئی که هست اسرافیل
خدمت نوح کرده در کشتی	گنده پیرے بدین همه زشتی
در لاف بود آن نوار از دست	چون جدا کرده ناگهان ز منت
زارے گرم و همی گویم	بعد ازین رخ بخون همی شوم

اشعار عربیه

و حلت الاعصاب حین نداویا	افضل دین الله لا ذالک فی فصل
و ردض خالی فی فراقک داویا	انا و یل می سرید و الجسم زاویا
و فی الناس لاسق و اوک حادیا	صیح نوادحات مما بریده
کنعلا لایزال اعصاب حادیا	هت نواد الایزال عنینا

قطعه در مدح قزل ارسلان

غصه ناخورده مشک نامازی	ای ز ناماز گرد و موکتب تو
تا چنان شد که از نگوشتاری	رام کردی سپهر سرکش را
که چه کارست این بدین زاری	می به لکند زبان من بنگر
تا مرا بر سپهر بگذرد	من و قراک دولت پس ازین
پیش زین نیکی برهوازی	گر نه این تیرم بر دین نه برد

۱۰۰۰ به شکر خداوند عز و جل
 که این همه را در اختیار من قرار داد
 و مرا از این نعمت بزرگ بهره مند گردانید
 و مرا از این کرم بزرگ برخوردار گردانید
 و مرا از این کرم بزرگ برخوردار گردانید

که مرا از این کرم بزرگ برخوردار گردانید
 و مرا از این کرم بزرگ برخوردار گردانید
 و مرا از این کرم بزرگ برخوردار گردانید
 و مرا از این کرم بزرگ برخوردار گردانید
 و مرا از این کرم بزرگ برخوردار گردانید

در این کتاب
 در این کتاب
 در این کتاب

فصل

که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب

که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب

فصل

که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب

که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب

فصل

که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب

که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب

فصل

ایستاید دل اندر تو بسته ام که از این زبان قال با تمام هیچ شاکر نیست

قطعه

بانیب غلم کیت از راه خبر د	اینم جلدسته آن قبه زن سیت
در نه این سیم سر و ازین گوش	چه بر اودا چه تو نسیم تن سیت
الغمت کلیمه من اریشین کن	که به عشق تو ولم هر تن سیت
چندین غدر که صاحب رگ زدا	تا درین دیوچه دستان و تن سیت
صاحب رگ زدو گر حق خواست	حقانیت ثابت کردن بزین سیت

قطعه

ای جمع کرده مبع کن در نهاد تو	هم سیرت ملاکت و هم صبریت ملک
چندین که در پیش تو سر بر زمین نهاد	دارم عجب که قند ز شیا یوسف ک
من نهاده از این که کنم با ملک خبر د	در بسته از میان دوات شکسته نوک
هرم زار گویم ریاضیت بنور و من	هر لحظه مبتلی حرم از غصه قد و ک
ز دل تو باد رسد کندی زجا و ناک	در گردنم گلنده ز منبت شدم قو و ک
بانم زار زدی تو المیت بلب س	چندان تعدیر میکرد از تنهار ک
من جامه بر و ناکت کرم ترش کده ام	جز قیض جو دکت تو فر آر و من ز سوک

قطعه

ماج بخش جهان بکند رویت	ایست نیز او ایرانه سر و و سیم
از گلستان افسیرت هر دم	نیشایم غلب پر سیده نسیم
نیرت اندر دل پر آتش خصم	رفته گستاخ همچو ابراهیم

از این دیوانه که در این دیوانه است

ای صاحب چه که هر که در آفاق گزینست
 آنجا که راس تو تبر مشکلی رود
 در نوهار تربیتی یافت رنگ و بو
 مرغی که آشیانه اقبال او پر د
 آتش دروغ نور تو آرد ازین قبل
 ای هست تو ساکن آن نقوه که ز علو
 معلوم راس نیست که داعی دولت
 انوار حق تو بدیدند همگنان
 راسی که لطف است چنان کن که بدارین
 باد همیشه کسوت عمرت چنانکه چرخ

از طوق منت تو شود سوده گردنش
 حاجت نیو فدی به بیان و پیش
 هر گل که مرغزار سپهر گلشنش
 از احزان ثابست سازند از زش
 در بر گرفته اند چو جان سنگ آتش
 بیرون آفت قبله چرخست بر زش
 باز است کان جناب تو زیند پیش
 اندر ضمیر و در طبع روی شش
 کائنات نعمت تو به بیند تیرش
 تار و زهر حشر است بهار دزدش

مالی رضی دین تولی آن شمع دل است
 تا شمع دولت تو بر افروخت روزگار
 تا که بر رخ تو شکر خنده زد چون صبح
 بسو حکایتی ز شکر خوشتر و بد آنکه
 باری که شمع مجلس انس است در مجال
 جاری زبان من ز عتاب چو شکرش
 تدبیر چیست از پی تدبیر آن کنون

لفظ شکر نشان تو پیرایه صواب
 در کام آرزو چو شکر گشت صبر و صاب
 شد تیره رخ ز عیشه آن شمع آفتاب
 چون شمع نیم مرده ز تن ارم و نه تاب
 برین برای شمع و شکر کردی عتاب
 افتاده چون زبانه شمع اندر فطراب
 چون شمع اندر آتش چون شکر اندر آب

است چون افروخته شود ای وای
که تیرگی بر سر آمد زنده بر
است چنانچه در کتب قدیمه
است که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان

است که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان

و

است که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان

است که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان
که در آن زمان

و

۱۵۴

دیگر ان چون بہ پایہ تور سسند	پشہ را کے بود مہابت پسیل
گر چہ نیلے ست آسمان لیسکن	بیح نسبت نباشدش بانیل

قطعہ

ای چرخ باد گشتہ ترا ضعیف کنان چو خاک	بانگرت چو آتش دطیغ چو آب تو
اسباب خیر و شر شدہ در پردہ قضا	موقوف حکم نافذ و رایے مواب تو
گردہ کن کہ پیش ہمت تو زہ است نیست	خبر سامان طلعت چون آفتاب تو
دل از تو کے برم من رنجور و خاکسار	خو کردہ ام بخدمت خاک جناب تو
آن بخت باشم کہ بہ بنیم درین سفر	نود را چو بخت گشتہ روان رکاب تو

قطعہ

خدا بجان زمان شہر بار در یاد دل	تراست دست گداز بخش و لفظ گوہر پاش
بر آسمان دزمین دست مطلق است ترا	کہ از وظیفہ جوہر تو یافتند معاش
کسی بہ پیچہ ہیبت دل جہان بشکن	کسی بناخن قدرت تیغ فلک بجزاش
توئی کہ باد مباد و جہان نیار کرد	نسیم عارض گل بل جواز حکم تو فاش
مکالم تو چنان فاش گشت در عالم	کہ در سناسے تو عاصی برابر او باش
بر روی موج تو بیرون یک سخن گفتم	اساس منظر اسے نغم تو حاکم پاش
مرا کہ باز سپیدم سزد کہ بستہ شود	ز آفتاب لعل اسے تو دیدہ چون خفاش

قطعہ

شہر بار بار اسے مدحت تو	تیغ فلک ہمیشہ آختہ ام
بر لباب ہوا تہسپ مراد	بر تیغ نعت یار تاختہ ام

قطعه	
خدا یگان جهان شهریار روی زمین هر آنچه خواهی دگونی بر آنچنان بنه چو عالمی به ناز و پرور میخوانند اگرچه رذر تنگ آمد دست خشم مرا کنون که طبع هوا چون دم عدوی تو شد گذشت وقت تماشای بوستان کنون بجز ترس و سواد نشاد سیکردی	توئی که ذات شریف جهان اقبال است از آنکه فکر تو ز جهان اقبال است بقای ذات کریمت که کان اقبال است طرب گزین که شمع رفیع اقبال است بدولت تو که شادی جان اقبال است زمین فلین تو بوستان اقبال است اگر خوش باد و آنم نشان اقبال است

قطعه	
مریخ افلاک زمانه شمس الدین از آن پس که میان من تو عهد دراز ترا بر و بر و بجز من نبشاند چو تو برسم رسالت بیا مدعی ناگاه بشی بقاعده پرده دار نبشستی مرا بخدمت تو محض دوستی آور عدیب اردیت صانع مرا محقق شد رسول را چو بنیای تو ان دیدن	توئی که قفل عمل را سنجی تست کلید زمانه جل شین را موهبت برید مرا بسوسه نشا پور سرنگون کشید دل ز شوق ملاقات تو ز بر پرید چنانکه پرده صبرم ز عین آن بدرید نه رغبت ز رویم و نه حرص نقل و بنید که هست مغزنی غالب است و وجه پذیر قدیر ابقیا است چگونه توان دید

قطعه	
ایا شمع که گرفتست زیر سهو حفظ چماق هست از اوج ماه تا ماهی	

در نشان
بهر

قبول مے نکند و ہم را بہمراہے تر جان خستہ دلاں ناکہ سحر گاہے کہ در زمانہ طغاق شاہ را سز شاہی مبار کس کہ ازین حال یابد آگاہی چو داو سن نہد دولت طغانشاہی چنانکہ فی حشری با شتم و نہ در گاہی اگر بر نشینم و سہل ست این اگر خواہی	برید محبت تو در قطع صاحب عالم نزد و بجان عدو تیر تو ز شست چنانکہ چو آدمی و بری جلد متفق شدہ اند من از جناب تو جاے دگر روم بچہ غدر ایم قبول کند یا کہ بکشند و ستم اگر ضرورتی از شہر مے بیاید زینست بجز مشال مرا مکیے دگر باید
---	--

قطعه

غمت کہ جهان از دست پر جوش از بہر شرف سواد را گوش خورشید سزد بجای چاوش در دیدہ فتسنہ خواب خرگوش مہ را بشکست موج شب پوش گلنگے بزبان عجز خاموش ہر شب شدہ آسمان ذرہ پوش چون غماشید ات گرفته بردوش اگر وہ ز ہلال حلقہ در گوش ایک نکتہ ز حسب حال نبیوش بس جام مراد کو کند نوش	سیمون و مبارکست شاہا اے چتر ترا گرفت ہر دم در فوج سپاہ ذرہ فوج ست بیدارے دولت فگندہ چون جہت فسخ تو دیدہ در مدح تو نفس ناطقہ کیست از بیم سنانیت روز ہیجا اقبال نہادہ بر فلک زین باد عوی بندگیست گردون از قشہ بندہ شہر بار در مجلس ملک تو ازین پس
---	---

مسعود کینه ببنده تست	چون داد بدولت همه هوش
دیرست که بر ایمنه امروز	بگذاشته است اشب و درش
یادش نکند سعادت زانکه	بر خاطر شاه شد فراموش

قطعه

سر و نیز اکابر دنیا بهار دین	ای دولت تو باید ز انقلاب دور
عالم ز آفتاب بقای تو روشنست	باد اخبار حادثه زان آفتاب دور
گر حال من پرسی در خاطر آوری	تا در چه محتم نبود از صواب دور
در آرزوی خدمت خاک جناب تو	مایم تشنه که باند ز آب دور
تا درم از جناب تو دوم ز غایت	خود عاقبت چگونه بود زان جناب دور

قطعه

ای خسرو که اثر پی ابلع کائنات	دست و دل تو تقویت کان و نون کنند
را لبان چرخ سر خط آنگاه برهند	کور انبام و نعمت شریفیت فسون کنند
یعنی که دست حادثه آتش بدخست	بر دشمنان دولت تو آزمون کنند
ز هر کاسه سر که ز مروت بتی شود	در حین معرکه لب او پُر ز خون کنند
ز در پیش مو کعبه تو اشاقان خود کش	هر دم لگام بر سر چرخ حرون کنند
ای و آن خلد صورت چو گان تو کشند	بر چهره چون وطنه ز نیست فزون کنند
ز شاهاتوی که غرقه در یاسه فتنه را	دائم بجهل عصمت تو رهنمون کنند
باز از در گیت جده نه شوم من با اختیار	گر چه ز فاقه رایت عمرم نگویند
تا چون طبار انا فصل عالم جناب تست	از حضرت تو قصد دگر جای چون کنند

تو هم ز وجود خود نه پستی که چرخ و بخت	در دست نیستی چو منی راز بون کن
کار عاشق من بطریق کرم بسیار	ورنه مثال ده که ز شهرم برون کن

قطعه

جمال دین و سرافراز روزگار حسن	ایا بحیب بزرگیت محسن عالم خور
توئی که منشی فرمان تو بدست نفاذ	حرف حادثه از لوح آسمان بشور
اگر چه عاشق بزم تو ام گزانی خویش	سبک سبک بکر بیان نمیتوانم
هر آن شمار که خصم تو از جهان بر شو	فدا لشکس نفسی چند تو دهم بشور
مرا اگر چه که پشت از قبول تو گرسم	دل من ز سروی دوران آسمان بشور
یکی غم از دل من پایی باز پس نهاد	مگر که دست بدستم بد گیرم بشور
مراد لیست بعد گوید درد مالا مال	بایطاعت بر سر آن درد ریز جامی بشور
تو سایه افکن و انکار کاغذ تاب نماند	تو شاد ز می و چنان دال که روزگار

قطعه

زبان داور گویتی کشای زهره الدین	ایا ضمیر تو از راز آسمان آگاه
توئی که بهمت از فرط کبر یانه کند	مگر بچشم حقارت در آفتاب نگاه
سنان ریح تو کجا بیست در هوا روشن	در آورید بچشم عدوت آب
چه نزد خود تو مرغ و میلست ستان	پیش عفو تو مقبول طاعت
بشریبی که از نور شک بر آب حیات	فرود و قوت صحت بزا دشت
تو عمر خضر بیای که می برو یانه	ز سنگ چون قدم خضر سایه تو
خدا ایگنا معلوم رایست که سن	ز دست حادثه دارم بخت تو

از مصلحت دور مانم از در تو
 در ماده حیات شایسته کار و پیشه من
 چون بگری بقیقت تقادستی نکند
 یقین ز خدمت اگر دور مانده ام جلال

نه از ملالت خدمت بود معاذ الله
 بهیچ حال فتور سے بیان نیا بد راه
 حضور و غیبت من رشتا و خدمت شاه
 نشانه هم دل جان مستکف بدین برگاه

قطعه

ای حکم تو چون قضای مبرم
 از گوشه سلف هست تو
 تا یک شده جهان روشن
 تا مشرک کرده این عباس
 از دست دولت فرات و جله
 در معرکه تیغ از سر دست
 تو شبید که کترین و شاقیست
 تحویل بیهی کند به بر بیهی
 بیون و نجسته باد بر تو

آسوده ز اعراض و تبدیل
 آویخته نه فلک چو قندیل
 در چشم عدوت میل دریل
 در آیت خسرویت تاویل
 هر لحظه زنند جاسه درینیل
 مانند پیاده افکنده پیل
 در سوکب تو دوان به تمجیل
 که عدل تو یافتست تعدیل
 نور و زفلک ز روز تحویل

قطعه

ای گسته قلاوۀ پروین
 به نیم دیو و پُر کرده
 نیست در نه خورشید افلاک
 دی اگر اندک تغییر داشت

زهره از بهر عقد بازوی تو
 بهفت کشور شکم ز پیلوی تو
 کسوتی کان رسد بزانی تو
 رازی صافی دوی نیکی تو

کو عروسان خلد تا بینند	گره زلفت خود را بر روی تو
خسرو اختران نداسیگرد	کای سمن هفت چرخ هندوی تو

قطعه

خدا یگان جهان شهریار دین پرور	تویی که قدر تو بر چرخ پا بگم دارد
شدست چشم ممالک ز طلعت روشن	از آنکه طلعت تو نور مهر و مهر دارد
تو در ممالک رزان شسته باکی نیست	که چرخ عیش حسودت بسوی رده دار
تو بر سر آده از همه ملوک جهان	جهان چه غم خورد اکنون که چو تو شوم دار
مخالفت کد ملک جست و خیرست	که سر ندارد اگر چه بسر کد دار
چه خاصیت بود آن کافاب خنجر تو	همیشه روز بد اندیش را سید دار
تو در ممالک ایران شسته موجبیت	که چرخ عیش حسود ترا تیر دار
در انتظار تو ملک عراق مدتهاست	که گوش سوی درو چشم سوی رده دار
جهان بنام تو بکشاده اند تو فارغ	چنین بود چو ز دولت کسی سپه دار
زمانه با همه خدمت فتاده در پایت	چو تا بکسی که بخردار ها گشته دار
نگاه دار بشیر دین نیردان را	که ایزدست از همه فتنه ها نگه دار

قطعه

پناه ملت دراعی خلق نصره الدین	تویی که هست خمیر تو با قضا
اگر حقیقت ذاتی تراست در عالم	هزار خیمه هست اگر اسرار است تو
اگر بقیه زنی بانگ ناگهان بر کوه	ز بهیبت تو همه را فرو شود
خدا یگانان از آن پس که روزگار مرا	تاخت بدت ده سال در شیب

زینم همه این بود پس که یکپندی
چه موجب است که از خدمت تو محروم

کنم جناب ترا قبل دعا و نماز
نه تو خیل و نه من جاہل و نه راه دور

قطعه

ایاشی که کشاده ست چرخ فیروزه
دلی که ز انش قدرت بسوخت تا باید
بوی معنی که طریق صواب کم گردد
و ده معلوم رایت چو کودکان هر روز
برای نفعش تعدیل روز و شب خویش
کنون ز ازل آن شد سوی ملل که زند
چو آفتاب غلامی ز بان ندارد اگر
دو جبهه روزی فلک از عطا و بخشش
کفایت درین پرده من بگفتم نیست
بنام یک بان تا بمشراشاد بزمی

در آستین تو درهای فتح و فیروزی
نبایدش پس ازان از زمانه دسوزی
اشارت تو کنه عقل را قلم اوزی
به دست چرخ کهن تنه نو آموزی
مکن ملازمت عدل تو شبانروزی
پیش طلعت تولات عالم افروزی
بخدمت بره آورد رسم نوروزی
کنون بقدر نگهدار قسمت روزی
تو دانی از درسی آن پرده و اگر دوی
که به ز نام نکودر جهان نیند روزی

قطعه

غدا بجان جهان شهر یار نصره الدین
زنده کردن ارواح نصره و تائید
بیاد بزم تو گیتی مصوح کرد و مگر
نیک شرابی مسکین نهفته بین که نگاه
شنیده ام که زبان زانده سخن بگشاده

توئی که رایت غرمت همیشه مشهورست
صدای نوبت تو همچو نفخه صورست
که صوت مرغان همچون نوای طبلت
سرش فروشد وز گرس هنوز خمورت
کسی که او بزبان حلال مذکورست

رحمتیخ تبه کفایت پس موافق بود نیز با تو زین پس سواد و فصلی تعدی چونند الاجرم چون کعبیتش باز یابیدی بدست	را و افروان کرد اندر شمشیر و شادان نهاد چون بقیثش شد که تحصیل نیز نتواند نهاد البتین ای که فکرش را خیال بازی نهاد
---	---

قطعه

ای خسروی که رایت جاه و جلال نو کردن مثل ایست که در عرصه وجود از چهره زان فرستوی گرد خشم شاهانم که خاند اقبال رفد و شب گزار غنائم که مراد است روزگار	سر بر محیط عالم علوی فراشت ست عصمت همیشه بر سر ملک داشت ست کایزد و زار بزد نه بباری گماشت ست مدح تو بر مصیقه جانم نگاشت ست بر اعتماد جود تو ضائع گذاشت ست
---	---

قطعه

ای قبا ی سپهر آمده تنگ زلت جادوب کرده ز رخ و ماه روی بر هر طرف که می آری گرچه از خدمت تو دور افتاد مدی بر است میکند ز غای	از چه از رشک حقه کمرت تا بر دنده خاک در بگذرت هم غنا ند نصرت و ظفرت بنده دور از ملازمان درت تا فرشته دو اسپه بر اثرت
---	--

قطعه

ای خسروی که از رخ و شیرین گان شب در عرصه گاه زینت بزم توفی ایشل مغفلت بهر زمین که سپهر سپهر کشد	هر لحظه دست نکرت تو بر کشد نقاب مالوس وقت جلوه نماید کم از غراب ممکن بود که کنج کند تیغ آفتاب
---	---

وز بیم میل تو تو کان و مبدع بود
شاه باز کوه گوش و زبان را زدی نعط
زنش که حکم کرده بطوفان و باد گفت
تشریف یافت از تو و اقبال دید و جباه
سن بنده چون خطای و ابطال کرده ام
بر سن و بال شد هنر سن که صد بلا
گو نیست شوز را و گو نیست شو فلک
طوفان سن گذشت که نه ماه ساختم
سهل است آن سه ماه دیگر نیز بچنین
لیکن بدست فاقه تبرسم که عاقبت

بر چشم دشمنانست نیار گذشت خواب
نشنو برین سوالی و تشریف ده جواب
کاسیب آن عمارت گیتی کند خراب
در بند آن نشد که خطا گفت یا مواب
با من چرا بوجه دگر میرود و خطاب
هر ساعتی که من به هنر کردم کسباب
بر من به نیم جو که فلکندم درین عذاب
از آب دیده شربت و وز خون دل شراب
تن در دهم بد آنکه نه ناغم بودند آب
هم سن ز جان بر آیم و هم خسرو از توان

قطعه

ایاشهی که فلک را مهر در دینی
فرو بر قصه دد آید شوق خدمت تو
عدوت گر چه همه گردنست آیمو شتر
شتر بچشمه سوزن بدر نخواهد شد
ز ناتمامی خصم تو چون شتر مرغست
بسان اشتر و لابل گشته سرگرداب
پهرش از پئے قربان همیکند فر به
تو خلق را بشتر و از زردهی عجیب

کشد و قاف تو همچون شتر شریف فراز
چو اشتران عرب بر حدای بل جاز
زمانه بشکند آن گردنش بسنگ نیاز
حب و خام طمع کو درین هوس بگذار
نه ز دربار کشیدن نه قوت پرواز
نه از نهایت کار آگه و نه از آغاز
ره است کو چو شتر روز چند بر بغل از
که چون جرس به بنای تو بر کشند آقا

شتر بچشمه سوزن
بجمله

مقامشان شتر دل دارم و می چشم
حدوت کار بازی نمی بر و زبان
خدا بچا ناسن بنده مدتی بودم
کنون ز بی شتری در دلم چنان باریست
هدیث آن شتر و ما بتاب و اعزالی
را که در شب افلاس گم شد دست شتر

که نمیشکرت بر دین پنج شتر غارت
شنیده که بود بازی شتر ناسات
قفا ده چون شتر بی مهار دنگ تاز
که عند شتر نکشد آن مبراسے دراز
شنوده ام که شنوده است شاه بنده تو
بما بتاب قبولت سزد که یاسم باز

قطعه

اینداوندی که خاک در گشت از عتقاد
با عروس ملک در پیوند شایست است
بلک بز خوان اسانت به پنج نکشت از
چمن اغ اضران دانی که در منزل چرت
ز برای در زده خاک گشت پاسے ترا
مادرت در حبس محنت باد اتم چارسخ

خستگان تیر محنت نوشدارو کرده اند
از جیان پیوند ظلم و فتنه یکسو کرده اند
قرب ده نوبت شکم اچار پلو کرده اند
خود نکودانی که آن محنت چه نیکو کرده اند
بقصد محنت اقلیم گردون در ترازو کرده اند
ما خطاب نیمه افلاک ششش تر کرده اند

قطعه

ماه ملک جهان تاج تختی وی زمین
باغ مهر تو منقاد گشت دیو و پری
زاج سرعت غرم و ثبات حلم تو بود
نوفعی که تو بر تخت حکم نشینی
دور رسید نبشای برو خوش طیور

تولی که خدمت تو هست بر خلایق دایم
ز طوق حکم تو گردن فراشته دو دایم
که باد را حرکت داد و خاک را آرام
ستاره آنجا معزول باشد از احکام
که چون عند و میو گشته ماند اندر دم

نه در حمایت جاوه تو میزند نفس
بروز سحر که همان خجرت بودند
رواندار که خون شان بریزی از پل
قبول است تو بس شیت باز که کند
سوار گشته بعد تو یوز آنگه نیست
خدا یگانا دانم که تنهی اقبال
شخت ره که رسیدم بخد مت گفتم
سه سال دیگرم از بعد این جهان لعیم
هنوز دلت محنت ز فتنه بود بر
کنون ملازم این آستانه ام تا چرخ
سیاه ز روی عیشیم همین که از معنی
کسیکه سحر خلاست غم زین بخش
زدست حادثه تا کار من بجان برسد
چون کسی چنین حالتی فرو ماند
درین سه سال که از در که تو بودم دو
بهر مقام که خواست مرا فرود آورد

نه در چرا که عدلی تو میکنند گشت
که کاسه کاسه سر بود و خون ساس
که خون همان هرگز نرسیدند که
طبع به یکین مرقع لباس طر و خرام
بقصد آهوی مشکین نفس کشا به
ز سر قصبه من داده باشدت اعلا
که روزگار مساعد شده روانه غلام
به منت هنرا فکند زیر پای پیا
هنوز دور و راه او دشت گشته بود
بهر حارستیه مر مرا کنند از
بریز هر خشم لعنتی ست سیم اند
چرا عنایت خسرو برود شدت ترا
کمان بر که بعد از تو آورم ابر
جهان یان ز تو بیند آن نه از آن
بهر معصیت و شغل کس نه اند
که من نه ساز عذر دارم و نه برکت

قصه‌های تاریخی

خدا یگان جهان مالک و قباب احم
نهد میانه خلق از نفاکس عطر

توئی که هست زبان تو تر جان
هزار گونه ریشا علت ند آستین

که خون بغیر و ایند ز عروق نشو و نما	بنداد شکویمت بود بموسم طبعی
که صییت موجب پنج بند و علت سرنا	سنگد لخته مرا سبکدشت در خاطر
که از برودت آن زهر ریگشت هوا	ایمان نفس بر کشیدم حاسد تو
سپیدکاری حساد و سردی اعدا	سگشت مرا کاصل برت سترتا
گرت بلال نگیرد کنم به بیظم ادا	لیقم به از نیم فراز منم آید
فلک مفرح کافور ساقش بدوا	نفت نهر تو دل گرم کرده بود جهان
زمانه را همه کافور میسد همدعا	هو کردم که بهر خاصیت تقدیر
بزایدت پس ازین تیر تا ابد همتا	تا چنان که ترا پیش ازین نظیر نزاد
زبان مدح نپاشد بسیند کن بدعا	یغفل ترا خاصه در چنین حضرت
حسد بر دهمه امروز بات بر فردا	و شاه شاهی بیاسی چند زنی

قطعه

گسترده هماره همتا پر	ای بر سر ساکنان گردون
از جمله هدیت تو صرصر	در پاسه حبیب تو گنجیاد
از دست مواهب تو گوهر	آمد بحایت حسامت
پس صییت سپهر کیست اختر	ترس از تو باز گشت با تو
پیوسته به صبح روز محشر	ای پس شب خصم را که تیغ
درستیه شب شکسته لشکر	دی پس دم صبح را که تیرت
دروست تو داده اند خنجر	ران روز که هر حفظ اسلام
انیست سخن که اسه برادر	هر جا که دو تن فراهم آیند

روز رے کہ بزخم تیغ خسرو
چون گل که بروی دید و غنچه
ای چشم سپهر در تو حیران
بنیت که با چنین معانی
بے خطر بود مرا شب و روز
وز غصه سروران ملک
صد بار بعد یک یک بیک شان
دین محتشمان نهاده با نخل
تا خود بچه دانش و کفایت
هم طبع زمانه باش ز نزار
چندین که خرے گرا ستانم
تا باز خسرم بدولت تو
جاوید بقا و دولت باد

میکوفت عدوی ملک را سر
برے جوشید خون ز مغفر
در بنده بچشم لطف بنگر
کافان شدست از دست
وز آتش فاقه دل چو بجم
هر لحظه زخم ز خون شود تر
بر گردن دهر بسته زبور
صد منت و یکریم بر سر
در ملک تو گشته اند سرور
جز ناکس و بے مهر سپهر
چند آنکه گرا گندیده زور
خود را ز جفاے این همه جر
ای در دو جهان خدات یاور

قطعه

خدا یگانا سالی زیادت است کس
بچشم جز اثر عدل تو نمی بینم
قصیده دو کنون نظم کرده ام حال

بیای حرص بگرد عراق می بدو
بگوش خبر صنعت جود تو نمی شنوم
اگر بدست در گریک هم بدو گرد

نشسته منتظر آنکه فرشته باشد
که آن به سمع مبارک رسانم و بروم

قطعه

فدا یگانا باشا که در ایست نیست قضا
 به خوب بنهر خشک از نشاط گل بدر
 قطره باند به دریا نه دردم مانده پشت
 مرا بدولت تو نسبت است از پل آنگه
 چو در زرم تو می بود در تعیم بهشت
 مرا بدین مثل صوفیانه یاد آورم

ادب نباشد اگر بگذرد حکم ادب
 سیم نام تو چون بگذرد با قضا
 که از فواید انعام تو نیافت نصیب
 تو در زمانه غریبی و من به خانه غریب
 درست حادثه امر و ز چون گشتم تعذیب
 اگر بخورده نداده مرکب ترتیب

قطعه

تر لفظ من که رساند بسبح خیر و شرف
 توئی که پای تو چون بدر بکاب غم آید
 غمان چرخ به بینی چو تیز مدنگری
 چو زرب پای غم آورد اهل دانش را
 مثال شاه جهان خواست بنده باطن
 از سعادت محروم شد هم آخر کار
 به مجلس عال بنوده اند که من
 چو شعر من بزبان فصیح میگوید
 کمال دانش من کور دید و کر بشنید
 بدون ز حکمت و انواع آنکه در هرق
 مرا چه نسبت باد دیگران بهان مثل است

که ای کینه خطاب شه نشیر غازی
 چو آفتاب ز قدرت بر آسمان تازی
 عنان و هم بگیری چو تنگ در تازی
 ز بهانه از سر بر حتمه و به پاسازی
 کند بقوت آن بر جهان سرافرازی
 ز بهانه فراموشی نگذرد یک بازی
 چو دیگر اتم ازین شاعری یک ندازی
 که تو فیض زانبار عبیر متازی
 بنظم و بشر چه در پارسی چه در تازی
 مرا رسید که کنم با فلک هم آوازی
 که مردی زانبار گز چه کار بارازی

و راز می کشم این قصه را و معذرم
مرا بگفتن بسیار غیب نتوان کرد
تو بادشاه جهانی گوان نباشد نیز
زمانه پلیمه بزمه گشته و تو
چنانکه دوست اگر بر نگیرم عجب

سخن چو گفته شد آن سگ دل سپردا
کسی چه عیب کند شک را و تمنا می
روا بود که مر در گفته و بنوازی
ز بهر خیر بر راه کرم همی باز می
ز چون تویی عجب آید گرم بنیادی

قطعه

خدا یگانا آنی که طایق اید است
نماند خصم ترا هیچ مهره برگردن
هر حال قصه من بنده آگهی ادا نم
ز روزگار بر دوزی نشسته ام بچنان
زمین ز خوان قهرال رسلان بنزد گشت
برین که بر سر من رقت هر کجا باشم

ز روی قدر و محل با ستاره باشد
که دست قهر تو آزار نبوک نیرو شفت
که پیش رای تو پیدا ست در راهی
که در دوش شب یکی جا بگم تو اعم شفت
مرا از حادثه همدگل تبارگی بشگفت
اچو شکر با که من از روزگار خواهم گفت

قطعه

ای گشته دمان جان زده خفت
چون ابر و گلست ظلم و اضرار
یک روز و شبی نشد که کردون
ز زان بنده از نسیب تنغی
من بنده که خاطرم در حق است
بے برگ اگر چه گفته نیست

همچون لب و لبت و لبتان پرازدند
در عهد تو آن کرنے و این چند
از بهیت تو خسر نیکنند
اعضای زمانه بند بر بند
وز باغ شناسی تو برومند
یکبار از گیم ز بهر برگند

ای نادر روزگار سرگز	نازاده خلعت تراز تو فرزند
فریاد فراز روزگار است	تا چند روزگار تا چند
تو وارث ملک روزگاری	در عهد تست قطع و چویند
از دست حوادثم برون کن	بدنامی روزگار پسند

قطعه

سر ملک جهان شهر نادر روی زمین
 از آن زمان که تو بر تخت ملک نشینی
 بدبران قضا هر نفس همه خواهند
 اگر ز قضا من بنده بشنوی طر فی
 مرا بدست شش سال حرص علم و ادب
 بهر هنر که کسی نام برود در عالم
 کسی که منکر این ماجراست کو نشین
 از دست قافه کشیدم هزار شربت زهر
 از آن سبب بچنان تو التجا کردم
 چه مایه خدمت شاهان که پشت بپا زدم
 مرا بر جوازی که خواستم صد پای
 رسانی که ز انشای خود فرستادم
 اگر در آن سخنم شبهتی هست و میوه‌ای
 را چنان که بودیم معیشتی بماند

بدست و دل حسد بجزو غیرت کاتی
 فریفته شد که بجز گرد ظلم نه نشانی
 بلوت فکر تو را ز پاسه نهانی
 ز کردگار بیای بے ثواب دو جهانی
 بنما کد آن نشاپور که در زندانی
 چنان شدیم که ندارم بعد خود ثانی
 بمجلست شنود تا دلیل برمانی
 که کس مرا عرق تر ندید پیشانی
 مگر که داد من از روزگار بستانی
 بدان امید که بر من سری بچینانی
 روا دار که چندین مرا بر ستانی
 بمجلست تو در ابطال حکم طوفانی
 که از جریده ایام نشر بر خوانی
 که بی غذا نتوان دشت نعل حیوانی

قطعه

سیر ما که تیران فخریت توان شای
توئی که هست تو سر بدان فرو دارد
خدا بیکانادانی که در ملک تو
چه واجب است که ناشو چنین باشد
پنجه قش است که آن ستان را در دست
بطوع غنیمت خویش آدم بخد است تو
هر کجا که روم بادشاه نفس خودم
شیاخته که به رسیه کند شمشیر
بن از زمین و زمان فارغم بخدا
خودت تو یکی از قدرت بوس مرا

پس و باه ز روی تو می برنده شعل
که با خاک بودش ملکات شعل
مرا به باغ و سرایست دلی و تقاریر
بمجلس نورالذات شراب و مساع
یکی بیکوئی اسلام تو یک پاره دلع
روایت گریه می بی اجازت تو صلیع
بعلم عقل تو انگر بصیر و عالم شجاع
ایضا عشق که در و سری و دهریل
نه ریت است بال و نه حاشی بیست
به از هزار برآه و حوالت اقلع

قطعه

چاه بخت و داعی خلق نصرالدین
ینا به شرع به سینه تو مرتفع گردد
خود رشت به همان صبح دولتت بد
تو از بزرگی اینجا رسید که امروز
چه دهم که درین بسته بود و هر چه
امید آن بود اکنون زمانه را از تو
ز قیص نعمت خواهر در فشان کرده

توئی که چرخ نیام تو نادار شود
اساس ملکات بود تو استوار شود
چه جامی صلیع که خوشید شرمسار شود
که آسمان ز قبولت بزرگوار شود
که دولت تو بر آفاق کارگار شود
که نظم رونق عالم یکس هزار شود
ز قیص رحمت تو باد مشکبار شود

کسی که بدید بجای آن باشد
 اگر قبول نگیرد عیالت سزاوارم
 که بر قطره بدریا از آن فرستد باز
 بیا بکام دل از زور کار چندانی

که پیش همت او کائنات غبار شود
 که پیش رای تو این گفته آشکار شود
 که تا بوقت دیگر در دنیا هوا شود
 که زور کار تو تا پنج روز کار شود

عظمت با جمیع
 با کس سزاوار
 سفت و سست
 زنجیر آید
 زنجیر

قطعه

ما حیثی علی نظام الملک عبدالعزیز علی
 ذوق پاکت خاک خیرت کرد در چشم عقول
 آناب طاعت گرسایه بر چرخ افکنده
 پیش سر شرف است اگر گیتی کشف شد
 که حقوق نیست را آسمان منکر شود
 ماه نو با قدرت از دستان نماید بابت
 بر خلائق ازایت تطفل از آن جا برست
 خلقه در کوش جهان گن تا بدان گرد و غبار
 ای که از زور و زور گردیده اند اسماء ازین
 باستان بر چرخ شرف خوش بنشیند بعد ازین
 در زمانه گرفتوری نیست سکا سر نیست
 همدکن تا این فتور از کار من خبر دهان
 و چنین نظمی که عالم زبشت در ایام تو
 چون ازین دولت شایم را فی سببان دل

ای شعیب بن بارگاهت اوج کیوان
 حکم عزت بند عظمت بسته بر پای دو کمان
 ماه را عار آید از خورشید گردون آفتاب
 مبطل انوار عظمت نیست جای انبیا
 گاه کافر نمیش خوانند و گاهی ناسپاس
 شایع طوبی سخت فایده پیدا از دستان
 کاسمان یاده در زهر گزمال احتباس
 پای بر چشم فلک نه تا بدان یابد سپاس
 هرگز از دوزخ آن آو کس نبود استقامت
 چون جهان را علی و انصاف تو میداند
 در نه بس محکم نهادن ناک ملت را
 خوشنای خد جانی می طلسم و نبی پارس
 حال حسن شایه که بیرون شه از نظم قیاس
 سهل شد که امید من نیست آخر کم ز ریاس

مع
 زنجیر
 زنجیر
 مع

بدست عمر تو چندان یاد کن زاده دوام
پایدار آسمان بیرون شود در برابر

قطعه

سراکار آفاق شمعین دولت بدین
توئی که قدرت تو کوچه را گریه
سپاه حادیه را حرم تو ز بیم شهبان
چو بخت شمنت از خواب بخت گیرد
فلک بسان هائیت پر کشاده دمام
بر آنکه بنیقه ملکیت بزیر پر گیرد
ز لفظ بنده به سمع خدا گجان برسان
چنانکه لطف تو باشد مگر که در گیرد
که گری تو دست کرم بر سرم نخواهی داشت
پس هر زده زود دم ز دست بر گیرد

قطعه

ای فلک قدری که هر دم عکس آراست
دید بانان آفاق را دیده ایران کند
آفرینش چون قلم سر خط امرت نهد
چون دبیر فاعل نامست بر سر فرمان کند
جاست اگر گیرد خفیف خاک را و اتمام
از کمال نفعتش چون دیده کیوان کند
ز خمیای چرخ را انعام تو فرم نهد
در دهای ظلم را انصاف تو در بان کند
صورت اقبال نام عز دین بجای برد
هر کجا احیای رسم رافت و جهان کند
سحر جامع گشت جبریز از قدیم توخت
کو عزیز معر تا تقریر آن بر بان کند
مملکت از نور عدل و سایه اقبال تو
شرم دارد از خدایت عدل تو شر و ان کند
عقل اندر بد و فطرت دید کای ز در زمین
لطف و قدرت را دلیل نصرت و فذلان کند
جست و جوی پایه قدرت که آن نامکنت
ساکنان چرخ را ز شیگونه سرگردان کند
طول و عرضی نیست عالم را که سپست
بر مراد خویش یکچند می در و جولان کند
انکه به خلق تو سیم مجلس است از خرمی
هر زمان روی زمین چون نمده فصولان کند

ز انصاف

برچہ آوارست رستا از زمین بیرون کن	هر چه دشوارست لطفت بطلب آسان کن
اقبال در گاہ تو آمد زین قبیل	روز و شب گردون پیش از بزمی ندان کن
از نشاط و خرمی عیدی کنی	آسمان هر لحظه پیشیت دشمنی قربان کن
باله دوران عمرت متصل باد اچانک	دور عالم را قضا پیوند ازین بران کن

قطعه

ای سینه روزگار پر جوش	از آتش تیغ آبدار است
هر چه از لب آرزو بر آید	ایام نهاده در کنارت
در مدت عمر نارسیده	خورشید دوا سپهر عجز است
چون غم سفر در دست کردی	دولت که همیشه باد یاز است
پیش از حشم تو می خراشد	منزل منزل در انتظار است

قطعه

نیالوت اہل نام نجد دولت و دین	دلت نہان جہان آشکار بشناسد
شمیر پاک تو آن صیغہ فی است	کہ ستہ ہفت فلک را عیار بشناسد
فرست قویک التفات بر قدر	درون پردہ بیل تو نہار بشناسد
کسیکہ در تو بچشم خرد گاہ کند	عشوق کرم کردگار بشناسد
نوی کہ پیش و پس مرکبت نیست نزد	ہر آنکس کہ بین از نیار بشناسد
جہان جاہ ترا طول عمر خنجر است	کہ تو ہم تہدسہ دانش کنار بشناسد
نشان رہگذر ہمت کسے داند	کہ ناکان فلک را نہار بشناسد
نہادیمت تو فلک را فراوان خار	شگفت نیست اگر گل ز خار بشناسد

زبان را ز نو آب بر روی کار آمد
حقوق دولت تو بر زبان بسیارست
سپهرت این اصطفای برگزیده
همیشه تا نظر عقل دارد این تیسر
بقای ذات تو در ملک پیش از آن بادا

بر و ابو که کنون روی کار شناسد
بس است اینکه یک از هزار شناسد
ستاره قیمت آن روزگار شناسد
که طبع وی ز مزاج بهار شناسد
که عقل مدت آنرا شمار شناسد

قطعه

فرمان دو کار بر دنیا بهار الدین
تا آفتاب دولت تو ارتقاء یافت
گوست در جهان اثری از شملت
شب نیست تا زانکه که آبتن عنایت
در حل و عقد جل متین است غم تو
بی اذن تو زمانه تصرف نیکنند
افتادگان صدمت قهر ترا در
زای تو را یقی است که گردون را
گردون ز بسکه مدح تو در دید نهشت
قدر تو کو کبی است که بر آسمان ملک
بیرون ز دولت تو چه چهرست در جهان
اگر اعتراض کردم بر شعر دیگران
جاوید ز می که پیش عظامی نیست

دوران عمر و جاه ترا انقضاست
کار مخالفان تو جز انقضاست
خز نکبت ربیع و سیم ربیع نیست
از زادن مراد تو اندر مخالف نیست
زان همجو رشته ابدش انقضاست
در کائنات اگر چه که مال ترا نیست
تا نفع صورت هم طمع انقضاست
بمجد و همدان سمت ارتعاض نیست
در دید ابرون سوادش باقی نیست
تا صبح محشرش خط انقضاست
که صد هزار گونه بروا اعتراض نیست
زان منقبض مشو که مرا انقضاست
بجو محیط پیش ز رشع حاض نیست

قطعه

ای خسرو یک از آفت کین تو در نبرد
هر جا که میروی ظفر اندر رکاب نیست
دیگر شکست نماند جهان را دین که هست
در لکت و ارث پدر و جد توئی از آنکه
سلطان کسی بود که تو بخشش نتوانی
هم چون ناز پنج شود فوت تو از آنکه
باد ابر استین زان تاب در خشن

جانِ عدو قتل چو دل شمع در گداز
در هیچ منزل از تو نخواهد فتاد باز
شاهی ترا حقیقت خصم ترا حیان
هست از تو جان جد و پدر از نفع و باز
لشکر کسی کشد که تو سازیش برگ و سار
بر خلق ملامت تو فریب نیست چون ناز
بو بکر بن محمد بن یلدرگز طراز

قطعه

بزرگوار ادنیانند از دامن ظلمت
خونِ بعلم و عمل باشد آن ترا همه است
رسمیت کابل شهر را شکسته میسر
کسوی سن تو باری نگه کن که بعلم
اگر چه تلخ بود یک سخن ز من نشنو
تو این سپهر که دنیا کشیده بر روی
که از جوان سلامی که خلق را برین

که هیچکس از یید بد و سرافرازی
بدین مدور دوران چرا می بازی
تو نیز هم بهتر از زمانه ممت بازی
دل بگیر سوی دوران همی کند بازی
چنانکه آن را دستور حال خود سازی
بروز عرض من ظالم چنان بنیدازی
به هیچ منظره دیگر نه پردازی

قطعه

نور شید صد و عشر صدر الدین
و اندر حرم حمایت غفلت

بی لطف تو جان عدو تن نهاد
دوران سپهر مو تن باشد

ز آفت تو و چار صفت ارکان
جو دتوہ التماس محتاجان
شمعیست جلال تو کہ در پیش
با خلق تو باد چون رو باد رود
بالطقت تو آب چون در آرد در
اطراف رد او رکن دستارت
ایام کریم و عہد بیہمت
قدر تو بجایے چرخ بنشیند
دوری زد تو اہل معنی را
صدر اسیر آن نداشتیم کامیال
ایام رہا نکرد کان دولت
از کارے و خدمتے کہ در خدمت

عیسے دترے اہرن باشد
یعقوب و نسیم پیرین باشد
نی طاق تلک یکے نکلن باشد
ایکو ہم دم نافہ ختن باشد
کو معدن کو لوے معدن باشد
آرایش عید برد و آئین باشد
اتابخ حقائق سرمن باشد
وانگاہ بجایے خوشین باشد
چون طالعہ دوست دشمن باشد
خزدر کہ تو مرا وطن باشد
روز دیو سر دافع خزن باشد
ہر چہ آن برودید ست من شد

قطعه

خدا یگانہ اکابر بہای دولت و دنیا
سن از ہوا نیو جو باز کے توانم کرد
کلاہ گوشہ حکم تو از طریق نفاذ
بدولت تو سزد گر امید و ارشوم
نشاط کن غم منی مخور کہ گاہ طرب
دوام عمر تو خواہم کہ آخرش نیوہ

ترا سزد زہان سروری و سرداری
کہ با حیات من منجست ست پنداری
رہو د از سر گردون کلاہ جباری
کہ شاید از بختنا امید ہاداری
اگر چہ ست نالی ز عقل مشیاری
سزد کہ کار مرا آخرے پدید آری

قطعه

بدردین حاکم آفاق مبارک می آید
آیین کرم بی غرض دنیا و می
این سادات که تراوی نمودست هنوز
سستی نیست مرا با تو که پنهان باشد
آدم سنی درت تا کنم از حدیق نهاد
برده دار از پس گفت که شست زبوا
تو که بیداری چون دولت و شیار بخت
تویی ست که عقل من شیدا است

گلشن ملک ز تو تازه و تر شکفت
قدرد از روی جهان گرد عواذ است
صدیکی نیست از آنها که فلک بدست
که ز رانی و خردت هیچ سخن تنگست
آن گهر که غنیمت ز بدیست گفت است
زین جبل طبع از ان لحظه هنوز آشفت
خفته دست ندانم ز چه معنی گفت است
تویی خفته که بخت من مسکین خفت است

قطعه

قدرد در مشرق و مغرب نظام دین
جی بلند و همت عالیت گویی
اجاب تو بدروه دولت رسیده است

بر رقبه کمال تو شاهان پیاده اند
هر دو بهم نزدیک رحم و صلب زاده اند
واعدا در حقیقت دولت فداوه اند

قطعه

براکا بر دنیا معنی دولت و دین
بر هم که غیر تو خلوص سازد
بر مقام که قدرت بقدرت بیند
بمع رز و شب از بر زاده حکم کنی
بزرگوار دانند همگان که نبود

تویی که نیست ترا در جهان علیل و نظیر
درون پرده نگیندند بر تقدیر
ز آستانه تیا بد گز سپهر اثر
روان دارد در امتثال آن تا خیر
تاز و بیل مراد عوی قلیل و کثیر

برون زنجیر است نو قصبہ کی نہاں
 زخیمہ بتواند ہم کہ روز و داغ
 بعد ہنر ز جہان بر سر آمد چو نست
 فقیہی کہ بر انبای روزگار مست
 اگر نسبت آن کرمت طمع دارم
 ز روزگار مراقبہ بسی است کہ نیست
 بیشستی کرمت کرم این عتاب کو
 اگر چه رسم بزرگی تو بہ شناسی لیک
 کسیکہ بر سر احرار سرورے جوید

چرا نیکذریا دامن ترا پیسہ
 صد و ہر پے سن ناکہ اند و غیر
 کہ ماندہ امہ بیان پیش بہت تو غیر
 علی العموم شناسند تاقدان بصیر
 زمانہ نیز سر افگندہ ماند از شور
 مجال آن کہ کم شمرہ ازان تقریر
 مشیر و محرم من بود اندرین تدبیر
 بگویم سخنی آن ز من بخردہ گیر
 رواندار در حق چون منی تقصیر

قطعہ

پناہ و قبلہ شاہان عصر نصرۃ دین
 بگرد مویک قدرت نمیرسد گردون
 بساعتی شکند رمح تو طلب ہم عدد
 ز بس خمسی بر پلوے مخالفت تو
 تو آن شہی کہ ز بیم شان سرتیزت
 زمانہ پای رکابت بدارد اندر جنگ
 حدیث لنگی شتر بعد رے شاید
 بحکم اکمل من از خاک در گمت دوم
 ترا بقائے ابد باد در نکونامے

توئی کہ خاک درت کیسای ز رنگست
 کہ در میان مسافت ہزار رنگست
 پیش سخن موسیٰ چہ جای ز رنگست
 گمان سبر کہ بخوینہ زار رنگست
 منج سپہر چو روئی سپہر از رنگست
 ازان عنان مراوت ہمیشہ در جنگست
 اگر نیکتہ نگیری چو خدایم رنگست
 ز غصہ ہر نفسم بازماند جنگست
 کہ ملک دین را از نام شہنت رنگست

قطعه

بناوا اهل هنر پیشوا سے روی زمین
 نوا که در جرم دولت نبقل سباع
 رجام هر تو نوشد زمانه شربت نوش
 بزکودا معلوم راسی تسبیح که سن
 مرا که در مدی کسوت سمور بنود
 بدانچه داشته ام دی چو قانم امرود
 دلی که می نه پذیرد چراغش انعام
 هنوز وقت نیاید که دهر افسون گر
 در نواحل دریا و من چنین تشنه
 کز اماند ازین غصه دین دل بقرار
 کشیده ام که تواند شیه کرده که مرا
 ازین صواب بر اندیشه نیست در عمل آ

تراست چرخ نگو خواه و بخت نیک اندیش
 موافقت دهد ایام گرگ را با میش
 ز دست قدر تو یابد سپهر ضربت نیش
 ز روزگار کفایت طبع ندانم پیش
 که در بنو ز ندانم امید خیر که و جیش
 مرا چه فرقت بیگانه و چه صیلت خویش
 بر آستانه صبرش نشاند ام بسریش
 نند ز رحمت تو مرهمی برین دل ریش
 تیغ تو سعدن روی منم چنین رویش
 که تیر چرخ بر آید درین مقام ز کیش
 نمی تبرهیت اسباب خرمی در پیش
 و گرنه ده اندیشه را بنماظر خویش

قطعه

نقد جان حد در زمانه صدر الدین
 انسان برقص در آید فلک که در گوش
 بخت تو که پیوسته نیک باد ترا
 رعیش تیره همی کردم این همه فریاد
 مرا اگر چه تو شریف خاص فرمودی

تویی که طلعت تو نور دیده خردست
 صریح کلب تو همچون نوای بار بست
 نموده ام دوسه کرت که حال من چه شد
 نه زان که کسوت من طاعت یابدست
 هنوز موجیب فریاد برقرار خودست

قطعه

صنعتی دین برترین زخمهای بل
بجز شامت و یاسم نداده و عده تو
جو اهری که بدیج تو بنده گفت چو در
چه سود از بد بینیا چو تو بنده لے
یکی ازین حرکت ابد که ناگاہے

ز دست چرخ هنوزم نمی رسد مال
ازان سپس که دیو ماهش گشت از
سخت در دل من سرور و چون ترا
بیان حجت موسی ز بانگ گویا
نرو بر دبر من نام و ننگ مدها

قطعه

اقبل الساقی بر بجان و روح
موسم عیش ست در ده جام و
انتہائی اشکر الا عصیان دین
گل زخوبی ست و بلبل از نشاط
قام فی نصر المدی مستظلال
فتح تو در پیش دارد شهر یار
بر بچی ارض المدی فی جفیل
شاه عزم خطبہ بدخواہ کرد
ثابت الا قبائل منصور اللوا
دولت اندر پیش و فیروزی ز پس

ہاتما فقر عن الشعر المدی
در جهان بی سے نیاید کس فلک
نا صبی ہے سکران ز ساق
ہست ہشیاری درین موسم ساق
آخر الملك باطرات الرباع
عیش و عشرت را تو میکنی انعام
ظل فی الآیہ قعود الصبر
با فریدون دولت دار اسلام
مستقیم الامر مامون النہام
نصرت اندر قلب عصمت برقلع

قطعه

خدا یگانہ مدور زمانہ تمسک الدین | ایام نور خرد را سے تو بہان آرا

در درنگ قفل پایی حادثه را
 بعد از طقیان لطف تو سخن پرو
 در هر شاخه گل وجود ترا
 ز بر دز بر شد هزار بار جو خیر
 مع تو نصیر کرده ام زانست
 تا قدر زانگاهت معین نیست
 پاک رسته تا اساس مع ختم
 نهان که جدا مانده ام ز درگاه تو
 هم آرد حسرت بسی نشیب و فراز
 با گل شده رسوا طبع رنگ آمیز
 بن طباخ غم رانشت حلقه بگوش
 ز بسیر و قناعت فشرده ام دندان
 هست فکر لکد کوب حادثات ختم
 ست سی نفرار کاروان عمرم و دن
 فاسد حوادث بسوزم اولی تر
 ز پس من کنج و کلید تاریک
 اهرام و کرم بان که در عالم

از قهر تو نادیده هیچ قفل کشای
 چو دهم هندسیان صیبت تو جهان پیک
 زیادت است چو بلبل هزار مع سر
 که همچو قطب شنبید دولت تو زجا
 که در صفات تو ماندست عقل زیاده
 که بر تنای تو کس را قرار گیرد
 خراز پای دیگر نهاده باشی پای
 که خاک دست چو یاد بهشت روح افرا
 مرانه دیده ره بین عقل راه نما
 گهی چو بلبل نعره زنان هرزه در
 پس از برای می ده زبان کشاده چو
 مگر فرو شود این غنچه باقی جانفرس
 ز رنگ حشمت مستی خدای طبع گدا
 زبان بگرد و همن درنگنده هم جو در
 که بهر سایه نهد بر سرم سپاس
 که سر شد بدلم در هوا ای باغ و سر
 که امت است وجود تو خلق راز خدا

قطعه

مالک سر بدان بر آورده
 که تو گوی که خاک یابی مست

ز نیست آفتاب و زیر بر ماه
 سنا بیان سپهر پوشش
 تجلی کان زبان نقشه به بست
 آفتابے که عقل دره دوست
 در جهان را به پشت پای زد
 در دور پایت افق از بعدر
 پایت آزرده شد ز عدست آن
 چون پایت رسیده استینم
 عقل سو گند بر جهان میداد
 بسیر من که در دپاکشش را
 جادوان نرمی که چرخ می گوید

عکس چهر جهان نای نیست
 آستان سنا به در سرای نیست
 سیر تیغ جهان کشای نیست
 در کا آفتاب رای نیست
 که کین فضل سخای نیست
 کین گناه من و خطای نیست
 خود همین ماجرا گواهی نیست
 گر بر سی حرم مرای نیست
 که اگر در سرت هوای نیست
 بیری زانکه بوسه جای نیست
 که بقائے تو در بقای نیست

قطعه

ایاشی که ز آثار فعل شیرنگست
 توانی که بر تن خصم تو دروغ داد
 چو ظلم بر در دروازه وجود رسید
 بر دچاشنی عدل تو به شیر نیست
 اگر ز کین تو دندان خصم کند شود
 خدا یگانا من بنده بر بابط ملوک
 بعد هنر قدری آبروی یافته ام

حسد بر د بگم حمله محتاج شهباز
 ز زخم تیر تو پر دینلی بود تو نیز
 ندای عدل تو بشنید باز گشت
 مزاج بی نمکی از جهان شورانگ
 عجب نباشد از آن زخم تند خنجر
 که جمله کم ز تو بودند و بیش از تو
 جهان ز عدل تو میرزید آن ملوک

فلک بام بلا شربتم ازان فرمود پسوی من نظری کن که بی لبیب من ایران زان که فلک بروزت بنیاد کنون که فلک رت راز آیت نیده من رایه ز تو بے پای مردی کریمت	که از عطای مزور نموده ام بر سیر جهان سفلیکین است و چرخ دوان به شین ز نانه بر سر بنجم نشسته بود که خیز بزرگ لاله بر آورد چرخ رنگ آمیز یرون حلقه در نیست هیچ است آدین
--	---

قطعه

بر اکابر عالم صفی دولت و دین هر آن صفت که چیب قنار آرد سر ظلم که دعوی و قسافی کمان تو کرد ز درگاه راجه سعه تو دین بدست ازان زمان که من اینجا شدم ام صند چرخ سفلیکین کشید و ام گر چه کنون بکام و بنا کام میر و دم که مرا خدمت آمده بودم بگاه تر گفتند ز فرمی هم شنب بودند و نیتان صبح کنون ز رستی و بخوابی شبانه هنوز روزگار در درنگم شکایت عظیم بفرست چو مرا فرصت و داغ نبود توسود کن بجهان نام نیک اگر چه مرا	توئی که هست تو سر با کسان شود بهر دامن چاهست بدان نیا لودست رخش بدو ده حشت همیشه اندوشت دلم ز غم دید جانم ز غم نیا لودست همه بسید زین صیت من به پیوست هنوز ناله من هیچ گوش نشنودست جهانی احنان از اذیت زحمت جریوت که دوش خواجه نشاط شراب فرمودست چو نجات خویش خنفت است هیچ نفوذ چو خلق در گنفت اتمام شکر است دوست که این سعادتم امروز روی بنمودست کنون امید ملاقاتم ز تو به دوست ند از عمر بامید تو زیان بود شرف
--	--

قطعه

سی ترا در وجودش شمع و لکن
پنجم گردون بذیر روی وجود
بین که پروانه های دوده تو

تقدیر کبیره کاسان بر دوش
تا قضا شمع دولتت بفر دوش
جمله در تن زانتظار است سوخت

قطعه

خداوند درین مدت که من در گذشتم
چه مایه رنجها دیدم که تا عالم بدانی تو

نیکویم هیچ تقصیر ز خدمت تا تو انستم
کنون نیست رنج من که سیگولی نداشتی

قطعه

یا من جوی المعالی یا صامد المهند
ای بر فراز قدرت گردون نهادند
فاخت علی البر یا من کفک العطا یا
یا حبیب علی الرامی اشکر العطا یا
فرمانروای عالم مقصود نسل آدم

العالمین اعلا ظل النعم سرمد
بر خور ز ملک باقی دزد دولت مغلد
گفت بدر الزبایا عن جندک المخلد
بگفت بر الزبایا عن جندک المخلد
شاهنشیه معظم بو بکر بن محمد

قطعه

شاهان عجم چوشت مسلم به تیغ تو
بس کعبه را خراب کن ز دیان بساز
در کعبه جام منی چه کند در خزان نه
ایل و برغ با تش ظلم و جفا بسوز
تا کافر تمام شوی بسوی کرخ تاز

شکر بسوی خواجگه صفطا فرست
خاک حرم چو ذره بسوی هوا فرست
از بهر رو خیمه دوسه گز بودر با فرست
واصحاب گفت را بسوی دارو فرست
آنکه سر خلیفه نیز دخطا فرست

قطعه

اے خسرو در طلب بغایت تو	کرده پاسے آبله از بس دورے
نوبت بدیر جهان مشغولے	کر بکارم نرسے معذورے
از تو من بندگی سوالی دارم	کز تو نان خواہم بادستورے

قطعه

نہ ایگان کرام جهان رضی الدین	تو کی کہ بہت تو بہت بافلک ہزار
تو آن کیسکے بہ بندہ طلیعہ حریت	کین آتش سوہوم درد دل پولاد
بخدمت تو درین چند روز شستر	نوشتہ بودم احوال خویش داد و بیا
گر بچشم رضا نگر است رای رفیع	کہ ہیچگونہ تبشریت من شال نداد
ولیکہ از رہ انصاف دوزستان بود	درین معاملہ الحق مرا خطا افتاد
بغضاتی بنود شعر خاصہ گفتہ من	کہ پیش چونتو بزرگی تو ان تیغہ نہاد
کیسکے قطرہ شبنم پیش ابر برد	چو خاک باشد بنیاد سے اردو بر باد
مرا کہ چشم آب حیات درد من بہت	کجا بجرعہ شرب شراب کردی یاد
گئی کہ کیسوی خور اگرہ زندر رضوان	سزد کہ جان خراب مرا کند آباد
جو گفتم آن گرد بستہ زود بکشايد	گرہ دو معد شد و یک جو از ان گر نکشايد
تو کار من بکرم می بسیار در جہ وقت	ہمیشہ پیش تو اسباب عیش ساختہ یاد
بست من نبود جز دعا کہ میگویم	بنیست و بحضورت کہ از دردت بدید

قطعه

مرا جان و دل پیش آن بے مغرورست	کہ جان بوسہ بر خنجرش میدہد
--------------------------------	----------------------------

که گردون بد اخترش میسده	ز سرگشتگی نیست آن در دلم
فلک تخیلش در دهرش میسده	چو در دهر خلق ابو میسده

قطعه	
------	--

توئی با سلب و رخ از کل کائنات نره	ایام عالم و سستی خلق محی الدین
نه کرده سعی تو از کار من کشا در گرد	بدست تو دونیت قبیله انگش
که تو به نیکیتم از خبر لقا تو گفته شده	ز پیش منبرت امر و زور دگر بر خاست
به طمع بلیغ بداد مذنبه لجباج و شسته	ز مر و مانیش زده و سیم خواستی و شسته
براسته تو بکه که داوی بشاعریم بده	ز بر شعر چو پیر خسته ندا دیم با خسته

قطعه	
------	--

توئی که در هر نظیر تو نیست نه نایه	ایا نموده بصد علم در جهان معجزه
که من غیب گردون سقلا را ساید	محیط جاه ترا غاشی ست در شوعت
زهی چگونگی زبان سوال کبشاید	جواب قطعه و بشریف اگر چه دیر کشید
ز بحر و کان نه همه وقت در و ز رزاید	که دست و طبع تو بحر علوم و کان عطا

قطعه	
------	--

مرا بخواند و درم داد و خلقی بخت	بخواه روش جهان دیدم که صذر جهان
جواب داد که آن جز بخواه توان	بشدم چه بزد و بخت و گفت این معنی

قطعه	
------	--

همچو بوسه شفا به بیماران	ای رسید به مواهب تو بکن
را دانه کوفه سخن را از آزار	اگر چه در خور دهم حشمت تو بنوا

نقشه‌های هندسی

ایا بزرگتر است از این که
از توان کرد و سوی اربابان

قطعه

ای بزرگتر از خورشید قد هر مندر از در سنگ ای ترش کراه روی چون تلخ نقشای وزن بزد و لب	نقشای نم کرده همچو خورشید کون کند در روح بگوشه چند برین دوسه بگنی برشته در جوابم رسد زنت هشت
--	---

قطعه

اگر این رایه بوی منده ملک ملک اسون بود ز راه و سزا	در سرا پرده عذر پروردند اگر چه نامن این افگندند
---	--

قطعه

آن عکاسی که از پل آهوش چند گدشتش چه نیکو کرد	آسمان ز محبت دواج کشند لاجرم چون گلین تلخ رسید
---	---

قطعه

خاا حقیقت است که خامه و اوت را بره زان بهشت و تراشیده سرو لیک	از عشق نیست آنک زان رودان کند در عهد عصمت تو شاید که آن کند
--	--

قطعه

له میرای گرین و دو نامدار زرشین لی بدست و باد کسم آو و تیار	دو اختیار زمین دو فخر اختیار زمان یکی به دست جو آبر و شک او و جان
لی جو باد خور در بر و بادش ساقی	یکی به گوی زنده چرخ زیدش میدان

نقشه‌های هندسی

نقشه‌های هندسی

همیشه دولت آن پایدار باشد ازین | همیشه نعمت ازین جایگیر باشد ازین

قطعه

همی شدند به بیماری هر یک بیان | شکسته پشت گرفته گریز را بنهار
بجای دلی شکم اندرون همه پیکان | بجای سوی زاندا به ابرون سونا

قطعه

خدا یگانا معلوم رای روشن است | خصوم بندگی و شرط نیک خواهی کن
نه آن کسم که مرا آن محل و مرتبه است | که کار ملک نگو گرد و از تباہی من
من آن گدای سخن پیشه ام که گاه سخن | ز نند خوش سخنان لافت بادشاهی کن
بجای مدحت تو زنده ام ز روی قیاس | سبیل طبع ز ابر خورد کما ہے من
رواندار که عاجز شوند ماهی و مرغ | ز اشک گرم ددم نرد و صیو گای کن
چو شب سیاهم از اندوه چشم میدارم | که صبح عدل تو زائل کند سیاهی من
دبان بر دوزخ و لب بر ثنائی پسند | ز گریه ترشده رخسارهای کاهی من
مرا بخوان و گناهی بدان که معلوم است | همه جهان را احوال بگینا ہے من

قطعه

خدا یگانا همه خسران روی زمین | توئی که طبع لطیف سراج قدم است
در اتمام تو آسوده اند جمله جهان | از آن جناب رفیع تو هر هنر کرم است
فضا بنام تو بردست و حق اقبال | صدای نوبت ملکوت حیران قلم است
کینه بنده درگاه اگر چه رنجور است | خدا یگانا جهان حشر و نسج دم است
جهان و خلق جهان جمله مقرب شده اند | که خسر وی چو تو امر و زور زمانه کم است

قطعه

ای مثال ترا زمان و زمین	کرده از راه انتشار سئو
دولت را فتور ناممکن	خشمیت را زوال نامستول
گفته پیش تو رام و آهسته	فلک تند و روزگار عجول
بر رخ آفتاب دولت تو	آسمان نمانده دلخ قبول
در دلت نور کبریا ی خداست	بر زنت فیض جزای رسول
کرده بروی را سی افلاطون	روح لقمان بقالب تو خلل
قاسمات روز و شب کشتن چاک	طرحه جعد و گیسوی مقتول
من بدان غری که نفس سست	گشتم از خدمت ملوک ملول
سمن فضل می نیادم گفت	ز آنکه آن شعبه بود ز فضل
حاصل الامر بدست کفایت	جز در کس مرا خروج و دخول
از چه ماندم بر آستانه تو	سر و دیسان برده و قبول

قطعه

ای طاعت تو دیدم جان را بپای نوز	دی در ضمیر هر روان تو جاست گیر
بیار تو چو غره اقبال جان فراست	گفتار تو چو وعده معشوق دلپذیر
لطف علاج تست که در مو سیم بهار	هر سال نوجوان شود از سر جهان پیر
بایست همت تو که ننگ آیدش دگر	از چهار بالش ارکان نهند سریر
ماند بنگران که ز نفست یک نفس	شکر تو از زبانم و فکرت تو از ضمیر
آفتاب نفس و شاید که از جهان	چون زره در شمع تو ظاهر شود ظمیر

افتخارِ جہان بہارِ الدین
 بیکے عہدِ حکم یادِ رتو
 بہت مہر و مہر و مہر
 بہت از طوقِ شکر تو آزاد
 با ہمہ خشن و طبعِ محسن تو
 شمعِ گز خوش آدیت بگدان
 آبِ حیوان چگونه خوش نبود

اسے جہانتِ نظیرِ آزاد
 بہت در بندِ چرخ بگشان
 شمع و آہنی بہ طرحِ مہادہ
 وزیرِ بیط زین یک آزاد
 نیاز گار آمدتِ چون باد
 در تعجب جز اسے افتادہ
 بہ شناسے تو چاشنی دان

ایامِ گز و جبِ خنِ شام
 چون مشکِ چہر اکند نہانم
 آن شمعِ منم کہ در معانی
 خونِ مے زاید ز شمعِ آرم
 تہا کے کہم از فلک شکایت
 در خدمتِ آنکہ ز دستِ روزگار
 ہم تو در انبارِ کز تست
 سن کر تو شدم عطا چندان
 در خدمتِ تو غرقِ شکر م
 از دستِ بدہ میرا کہ رسم

رخسارِ جو دے خرِ شام
 کز طیبِ نفسِ چو مشکِ زانم
 ارواحِ ملکِ من و فرام
 اثرِ گوشہ دلِ ہمی زانم
 ادیت کر و بود و معاشم
 او بہت کہینہ خواہم باشم
 ہر روز یہ بہتے تلاشم
 ہر لائے شیکست دقا شام
 نے خونِ در گرانِ رفیقِ آفتم
 آن روز کہ جو نیم باشم

وزن ثبور سے نیم کتر کہ بردے
 نمر با گل سخاوتها کند لیک
 چو جائے من نمیدانند قوسے
 اگر دسوزے باجم بهنگام

و دام جائے نوش و نیش
 بسا ظلمها کزد بر خویش با
 کہ ایشان را سمن چون پیش
 چنین دانم کہ جائے نوش

قطعه

شاه بقدر رحمت و رانی رفیع خویش
 این غد لب را ز پی موج گسری
 ساز نواد و جاو ترا از نواسے من
 گفتم قصیدہ کہ ز بدش حسد برد
 نامہ بجنسرت نوشها بلبلے چو من
 یا باز پس فرست از نیجا سخاوت ام

از سفت چرخ و ساحت خویش
 بر شاخسار سایه خویش آشیاد
 در خور بود کہ خوش بنودی ترا
 او دام نکته پرور و طبع
 دام قبول گسترد از لطف
 یا در جوار بار کہ اینجا

قطعه

ای قضا صولتے کہ در عالم
 آنچه با خصم میسکند تیغ
 شرت ذاتت نہ آخچان آمد
 ہر کہ خاطر گماشت بر کینت
 بعد ازین رایت جہانگیرت
 نیک دانی کہ بر سپہر ہلال
 اگر شب خون کنی بر اہل عراق

آنچہ حکمت کند قدر نہ کند
 با چمن شبنم و مطر نہ کند
 کاندرو سلطنت اثر نہ کند
 جز بجان بیگان خطر نہ کند
 فلک ہفتی مقرر نہ کند
 نہ شود بدر تا سفر نہ کند
 فتح این باب جز ظفر نہ کند

عمر سن رفت برامید مگر
انتقام از عدو کشش امروز
گر نه گشتم بند منت مخصوص
پیش از نیم مدار بی پروبال
کمانچه مانند کرد شهر و سراے
در گذر اے و ہر ناہموار
گر بند مت نیرسد چہ محب
سخنے چند بشنو از بندہ
ہر کس از حالی زیر دستانت
گر چہ در حال دولتی بیند
آہنجان بودہ در جہانداری
مالح صداد قم کہ در خدمت
ہو دژور گر فناے ترا
ہر کہ بتیے بخواند کوزین قلعہ
گفتہ من بقال دارم از انکہ
برخور از جود کمانچہ عدلت کرد
جاودان باش تا مدار فلک

ہیج بودے مگر مگر نہ کند
باقو کس دست در مگر نہ کند
کار طالع کند ہنر نہ کند
تا کس این قصہ را سمر نہ کند
باقصب پر تو قمر نہ کند
جز بکشتی درو غیر نہ کند
کہ از د آب رہ مذر نہ کند
کہ دران ششج مختصر نہ کند
چون بداند ترا خبر نہ کند
بر پیل عاقبت گذر نہ کند
کز قو کس نالہ سحر نہ کند
خاطر مہیج گر نہ کند
جبریل ایمن ز بر نہ کند
سخنے عقد درو گر نہ کند
مد و نیم بجز شمشیر نہ کند
وز نماے نبات خور نہ کند
عاقبت کرد این گذر نہ کند

قطوہ

بہر دور و زہ راتبے فزی بیش ملیہ

ای دادہ روزگار ز دوران جو دنیو

نما آید ہر دست تو فعلی درای خم گفت این تو در پیدای من همچو من بسیر نبشیں کہ این طمع تنوان شستن ز غبار ہائل تر از مصیبت جد طلبی و زہر اسپہ مرا با خر غم چون خیر عز	نماز تہ بر زبان تو قولی برون ز حق وی اسپکی کہ جابل اورام فادست از نو بصر من محبت خواجہ سب علی بران گشت و گوی بدل جانم مصیبت ہارون در گیر تو ام آخر روا دادر
---	---

قطعہ

روزی عیدت فرخ و فرخندہ باد آسمانت زیر پا افگندہ باد سال و ماہ و روز و شب از خندہ باد فریزدان بر سر ت نامدہ باد بر سر جملہ جهان پائیدہ باد	ای شبت با قدر چون از روز عید وی زمین در گشت چون آسمان سر و راشا با خداوند از لبت فریزدان گشتہ ای شہر پار سایہ میمون و فرخ طلعت
---	--

قطعہ

مست و مدہوش همچو بی خویشتان بمرا دے رسند درویشان شکر خوش و شکایت خویشتان راست چون تیر بزرگیشان مقتد اسے ہمہ بداندیشان پشت بر کردہ از پس ایشان پایمال کنان ز ن ایشان	وی برستم کہ خواجہ را بنیم گفتم آخر تو انگریست کرد مید و دیدم بران کہ عرض کنم خضرے یا فتم چہ شاید گفت ہر زمان گشتہ در بداندیشے بر کشودم زبان و می گفتم تیر اصحاب بر برویت وزیر
---	---

نزدای پهلای زبانت که من
 از بدام ز تو خیزم چنانکه بر گویم
 بپیش تو ز جودت را سوال کنند
 بپیش تو اگر چه من ز شائل خوب
 بپیش تو من بر سخن سوار شوم
 بپیش تو بگویم کس از شکایت و کسر
 من از تو بگویم تو بر کسی خواهم
 بزرگتر و از من بجای تو بنشیند

بجام نظم من مع توست نوشم
 نیافتم تو تو خیزم چنانکه در پوشم
 نهاده باید تا چار بپیش در گویم
 حکیم سیرت و نیکو نهاد و خاموشم
 کشند غاشیا قران ز تو بر پوشم
 چو آفتاب تباهم چو بخور و شیم
 نهاده چینه و سیب باهی در آغوشم
 ره آلود که به فرسخ تمام بقدر و شوم

عادل الدین تو آن تقدیر حکیم
 کشیده خیز تو در دفع فتنه
 نگذرد بهشت دیده چو دایم
 عروس ملک تو بر بسته ز یور
 تو آن کوهر عالی که پشت
 گراز خاکست گر بر پس چراشد
 چو بگویم تو در یاس و لایه
 بسا اگر تو در یاس و سماقی
 اگر داین سخن بر سپاه خویش

که با قدرت فلک دانست مقدک
 بگرد خنجر اسلام دیوار
 دوار اندر سیر گردون دوار
 بدست ز رنشان و لفظ و ز بار
 فلک مانند خاکستر شود و هوا
 ز نسلت گوهری دیگر بدیدار
 بدر یا آور بود گوهر سحر آوار
 شود هرگز تقسیم آن ز شهاب آوار
 حدیث با فرما یا دسمه آوار

قطعه

عمار دولت و دین صدر پیشوای بخت ز آب دیده چو باران اشک بر خیزد میر از شادی انعام هر زمان مایه چو از حواله شمس طبیب یاد آرم هنوز آن قدری باقی ست می ترسم دور و زره حاله خادم شود اگر بدی امید تو بکجه ماه بیش نیست هنوز	تویی که بزم ترا ماه نو نواله شود بلب رسد به نفس های سر و تراله شود رخنده لب چو گل و روی همچو لاله شود بعین غصه همه خنده با سکه ناله شود از آن که باقی عمرم بدو حواله شود و گرنه از پئے آن دام های اله شود هزار سال ز می تا هزار ساله شود
---	--

قطعه

خدا یگانا بادست گوهر افشانت اگر بر نعمت قدرت فلک بصد درجم مرا بخلعت زریله اختیار نهوار هنوز تنگ لکام امید میدام	همیشه کار زمان و زمین گهر چینی ست فر از خویش نه بنید ز خوشیتن بهی ست بزرگ کرده و آن خود بزرگ آئینی ست و گرنه بچکه و انعم که اختر زینی ست
--	---

قطعه

حامی ملک سعید دولت و دین صحف آمال و نسخ را به زان کریم شاه کار خویش بکرد	چسب رخ در سایه حمایت تست تا ابد در کف کفایت تست بعد ازین سایه عنایت تست
--	---

فی الموعظت

تا تو باشی هر کجا باشی زبان موش دار	و ز سخن کت سود نبود آن سخن کلم گوشدار
-------------------------------------	---------------------------------------

هر چه گوئی گوش نادیدار خانه نشنود / ترا که پس دیوار بار گوش باشد موشد

مستقرات

دولت چو بامدوی تو بیگانی گرفت / در موج خون دیده خود آشتا گرفت

ایضا

هر آن کس که عداوت نمود با او خورد / از آب چشم شراب و بهشت دست طعام

فی الغزلیات

یار بسجی ساز که آن سروروان را / آری بر آنخت علی الرغم خزان را
هر لحظه باید رخس ز آب دویده / تا کی گذرانیم غم سیم ناگذران را
گردیده نه بنید باید دل خویش / معذور بود ز آنکه نه بنید روان را
بشاد مرا این دل خون بسته چو دیم / در خنده کشیده لب آن نگه بان را
خواهم که کشم بار جفا هاشم و لیکن / اکنون نتوانم چو رسن بردوان را
آفتی که میان من و تو خوی گنبد / تا ما جرم از بنده نمان داشت میان را

ایضا

کز ننگ دانی که بسوی تو دوان را / باریک تر آمد ز میان تو کمان را
خون دل من ریزد و بندیش که گوید / بی جرم غم عشق فلان گشت فلان را
گر جان بستم پیش تو سهل است که تو خود / جانی و چه مقدار بود پیش تو جان را
در بختن خون دل اهل زمانه / چشم تو ضحاک می نهد اهل زمان را
یرم که ز لعل تو می تازه کنم جان / تدبیر چه سازم مژده لعل نشان را
بولی که دولت شاد کنم عشوه ده پیش / دانی که خردار نباشد دلم آن را

سودے تو اسباب دلم جلد براندخت

چون دست ملک تیغ تو سیم زریگان را

ایضا

ایں ہایون نظر از من نظرے باز گیر
 شب امید را ز دل افروز توئی
 سگ قصاصی تو م خورده ز جانم جگری
 ای بنونده من ورنده تو جان ظہیر
 پای اگر باز گزتم ز من آن در گسست

طوطیم در نفس از من شکرے باز گیر
 بناروی و نسیم حسے باز گیر
 خون جگر میخورم از من جگری باز گیر
 کہ ز بیمار خود این گلشکرے باز گیر
 تو ز من دست امید دگری باز گیر

ایضا

من کہ ہر شب در خیالت دیدہ را ز خون کشم
 کہ چو گردنم گردانی بگرد این جهان
 از درون جان من خیر می و ذر عشق تو
 چون ظہیر می از غم عشقت ندانم دست

حاش بند بار عشق دیگران را چون کشم
 در سر ایم گرد گردون ناله برگردون کشم
 دست گیرم جان خود را زین میان سرو کشم
 چون شفق تا برگریبان اسن اند خون کشم

ایضا

باز بر جانم فراقت بادشاہی میکند
 شہر صبرم تا سپاہ ہجر تو عمارت ندہ
 بگینا ہم کشت عشقت وای اگر کردی گناہ
 چشم تو دعوی خونم کرد و ابرو شد گواہ
 در غم گفتم صبوری کن بلی شاید کنم
 بر ظہیر این عقدہ کمتر کہ طبع او ز نظم

واچہ در عالم کسی کرد از تباہی میکند
 بر سن آن کردی کہ بشہری سپاہی میکند
 حال چون بودی چو این بر گینا ہی میکند
 کثر چرا شد گردنہ میسے در گواہی میکند
 هیچ جاے ظہیر گری آب ناہی میکند
 بر سپہر و فہر مع بادشاہی میکند

دور و سماران گلشکری ما زگر

بند چون شفق تا برگریبان اسن اند خون کشم

شهریار بشیر کینه نصرة الدین پیش کین

آنکه شمشیرش ز شیران کینه خواهی میکند

ایضا

گر گل رخسار تو عزم گلستان کنی

گل تماشای او روی بهرستان کند

در مهر روی تو ماه در نه بهر فلک

تحفه ز دل آورد پیشکش از جان کند

نیست چو روی تو ماه ورنه چو بنید بر

سز چه رود در کشد رخ چه پنهان کند

سلسله زلف تو بادل دیوانگان

فتح کند ماه نیز از همه دوران کند

در د تو در جان من خیمه و آنها کن

وصل تو گر یک شبی همت در مان کند

خسرو گردون پناه نصرت دین بشین

آنکه فلک بر درش خدمت در بان کند

در نه ز عشقت طهر دیده بر آنجاند

چونکه قوی شهریار پیش که افغان کند

ایضا

یار میخواره من وی قبح باده بپست

با حریقان خرابات برون آمد مست

بر در صومعه بگذشت وصلای و دراه

سیر خم را بکشد و در غم را بر بست

زلف از بنجیر و شش کز سیرایان برخت

رقم کفر با بر نبشاند و به نشست

بپشت بر صومعه کرد و بسوی میکده رسد

خرقه را پاره کرد و همه تو پیشکست

با حریقان قلند خرابات شدیم

ز هر برهم زده و کاسه بکفت کوزه بپست

چون طهر از سر زلف تو کشادیم گره

که کینه گرسه بود از و نیجه و شصت

ایضا

سوز عشقت نشان جان ببرد

طاقت از دل ز تن توان ببرد

توبه بینی که ناگهان روزی

مر مر آب دیدگان بسرد

آنچه دل در جهان نبی بنیم	آنکه ز دست غم تو جان بسپرد
آخر الامر هم مرا غمسم تو	در فراق تو این جهان ببرد
حسرتم آنکه بی من از رویت	چشم دیگر کسے نشان ببرد

ایضاً

فروخته منقش فزاک دار گردد	عین نشان زبر او تریاک دار گردد
آن دم که هوش پران در نادان کبیم	چون جای خواب سازد مشک تار گردد
روزی که در بدخشان پنج بر چار نبند	پالوده دشتی خلخال ماز گردد
در کوچه های شیرین خسرو خبر ندارد	اشال فارابی بعل عذار گردد
چون شلیخ گاو کویت بر کو سار گردد	شلو آب طوسی چون پانی مار گردد

فی الرباعیات

گر عارضه روی نمودت ای شاه	هوش باش کزان نیافت نقصان براه
زین پس بودت فروزی حشمت و جاه	زیرا که پس از محاق بفراید ماه

ایضاً

تا طن نبری که شاه رنجور شد ست	یا صحت و راحت از نشن در شد ست
گردی که ازین عارضه برداسن آوت	چندان باشد که چشم بد کور شد ست

ایضاً

مے را که همیشه با خرد و دانا ست	هم او ست که سوس خردمند است
مے در خم اگر چه نگر گشت رویت	در شیشه نگر که خرم و خدا است

ایضاً

گل گفت که سوی گلزار آیم	از عهد بد تو شست کردار آیم
گل سوے نو بگر بد زدیده گفت	بد عهد ترا ز خودت کسے نبایم

ایضاً

بیل چو ز عشق گل فشان در گیرد	از شعله آه من جهان در گیرد
گل را بخت آورد و بصد جلد و فن	پندار که با تو هم همان در گیرد

ایضاً

با غار قناعت از بازی یکبار	در هر قدمی بر دیدت صد گلزار
با غار کشان نشین که در یک هفته	صد برق بباخت گل ز یک دسته خار

ایضاً

در عشق اگر دمی قرارت باشد	با عجب این و آن چکارت باشد
سر نیز چو خار باش با یار چو گل	که در بر دوگاه در کنارت باشد

ایضاً

ناله دل فصاحت شده در دست هنوز	بر تخت وصال یار نشست هنوز
اندا که شد آب وصل با ما حور دند	هشیا رخسند و اچنین مست هنوز

ایضاً

ل خیمه غم بر آتش ناب زده است	خون نایب دیدگان ره خواب زده است
بن تعبیه بین که دل بر من آورد	بین رنگ نگر که دیده بر آب زده است

	ایضاً	
دل فصل بریح را چو جان میداند این فصل خوش است لیکن از صفی دل	وزن نمه بلبل بعیب می ماند بلبل هم نانوخته بر سر خواند	
	ایضاً	
بایار حدیث وصل اگر در نگر رفت بنگر بعبوس گل که در مجلس باغ	بی زرجه عجب که خشم دیگر گرفت یک خنده زد تا دهنش ز زگر گرفت	
	ایضاً	
هرگز دل تو بخت و جویم نرسید باین همه گرچه چای بی شکری نیست	وزن کلین و عدا تو بوم نرسید جز روی تو نیست آنکه ردیم نرسید	
	ایضاً	
در ده می لعل لاله گون همانی کام و زبردن ز جام می نیست مرا	بکشای ز خلق شیشه خون همانی یک دوست که دارد آندرون همانی	
	ایضاً	
ای غنچه گل سرگفتن دارے ای سوسن نودراز کردی تو زبان	دعی ز گیس مست را می گفتن داری اندیشه راز عشق گفتن داری	
	ایضاً	
	ایضاً	
ای دل تو مشور خط این خوش پسران این حلقه مارست منه دست برو	هر عشوه که زلف شان فروشد مخران وین رشته مورست منته پاسبان	

انصافاً

آمد و کل بر سر میخواران سخت	یار آمد و من در قبح یاران سخت
ن غیر زردن عطاران برد	نورین ز گسست خون میخواران سخت

ایضاً

چو ده خوشدلی کسی را راه است	کو را سر و کار با چو تو دلخواه است
بن بزه که برد مید و سایه زلفت	انصاف بده که خوش تماشاگاه است

ایضاً

تم سخن تو چند با جان لفتن	گفتا جز ازین حدیث نتوان گفتن
تم سخن زلفت تو گویم شب و روز	گفتا چه دهد ازین پریشان گفتن

ایضاً

بے باد بهار بوسے گلزار بیار	و بے بلبل مست ناله زار بیار
بے بلبل اگر ملک چمن نمی طلبی	پروانه مطلق از رخ یار بیار

ایضاً

بخیل ستارگان سپاه و شمت	دوران فلک زبون تیغ و قلمت
مهر چیت پیش تو شتی خاک	آن نیز همه فدای فاک قدست

ایضاً

بت چو شگوفه دل رنگ آنیت	تا هم چو شگوفه چرخش از دار آنیت
هم چو شگوفه دست بر هر شاخه	آخر چو شگوفه ناگه از بار برنیت

ایضاً

از رایت تو تو غمِ سرمے تابد
کس نیست کہ از امر تو سرستاید
عقب تو چو رحمتِ خداست کہ خلق
ہر جسمِ کرم کے کشتہ پرستے تابد

ایضاً

در پیش کانِ گروہے شاہِ قزل
خورشیدِ سجدہ افندہ غوار و بل
آزاک نہاد داغِ کفرش بردل
اگر گوید من ز آتشم او از گل

ایضاً

چون لشکرِ تہِ روے براہ آوردند
اسلام بہ تیغِ در پناہ آوردند
آزاک ز پیلِ تیغِ نئے گردانند
امروز پیادہ پیش شاہ آوردند

ایضاً

ای از تو بلند نام شاہنشاہ ہے
بگرفتہ ز ماہِ دولت تا ماہ ہے
باعزم تو کا سماں بگردش نرسید
جستہ فتح و ظفر کار سد ہم ہے

ایضاً

خسرو چو بخرے قدحِ بردارد
وزاہرِ بیانش دہرِ ستے باردارد
از رحمتِ او چہ کم شود گر گہ گہ
این گم شدہ رازِ لطیف خود یاردارد

ایضاً

انے خواجہ سخن ز یزد زبر سیکوئی
امروز بے روئے تیر سیکوئی
گفتی کہ بعلمِ مردہ راز نہ کہنم
عیسیٰ نکند انچہ تو خسہ سیکوئی

ایضاً

بے باغ وجود را عمارت کرده
بدون فتح چین که بدخواهانت

از محنت سیر بدنگال بار آورده
از بار بر سختسند بر ناخورده

ایضاً

بے ز تو داده روشنی بادیده
است تو در یا شده اندر روش

شاهی چو تو دوران جهان تادیده
تا کو ر شود دشمن در یا دیده

ایضاً

م چون طیب از نعم هجرانش نهاد
است نهاد بر رگم گفت آه

در آتش و بهم در آب خدانش نهاد
تا باز که دست بر رگ جانش نهاد

ایضاً

بهبان کار بے عاملی کرد
تا هنگی کو سر بوجبل برید

لیک آ هنگی دو بعین مالی کرد
دان آ هنگی که داغ خلغالی کرد

ایضاً

همه بید بندگی نبایم
مرآب آمده این قصه من

در عشق تو پیش کس زبان نمانیم
با آب دو چشم تر خود بر می نایم

ایضاً

در هست صرف شد این عمر در آ
در دن دلم بجا بست که من

در عشق تو کس نباشدم محرم راز
گرچه طلبش کنم نه یا بزم باز

ایضاً

آن خط کہ ترار وے ہے آرایہ
طوطی ست کہ بر بوسے شکرے آ
گراز لب خود شکر فردشی شاید
زان پیش کہ طوطی بشکر بر

ایضاً

ای زلفت تو ام در تب و تاب افکنده
برنجبت تو ام چشم تو خواب افکنده
درد دولت تو ز کورے دشمن را
چون خال تو ام پیر آب افکنده

ایضاً

رخسار یار ست اسی سر و سہی
ہم یار سعادت ست و ہم سرو
بہلش کہ کند از رخ او زلفت تہی
کو را بنود چو خال تو رد سہی

ایضاً

اے ورد ملا کہ دعائے سر تو
سریست زمانہ را بجائے سر تو
باد دشمن تو نیام شمشیر تو گفت
سرد دل من باد فضا بجائے سر تو

ایضاً

اے نوبت تو گزشتہ از چرخ بے
بے نوبت تو مباد گیتے نفا
آوازہ نوبت بہر کس بر ساد
لیکن مر ساد از نوبت کس

ایضاً

چندان ز غم آہینہ ام آتش و آب
وز دیدہ و دل رنجہ ام آتش و آب
در آرزوے خوی کہ بران خسارت
در یکدگر آہینہ ام آتش و آب

ایضا

چسبیده‌ی بنام من	از دیده کنون آب دردمی بندم
با بر تو جو بود ام میبندم	اکنون زرد و خشم آب را می بندم

ایضا

ما را دل زمین جورای نژاد	بر روی تو ابرو می تراشم میداد
بقطر ز یکک غنیمش بچکید	بر طرف لب شکر فروش تو افتاد

ایضا

اگر ملک علو ترای تو نداشت	پایاب ستیزه بر جفای تو نداشت
سے نو گریه د از دست و بر س	هم هست نداشت تا بیا می تو نداشت

ایضا

پد کربل تو سوی بیدادیت	یکدزد و عست به هزاران شادیت
باک میسکنی و لیکن ما را	از بندگی تو صد هزار آزادیت

ایضا

رگ شکایت از تو گفتن دارم	نی طاقت در دودل نهفتن دارم
نده چو غنچه گشتم از غم در تاب	کز تنگ دلی سیر شگفتن دارم

تمام شد قصائد طحیر فاریابی

بمعون پادشاه ملکین و فضل خلاه روزگار

خی کلام آشوب گستر خاطر سخندان و زهی مضمون شود و کبریا طبع
منی پودان که بزمی خیال مکرر که حکیم حکیم غار با بی هر شرمی و شکافی

دوان طبع سر فانی
و کبریا و کبریا و کبریا

بقانون آسودن فانی حسن با تمام با یون آغاز
و غلبه انجام به زمان حیدر و آردان حمید

مطیع می نشی نوک پادشاه و طبع و طبع

بسم الله الرحمن الرحيم
تو یوسف

<p>غبار راه تو در دیده تو تیاست مرا بچیر تخم که درین فکرهای دور و دراز بر دیو و عسل تو من قدر آن غذاستم شراب تلخی خوسه تو در تخم دارد بکام من چون گردید آسای فلک ز بخت سایه اقبال من بود معکوس خدنگ قاست من ز شباب شد چو کمان ز تند باد خادش ز پانتهی امستم</p>	<p>بیا که دیده غمیده بی نسیاست مرا هنوز در سیر زلفت تو نارسااست اگر فراق تو ام سیکشد نرسااست مرا و میکشد شهت تبسم کنی شفااست مرا اگر که شکوه تو گردون کنم بجااست بفرق آن تبر از پر بهااست مرا چرا کشایش دران نکردااست مرا که دستگیری افتاد آه بهااست مرا</p>
--	---

رسید نکته و تازه شد شام طمیر
 نسیم زلفت تو امشب گره کشااست مرا

چه رگ نیست سیما دل بیار مرا
 یک من از بر شرکان و دوازده پچار
 قلمی که آن زلفت پریشان کردم
 از ترش آب که به تنغیر خیالت بودم
 بگو خورشاید من کسب سعادت اند
 از دیر بای من از دیده برون دیگر

برسانید بایین بت غمخوار مرا
 از همتا بنجا بستگر قوت رفتار مرا
 منتشر کرد باغیسار تو اسرار مرا
 دیده میسر کرد تا شاد دل بزار مرا
 آشیان کرد بهای این تن جبار مرا
 پس بشارت برسان خیمه دل آزار مرا

مستم از گردش قسمت که ظمیر از سر شوق

مبدد جان بعوض نشه سرشار مرا

کلی کرناش در شب بجران مرا
 بیای گل نشینم در نه گرد و عند کسب
 بید زلف چو گان تو گردن سالها
 ز شمع در غم عشقش ز سو بار کینه

کیست تا آبی زنده بر آتش سوزان مرا
 آبی نفس برگز میارید اندرین بستان مرا
 همچو گوی پاؤسرافکنده در میدان مرا
 میتواند داشت حشیش و صفت چو گان مرا

اکی جدا کردم از ان رشک پری یکدم ظمیر

ز مهت آباد ارم بی او بود زندان مرا

باز نشد و سپید به نبات مرا
 س طافت من به جباب بین شر
 بات خدا ممکن رسیدن نیست

به مهر خال رسانند اگر برات مرا
 ز سر دو گرم جهان یاد کن نبات مرا
 ولی خدای شناسد سرشت ذات مرا

تشیع به در دیوان نر پال اویشد | بداشت بنسود و جگانه است مرا

نکیر من چه توخ زوشتان دارم

چرا که دوست ندانست التفات مرا

روزم و سلسلن کر ز عمرم کینفس باشد مرا | برادر پرو و عالم دسترس باشد مرا

بیل شد ریده ام و دلم عشق افکند مرا | مونس و همدستان و هم نفس باشد مرا

کرگزار و دهر و دن و در کوشه تنهایم | تا ابد هم صیبتی با خویش بس باشد مرا

همچو مینون گوش بر آواز محمل و آتم | لا از جاسوسی با سون جرس باشد مرا

منتِ دوزان کشیدن عمر میکا بنکیر

آب حیوان آبروی خویش بس باشد مرا

عشق ما خلق نه بیند تیغ ماه ترا | کرده از شرم تن بندی ز گاه ترا

کر برانم که رسد تو بکدامین گذشت | سر ز دیده کنم خاک قدس گاه ترا

آتش و کبر بر جان در قدش جلا ترا | برده ام آرد دل خادم درگاه ترا

ظلمت چشم مجاب دل آگاه من است | ورش زور کوچه جان داده دلم راه ترا

یاد سرد تو که آزادی اجاب دوست است | کرده چون بار مشو بر دل به خواست ترا

همه قتلخ ظهور تو تو هم میدانی | مانع از چیست مانم دل آگاه ترا

اہل دوزخ ز نقش جلا بسوزند ظمیر

مگر بدوزخ برساند شمر راه ترا

تلم صنع مصور نکشد ناز ترا	بر زبوسه سیال بود اعجاز ترا
گر بقانون شنود ز مزمزه ساز ترا	هزه از خرم تماز چنگ نیدارد چنگ
گر بر پرده دل طاقت شهباز ترا	بیک از سیر غمات بر آید براوج
خسوق اگر گرم کند شعله آواز ترا	بر نل شود مرغ چمن سیخ و کباب

از خط دور فلک سبز شود خامه ظمیر
گر نویسم صفت خط پیرا عجاز ترا

مید هر چون مغز جاد در آغوان تیر ترا	مهر گر به بنید چشم ز گهر ترا
بر حریر برگ گل نقاش تصویر ترا	ز زده گردو از لطافت گر کش ترا
داده اند از سرمه گویا آب شمشیر ترا	ان گاه است هرگز نمان بر نقاش ترا
گر به بنید حلقه زلف گر گیسو ترا	در مان بنیل تراش پرچ و تاج ترا
آز سودم بار الهی ناله شبگیر ترا	بزم اجابت نیستی خاموش بش ترا

اگر ز روی صدق از عصیان شمال ظمیر
شادمان بنشین که بخشیدند تقصیر ترا

هر چند دویدیم و ندیدیم کس را	ه و فنا تجربه کردیم بے سرا
خبر سوختن آتش چکند بشت خس را	الهمان بیوده در عشق بالند
اقبال بهار و تماید گس را	نشود بیکس از دعوی وحدت
خز نموده ناقوس و نوا ی جرعه را	قبول از حرم و دیر تداییم

	از آه سحر رفته برفلاک توان کرد از گریه ظمیر آگری کن نفس را
شب ز داغ سینه روشن میکنم کاشانه را ترک عشق گل کوفت بامی ببارای عنبه بر سر قرغان من در خار خارش است فرغ یکیم کم بود ناچند از آن گیرم سرخ	تا مگر خوشنود سازم خاطر رویه را ز آنکه ربطی با صبا نبود گل چمانه را آشنا با او چه سازم یک جهان بگلانه را میروم در کعبه تا گردم کبوتر خانه را
	از در شیشه های چرخ آزرده توان شد ظمیر منع بر خوانی نکرده، بیکس دیوانه را
رند درد آشام من تا صاف سازد باده در چمن مے بالدا از بالای او بر روی عشقبازان نام عقل از لوح دل خاکسکنید سایه را بنگر که در پایت چنان افتاده است گر رود سر بر بندام سر ز خاک مقدست تا با غم بر سر کو بے تو هر دم پای بند	می کشد از زیر پایم دامن سجاده داده خط بندگی آن قامت آزاده را بیچ پروا از بلاست آن لاکت افاده یا دکن در عشق خود مردان کار افتاده کی ز کف آسان دهم آن نعمت آماده هزاران بر پای می پیچم کند جاده را
	هر چه دیدی در جهان از لوح دل خاک کن ظمیر یاد گیر از آئینه آئین لوح ساده را
داغ نیست غنایب که از عطر باغها	هر صبحم نسیم برد برد ما غم

کویت ثابت و سیاره بر فلک
هم ز خود سفر کنم انسان که نام من
باشد که یافت دل از خیم مست یار

دار و سپهر در طلب او چراغ
نماید بگوش کس ز زبان سزاغها
راخی نشد بهمت فیض از ایاغها

امشب فلز خنجر خاطر پروانه شاد کن
نماز چاک نیست چراغان داغها

از باد صبا باور ندادم حل شکلهما
که داری جلوه وزیر بر سر قع
ماندنی بمنون هنوز از لاله هامون
ایمان مینتاب خسار یک گرد قع
از دیگرانم زنده گری نبیره از خوشم
نیت باک از بوست میایم ز کوشید

چه حاصل عقده از زلفت کشود و نبوت
چه حسن است اینکه میناید بدم از زیر تلها
بگوش بل بخداید صدای بانگ محملها
کشاید رخنه افتد بر کمان پرده دلها
دهد نور ارچه تار کیت پای شمع محفلها
برای جان طعیدان نیک باشد بر سملها

طهیر از روح این دریای بی پایان نیندیشد
خبر از وی بر نزد یک بیداران ساحلها

آهوی حرم را
نرم را توانست کشیدن
به نوصبا اگر نرساند بد ما غم
بت که از خون جگر دیده تنی ماند

کز آهوی چشمان تو آموخته رم را
نقاش شالی تو چه گرفت قلم را
از کمیت گل باز کشم فوت شمع را
ترسم که فراموش کنم ساغر حم را

از سوختنی سر بریدم چشم تو عزیز است
من با غم و هم غم من از روزی ازل بود

با همه فقر و هم کم کن این سوختنی
شادم که ندیدیم همی فرقت غم

از اسباب تعلق چو دلیر آنکه بری شد
بیرون نهاد از کشور بیدار قدم را

غیر عشقت ره نمی بیند دل بتیاب را
قیضی از بیداری مردن نخواهد یافتن
شبنم بیدست و پاراگر نباشد جند بید
هر که نبود در نمازش بر چنین چنین رستا
کم بگیرد ز بوسی از لب و آب و رنگ

بیتون باید که بندد راه این سیاه را
خواهد آن دل خروجه گرد ز زندگانی خواب
کی بگیرد دامن خورشید با انساب را
مینانیدش ز چنین دوریا جواب را
آتش لب هرگز نمیکرد ز گوهر آب

انصاف از دل ز عاشق کم نگیرد و دلیر
کی توان آرام دادن بود به سیاه را

کس در قفس نداشته مرغ کباب را
این زال و هر سبکه بیا یک شتر است
شیرین لبان بکام اجل نیست زردند
هر جا که پستی هست باهنگ دوستی
جناس زلف را که چشمت فسون حیرت
خورسند گفته ایم پیغام ادولیر

سرخ نوشته ترجمه این کتاب را
بر چرخ برده پیله زخم سما را
جستند مردان ثمر انتساب را
بنوا از با ادب و چنگ در باب را
گرفتوی فسونگر افرا سیاه را
در علق تشنه و عده نایب را

عجب نبود که میخواست به دست آورد دل ارا	دردی میباید ز این سمن سارا
که او دیده است عکس صورت آناه سیارا	پروزی او بادیدن آئینه ام قانع
حالات بین که رسیدت آن بعل شکر خارا	بنیام می بوسم دانه می شود شیرین
که گاهی می شنیدم نام رند با ده پیارا	خیمه گشایش کشود این عقده بهم
کسی کو در جهانی جاتواند داد در یارا	خشن نای جای گیرد دل تنگم
چنان از چهره غارت میکند شرف رخسارا	دردم را باد جوهر صفت یو

ظلمت از سنگ باران حوادث عشق افزون شد

زمانه از کجا آورد چنین سنگ سودارا

کو سیاهان ناگه دار و به میبازد ارا	نیم کردن عمر به بنیاد ارا
خوب پیدا کرده بر میستون فرادرا	بویا به شوقی در بنای کار خوب
کی شناسد شغل قدر سیله استادرا	ای عشق را کی بوالهوسانند قبول
هرگز او دیدیم خلعت میدهد آستانه ارا	مکین را کی مردم حمایت میکنند
داده بر باد فنا بنیاد تویم عاردا	آرامت کو که کن بر مظلومان که چرخ
سرو من چون در خرام آور و قد شمشادرا	نوشته می نشاید سرور از سر جاعوش

آه تو انهم شکل موسیقار شد از غم ظلمت

در صغیر آید تم چون بر کشم فریادرا

ای نقد رای دپه بنجیدن چرا | بر سر هر سوی او چون شانه چیدن چرا

یا بکشن یکبار یا آزاد کن یکبارگی	حکم کردن هزاران شمشیر و بکشدن
سبز بل آسودگی در عالم نادانی است	پیش آتش و خرد و بس شوق همی دازد
چو چشم بر بقای خویش میباید گزینست	چون گل ای غافل رین و روز خند

نیست مغرور و خطر در زیر این گردن طمیع

همچو دانه در میان خوشه روییدن چرا

مگر که مرغ چمن گوش کرده ناله ما	که می برد سبق ناله از رسا
ز پس فدا ده محبت میانه گل و می	سجاس باد و کلاب است در پیا
شکایت شب هجران نوشته ام در دل	تشان نخبه است بنفیدت داغ لا
بناله که بر آرم ز دل شود معلوم	شکایت غم عشق هزار سال

ز لخت دل همه دور ز لیس داغ شده

نشان بارش خون است بر نگار ما

ک در بلوغ نظر را و اکند مژگان ما	کی بهر دسته کلیدی و اشود بسته
گرمی آسوده باشم آن خواب راحت است	در تمام عمر نیست آن کیف نفس سبیا
توبه را صبح سر شکم بر کنار افکنده است	ز آنکه فلک نه فلک را بشکند طوره
مانند ظلمات سودایت سکندر زینب	خورده خمر عشقت آب از چشمه حیه
می خند از روزن چشم ز شوخیها مدام	طفل شکم ساعتی تشنگی در د
چشم غمت کاینهم می لاقد از دوگان رفت	غیر گویی دل حیه خواهد بر دازد

اشک من داده ظلمت اوراق دل را خست

موج شیرازه ماندست از دیوان ما

دست یاس نموده قضا سرشت مرا
بود خلعت آشناد در گم تعلیم
ای نسیم لطفش زنده شراره مهر

برای برق ستم سبز کرده گشت مرا
کشیده غم خط ارتداد سر زشت مرا
بدان رسید که دوزخ کند سرشت مرا

کشاده یاس بوی لعل نگاه قبول

ظلمت آشنایا نمود زشت مرا

روزی که بیم اند در آناه آذری را
نمودن دل من ز تاز زلفت او بود
اگر که خشر باطنش تیسر کرد دیوار
عمای ز پانیفتی همواره رود رین راه
ای روبرو چهره بر من دامن نظر نداری
آینه سی اگر ز بخت تفتش آخر

از چشم خود مادم خور تبید خاوری را
روزی که عشق نهاد آئین کافری را
ای دل تو منهدم کن دیوار ظاهری را
دیدم که خورد آخر دار اسکن بری را
دیدم اینجا خویشتن ثلث مشتری را
میخواست عشق بند دیبای آن پیر را

رویت

شاید ظلمت بر لعل نموده باشد
روزی که جلوه میداد سیاهی دلبری را

یاسی صوره

نیک و نسل یار کردم ناشده حیران طلب
ای گزیم هر کجا بخت ز دنیا می کنند

ماشکان را سیل حس نیست در بجز آن
شرمی آید مرا از مرگ و سیمانم موجب

<p>نمخو اشک از چشم مردم او قدام زین سبب در پریشانی بابت پنداری ای کافر لقب صاحب زر بود دست او بولایب لب پانته در بستر گل ای نسیم بی ادب</p>	<p>ترک اسباب تعلق کرده هم چون حباب لاف ایمان بیزنی دست از موس کوتاه کن بگذر از ابل نفاق و باد فاکن اتفاق بیلان آیات قرآنی تلاوت میکنند</p>
--	---

<p>ای ظمیر از گور نقیبه میزنم ناکر بلا میروم گریان بپا بوس حسین تشنه لب</p>	
--	--

<p>بنیم انخواب پریشان بتود در دای شب خواستم زان بوسه شفا لوی پیوند طرب گویا خود چاشنی نگرقت از ان شمد دو رسم عصمت یاد گیر از عند لبان عرب نیست آن نزد این مجبور از نذر تشنه لب</p>	<p>تاکی از سودای زلف یار باشم در تعب از برای قوت روح و علاج درد و دل لب بندان سودن گلچهره با من شمر و خیردوشینه گل بکرمی ماند بشاخ گر بلاست عشقم و میدانم از جور فلک</p>
--	--

<p>برده دل را بتبار زلف او بنم ظمیر کیست غیر از عشق او اخن زین ساز طرب</p>	
---	--

<p>به نشد درد دل من از دوا ای طیب با غریبان گویا میزنم ز من نبود غریب و منت آخر از عنان کوتاه شود پا از کرب مردم از غیرت که او فرست کرد از لب</p>	<p>شکوه از بدخواهی او کردم و جور قریب ترا شنایان هیچکس با من ناداری نکرد ای سوار عمر غافل مانده از خوشبین دغیردوشینه گل شدیم آغوش مهاب</p>
--	---

	<p>چاره من کن طمیر اندر جفای عشق او لی بوصول آرام دارم من در بحر ان شکیب</p>
<p>گوهری بیرون نمی آرد کس از بحر شراب بوی آتش میدهد از قطره اشک کباب نیست سدی خانه ما را از منع آفتاب کز حرم از جوی شیر از دست شیرین باب</p>	<p>از نو دهن که بدی نیست غیر از ضم طرب نیک من و حبیب گرد ریای آتش یکیک بهر سبک و از خوش حیرانم که چرخ طایلی از مذاق دل کجا بیرون رود</p>
	<p>این گر هلاست که چرخ انگده در کارم طمیر رشته یک آرزوی من نشد بونه طناب</p>
<p>سخت دل از پر تو او چون آن زمان است میچکد از کوزه گل عند لیان را کلاب فیض آن دارد که میریزد بخلق تشنه آب قطره از سنگ خارا و انیسگیر سحاب</p>	<p>لب کسب لطف و بر دست از عارض نقاب تا آنکه محرم از کست گل در چمن دل پراز زویم یاد آن یا قوت لب انان کو بماند بے اثر</p>
<p>نامه بر بال سمندر کاغذ می بنم طمیر در مرغ نامه بر سبگیر اندر ره کباب</p>	
<p>تا زنده ستان غفلت را شب بخون آفتاب سر زده از روشندی بر بام گردون آفتاب عمل بار از تبیت کرده است فانونی آفتاب</p>	<p>مهرم منج شفق گون آفتاب از خواب غفلت گرسخ خیزی نام بار از زنده عشق او از رنگ برد</p>

در بیان شهریارانست اسون آفتاب	باز بخشش کرد دل ست و پرتو او در نظر
جسمی هم چون می نند بر گور مینون آفتاب	می جدا ز جا و نپندار د که لیلے میرسد

در دل شب از می شوقی صبوحی کن تلخیر	
تا با بالیت نپا ورده بیدینون آفتاب	

یومی آسودگی از ناک شهیدان طلب	غیر نخست جگر از کوه بدخشان طلب
نفس هیچ هم افشاگر خورشید بود	راز پوشیدن ازین سینه سوزان طلب
یاد زلفش چو کنی منتظر سودا باش	غیر تعبیر غم از خواب پریشان طلب
در دل ما همه کس صورت خود می بیند	نیک و بد را همه در آینه کیسان طلب
سخن از عشق گنم تا بوم جان در تن	رسم خاموشی ازین رند غرقوان طلب
غیر حیرانی نگوشت ز گل مهر مجوس	جز خمیرے اثر از بلبل کفان طلب
ز غم تا به نشود یاد لبش گستر کن	ارپی تا من تا سوز نکلان طلب
زرد آن چشم سیاهش و فانیچ پیرس	کشت این مبدل از نفیستان طلب

ای معیار جزا سان گذری بهر ظمیر	
همته جز زدم شاه غریبان طلب	

خیالش تا سحر شب یک پیراست شب	نظرو بر چه اندازم بختیم گلشن نیست
سوز از خانه گویا غم بیرون آمدن دارد	اگر در نفس باشم تا سحر حق با من نیست
نبدو در بر دیم تا بهیم خود بد جایم	نمیدانم چه زانده صبی هم آبتن نیست

سنان بزنش آه خند گب نقنه می بازو
فکنم تو بر از بس شکن بزلت او دیدم
نیم تن من کج یا کشاد از رخ نقابش را

آه بگوید بیدان هر که با من شوق است اشب
دل زاده شکست از من چه شکن شکن است اشب
که عکسش بر تو افکنده است بزنش شوق

طعنه از معر حین او نیم صبح می آید
مشام شوق من بوی این پیراهن است اشب

بدم یار خندان شست اشب
یکس آتشین گلخانه خشنش
بایستد گل را از شقا لوق
بد اند نیم نخله ساس

پیرم شکرستان ست اشب
بر اطرانم چراغان ست اشب
گلستان را چراغان ست اشب
کز نقش عینرستان ست اشب

برویش دیده را آئینه کرده
طعنه از بسکه حیران ست اشب

آه لب ست و پاره دل رکنش
اگر ز ظاهری میکن در دل خنایش را
بر من بزم او نیارد غیر را دیدن
نهایی کرده دو چشم نقنه آگین را

که یار مهربان آند ز چرخین روزگار اشب
ز بس زائینه دل میبرد شکم غبار اشب
به بیرون کو بکشن و آند چرخین انتظار اشب
هزاران نقنه می بینم در و دنبال دآش اب

طعنه از ناله ام بوی اثر گو یانسی ماید
نه گل در خنده میا بزم نگریه از هزار اشب

گره افتاده در کارم ازان بندن تابش	بخت برقع نگنده ماه حسن از بس حجاب اشب
تسلی نمیدهم پروانه را در ماه تاب اشب	دل مشتاق خود را از خیالش میکنم قانع
از ان ترسم سیه گرد و چشمش رنگ تاب اشب	ز شوخی های مکرگانش میان سرمی غلطد
سباده ان مرغ میرود در قفس از ره طرب اشب	ز چاک سینه ام دل سحر بیرون آمدن دارد

تنب و وصل است می ترسم طغیر از بخت و از دغم
سباده او در تماشایش بر آید ماه تاب اشب

نفس چون تامل دارم اشب	صغیر در رگ دلی دارم اشب
که این بدستی از می دارم اشب	خراب از باد و عشقم پسندار

ز بس غمها نمانی او پایم شر دست	روایت
تارخوتانی	مزل چله و سه دارم اشب

بیتون چاک تن از نشئه صدفرا دست	هر که بنیم ز نفس رخنه کند گردون را
آنکه شاگردی من کرده کنون نهاد دست	دید از نکبت دل رفته به مشرق سما
آن کساید روی آن نکته که مادر زار دست	میکند با گره بخت من آن کشت بلال
که در غنچه بود قفل کلیدش بار دست	با صبا بانگ رقیبانه من اسی بلبل
رگ افسرده مانند نظر قصا دست	بر لب شوق نفس مانده بامید نگاه

گر چه صیاد دمام از پی صید دست طغیر
صید مار و زوشبانه و طالب صیاد دست

کلی سحابی من که زخم ناسور است
 و دانه که تو در خانه ام فسر و دال
 نیست سر بهمان نام عشق بر راس است
 از خوشی مضراب عشق نیندارم
 که بگویند پالین فرقت آرم سر
 ز نو بگرم و آن یکا و می خواند
 طمیر باز رقیبانه رو به من آورد
 است ترا سیل شراب است
 و دم باره ز بس گریه کنم من
 که دال که درین پیست مراست
 است بر او راق دل من
 و کرم چشم تو فزع ز تو دارم
 ساز نشان چرخ اهل جوار است

مرا که چینه داغ از دکان مشهور است
 که ریگزار سلیمان بخانه موز است
 هنوز کلاه چینی بجام غفور است
 بر استخوان و تنم رگ چو تار طنبور است
 بدیده هر مرده ام بچو نیش زنبور است
 که از ملاحظت حسن تو چشم من شود است
 که حسن خویش با نیندیده معروف است
 صد نحت دل ز لطف نگاه تو کباب است
 گو یا که جهان در نظر من عالم آب است
 آن شعله آهنگ من و چنگ رباب است
 جز حسن فزنگ تو که از اهل کتاب است
 تا برکت در یاز طمع چشم جباب است
 مخلص چندی که او خانه خواب است

شد پیر طمیر و غم او در قدیم هم
 در شب خیالش که همان عهد شباب است

ل امرای معنی ابر که هر بار است
 در درج معرفت لعل لب گفتار است
 به من گوی یاقوت بارگاه در
 بحر و کان در یوزه کن زوید، خونبار است

بر سر بنا افسر شاه بنی بود دلخ جنون
 نیمه مخمخ معوری که در شهر خراب
 صد قیامت گشته بر پا از شید غره اش
 زلف او چین ست و خالینند و خراش
 کفر با حسن آن بت از نماز اولی برست
 سینه ام مبروح شد از خار خارشین او

طره دستار از خار سر دیوار است
 عنکبوت از تار بندی در بر مهار است
 زنده برگشتن ز میدان شهادت خار است
 کافرستانی که میگویند حسن یار است
 زان شب هر تار ز نقش شسته تار است
 بسکه صندیش پیون ز دل بی آزار است

باز گشتی کن ظمیر اکنون که داری فرصتی
 آبروی توبه نادر جام شسته غار است

چهره پرداز سخن برگزیده از دیوان است
 فرصتش باد اگر خوش فکری موافق کرده است
 گرنه زاهد گرد ما را با همه درد آب منی
 آن ملاوت کولش از یک کید بی یده ام

کفک مالی فطران ز رسته شرکان است
 برق رحمت در کین خرمن مصبان است
 سبزه عهد دانه در بر رسته شرکان است
 لذت آن تا قیامت در برج ندان است

از فراق می ظمیر از چشم من خون میچسکد
 این گل توییست فصل گل که در در مان است

شرکان تو با سرمه بایای نهان است
 خاموش کند شمع بت سارخ ده گل
 او طوطی دانا و من آئینه صبا قم

آری نظر لطیف تو با سوز حکان است
 بر لبیل و پروانه سخن فصل خزان است
 رویش بین آنا بخش بادگران است

چاکِ دل از حسرتِ مہتابِ خیالِش | پیوستہ ز کافورِ یم از تارِ کتانِ ست

در موسمِ گلِ توبہ طہیر از سہ گلگون
چون صبرِ تیانِ بزدلِ عاشقِ گرانست

بہشتِ بیکانہِ خویم آشنائیِ مشکلِ ست
نہا کردم او از من تنفرِ مٹے کند
یہ عہدِ دیانتِ دستم کو تھی
سب کو دم کہ گشتم بادِ نوش
اہم رود او گر رود خاکم بپا د
یرائیِ آئینہِ گشم بد گمان
پاسِ دراد اشتیاقِ رہنمائیِ مشکلِ ست
با چنان آئینہِ رویِ خود نالیِ مشکلِ ست
با چنان زلفِ درازیِ نہار سالیِ مشکلِ ست
با چنان عابدِ قربیِ پارسائیِ مشکلِ ست
زانکہ از آغوشِ جانِ تن راجدائیِ مشکلِ ست
صافِ دل را خود پیشِ عشقانِ ہائیِ مشکلِ ست

کی شود آزادِ دل از قیدِ زنجیرِ او طہیر
چون بدامِ افتادِ مرغِ او رارِ ہائیِ مشکلِ ست

دلفنِ کی مجالِ رنگِ ست
لگ بڑا کہ ز گوشِ پیہ برون کن
لکھا مجالِ درنگِ ست
ولیکہ عشقِ نثارِ کلیسیایِ فرنگِ ست
زیرِ سرِ صلح
از صلحِ یارِ چہ حاصلِ زمانہِ برِ جگست

بقدرِ تہمتِ چنگِ ست و تنِ چو قانون
تنِ طہیرِ چو قانونِ بقدرِ چو تہمتِ چنگِ ست

از روشنایی خاری رویه طوفان نتوان بست	مهره مشرب بر دیده گریان نتوان بست
تیمت همه بر فانی غیلا ن نتوان بست	از ناک نازت ز زمین سر زود چنگان
بندی بخیز از زشتی پریشان نتوان بست	ای بنبل دلکش بکشا طره که بردل
زیرا که خار کعبستان نتوان بست	محتاج تنزین نبود باغ جمالت
هر مورچگان راه سلیمان نتوان بست	منعت که کند گرد می سوی غریبان
دانی تو که بروی درستان نتوان بست	ای مرغ چین رستگ تو با باد صبا بست

هر چند ظلمت از وطن خویش بنسایم
بر مار و سلطان خراسان نتوان بست

بالای توازن فتنه دو بالای قیامت	ای از سپهر غمزه صفت آرای قیامت
احوال صفت محشر و گرامی قیامت	خورشید ز شریم تو چنان سوخت که دست
ما سوختگان راست چه پروای قیامت	جای که قدم در ره عشق تو نهادم
در ندیمب عشاق تو غوغای قیامت	در وعده که وصل تو نگشت از طپش دل
کس نیست سراسر در صحرای قیامت	جز من که گهی در دل پُر شور کفتم سیر

در دامنست امروز ظلمت از زند بست
دست من دامن تو فردای قیامت

شنیده مشرده که یارب هوای میاد	در آشیانه تن مرغ دل به آزادی است
بهر که می نگریم از غم تو فریادی است	که ام فتنه زردی تو بر بنی آید

هلاک خویش من از طراز جلای ست	بیتز قنابل کش به تیر عتام
گران بخاطر نایست خط آزادی ست	خود ندگی از من بگیر کان چیزه

خلیفر خند شکایت ز غم نیندانی
بزر پرده محنت نماند و حد نداشت

کی قبل می شناسد دیوانه که مست است	بیکه که نباید آکس که حق پرست است
با ما همیشه گردون اندر پی شکست	بهر او نورشید هر روز کم شود عمر
باران زیادتی کرد اینخانه درشت است	مایل از گریه نیست حامل
بدنامی از خزان ماند از بسکه یادوست	زید هرگز بگلهای تازه راس را
عسبار بلیل و گل از باد است	نخل پر روانه را تحمل
گر مشوم پریشان هم فغانی بدست	زلف اوست محکم

داغم خلیفر پرست بطعت تو دستگیر است
کی می گزید از تو در شوق پای بست

نازه مرغ چمن جز اضطرابی بیش نیست	ز ناله گل جز نقالی بیش نیست
آسمان بر روی آن ریاحیابی بیش نیست	مادر که آردی شاد و گشته ایم
حیرت دارم که دل مرغ کبابی بیش نیست	کی نسوایا چنان پر میزند
برق خرس سوزن جز آهتابی بیش نیست	بازو خن و همچون کتان
کز غم او حاصلم جام شرابی بیش نیست	ز ناله دیده آوردم خلیفر

نیست گریه جفایت بینم صد چاک نیست برق خرمین و زار و یک آه آشناک نیست مار را قوتی به از مغز سر ضحاک نیست شمع اگر سوزد و دود عید پروانه بود باک نیست بیل بیچاره را با لاشن بخرفاشاک نیست قبض و بسط کار با در نیچه انداک نیست	نیست یکدم گزاف وقت دیدم نناک نیست خرمن گردون دون از خوشه چند یاسی من مردم آزار از خوشامد مال مردم می خورد دلر بایان عاشقان را بهیما پاچی کشند بستر از گل میکند هر دم نیم جو البوس مردم از نادانی از گردون شکایت میکنند
--	---

هر که اینیم ظمیر اندر بلاست نیست اینجا دانه کاندردان و چاک نیست
--

با که این رشته بجان سبزش در بند نیست باو میخون را مجال استماع نپند نیست نیست یکدل اندر آنجا سخن او بند نیست با جفاست عشق پنداری که دل خرنده نیست	کودلی کاندر کند زلفش اندر بند نیست ناصری معذور دان مارا که از پیش شغل عشق نال ما هم مقید شد بختل روزگار آسمان کو فکر دیگر کن که ماقانع شدیم
---	--

ظمیر از بے نشانی کمتر از عشقانه ایم راز این بکشاید او را نیز میگویند نیست
--

دیوانه را خبر ز خزان و بهار نیست شمشیر را بروی تو از دوا الفقار نیست خزک نهادا بر دودر نه و مار نیست	مارانغی ز حادثه روزگار نیست می ترسم از اشاره ابرویت ای منم آحوال خمار آقدود در دهه مرده است
--	---

<p>گر دانکه در محوطه در حصار نیست سرفتنه چو سرمه دنیا دار نیست</p>	<p>ننگ ست مزدیسه زان نخل سر بر تا آنکه غره در صفت شرکان مبارکست</p>
	<p>از ره مرو طعیر با نسون زلفت یار بیان و زرد و عده اذیر قرار نیست</p>
<p>مستی مرگ بدین خواب گران انیمه نیست گر تو منظور نباشی دیگران انیمه نیست بر گلستان من آسیب نزان انیمه نیست پیش از جلوه ات ای سرور و ان انیمه نیست ورنه معشوقی او باد گران انیمه نیست باده پتیر آر که ماه رمضان انیمه نیست</p>	<p>با هم من نفس مرده دلال انیمه نیست چشم من از همه آثار ترا سیمه بیند سایه پرور چنین نیست همی ابر لب یار نامست او که علامات قیامت دارد لیلی این ناز به بر دل جبین دارد تا در تیشه و نم باده کنی عید آمد</p>
	<p>وقت تنگست طعیر از دهن یار بگو ورنه وصف کمر او بیان انیمه نیست</p>
<p>بخیر سوال کزان بدتر انفعالی نیست چرا که بتر ازین مرد در اکمالی نیست درین زمانه بخیری ننگ طلای نیست ز کاک جسم ضعیفم بغیر مالی نیست بر ذرو اتمه خالی ز گوشمالی نیست</p>	<p>ما زیم حوادث چنان طلالی نیست بغیر ابل که من نام او میر ز نهار کسی زانشه خود نگذرد چنین آسان چگونه بشنود او تاله صریح مرا کتب که گوش وی از ذکر مال نه سها</p>

ظہیر اگر تو بہ بینی بچشم عبرت بین
بغیر کاسہ سرگزہ سفالی نیست

کنون کہ آئینہ از عکس یار گلگون است
اگر بطرہ لیلے نے رسد شانہ
بخانہ کہ نہان میشوم گریبان بود
پیالہ را نرسانیدہ بر لبم ساقی
سپہریل کند چشم اشک سوز مرا
بقول عشق حقیقت نہاد تا کہ شود
ز بس نصیحت اہل کمال خواہا نم

عجب مدار از تین رشک گردم خون
کہ موشگاف خراش فغان مجنون است
بدست عشق تو آنہم قتاد مرہون است
کہ از ترشح چشم پیالہ پر خون است
چرا کہ خانہ برانداز خار ہامون است
نہ ہر کہ صورت لیلی بدید مجنون است
روم بگلشن ازان و کہ سرو موزون است

بچاک سینہ گندم نگر ظہیر و منال
بہر کہ می نگرم با منال گردون است

بن ازم میکشد جانانہ اینست
بخواہم میبرد افسانہ عشق
سرد کارم زلفت و خالت افتاد
چہ دالتم بمجنون پسند میداد
خراش نالہ ام موسی شگاف
بسوزد شمع گربے انتظارش

خوابم میکند ستانہ اینست
برای خواب خوش افسانہ نصیب
برغان تو دایم ودانہ اینست
اگر از حق نگذرے دیوانہ نیست
برای تار زلفت شانہ اینست
عنایت در حق پروانہ اینست

زیارت کن دل مرا اسے بر زمین	ز چنبره موس چندان نیست
که دیوانگے آیم سیو دل	که چند ارم ره ویرانه نیست

ظہیر این نظم چون بشنید بلبل	
بگفتا ناالہ ستمناہ انیست	

عشق تو حکم قتل مرا بر ورق نوشت	سرخ این کتاب بخون شفق نوشت
ہر شب ز گردن خوان فلک و زنی نیست	رزق مرا خدای برین نہ طبق نوشت
فارغ دے نیم ز پشیمانی گستاہ	تقدیر سر نوشت مرا از عرق نوشت
ہرگز شکستگی ز وجودم نمی رود	چون از خط شکستہ ادم ہم سبق نوشت

نام رقیب کشتنی از فتویٰ ظہیر	
مسیح عدل بردم تیغ نسق نوشت	

آہ کان شوخ ستمکار مرا خواہد کشت	وعدہ ہوسہ باغیاں مرا خواہد کشت
بودم با تو چنین دزد تو جدائی بدتر	ہجرو وصل تو بیکبار مرا خواہد کشت
طاقت نیم نگاہ تو ندارم ہیسات	آہ کان غمزہ خوشنوار مرا خواہد کشت
ہر قییب تو شدم مختلف از روی غمزد	عارات تو دہشتم این عار مرا خواہد کشت

آرزو مند بدیدار تو می بود ظہیر	
آرزو مندی دیدار مرا خواہد کشت	

آداب و مروت از انوار نقابت صفت است

آرزو مند بدیدار تو می بود ظہیر

آرزو مندی دیدار مرا خواہد کشت

آداب و مروت از انوار نقابت صفت است

کسیک بر سر خواب سحر شب بخون زد	ہزار دولت بیدار را بخواب گرفت
نگر کہ شبنم بیدست و پاز جدیہ شوق	چگونه جای بدمان آفتاب گرفت
ز بوی نافہ زلف تو نات آہوی چین	ز شرم خون شد و خون بوی مشکناں گرفت
بہ بوئے زلف دل نمیشود سیراب	چگونه نشندہ تواند ز گوہر آب گرفت
ترا چہ چاشنی از جانقرائی لب خوش	کہ برگ گل نتواند ز خود گلآب گرفت

بہر کہ من نگرم تکیہ بر کسے دارد

ظہیر دامن آل ابوتراب گرفت

خراج چین خم زلفت ز مشکناں گرفت	سج تو آئینہ از دست آفتاب گرفت
گر آفتاب نہ از چاہ صبیح دم امروز	کہ چون سوار شدی ماہ نور کاب گرفت
تو تا ز شرم فگندی بچہ زلف سیاہ	فتان ز خلق برآمد کہ آفتاب گرفت
بگو بخواب کہ دیگر سیاہ بدیدہ من	بجزیرہ کہ سرکان تو بود آب گرفت

ز بعد مرگ من مالہ دست تاب ظہیر

فتان کہ دشمن جان مرا بخواب گرفت

میان عشق و ہوس گر چہ فرق بسیار	وجود ہر دو درین کارخانہ در کارست
تو پیری و عمل نیک شو بچہ ہر اصل	کہ نارنجہ ہم از جنس تار ز تارست
چو عاقبت ہمہ کس را فنا بود در پے	کسیک کشتہ عقبی انگشت مُردارست
ترا دور اعلیٰ ماندن طریق رہبرست	ہمیشہ سختی آرزو رخگران مارست

دانا تو جو بحق برادران گویم
کسے تیر ز فراد میر و دنیا م

شفاده کیسے کوز عشق بیمارست
کہ مرغ نامہ بر اہل عشق بیمارست

سُراغ ترش از بیچکس نے پرسم
ظہیر حاجت من نزد غیر دشوارست

ز نثار شام بدست گلزارست
مگر کہ درت نشستہ بردل من
بہ سر کہ از زندگی عاریست
ہم سرفدست بہ پای گل دارم
فانہ کاروان فیض گذشت
بکہ بارغے از ولم بگیر نیست

کہ عطر گل بد ما غم چون گہمت بارست
ہمیشہ آئینہ من بزیر دیوارست
کیکہ زندہ زمیدان ہر وں و دھارست
ہمیشہ پاسے مراد رتلافی بارست
خوشادلی کہ تیر دیک صبح بیدارست
ہر آنکہ درد دل من راہ یافت سر بارست

ظہیر آئینہ را طالع سکندرست
ہمیشہ مشرق اور را طلوع دیدارست

ان آداگی دارد کہ بی بار و برست
تا آنکہ بخشش نقطہ توحید نیست
از ان جاہل روز پیری بدتر اند
کہ بجز بدست دنیا داز نیست
نہ پابر سرافردگان

در گرانباری مشقت نیز سر بار و برست
دیدہ بی مرد کہ چون حلقہ بیرون درست
افسی قاتل بعد گمنہ سالی اثر درست
تا قیامت گوش سگ برودہ مرگ برست
اگر سوزندہ زیر قودہ خاکسترست

لی نیازی عاشقان خوبان پریشان شیو	رفته تا گشته جمعیت برای گوهر
قابلان راز و در گردون ز پامی انگند	اره در قصد چار افزون ز بهر جوهر
هست چنبره در کتب دریا و لاف بوالهوسا	جوشش مجلس فردزی در میان

عقد پروین را نیاز این غزل خواهد ظمیر
لیک نامد و بر زبان کاین روزگار دیگرست

دل از غم عشق تو سر بریده دری داشت	کین اشک سبک نایه عقیق جگری
بر همین زلف تو بجز باد صبا نیست	زلف از سر تو آفتاب دور نمری
از آرزوی هستی و از ذوق خموشی	شمم هم شب گریه بباد سحری
رفتند رفیقان جگر و از بس نزل	بیچاره دل مالک دل بیگری
از هر که سراف تو من از خواب گرفتم	حرفیکه شنیدم خبری بیخبری
در عالم وحدت اخرم هست نمایان	هر خند در دنیا اثری بی اثری

در خجالت یک میوه زنی برگی خویشم
تخل تو ظمیر از چه سبب بی ثمری داشت

بیا که قافله عمر ما شب تاب گذشت	ندیده روی گل و موسم شباب گذشت
نیاید آن صنم و عمر منتهی گردید	با انتظار گذشتیم و وقت خواب گذشت
بله و سهو باز بچه عمر کردی صرف	بجواب بودی و آن ماه بی نقاب

ظلمت فیمین سخن تر خواب شو بیدار بیا که وقت دعا ای مستجاب گذشت	
نه میتوان ز حدیث می دوسال گذشت بروز واقعه خواهم رفیق با گذشت بحکم گل رقم آن بنام ترا گذشت مکن تفرج صحر که دور لاله گذشت	خوان زمینی لفظ دو صد رساله گذشت اگر بپای ای آخوان خود چو صغیر کتاب پاشی بیل بر اشک گلشن بود بینه ام نگر از سیاه چیمه داغ
شمار مشالته	ز خون فشانی مینای دل بسا غر چشم ظلمت زد تو با شیشه و پیاله گذشت
پاسه چرخ آبله در بادیه ماندیم عبث انچه خواندیم عبث انچه خواندیم عبث انچه دادیم عبث و انچه ستانیم عبث این گلستان که درین شور نشاندیم عبث اینم خون دل از دیده چکانیم عبث از گران جانی ما بود که ماندیم عبث	بده مهر نقش قافله را ندیم عبث مثل و نادانی مادر ره او یکسان است ما رفتند را خوسه طپیدن دادند بنای که ز دل برست نداشت رو بهرین با قیمت با قوت شکست ی مقصود گذشته سبک روحان را
جیم	قدر را باب سخن را نشناخت ظلمت انقدر گنج که از سینه فشانیم عبث
اگرفته ناز تو از حسن یکم خوابان باج	ما بر غمت محمد زار دل آماج

مرا دلت گل روی برابر لاله گل	نواکت قد سرو ترا نه سرو نه کاه
تر شرم حسن تو بازار سرگشته کسار	تربوی عشق تو بیت الحزن گرفته رده
بگماست عقل گران جان بزد و بهشت عشق	مرا ز بام کجا برد رفعت معمر
زبان شوق انا الحق باین سخن میگفت	که نیست دعوی عشق تو کار هر حال
خندنگ غمزه نهان میرسد چه چاره کنم	همیشه تیراجل غافلست و نیست غلام

سزد ظمیر که پارسه بر بگذارم
که بر سرم بود از ترک هر دو عالم تاج

دارم گل از سخت ستمگار و دگر هیچ	اینست مرا ثبت بطو مار و دگر چه
در روز وصالش دهم آرایش خود را	از سخت جگر بر برد ستار و دگر چه
صد دانه شکسته ست درین رشته مهرگان	زان سبزه کنم نام تو گلزار دگر چه
هر دانه را مرکز البتة فرو رست	غالیست دران صفی رخسار دگر چه

هر جا که ظمیرست و مهتاست تغافل
روی تو بود در صفت اغیار و دگر هیچ

بر فرق سر نهاده چون گس کلاه کج	بر گل نکنده سبیل زلف سیاه
گفتم هلال ابرویت آیا چگونه است	همچون کسان نمود بسویم نگاه
گفتم چراغ مزده روشن تر از تو نیست	گفتا که می برد ز دولت دود آه
از بهمت بلند بود قد سرو راست	روید ز پست فطرتی خود گیاه

	<p>بخش قد طهر ز پیری خمیده نیست و احسن تا که گفته ز بارگت اه کج</p>	
<p>نیای طلب باشد و کن جستجوی گنج روان از جنون ره ویرانه می رود شده از دوجوی که ز تر بلاهل است ای چند پست فطرت و منکوب تا بکی</p>	<p>قانون بنجا که پیره شد از آرزوی گنج عاقل کسیکه پا بگذار و بسوی گنج چون مار هر که حلقه زنده و برده گنج بر بام این خرابه نشینی به بوی گنج</p>	
	<p>نزدیک طالبان درم به چو اسم مار هرگز طهر نکم نشود جستجوی گنج</p>	
<p>آن که نیست دل من عای گنج بیش عشق گوهر معنیست و درم بمن از درین فروتن تر بودم روان پاک گشت هنوز از غرور او نزد که گیر که کان ذخیره است نم درین نیزه دل از آرزوی زر</p>	<p>دری ز بحر سینه نه سفتیم برای گنج ایدل عجب دایر بویانه جای گنج آری زمرگ چیره ترست از دانهای گنج آید بگوش طالب دنیا صدای گنج بخشد بخلق دهنج بگیرد بهای گنج چون مار خاک می خورد از زشتای گنج</p>	
<p>آن قافیه که تارک دنیا بود طهر از جذبه طمع بود آهن ربای گنج</p>	<p>آن قافیه که تارک دنیا بود طهر از جذبه طمع بود آهن ربای گنج</p>	<p>آن قافیه که تارک دنیا بود طهر از جذبه طمع بود آهن ربای گنج</p>

قسم بے که صراحی فروسیار دسر	بغیر از آن که برد سجدہ در سہوای قدح
بزمِ مے نبود ماہ چارہ سالہ	کہ ناہیاب پدید آمد از صفای قدح
نوش ست گلشنِ ستان کہ بی نسیم صبا	دان غنیمہ لبان و اشود برای قدح

تلخِ مجلسِ مے را بود بہار و خزان	
نگر بگریہ مینا و خندِ ہائے قدح	

بگوش ہوش شنیدم سحر بوقتِ صبح	سینہ ز رنگِ بانگِ زد کہ یا ستور
پیش نامہ سیاہانِ بی بضاعت را	و گردِ لطفِ تو بر انفتاح بود مفتوح
تر کوہِ حسن تو مارا بقدرِ عشق دہند	چنانکہ جائزہ علاج گیرد از مدمرح
طیبِ عشقِ تو شب از پیِ معالجم	خندنگ ناز ترا مرہمِ دلِ مجبور
رقیبِ مژدہ وصل تو دوشِ ادبم	یکی مغرورِ دل شد یکی مغربِ روح
نظر بر آئینہ کرد و کشود عقدہ زلفت	نگر سادتِ آئینہ را ازین دو مفتوح
بزیارتِ محبتِ نگر کہ ابنِ خلیل	نہاد گردن جان بازی و نشد ندبوح

تلخِ مژدہ کہ از قومِ رستگارانے	
کہ نا ابد بویِ ایزدگانِ کشتی نوح	

بیدار شو کہ با ہمہ غفلتِ شرابِ صبح	بہتر بود ز غمِ سب زندانِ خواب
چشمی بہم زدیم جوانی بیا و رفت	آری بکتفیسِ مبرآمدِ شباب
یک لمحہ دید صبح ز غورِ شید و مگوشت	نبای زنج کہ جان دہم اسی آخاب

مدن مشو که ز ستمین مصادقان دست	نکر تو از مسم پادر رکاب
چنان شود ز دیده ز شریم تو آفتاب	چون مهر اگر طلوع کنی از نقاب صبح
هر صدم بیا و شهیدان عشق او	خونین کفن ببلوه و دایه سحاب صبح

رولفت	شاید بر اوج فیض رسانی ظمیر را	خارج جمعه
	دست زددم برشته کوه طاب صبح	

شراب ناب بودی حضور جانان تلخ	چه جای باده بود بتیو شکر شان تلخ
بیب که شهید باید ز وصل بعد از هجر	فتان که انیمه بود است ز هر هجران تلخ
بام عاشق مهور شهید باشد مرگ	که عمر میگذرد در فراق جانان تلخ
از زلف بود ارپای چه غم ز تلخی صبر	که از برای شفا میخورند دران تلخ

سرسشت خاک ظمیر از کدام آب و هو است	
که گوی از سبیل و ست کلام دوران تلخ	

زهی بجه تو بیل خطیب سیر شلخ	ز شیخ عشق تو پروانه سوزد اندر کاخ
نگذره نوح نفس بر یا مسجد دل	از ان بصومعه شیخ میروم گسسته
فک بدوشنوا اند مرآت و التخم	سحر بجه قدم مرغ عشق از سر شلخ
زبون عشق تو در پوست چون نیگیخته	بجه به رفت نیسے بجائے سگ تلخ
ز است تافه ناسید زرق میاش	که بره بهر تو نزدیک میرند طبلخ

ز زمین کرده پنج بکن شست	ظمیر اگر مت کرده چنین گسسته
-------------------------	-----------------------------

کل نشان کند نازش چو عیار و عتاب ز رخ	نکر در شمیم شمشیر که تیر مرد گلاب ز رخ
شبنام آفتاب ایدل نظر را خیره پیازد	آوازم دیدن او را اگر بیند از نقاب ز رخ
هناده دست بر عارض من وقت خوابت بپوشد	کتب دست نگار خوش اندیشه دفعت از رخ
جواب پرده های چرخ نیلے تا بکے ماند	چه آید از کسانی گر نیاید باستان ز رخ

ردیف	خلیفر از بخت میمون میشود روز یک از رخ	دال ماله
	بر بزم خاک راه آن شبهه عالیجناب از رخ	

با چشمش وقت می سوچ شرابم می برد	نیم و از جان و پندارم که خوابم می برد
کاشکے از جان غبار چشم می افشاند می	کمان نقاب نگنده دایم بی نقابم می برد
تا خیالش بر تو افکنده هست شهاب ز دم	دیدم بیننده فیض از ماتم می برد
در شب تاریک هجران ناخدا می عشق	گریه طوفان خیز و میادتم که خوابم می برد
میشنوی صیاد اگر آزادی آری مرا	از نفس برون کنن گر ضبط اجم می برد
گم شده اندوه دل در خار خار حشر	ای سپاه غم ندکن رخ ز خوابم می برد

تا نما از ساکنان کوی او بودم خلیفه	یا ازین در خدایان عالیجنابم می برد
------------------------------------	------------------------------------

تیره شب بخت سیاه ایلم آمد بنیاد	در شقائق دیدم از داغ دلم آمد بنیاد
برگ نبوسن هزبانی کرد با من چنین	از دم شمشیر نیز قاتلم آمد بنیاد
دست بر سر زد و گیس من عمر غفلت رفت	خیرتی از روزگار با علم آمد بنیاد

هر کجا دیدم کس پایش بشهدی گشته شد	نفس شو هم در قلعی مایلم آمد بیاد
برش از عمر یاد در منزل دیگر گشته شد	اشتیاق آخرین منزلم آمد بیاد
همه اب بنو دیبا دیدم از منوخ شراب	لی شایسته ای شخص زایلم آمد بیاد

بنا دگ اندازی بدیدم در کیش گاه طهیر	تیر بازی از نگاه غافل آمد بیاد
-------------------------------------	--------------------------------

بهر رفت دراز تو بیادیم آمد	برسیان یازنه ناز تو بیادیم آمد
سایه کفون دریل گردون میزد	بچه پناه گدا از تو بیادیم آمد
سایه خرگان تو دیدم در خفا	از زره پوشی ناز تو بیادیم آمد
یم که ز نقش قدمه سکه میکرد	نقش تیشه ناز تو بیادیم آمد
بود که جاده عربانی من	چون ز پوشیدن ناز تو بیادیم آمد
ناله بود ازین تاب چنگ	رفت عشاق نواز تو بیادیم آمد

ناز پرور صحنی گرم عنان بود طهیر	نگار گرم نواز تو بیادیم آمد
---------------------------------	-----------------------------

نغمه چای خنج بی پردا نکرد	انچه من با چرخ کردم تیغه باخارا نکرد
دکتر باشد ز می فصل گل	بالهوس را هیچکس مانند من سوا نکرد
سار کچشم یار نسبت کرده اند	دیدش که این خجالت دیده را بالا نکرد
آه زنه زاکه امردان صتم	نمونه کتوب مرا در میل استغفار نکرد

لبسان تار محبت از نسیم اکنون نظمیر
ز آنکه باین رابطه یک عقده از دل واکرد

<p>لب توراه سخن را به تنگ میگیرد نقاب اگر ز رخ نیم رنگ بکشاکی اگر ز شرم برگ گل افسگنی برقع در یارت دل من در خزان کند بلبل صفای چهره اش از آه من فرو ترشد زنگی دهنش خنده ناتمام بباند</p>	<p>سخن ز لعل لبان تو رنگ میگیرد ز غیرت آتش خم در رنگ میگیرد لبان کاغذ عکس از تو رنگ میگیرد سرای غنچه ز نوک خدنگ میگیرد غلط که آینه از آه زنگ میگیرد ز بسکه راه شکر خدنگ میگیرد</p>
--	--

چنان ز توبه کنم ترک می نظمیر که من
گفت از پیاله رخ از باده رنگ میگیرد

<p>ایند بوسه بر آن لب کسی خیال کند طمع بوصل تو چون تشنه امید برات عجب ران که نشانت ز بوالهوس بستم بکوی عشق تو فراد نیست پر دریت</p>	<p>که همچو باده رنگ را بخود طلال کند کسی کند که هم اندیشه وصال کند زمرده نیز فرشته همین سوال گشت کسیکه از طبع اندیشه وصال کند</p>
---	---

شبی که وسوسه عقل دست یافت نظمیر
نبوش باده که این رفیع آن ملال کند

شده ناله ام بر تشنه سحر معنان باز
گفتم اگر بیاورم هر چه بادا

روایتی که در کتاب

چنان شمع از غولان شده و آهیم بخوبی
از شمعان عشق چون آتش سوزانست
نمایان دردی مهر و وفا یافت بوی مهر
چو بنگد نکند نغمه طرب

بیم چشم از این ابرو در سحر شراب
در روی سوسه زده کسی چرخ که نشاد
بهره ز غرض عشق صبا را چه آتش دارد
بیش چو عقد پاک کشید بر سر سحر دارد

تا چند جام دیده پر از خون بود ظمیر
ساقی بر غم دیده به و ساغر مراد

اگر چه جام مهر بر روی تو بود
ز لب چو کردم سحر از بهر نیاز
ناله من بین پیران از شاه
مادمان از تو دیدم تیغ تر سا بچه
که با سنگدل سرست کرد
قل آمد در نغمه بنامشای حسین

سر شد دیده جان پاک سر کوی تو بود
بیشتر خاطر من با نعل در روی تو بود
تا بدانی که هم از اوقات گیسوی تو بود
مستعد از سجده شریک تشکد در روی تو بود
از دوش با نعل نیزای تر از روی تو بود
آرزویم همه جویندگی بوسه تو بود

دو دیت را بسو خور که به دیده ظمیر
با خبر شد بر مینی که به پیلوسه تو بود

نیکان بازین خدای بود
انصاف من بکلمه عشق
ان شده بشوهر شهر آشوب

ندانم از چه مرا خاتمه جدائی بود
همان کند سبز لعل و لب با نعل بود
نگار من که درین شیوه آشنائی بود

نه مونسیم بطریقت : کافر و مشرق	مراسیم و زمار نار سائے بود
نیاندم بحریم تو بنی و ضو هرگز	نشسته زوهم از گرد بنیوان بود
بغاف و قرب و قرار قناعت آرا مید	خوشا سر که در وفا گدازان بود

طغیر سخت غلط کردی و غدا نشی	
اگر اصل و فرع محبان تو ریای بود	

هجران حریف بخت سیاهم نمیشود	دو رخ حریف شعله آهیم نمیشود
خواهم که سز برهنه در آیم با قناب	کاسباب چرخ چشم کلاهیم نمیشود
در آب و رنگ عارضش این نیست که نظر	ای دیگر رقیق نگاهیم نمیشود

در یاسه هستی که جایش بود و طغیر	
کس نیست آنکه مانع راهیم نمیشود	

نالام تا که بناخن کاوش دلهما کند	گریه ام تا چند کشتیبال دریا کند
پاره شد زنجیر اگریم کنم از خویشتن	کیست تا مارا بصحرای جان پند کند
چند بکشاید که در بوستان باد صبا	گوئیم وصل او تا غنچه دل واکند
بال بلبل را تباری رشته گل بسته اند	کی درین نهوشم بسوی آشیان پرو کند
دور باش از احتلاط نطق تا باشد امان	کوشش صیاد شیر افکن چه باعث امان

زنده چون از اهل سیاهیم در معنی طغیر	
چون شویم از اهل خاموشان که یاد ما کند	

سب من در صباحت ماه کشتن جویان
چرخ عازد زلف خویشم میواند کرد
ملی بر دم از کیش خرگان میواند زد
ایز اشک بر پای گلستان میوانم
لون ناز و حزن حروت میواند گفت
وصل اورا مرقع میواند بست

دلکم یعقوب سینه بیت احزان میواند شد
شب هجران او بر من چو زندان میواند شد
کمان ابرو دانش جان بقربان میواند شد
صیغرم دلکش مرغ گلستان میواند شد
اگر آن غمزه کافر سلمان میواند شد
مهر من بی نقاب ز دیده پنهان میواند شد

غم اورا ظهیر اندر دلش جامی تواند داد
اگر در ظرت قطره جای طوفان میواند شد

بود غمت در سینه ام راه فغان گم شد
ای ز جنوب شد بمحشر شورشی پیدا
ان بر نمرودی هنگامه شور قیامت را
چو دخت مجنون بر نیزه غمش کن
دی نقش مجنون بلیل پروانه می گفتند
دلم کدامین نادک شمرگان بلام کرد

ز بیداد تو ام حزن حکایت سزبان گم شد
که اکثر نامه اعمال مردم از بیان گم شد
که طومار شفاعت از کف پنهان گم شد
که مشیقاته لیل سیان کاروان گم شد
که مرد کامل و مرد محبت از بیان گم شد
دو صفت بر یکدیگر بستند فالن زبان گم شد

اگر پسند کس حال ظهیری را بگویندش
که در دلم ستان مرغیکه شب آشیان گم شد

سباز سر شک من زمین گل می شود
گرد آغوشم نیای کارشکل می شود

هر چه در دنیا بود و نخواهد بود
 ششتم شهادت بر دهنده دارد بر قضا
 بسکونی بهشت نهر اچو نگیس چاباب
 مشک سر نیز قیمت را بدست آوردیم
 هر چه در دنیا بود و نخواهد بود
 بر کمان را که دیدیم روی دارد در زوال

از دمی جات بهر برده نوال
 نه خدایم از خدا بهت غافل
 چو به تیر آ در بر تینه باطل
 از دغای من تا عمل نشسته و معلوم
 هر چه در دنیا بود و نخواهد بود
 از دغای من تا عمل نشسته و معلوم

گر نه میر از من غلط بسیار سرزد در جهان
 آزارش چون قرون شد بر کمال میشود

یا در گمان تو کردم دیده ام به خون بود
 آری آری جلوه در سر و تباد و دوریت
 قشقه خد را به بر عشق و اصل ساختم
 گیسوی دل شازاد احتیاج شانه نیست

حال دل از نوک پیکانت نه افروخته
 مبنی بنمیده و از هر که او موثران بود
 به کربت که تم سینه رنگ گردون بود
 آزارش تا از زار من مبنون بود

سایر محبوب را در نقشه اند فکیر
 زاده طبعش تابی گردد رکنون بود

تاکی از بهر تو آب دیده طوفانی بود
 مردان بجزوت از بهانم گسترند
 بسکه اسباب تعلق ادر دیدم طمع را

اشکم از نخست جگر لعل به نشانی بود
 زهر انسان فاوهر خا و حیوانی بود
 از باس تن دلم مائل بر یانی بود

در این سخن را در زینگی تاب آورد جان سپردن در ره جانان تن سال بود

از چپ انداز سیه چنان کرانی ظهیر
سینه در چشم خوبان صفا مانی بود

لحم با ز راجد کردن ز خود آسان بود
بر بجزد به تعظیم قیامت از زمین
در دهن ناله بی اختیارم از خواب
لن مومن زیر خاک از سر شک آهوان
زنی چون دایره ششم نمی چنم رجای
بج گور همان گردیشی مانده است
از حمایت ناوک خاسم بر سر پا بود
خاک من در سایه آن تاست عنا بود
اینقدر ز تیر خویش بر لب دریا بود
لاله ز آتشین درد امن صحر بود
دور اگر بجا بود گردون دلم با جا بود
با وجود آنکه او همسایه با دریا بود

از خلج آرزو مانع البالم ظهیر
در نفس کی خوکند در غیک با عنقا بود

بیک بر رنج او عکس با هتاپ فتد
اسکندش چون نکافتوی شرع
باطن مستان دورشته باران
روی تو برقع بقا نخواهد داشت
با المون از چهره بر مدار نقاب
لن چیز ۱۰ از بهای شرب
زما هتاپ برخسار او نقاب فتد
اگر ملالت او در خیم شراب فتد
مگر گردن زاهد ازان طناب فتد
چه باک اگر که گمانی با هتاپ فتد
روادار که بر مرده آفتاب فتد
زاشک حسرت من گریه بر سحاب فتد

در تیسب می نقد از یک خندنگ و ظمیر
چنانکه در یک نادک شهاب افتد

شبی اگر کز رت بر مقام ما افتد بزار عاشق بیدل که رو بد و دانا تران سستی آن زبان بود ایا بشمار وصل تو دندان چنین فرید بر دیم هزار نامه فرستادم و نشد که سیکه	نزول زهره ز فردون بیام ما افتد بجا افکر جواب سلام ما افتد که از عذار تو عکس بیام ما افتد که ترسم آنکه سیاه از کام ما افتد بدست دلبر عالمی مقام ما افتد
--	--

ز بس شکایت غلت بدان سید ظمیر
که حرفهای صمیم از کام ما افتد

شکایت در دل من غنیمای چکان شد آری با تشم تبی ز ند بزم و میال چه حاجت که ناوک کشی تبرکش ناز بهر که می ترم من ز عشق می لافد گر که بنیم گل مجذب کرده قرین چش	بیشه آتش از نخل او گلستان شد دلی بنجر من ختم شرار انسان شد کمان بدست تو هر که دید قربان شد متاع عشق نظر کن چگونه از آن شد و گر نه صبح چرا بانسیم پر خوان شد
---	---

اگر ظمیر بر آینه نام سافت دلی
که یافت روشنی از حسن یار حیران شد

بیکه شب محنت چشم تر با میسر کرد	ابر بد است که این ققعه زنده ناسر کرد
---------------------------------	--------------------------------------

ازنگ بر چہرہ آئینہ امانت دارست	ورنہ عیب ہمہ کنش و دی افشا میگرد
بکشاید گرہ غنچه بدندان نسیم	کاشکے از دل بلبل گرہے وایسگرد

کاش ویشار مراد گرد بادہ کینند	
ابن بلای کہ ظہیر از دل من وایسگرد	

شگفتگی ز گل حسن یار کم نشود	نسیم فیض ز صبح بہار کم نشود
دیکہ روز و شب از گریختن نشود	چرا از آئینہ من غبار کم نشود
اگر چه قاصد از دہ حرف نا امید گشت	ہنوز از دل من انتظار کم نشود
مرا بیکدہ گرد در غم مے اندازند	ز من ہنوز بلا سہ خار کم نشود
رفیق دوست نیندازد از تو دستم	کہ از تحمل گل نوک خار کم نشود
بزار صید بدام تو آمد از عشاق	ہنوز از تو ہوا سہ شکار کم نشود
شبی کہ دلکش بلبل شوم ز سوز فراق	یکے ز ناہ من تا ہزار کم نشود
ہزار خار غم از دیدہ بار سبز بود	ہنوز از دل من خار خار کم نشود

گناہ خلق کند نیم قطرہ عفو ظہیر	
ز ابر رحمت آمرزگار کم نشود	

مژدہ ای دل کہ یار می آید	تخل صبرم ببار سہ آید
دم سرد شب زستان قیمت	فیض صبح بہار سہ آید
مے دزد بوسے زلفت او بدلم	گو سیا از شکار سہ آید

نیم زلفش ای طهر یک لحظه دم درکش میگفتن در میان خود که اینجا دم نیامد	
---	--

که در سینه ام عشق تو آتش خوشه گنج نیم عشق تو چندان جای دارد در دل تنگ هر دم مناب العقد هم در کار من و دل در میان آفتابهای زلفش با صبا گفتم	که شمع پیش ازین زان ز گنج دونی گنج که در دروسه نشسته از باد و گلبدونی گنج چو خشم آری گره وانم و زان ابر دونی گنج که دیگر در میان شانه او سونی گنج
---	--

خلیصر آینه هم کوتا ندارد پیش او قدری چو استغفار حد بگذشت دیگر دونی گنج

دریم آن حسنه که دیگر در دل از کار او فتاد گودی از آن آستان در چشم اغیار او فتاد هندوی از بند چین سودی بلنار او فتاد کار من در روز روشن و شب تار او فتاد	نیم لب نقاب از عارض یار او فتاد که در پیش را بس کردم پیشانم کدوش نم ن فال از میان لب مشکین صفت چو از بیدار شد در زلفت او تار نظر
--	---

سرفرو نادرده ام در بالش راحت خلیصر از بهان روزیکه با عشقم سرو کار او فتاد
--

دل مایه برویت بهان می ماند کرده ام سودی و آنهم بزبان می ماند کار زردا بدل پیرو جان می ماند	نیم آینه و آنم نگران می ماند بن کاه سخن یک نقطه افزون کردم نست زینما چو چون شد در عشق
--	---

ساز و برگم بجوانی همدم باد و رفت خود بخوردی ازان وارث تو بهره نیا تو پندار که بیدار بود در دم مرگ	چون نگریم که بهارم بخزان میماند خواه پنداشت که باد و جهان میماند دل بخوابست و چشمش نگران میماند
---	---

شکر چون هست پس از من سختی چند کلیم
حوت داغی ز شقائق بهمان میماند

بهار رفت و خزان هم بجا نخواهد ماند اگر چه وصل نشاط آورد ولی افسوس بدر عشق تو شادم ازانکه میدانم ز بسکه میکشم از سینه او عالم سوز	چنانکه در کعبه خوابان خا نخواهد ماند که بجز میرود و یک بلا نخواهد ماند که در معالجه او در دوا نخواهد ماند بکنج خا و سن بوریا نخواهد ماند
---	---

ظلمیر بسکه ز هر تو خاک بر سر کرد
غبار ره قدری زیر پا نخواهد ماند

عاشق شیبی بی سرو اول لب لبان نرزد هر کس بخوان مرغان خوانده که جوان گیس و چشم هر بار یک بین ناجا کنی هموار شو سعی سحاب تربیت در حق من مهوده شد	منع چین فصل خزان و معین بستان پر زرد دست ندانست نیست کائنات شایسته ز نرزد تا رشته همواری ندید از چشم سوزن سر زرد این دانه نو سید من از خاک غم سر زرد
--	---

بر دانه اشکی که رفته ستفتم ظلمیر از عشق او
عبد مشتاق الماس هم این غوطه در بر زرد

شانه را در گیسو او دید و بر خود فال زد	نرخ دل در اشتیاق دامن زلفی بال زد
بر لب و دریا حجاب گریه ام بخیال زد	بیشب بکابر دیده چون باران گذشت
بر کس صد دامن حاصل از رشته آمال زد	در شکایه پیغمبر است آنکس که همچون عنکبوت
چون زن آبستی آنکه او را آلی زد	شب رقیب ز رنگی گیسو او شد خنوت

جمع شد هر کس خوشش بر پریشانی طغیانه
نیجه امید را در دامن اقبال زد

که در کند لیران شکار می لرزد	اکم جان بر زلفت یار می لرزد
کفم ز بسکه چو برگ چنار می لرزد	چون یار چلیپا نویسم این مکتوب
که دل بوعده که انتظار می لرزد	زنا امیدم افروز ترست خرد و صیل
ز بس کفم چو نیم خار می لرزد	کمان برم گرفته چون کعبه چنار بجاک

امی ز دصال و توازه ترسی ای بلبل
توازه خان و طغیانه ز بهار می لرزد

ز اشیا بلبل شوریده پرواز آمد	خترند که در گل بچمن باز آمد
که درین حلقه ماسخت باز آمد	آگوش از زلف با ناز کند انگنی ست
رفت با برگ گل و بلبل و مساز آمد	آن موسم بی برگ من دید بهار
چون نگار تو بر خامه ز اعجاز آمد	نیم تو میسالم بر معجز رایت
کز بے سوختن از شعله آواز آمد	بر روشی گلشن و سید استم

	<p>سرمد چون خاندان چشم سیه ساخت ظمیر گشت کان سوخته خانه برانداز آمد</p>	
<p>بدل نوید از ان ماه پاده نوش آمد ببخواب بودم و ادسوی من نظر افگند صدت که از گریه محروقت بود لبریز صبح کن بسوز کن نوید آفرزش</p>	<p>که پاده در رگ من همچو جوجوش آمد صدای پای نگاهش مرا گوش آمد ز بحر حیرت او بالب خموش آمد خروس عرش سحرگاه در خروشل آمد</p>	
	<p>ز خواب صبح خذر کن ظمیر کن با نیت هزار بار مراد دل این سر وش آمد</p>	
<p>اگر فتنه با خیل افسون نیاید و دلال ایامش از وصل هر چند برد جذبه عشق تا که بخندش ملوست نوید تیر نگاهت</p>	<p>ز زلف پریشان شبینون نیاید صدای جس سدی با سون نیاید اگر ناله نزدیک مجنون نیاید که گریه بر دے زنی خون نیاید</p>	
	<p>ظمیر از رخ او نقش بر نگرد کس از باغ فردوس بیرون نیاید</p>	
<p>عمری شد و یار من نیاید بر گوش کس صغیر لب لب بیار بی نیت بین که در خواب</p>	<p>دین عمر بکار من نیاید در فصل بهار من نیاید یک شب بکار من نیاید</p>	

بادی که وزد بر آستانش | نزدیک غبار من نیاید

ظلمات عدم ظمیر در چشم
شکل شب تار من نیاید

حکم ز سوز سینه جگر تاب میشود
الماس از تعجب جگر آب میشود
بازت اگر پیام بریزد بجای می
بی لعل نوشنند تو خوتا ب میشود
خطه ای گریه من پایت زمین
باران نرم زود بسیلاب میشود
بیه رانقاعی تومی آورد بشور
می بر لب تو شربت عتاب میشود

بیمت بجز ظمیر زردان تشنه لب
کرا مضطرب غم دل او آب میشود

دل دمانی شد حقیقت رانسانا میشود
از صفا آئینه منظر نظر میشود
دندله عقد از تو بر دل مرغ چین
از تبسم مصیبت تا غنچه وامی شود
دلم شعله عشق ترا در دل نهفت
شمع روشن از پناه شیشه پیدا میشود
گرای بگلشن از شر شوق لبست
ترا دمی ز گرس پیاله غنچه میست میشود
اگر نگری از شخص مانده ان خست
بسکتن در رنج عشق او هیولا میشود
باید و بر بزرگ چشمهای ابر
با وجود اشک مامنون دریا میشود

تا توانی در تنوع کوشش بهای ظمیر
زانکه در احوال و رسد و اشته

چو بستی نعوذ با الله که بفکر ما برفتد
چو مراد را آورد او ز کرم بسایه خود
ز تجلی که داری تویی آن نگار خود بین
دل من چرا مشک نشود تو نیز دانی
چو بجلوه زناکت بجز ام ناز آئے
کز کدام سرزمینی چه بهشت دل نشستی

به فغان چو رنگ محمل ولم از صد برفتد
بسر من از تو هم گذر بها بنیستد
که ز آئینه مثال تو بفرسها برفتد
که خدنگهای تو بکجا خطا برفتد
چه عجب که سرو بنید قدمت و زیا برفتد
که نشد کسکه ایتجا بهانه و ابفتد

ز رقیب اهرمن خود عامی صبحگاهی
چه عجب ظلمیر اگر از خدنگ ما برفتد

کسیکه همچو شر روی در فدا دارد
در لیس را بنود تاب دوری از زهریم
به عجز تن مده و مغر و چشم شیر آرد
تن ضعیف ز عشق تو پیش می سوزد
ز ناله هر سر سویم چو تار قانون است
چو روی آئینه کار سپهر بر عکس است
درین مکان محقر مزار کوه غم است
ز دوریت شده هم آشنان که از مرقان
ز بسکه زلف تو زنجیر بای دلها بود

بلک نیستی اهل عشق جا دارد
که پای بند طمع خوب اتردها دارد
که پشه از سر فرو دیان غذا دارد
چو برق شعله کشد چشم بر گیاره دارد
چنانکه گزیده بر هم زخم صدا دارد
که خلق را زید و نیک خود نا دارد
بجهر تم که دلی اینقدر صفا دارد
نگه بدیده من تکیه بر عصا دارد
سر خجالت از ان رویه نشیت ما دارد

لیکیده سوادای چین زلفت خواست

چو مشک خالی تو در اصل خود خطا دارد

بشعر نوازان میکند ظهیر که سیر

چو خامه بر خط تعلیم عسایا دارد

تجارب که پیدا میکنم اغیار هم دارد

بقیلت سبزه گرداند عبادت نیست متاعش

پوزخ خوش را از وصل او بیگینی بگذر

پس هراج اقبالی بود در پس والی را

کلی چون میدد در این گلستان ظهیر هم دارد

و گرنه رشته تسبیح را ز تار هم دارد

کز زلف انوسیم طبله عطار هم دارد

جهان را اگرهای هست بو تیار هم دارد

ظهیر سبتدم نبریز گوهرای شمار است

صدف خاموش و در سینه در شهوار هم دارد

چیزی دارم که خوش رونق صد بوستان دارد

بجام آنکه از عکس آب در رنگ آن عارض

سمرت از غرور سخت خوشیم با چنین نشی

خوشم من که خوابی که دل همسایه چنم

زینب از رشک می میرد و منم که آن بدخو

از ملک من برش بر عرش اعظم کی غرور دارد

سیخ من زان بهارستان چنان گشتن ان دارد

تصور کردم آئینه شراب از غوان دارد

که دایم نیتت افتادگی بر آسمان دارد

که سیدانم های من نظر بر ستوان دارد

نظر بر روی من گاهی ز روی مهتاب دارد

که احرام توجیه بیشتر بر لاسکان دارد

ظهیر از سخت خود خواب پریشان تا بکی بنیم

که راه زلف او را شانه دایم بر زبان دارد

که هم نشین بر قیوب مست و عمار ندارد	نگار من گمراو یا خود اختیار ندارد
که رفته خواب ز چشم و دلم قرار ندارد	مگر بجلوس غیر نشسته است آتش
که مثل قامت نبرد تو جو بهار ندارد	نشان نشو نما داری از کدام چین
که کند زلفت تو گو یا سرشکار ندارد	بیست عشق غزالان تمام نو سپید اند
که کن سوال که او غیر ازین دارد ندارد	نه برده زال جهان خرد و قرص ر دنیا

بمخود نیاز ظمیر از اشارت چشمش

که وعده در سخن مست اعتبار ندارد

چهار در هر نگه با ما ندارد	دل ما تاب یک اینجا ندارد
که دیگر ناز را پروا ندارد	چه ناز است این بچشم نیم نازش
تجلی جز دل موسی ندارد	فروغ عشق در هر شهر نبود
سرم گو یا خبید از پا ندارد	ز بس از نیم ناز مست عشقم
که مهر اندر دل او جا ندارد	یقینم شد ز چاک سینه صبح
خبر از ناله غم در اندازد	اگر سوز دلی بز حال واسق

ظمیر از دین و دل چون آتش بدست

در گرد دل غم یغی ندارد

بلبلم هر صبح در الهام الحان میبرد	آب و رنگی گل مرا کی در گلستان میبرد
-----------------------------------	-------------------------------------

عشق را نازم بدان رسمی که در اعجاز او
سهل باشد هر که از زهر عیاش برود جان

مسند باقیس را نزد سلیمان میبرد
ناز م آور اگر ز شهد لطیف او جان میبرد

خلیفت خواب بحر را بین ظلمت از دور و شمع
ز آنکه وقت مسجد مژده گرد گریان میبرد

بنو اشب ناله من بر شریا میبرد
که به ام را در جهان گنجایش طریقه نماند
در دیش می نشیند بر زمین نقش نیست
دل مثال می دست از سینه آن میثال
گرموت گسارند چو پیکر یعقوب را
را از دیکر بدور افتاد ای چایان شکن

هرگز آتش را بسوز آه من میبرد
اشک چشم بعد ازین زودش بدر میبرد
من فدای آن زمین کان کف پا میبرد
این بیاضی زود زاپرویش بطغر میبرد
دست پوست کی بد امان زلخا میبرد
دامن از راه و ناداری بعد را میبرد

دید انصاف که عشق که چندی در دو پنج
بر ظلمت یکس مخزون و تنها میبرد

فانیت با من نوید ترین تحمل میبرد
می انداخته بشش ولت دنیا و دین
با وجود آنکه صد جا پاره شد این نفس را
از نیم پاک بین هر چند می باشد زمین
چشم امید از جوهر سرمه بر هم نه میبرد

بعد از آسیبستان محکم کل میبرد
هر که پای او بد امان تو کل میبرد
ناله ام در کوچه متقار بلبل میبرد
شمتی بر دفر و شیرزه گل میبرد
صبر کن گردی ز راه شمع دلدل میبرد

تا بر آئینه در رحمت مرفت و امیکند
انیز قدر هم شیشه ز سندان نیاید شکست
بر دل سنگین شیرین نیست اصلا زنده گر
برزبان آورد سخن را آئینه آسودگی
کاسه چوبه ز کشتی بسته بر پادر کر

خاکه آئینه را فردوس اعلی میکند
با دل با آنچه طعن ناصح مایه میکند
آنچه سعی کو کهن با سنگ خار میکند
هر که گوید کار را کار فرمایه میکند
تا ابد در یوزه از چشمش ثریا میکند

سالماد را انتظار نادکب نازم ظمیر
پازنداری که آسان در دلم جاسیکند

دل هوای ناست آذر آتینا میکند
با تجلی جوی چشم جانستانش و لغریب
عشق رهبری کی چشاید شگفتانرا که چرخ
سرموزون از خجالت بید بخون میشود
یاد کردم از شهیدان تو گشتم زنده دل
دید که یعقوب اگر بنید ز غیرت چون کند

آری آری شعله دائم میل بالا میکند
آنچه سحر سامری با قوم موسی میکند
آب تلخ شور را در کار دریا میکند
چون صنوبر بادی از آن سرور میکند
گشته عشق تو اعجاز میسایکند
ناز تو سفت آنچه در کار زلفی میکند

لذت خار غمیلان را چه میداند ظمیر
هر که او در این بیابان سوزده دریا میکند

هیچ میدانی که با من عشق کر کش میکند
محرّم اسرار زلفش میشود باد صبا

پنبه داغم ز گرمی کار آتش میکند
خاطر سودا دل را آتشش میکند

در در ارتق لباس معرفت آرتیست	زن طبیعت میل بردیای زگرش میکند
یادگیر از ابل همت معنی توفیق را	اعمی روشن روان منیع عصا کس میکند

کی بیا بد بهره از خار غیلان چون طهیر	
هر که فکر زاده راه آب و سفرش میکند	

جلوه سرو قد او باغبانی میکند	نخل پیر من از ویل جوانی میکند
از کجاست درنگ لعل او چشم علاج	چار که من در شراب ارغوانی میکند
ماظم جمعیت از دل گروه ست نهادم	زلفت او در دست خورش پاسبانی میکند
کاس مرهون کردمی اور یک جام شراب	بر سرم دستار من اشپ گرانی میکند
زنگش از نیاز من شقاقت میشود	شرم ناز او زخم راز عفرانی میکند
بیل از خاشاک پایش کرده و باد صبا	تا سحر در بستر گل کامرانی میکند

تا خزان هجر او بر من چپا آرد طهیر	
چون بهار وصل او با من خزان می کند	

کفر لعلش سخته ادر ملک یان میکند	آری آری دیو حیلست با سلیمان میکند
در دم از خط نبر خود سواد می وید و ست	کین سفال گشته مشق خط طریان میکند
نام از دست او چون گل گریبان سیدیم	بسکه چون غینه از حافظ طریان میکند
هرن بازار بدل شک می دیده خونا بهر	قطره بی رنگ را بر دیده نالان میکند
از دانه دانه کلمه را حاکم تازد و را	سرکار سینه دانه دانه دانه دانه میکند

<p>نہ رشتہ برون بزرگجا کہ تم شوق شد طہیر</p> <p>من بالک آنکہ با من نیت از ان بکنید</p>	<p>نہ رشتہ برون بزرگجا کہ تم شوق شد طہیر</p> <p>من بالک آنکہ با من نیت از ان بکنید</p>
<p>عشق تو زخه با بدلی ملو می کنند</p> <p>گر لاله روید از سیر خاکش زخه عشق</p> <p>از نیکو که سه سرم از عشق پرست</p> <p>یکدم که چشم از رخ او شد جدا ز نظر</p> <p>بن شبید افساٹ شکو خنده ات نفس</p> <p>ایامی چشم مست تو باین دل خورین</p>	<p>دال چیا با عشق منو می کنند</p> <p>خوشت آنکہ در دل منو می کنند</p> <p>بر دم فغان چو کاسه طہور می کنند</p> <p>ور دیده کار نشیر سور می کنند</p> <p>در سینه کار ناخن زبور می کنند</p> <p>چون بادہ جای در برگ منو می کنند</p>
<p>بالمور رو شمیم طہیر آنکہ حسن یار</p> <p>دل را بسجاسے آنکہ منظور می کنند</p>	<p>بالمور رو شمیم طہیر آنکہ حسن یار</p> <p>دل را بسجاسے آنکہ منظور می کنند</p>
<p>بہ تنگنای غمی دل چو پیل آہ کنند</p> <p>بسوی آنکہ آوری خود دینے بنید</p> <p>بال میوم از سرم مهر رخسار شش</p> <p>بنامہ ایند دل مردیان چه خواهد کرد</p> <p>بکنہ لذت تیغت اگر رسید عاشق</p> <p>بلاک صبر شهید تو ام کہ نتواند</p> <p>یقین او بنو کل تمام نیست طہیر</p>	<p>بجو ترے کہ صغیرے بہ تعمر چاہ کنند</p> <p>بما از ناز بسوے کسے نگاہ کنند</p> <p>دیکہ گوشہ ابرو بسوے نامہ کنند</p> <p>کہ سرمہ خانہ چشم ترا بسنجایہ کنند</p> <p>ہمیشہ بہرمان آرزو گناہ کنند</p> <p>ز بیم خوے تو در زیر آہ کنند</p> <p>کسی کہ وقت سفر کار زاد راہ کنند</p>

شاید بایاد حصار از دل افشا میکرد	نادر شب تمن از زن توانا میکرد
مثنی برداشت از من فتوح دل سوختگی	سرمه ساخته در چشم زین میگرد
بدر آن شب که رخت آینه رویم بود	نکس من حسن رخس چون گل عینا میکرد
حق ابروی تو از کشتن من دم میزد	چشم منست تو به پیچیده شمع آتیا میکرد
سمن از فتنه آن لب بچمن گل خیزد	جلوه از سرور رخت تیل جبالا میکرد
بدر نشینم باطلی باطل جنون	که نبودیم که این سلسله بر پا میکرد

گر خیالش بدلم راه نمی یافت حلیمه	تیر او باز و پیکان بدلم جانی میکرد
----------------------------------	------------------------------------

شب زلفت تو روزم رانیه کرد	مرا در تیر زنتی سحر بره کرد
بازم نور خورشید رخت ترا	که نتواند کسی در روی نگه کرد
چرا بیل نگریه خون که شبنم	سحر بر لبه ز او تکیه گاه کرد
صبا از جاده گل سیکشاید	ولی نتواند او را باز بره کرد

خلیمه از ابرو شادم زین چیست	که آبر ساخت جواب روی نه کرد
-----------------------------	-----------------------------

تا نسیم آمد و پایشه بدان موسی بماند	گل امید مینا منتظر جسته بماند
باغبان پرویشه داوود خاگر گشته	نخل بی تریش است که خود رو بماند
مشوید دید در آن ز گرس از حیرت آن	چشم ز گرس نگران بر سر زانوی بماند

سایه باشد که بامید خرامت در بلوغ | سرو بر پایه قناده بلبل جوی بماند

راه این پادیه پرفوت و بلا هست ظهیر
مهرکب عقل درین جازنگا پوی بماند

ل چو گشت خموشی بر لب راز آورد	دیده در افتای عشقم اشک غماز آورد
بکه سیراب است نخل تدرجوی آرزو	در گلستان محبت سیو که ناز آورد
رقه جاسوس نگاه و دیده باز از ترس ظاهر	تا خبر از گلشن دیدار او باز آورد
بذبه ایای چشم شده سازش بر فلک	بر زمین آخر مینی را با عی باز آورد
اصدا ز مضمون قوم بگذرد از جوش	گر بیان کاغذ این نامه پرواز آورد
ناله عشاق گزرد راست از قانون عشق	گر مستی از رگ من رشته ساز آورد

گر ظهیر آن شمع بر خاک شهیدان بگذرد
هر قدم نازش شهیدی را با و از آورد

ل بسته بصد دام بلا شد شده باشد	گشتم ز فراق تو دو تا شد شده باشد
اسباب تعلق نیکی دست کشیدیم	در راه وفا ای تو فدا شد شده باشد
حوال دل خویش نگفتم بدیم وصل	او را ز نماز یک قضا شد شده باشد
اکهت گیسوی ترا بشنود از دور	دل منتظر باد صبا شد شده باشد

بیچاره ظهیر آنکه نوا ساز چمن بود
در عشق تو بی برگ نوا شد شده باشد

صد کوه رفته رفته بنگ مزار شد نور نظر بدیده ماتا رتار شد هر دل که از خدنگ گلابی نگار شد اول بنگا کبوس در او شمار شد آن سوزنی که مدعی نوک خار شد پاکیزه تر ز شبنم روسی بهار شد	باز پرتوی که طور زحیرت غبار شد کوفت نگاه که از شانه مره از آب گدشته بر دل مار خننه میکند آهلی که پای داشت ز خونابه زور میل در دست اهل نجیه سر رشته دور باد زین عشق آبله بر پای عاشقان
---	--

باشد ظمیر منس پروانه عند لیب
کل شعله گشت شبنم روی شرار شد

سرخسک من چه باند در و بلور شود که تیرگاه سلیمان بچشم مور شود بناله که مرا نیم شب ضرور شود که آب آئینه هم از رخ تو شور شود	سکاز رخ او دیده پُر ز نور شود سردون ز سلاطین موال عدل کنند مسکند بر آرم ز خیش مشعر نظر بر آئینه انداختی و می ترسم
--	--

بجز خیال و هاش ظمیر کے مانم
اگر بهشت دلم جاوه گاه حور شود

کی تیز دیک لیلیا و پسته خندان میشود مهر را تا شیر در کوه بدخشان میشود بد بهار صدق و صفای یک سلیمان میشود	هم شب زان قسم شکرستان میشود زین ازل کی سیرسد بهر خمار زین دهنش ریاض مرغ دلم مردان شود
--	---

پس چه برایشین آید آینه میران میشود	بخت دیدن گر صافی دل پاکست
کی با نسون را سر می نویسی تو ای دل پر	نیت زاده و هم نام فرجام برود که عقل
نمودن در یاسه جیاب تو طاق ای	تا رسد بآینه چشم بر حرم آفتاب

شب از خواب پریشان که من یاد میر	
برسی از باد غبار آتش پریشان میشود	

بستد تو ام کیست دل پاک ناز میکند	زلفت که راه میزند عشق که از میکند
مطلب غم رک در پرده ساز میکند	بیل اگر نفس نرند نغمه مراد از کند
آنچه بخار بود اوس عشق بهار میکند	هم چون که بیشتر برگ فسرده بهار میکند
عشق تو فرس ماه رادمه گداز میکند	در شب بمل با نگرانشود چراغ عشق
موسی اگر خبر شود و قفسه دواز میکند	کرده دلم ز زلفت او شکوچیت نارضا

تا خیم ابرودان او قبله شده طحیر را	
گر رود از بر ابرش قطع نماز میکند	

تا کشایم گره از سنبل و ریالی	با عبا میروم آتش بگلستان چید
نیت سر خاتمه دل سلسله جنالی	زلفت و خط تو بود چون سیکشتم
را که دیدیم همه شب خواب پریشانی	با سر زلفت تو امر تو مرا کار افتاد
گر سر پای بودم طوق گریانی	هر کی در کعبه خدیجه عشق مستی
من بیل بشقا خاتمه دهقانی	میروم از حیت تنم گل و رشته تاک

بآفت شبیخون زدن ناز آمد | دیدم از کوچه صفت آرای ترگی

منش شایگان عشق ظمیر مینون

گوش کن حال دل میر و سالانی چند

بیب چونال من میشود بلند
باشد از حوادث ایام در این
بشکن پستی که چون نام عشق
در کال میرم خود در خواب بر حلقه
در دیده تو یاست مرا خاک کوی تو
سایه جوی اوزی استخوان است

چندین هزار ریت دعا میشود بلند
هر جا که هست نام خدا میشود بلند
آبازده تو هم بود میشود بلند
اندیشه می کنم که خدا میشود بلند
هر صبح که نسیم صبا میشود بلند
منتظار تیر کرده هما میشود بلند

مرغان کوه بید هم آید از میشود

هر جا ظمیر بانگ در میشود بلند

سوسه نظر بغیر تجلی نمی کند
روان تر از که ز کوهین گذشته است
شبن تو آنچه بر سر می کند نیاز
از دزل جودل ز تو ارشاد عشق یافت
از دیار عشق با یای معنویت
الیکم ادا حق تسلیم عشق را

پروانه بران شعاع تعلی نمی کند
بر معرفت ز عشق شمع نمی کند
مینون شتید گفت که لیلی نمی کند
در مکتب تو کسب الهی نمی کند
این نقطه را حروف تهجی نمی کند
در حق غفل هیچ مرئی نمی کند

کو آن دمی که آفت اسرار او ظمیر
در کوچه دل تو مساوی نیگستند

دل را درون سینه خبردار کرده اند از افتاد چشم تو بنیم ز چشم خویش صورت پرست و آله گل مانند فلجست از بهر تیغ و طعمه و قصاب انتقام تا ز نفس بود شیر نفس را همار مهر تیغ چمن ز راز دل است با خبر	مژگان او بین چه قدر کار کرده بدستیه که مردم پیشیار کرده اند کابل نظر مناظره با خار کرده اند اصحاب عیش را همه بردار کرده اند آنانکه ز ادره راه فنا بار کرده اند زین دل رهی بر وزن منتظر کرده اند
--	--

قرص گو ظمیر که بر سر دالمست
منصور عشق دوست که بردار کرده اند

خیال عارض و شخص اضطراریم کرد پهر بوقلمون در میان یکرنگان عجز و هر مرادید بادل بیدار بوقت مرگ توان گفت کز گنه نالم بگریه که نش در گلو نش و بر دم لبک نلگنده مرا از مشردن سر پوش بغیر تو عشقه ز من نماند ظمیر	سواد زلفت و شش موی سرایم کرد مرا بخون جگر دیده انتحابم کرد بگما هواریه زنندان تن بخوابم کرد که در شکنجه تن زندگی عذابم کرد تلک لذیذترین لقمه حسابم کرد چرا که گوشه ابرو سے او کیا بم کرد که عقل دید و تصور با هتایم کرد
---	---

هر لحظه نمی در دلم افروخته دارد
در هر نیم صورت دیباست که گویا
منم کنه از کنج کبش دانه خالی
تا بر دستار کند تمغه دغش

عیش و محبت با دلی این سوخته داد
بر بالش غم شکل مراد وخته دارد
تا آنکه به یمن تو نو آسوخته دارد
عاشق چو گل این لخت دل سوخته دارد

چون شمع که در پردک فانوس نماید
در سینه ظمیر این دل افروخته دارد

درخت عشق اگر خواهد تک گیرم کند
نه صحت کجا یا بم زرشک بلبان
من جان از تنگم زهر نالی برندان
مال را چیدم ام از شوق تر باران تر
سارگ را هر از آنم تا کند ویران مرا

آشنا ای کاش با سبزان کشیم کند
باغبان چون خارا گرد پای تدبیرم کند
دایه ام بار دگر گر شه بر شرم کند
کعبه او کاتس ریدی چشم شبگیرم کند
ز عشقم تا ابد کز وصل تمیزم کند

گشته ام مجنون ظمیر از انیمه لیلی و شان
حلقه زلفی نمی بینم که ز بخیرم کنند

هر گریز ز غار مستانه میکند
هر گرسوادیریشانی مرا
دایه گل مرا فلک از می سرشته است
از یک روغن عشق هست چرخ

عشقم فدا ای ز گرس جانانه میکند
شادم گهی که گیسوی او شانه میکند
خاکم اگر بجای گل بیجان میکند
شمع این گرم ز پیلوس پروانه میکند

	<p>انقاد و ام تلمیر بر بخیر زلفت یار عشقم عنان گرفته و دیوانه میکند</p>	
<p>در کستان رخت گل تنیده می کند اینقدر با چشم شوخیت آشنائی میکند روز و شب بر طالع خود گریه می آرد و کی تواند چاره سنج مرا کردن مگر</p>	<p>نار دل اختیار از ناشکیبه میکند هر کجایم بیندم با من غریبی میکند هر که دید عالم بود با من رقیبی میکند بر سر بایین من عیسی الطیبی میکند</p>	
	<p>با وجود آنکه عشقه نیست در دلها ظلمت همچنان آن زلفت مشق و لغوی میکند</p>	
<p>گر و بعد خلیل غم از چشم تری بر خیزد نفس خود را بسرم میزند آن خواب بود خود بخود وقت سحر دل غمت مینالد دل چه از عشق آید بختیار بکشت</p>	<p>نیست ممکن که شرار از مگر بی برخیزد هر که از باگ خروس سحری برخیزد مرد حق کی بعد از دگر برخیزد مثل آنست که آتش شرری بر خیزد</p>	
	<p>تیمت آلوده و نواهی شدن از فیض تلمیر کی ز بیلن بچمن شود و شیری برخیزد</p>	
<p>بیتو شب از دل مانخته بخون میرود کس با سانی بغیر او با یار و وطن بر برگ لیلی بز و نه صد و نوب نیشتر</p>	<p>اندر بهشتان پاره های لعل بیرون میرود حیرت دارم که دل از جای خود چون میرود عشق را تا زخم خون از دست نمون میرود</p>	

از محال سرقفایر مغم جو بر سن بلطف کرد | لشتی عاشق ز بحر ترط و از رون بشت

آسمان ہم از بلای عشق میسوزد و ظہیر
بسکه آہ عاشقان بر اوج گردن میرود

ہا کہ مرا آب محبت سرشته اند | تخم مرا بنز رعنت عشق کستہ اند
اریص مشق رستہ عقد ستارہ ام | تار مرا ملائکہ بر چرخ رستہ اند
از چہ دھال تو شیراب کی شوم | از بس مرا آب تشہیران بر شستہ اند
از ابرات رزق تو کرمان بریدہ شد | زین پس بنام شاہ خراسان فرستہ اند

زین دارا و ز خیل ملائکہ جدا شود

انجا ظہیر یک بشر و صد فرشتہ اند

بہ ارقاقلہ باد صبا سے آید | کمت یار جدا یار جدا سے آید
بہ آورد خبر نزد سلیمان ہمارا | تحت لمقیس گل از شہر سے آید
کش ہیکہ بن ہم آخست | دل ازین سوختہ یک میل جدا سے آید
بہ مال خنایت شد سے بار دگر | ہر شب از تربت من بوی خناس سے آید
یاد تو میل سفری کردہ کہ باز | ہر شب از تربت من بوی خامی سے آید
دل تاغم ابروی ترا یاد کنند | ہر فلک ماہ نوا انگشت نما سے آید
یہ اکش کردہ در آتش بگلن | زاہد سے را کہ از دہوی ریاس سے آید
انہ تضرع بدعا گوش ظہیر | کہ اجابت بسر راہ دعا سے آید

بگوشتن من ز شمع ناله مستانه می آید	مرا در دل خیال اینکه از سینانه من آید
نمیدانم که امین بزم از دی رشکست شب	که در گوشم صدا از پر پروانه می آید
ز دلتنگی جو نویسد از تو روز خانه می آرم	تصویر میکنی چند لیت در ویرانه می آید
بطور عشقبا نری بخت پروانه را نامم	که چون از پای خود در خون خورده می آید
ز بس کمان بوناباسن هر رنگا نگلی دارد	خیالش نیز در چشم دلم بیگانه می آید
ز بونیم عجب دیر الشفا می بر سر کوسه	مکانی را که عاقل میرود دیوانه می آید

بوی دانه خال از کند زنت افعال	
بدام او طہیر امروزی تا مابانہ می آید	

نه بوی عشق ازین روزگار سے آید	نه قمیض ناله از این دیار سے آید
چو کوہ دکان دل خود تا یکی فریب دهم	غبار خانه بیفشان که یار سے آید
گهی که در کفشم هر دو چون ز یک جنس اند	بچشم من اثر از شاخسار سے آید
کسی جواب مرا در شکایت تو نداد	جواب من گهی از کوہسار سے آید
گذشت عمر و نیا بد ششبی بیالینم	بکار من چو نیا بد چه کار سے آید
خزان که نخل شباب مرا از پا افکند	ازین چه سود که فصل بهار سے آید

شکایت از تو بر فرستار خواهم کرد	
ظہیر اگر چه کجا در شمار سے آید	

دل و کار مرا آسمان چه میداند	ز دست و پا زده در خون کمان چہا
------------------------------	--------------------------------

بیزدانه ش زباده دشتی خوش
 مرغ چین زباده صبا
 بخت ردی سریر غزل و ناز
 نسیم ز سرای تندرست بود
 دشت نوبان ز عاشقان پرسم

قران بهای گل بوستان چه میداند
 تیز عشق و هوس آسمان چه میداند
 شیب دراز و غم پاسبان چه میداند
 شکسته بالی ماسفلسان چه میداند
 کز غیر بر میان اتربان چه میداند

لکن ملاست زنده غما نیست غمیز
 که بجز با همه شورش زبان چه میداند

مهر که خورشید توانو نشود
 میراب نور آب شود کز دستم
 بستاند از آب گرمی تنم
 آواز یک مستانی نیست
 آواز دلخوشی و آغوش گداز
 چو پاک شود غافل غیض
 بدمان پود و برون می آید
 هزار آرد و شکر آید در آید

پس چرا قمر من به از رشک تو لاغر نشود
 از دلم تشنگی وصل تو کمتر نشود
 در نظر شیوه حسن تو کمزور نشود
 هر که در تبکده عشق تو کافر نشود
 بهتر نیست که این کورگر بر نشود
 آب در غریب آید گوهر نشود
 لیک ز این ترش او تا بلبل بهر نشود
 فقر و ناکس که تیر تیش زر نشود

بلبل آراست به غیر سبب سوسنی
 هر چه جز غریبه و غافل محبت نشود

اگر چشمی بگریه من هم غم نشود یک شمع از شفا و اشارت چشم یار شرح مطلق سزای تو بر من است یا در گمن که سر بدر آرم از آن گمر خلخال سرو اگر نشود طوق قاخته اشکم ز آب و رنگ جگر میشود عقیق بیشک که او بقافله فیض میرسد داند که سرو گرم جهان را وجودیت	طوفان نوح در نظرش مختصر شود افشا گمن که بتدیان را خبر شود پنداشت دل چو رفربست مختصر شود عمرم بفکر زلف درازت بستر شود دستم بدور سرو تو طوقی که شود پیداست طفل شونج که صاحب جگر شود هر کس شبی رفیق نسیم سر شود گرا که از شباب حباب و شرر شود
---	---

روایت

خوش آمدی که قطره بذر یار شد ظمیر
عین بقا است هر که ز خود بی اثر شود

دال مجید

ز خون دیده نوشتم بدستان کاغذ مثال قطره خوس بر عذار گلکافش ز بهر نامه که بوترجی حاجت ست مرا مگر ببال بمنتد ز نویسم این نامه	مگر که رنگ سر شکم دهد نشان کاغذ یا تسلی من گشته ز رفشان کاغذ که خود ز شوق وصالش شود روان کاغذ که ترسم آنکه بسوزد ز شرح آن کاغذ
---	---

ز بسکه شکوه ز جو ز ملک کشید ظمیر

گمان برم که نماندست در جهان کاغذ

سنجای او چون دیدم در انجمن کاغذ	برای نامه او کردم از سن کاغذ
---------------------------------	------------------------------

عجب بدان که مقصودی بود صفت او گویند
 در اثر خود او بشنگاه می رسد دارد
 عیب ندارد که کم از دعای او خوشتر است
 بین ملاقات نامی که از توفیقش شود
 رگبان به بیت آفرین چو تهرسم کرد

ایزان سبب که مقصودی شد از سخن کاغذ
 کند حمایت من بهتر از سخن کاغذ
 چرا که حمد نموده سخن سخن کاغذ
 شود بجای که چون جلد گردن کاغذ
 شود در شقیبت شاه بیت شکن کاغذ

ردیف

ز بس مسوده در شرح غم نوشت تلخیص
 عیب بدان که بماند بدور من کاغذ

زای جمله

۱- شرح راجع به اب گیر
 ۲- کن چو سوزن صلاح صبح زند
 ۳- بکار ریخته خون سیاوش اندر شربت
 ۴- و در محبت پیش ز جام می بشنو
 ۵- گاه ببارد لبت زیندناخن
 ۶- نامر نامح سوال کن از خند
 ۷- بیت دلدا کنی به از کعبه نیست
 ۸- آن شیب نیابد ز دست تو کار

۱- ز شوق ذیل دعای استجاب بگیر
 ۲- چو ماه نوقح از دست آفتاب بگیر
 ۳- تو این جام زگر شیو ز شراب بگیر
 ۴- میر ز باب بهشت از دم ز باب بگیر
 ۵- نوای فیض از اثر از صدای آب بگیر
 ۶- سیران گنج ز کاشانه خراب بگیر
 ۷- ز رشک کرم از تو گل در آب بگیر
 ۸- عنان شاد مقصود در شاب بگیر

تلخیص اگر تو بمحشر نجات می طلسم

ز صدق و دایم پنیمیر و صاحب بگیر

۱- ۲- ۳- ۴- ۵- ۶- ۷- ۸-

عشق مجاز و نبرد زیا را چه اعتبار	حسن بهار و رنگ خار چه اعتد
تا آنکه تا نیم دلی از انتظار گل	گویم همین که تو بچه مار چه اعتد
در زبانش آرزویم رقیبان مداربان	در قربت شاه خیل گداز چه اعتد
بلبل فسانه سخ زایا نغیبه است	در این نیانه رنگ بهار چه اعتد
نقشم اگر کنی بر قیابان تمام نیست	با این گروه خیره بلا چه اعتد
مار خرابه است در و چند پاسان	بر بخت سیره بالی همار چه اعتد

بر بوالهوس طمیع چه جاری تلامت است

بر سنگ خاره ناخن مار چه اعتبار

بر جلو کاز سرود نو آزاد که دگر	هر قطره سرشک من افتاده
مشاطه دل مبتد که خود شانه می شود	زلف از خراش ناله دل داده
خواهد چو دستگیری افتادگان کند	افتد ز شوق سرودی آزاده
چون اهل بزم مستی من نیست گویا	ساقی کند با غرش از باد داده
آبتن است و هرگز اطفال حادثه	هر صبح در کشتار کشد زاده
این بسته نیست کوچه نظم و معنوی	منزل یکی و هر طرفش جاده

باشد یکی نماز و نیاز اثر من طمیع

من یوریا فکنده تو سجاد که دگر

عمر که ساختگی در ازل نبود شمار	بکویه چاره بسازم بپر خ کج رفتار
--------------------------------	---------------------------------

بید کردم اثر نیاله خویش
این رسی که از دیده سر بر من آرد
نیغم از چشم سوزن اقدام

از بهیبت از نفس من برون منتقا
ز بس خلیده بپا نوک خار بر سر خار
از ان گره که بکارم نگذند کیسوی ما

نفس سوخت ز شور طهر سوخته ام
ز بسکه سوخت بایای چشم سرمه دار

ببین ایدل ز آب رنگ حیرا
آتش بر من آن کمان ابرو
دل پریشانرا
چو پراکنده روزیم کردند
دل به دوران ز خیل ناز تو شد
آتشک تغافل سیده بردل آن

بشوی لوح صمیم مرا از موج حسیه
ببین کار کند ترا و برنگ سر
درین داشت از دیوانه منصف بنحیر
گر بدست قضا بود قضا تو تصویر
مگر تو خود بکنی این خرابه را تعمیر
تو آنم آنکه پروا از آیم از پر تیر

باستانه او میسر علم بپای مژه

که اشک آیدم از نقش پای خوش طهر

بنی بچشم مردم عمو خوار
آرد در تن مجروح روح
بجام غمت اندر دل منضمه
چشم تو با هر سیست نافر جام جام

در طریق آزار ما بس گشته با افیاریار
میکنند تیر عتاب بردل افکار کار
میزند عشقت بحق گویان با مقدار دار
غیر هشیاران ندارد کس بران هر بار بار

مهر خوار عشق را عند مرغ زار اندر صیغہ	وز غم تو بیلان را نازد و ز گلزار زار
کفر عشقت میسر و از بور یا بوی زیبا	بندی جوشن فروز و در دل ز تار تار

گرچه حسش برده شبها از دل محتاج تاب	
میگذرد و ز ظہیر آن زلف کجرا قاز تار	

ز بسکه لشکر غم در دلم کنند عبور	رحیل آمد و شد گشته دل چو خانه مور
دل فشرده نباید شرر ز گرمی عشق	چراغ کشته بنیغ و ز داز تجلی طور
چو تار درشته پوست گیسو و بیج بران	از مجوس ز تار گشته طنبور
ز رنگ چشمی اہل زبان روست اگر	بہ منع دانه بد و ز ناز خند لب نمود
بگیر حایہ خویش از سرمہ ہے ترسم	فلک بسایہ لطف خودم کند منظور
رقیب خواست بپای تو جان برفشان	یقین کہ عاقبت این آرزو بر در گداز

ظہیر میرسد از چاک دل شرارہ عشق	
بقدر وصل زن دلاہر بالا نور	

ای گلشن جوانی و دوش لاله زار عمر	بشگفتہ از نسیم و قایت بہار عمر
فیض محبت تو بود ز زندگانیم	آب حیات تہر تو در حق بہار عمر
چند آنکہ میر ویم ہمہ دور گشتیم	مزد بونہی و دلاکڑہ بلائی گذار عمر
بر آن مخالفی کہ در تہجائو افست	نفرین کنم کہ گم شد از تو اعتماد عمر
ہنگام مرگ با جلم و عوی آرزوشت	کایام ہجر نیست چرا و ز شمار عمر

من قزاقی برد آن نازنین سوار | آرتیستے دمی قرار لکیر دسوار عمر

بر خود ظمیر یک نفسم اعتبار نیست

همدوش درگ میروم ایدر کنار عمر

پیش آنکسے که برافرونا بود چون شرر
مین فسانه بعتقا هم آشیان نشوی
بره می بری از اختلاط ناهلان
نود ساز که از دودمان بوالبشم
نزه غافل از انجام کار غوشتنی
کز است زنی در رکاب آردین
شد چشم جهان بین تو نبور یقین

امید و بیم نذار در کس به نفع و ضرر
ز حرص بر سر مردار اگر کشاکش پر
بخش شراره دود و از دکان آهنگر
چرا که مانده ز آتش نشان خاکستر
گذشت عمر و گفتمی که چیت زاده سفر
که تا خلاص شوی از حساب در محشر
اگر بیدیده کشی خاک مقدم چشم

الهم

ردیف

ظمیر نشد لب امیدوار مغفرت ست
که نوشد از قبح لطف ساسنے کوثر

زاد معجمه

یاد صبح میلش از شب تارم هنوز
با آچاره ام صد بار پیش آید مسیح
پیدا کنم در خیال او تا شایم کنم
بان گرد تعلق را ز خود انشاند هم
ماهن نمی آید بزم وصل یاو

پیچ و تاب نمکده افکنده در کارم هنوز
در ره مشق هوای خورده بیارم هنوز
همچنان بر روی اموشاق دیدارم هنوز
چون بخود و امیر سم گویا اگر انبارم هنوز
در حرمش خونتاک از نیم اغیارم هنوز

بر لب دریای عمان تشنه لب فدا هم | لب فشارم بر که از وی میکشد عارم

از مروت دور باشد شکوه از گردون طلیس
ز آنکه از دست و زبان خود در آزارم هنوز

ساکن تنجانه و در قید اسلامم هنوز | خاکروب دیو رود و ربیت احرامم هنوز
منکه سودای عزاج از نکست آن شانه ام | تا چها باشد ز زلف او سر انجامم هنوز
ز انتظار آنکه باز آید جواب نامه ام | می برد شوق کبوتر بر لب با هم هنوز
تا چه راحت یابم از تنهای کنج قفس | منکه لذت بخش دل در اول دلم هنوز

بی فروغ شمع رخساری نیسوزم طلیس
با سراپا پختگی پروانه خامم هنوز

اسی گلشن نرگس و ای بوستان ناز | سروی نه پروریده چو تو باغبان ناز
از زور غمزه میکشد از دوش ما بگوش | در بند ابروان تو مانده کمان ناز
از کنج چشم عشوه گری مردم افکنست | در ملک حسن میگند ز کاروان ناز
ما خون گرفته از سرو جان گذشته ایم | پیش آئی گر چنانکه کنی استخوان ناز
بدش خدنگ غمزه و تیغ تنافست | بر خوان حسن هر که شود میهمان ناز

حیث است آتشین در دل بر ملا طلیس
تا هست تیرفته روان در کمان ناز

نیاز جلوه رود هم معنان جلوه ناز | چو سرور قص کند قمری آوزد آواز

اسرا بلندی ببال عشق بود
ای ز زردم همچو سگ نفس طبع
ناله آردی بوسه گیری لب تو
پیدا تو بجای که کس بدان برسد
پیش عشق تو با کس نشکستم افشا

که تنم از پر پروانه میکند پرواز
فلک بکوره غم گرچه آردم بگدا
دهان ساغر از ان مانده تا قیامت باز
هزار سال اگر آرزو کند پرواز
مگر رسم بکنارت شبی سرشته نماز

زبیبی

زبیبی که اخته عشقم اگر بخارم من
رگم ظهیر صدا میکند چو رشته ساز

سین جمله

زبیبی بلندی منم نوس
ای که تو دورم خدای میداند
پیدا تو آنکه اگر پی نمی نکردی منع
پای تو مقدس حرم سرای دولت
نوبال کشاید ز نور رفته او
پیش طوفت کند جوان گردد
پای تو نو عاشقی که شد اماناد
پس من از طوفت رگنت دوم
نو شناخت ذیل باد برو

زبیبی کرم خود من مرا بایوس
که بی ریاض حرمت بچینیم بکبوس
برقص آیدی از شوق شمع در فانوس
پهر نام نهادس ازین شرف بایوس
ز خط و قال شود غیرت پر طاوس
سزد که بار دگر طے کند ره معکوس
نشسته را بطنه بر خیزد از کنار عروس
بهر نفس نکشد غیسر نار افسوس
که هست تا ابد از رحمت خدا بایوس

زبیبی که نشناسی

غریب خاک خراسان شهید خط طوس

چون گل اگر نرم همه صد چاک بر لباس بر روی سینه چهره کشای خیال اوست نیشم رعد نشین بسط لایب ملا لعم آئینه دارا نفسم آفتاب حیرتم اکسیر کیمیا سعاد دلی منت	نازم بنده دیت برین را بدین لباس چون کلاک مو همیشه کنم بر نشان خویش وزارت غلغ شمس مگر کردم تلباس گشتم ز خوشی تن بحقیقت خدا شاک گوگردا حرم که طلاراکند شامس
---	---

با آنکه هست مغلس بی برگ دلی توانا با غیر او مله میر باید بالتماس	
---	--

تا بشد آرزو محکم بود پای کس بسکه بدل تنگ شد جازیه هم عشق او زلف او در هنر شود چشم چرخ گردست دل ز چاک سینه بر جفت تماشا میکند در حرمش غیر را گره نباشد با تو یاد و حشیان بخند راهم نشب از آرام برد	کم مباد آتا اید عشق مجاز از بوالهوس بیم آن دارد که صد جا بگسلد با نفس شب ز در طراز خیزد چون بیار اید شمس همچو بلبل کو چین را بنید از چاک نفس بانغ را حاجت نباشد با وجود خار و کبر کاشک با محمل لیلے نمے بودی جرس
--	---

انچه من دیدم ز انبای زمان خود مله میر جویم از آزار ایشان کنج تنمائی و بس	
---	--

فریب خال چو خوروی ز زلف ماز تبرس مخوشست ز بهر عتاب آنکه سیکند در دم	طمع مبره اگر سیکنے ز ماز تبرس ز نیم گشتگی تیغ لطفت یا ز تبرس
--	---

دشمنی که در آن روز یار بود	اگر تو صاحب دردی آذانی یار ترس
اگر که خطرناک و دین مست کنار	گرت بود غم فردا از آن خمار ترس
دشمنی که نیستی در آب امروز	تو برق بحر غمش با شمع ارکهار ترس
هم رستی عمو ارکان فردا من	در پاکبازی شیخان یو شیار ترس

گو طبعی ز صد ساله محنت دور بے

ز وعده دادن یک ساعت انتظار ترس

در ششم روز یک من هم شور و نوغاند قفس	تنگ بود از بلبلان ز ناله ام چادر قفس
طلب از اسیری صحبت صیاد بود	بیمروت رفت ما ماندیم تنها در قفس
از دست آموز صیادیم و وحشی نیمه	کرد ما را بر فشانها بے اینجا در قفس
از چاک سینه صیاد چاک خویش	میکنم گاهی گلستان را تا شاخ در قفس
اگر دیم ما ناله کار عیش تنگ	هر دو اکنون مانده ایم از تنگی جاد قفس
رو دارد اسیر کسی بجز آن من	میکنم از دست صیاد این بتمها در قفس
باله من صبر در روز شب را سکنی	میتوان کردن شبی را روز با ما در قفس
از دیده با عقل موج گریه را	در تعجب ماند و گفت اینجا است در قفس
از دست و ترگانش چهار انگشت	زین حکایت کوه در دست صحرادر قفس
بگویش پرسید گاهی طوطی ز نواز	بی رفیقان نیستی دیگر تنها در قفس
از این بود قفس صحبت اینانی ب	کاش بودی روز اول بنیاد در قفس

<p>چندی پرسی سر باغ مرغ دل از من طلبیه نیست که در دام او گیرد تنم از نفس</p>	
<p>جاوید از قدت ای سرور روان مارا پس بر لب باجو حدیث دشت موهومست باید که اگر راه زخمت جلوه کنند بر کنز نگاه خیالت چو شهید افتادیم خبر از هیچ نداریم چه اسلام و چه دین آنکه از دست و زبانش بزبان افتادیم</p>	<p>موی از زلف تو سر رشته بجان مارا پس بمستی از موی سیانت بیان مارا پس از دوحه جابه لباسی زرنگان مارا پس از همه عفو و چشم نگران مارا پس زان همه زمره کعبه روان مارا پس روز حشر را بگذارد زبان مارا پس</p>
<p>اگر شود لطف تو شست بدرقه راه طاهر تا و ک غمزه ابروی کمان مارا پس</p>	<p>روایت شین مجله</p>
<p>دلایچه غمچه خوش پوش پاکردان باش ز خود بری شود عریان در آینه تن اگر که مقصد ازین ره طریق کعبه بود چو مهر خند بگردی بگرد خوان فلک سباش در نظر مردمان لباس پرست ترا که سوز محبت نشان سوختگیست</p>	<p>بناله هم نفس بلبلان مستان باش در دون جامه گل چون نسیم نهان باش تمام راه تو گوناگونک منیلان باش چو ماه کاسته قانع بنیمه نان باش در آینه خود همچو تیغ عریان باش چو سرمه دال مار سیاه چشمان باش</p>
<p>کنون رفته شدی از نگاه عاقل باز</p>	<p>طاهر منتظر فتنه های دوران باش</p>

نمان آرزو چون تیر کج بجان باش
بت درد رس محبت لام امرد لاسی نهی
مگر فیض محبت ترسم از دوسو اس عقل
دما زدن امن عشاق او دست طلب
شیخ ناز ادا احتیاج جام نیست
جل ناهن میگردد عاقل غم خود می خورد

تا براری چله همچون کمان دغا نه باش
سارگار عشق از یک ناله ستانه باش
آنکه با عقل آشنائی عشق کو بیگانه باش
شعله آهی بهر جا پزند پروانه باش
باده چون او میدهد گویا طرب دل چانه باش
تا ز نیک بدشوی قاریغ برود لیاقت باش

چون طمیر از صبر اگر میخوانی اثبات قدم
از جودت و متاب و در بلا مردان باش

نشد ارجاوه غارت میکند هوش
لکشن از ناز کے افکار گردد
بچشم خواب خوش از رجوش فتنه
شوم من سایه و در پاش اتم
ای قیوان که فردوس
بر آن بنجیده شد با یوسف آن گنج
بایا ناصح و خنوم فسر و ریز
پیش امروز چند آن گریه کردم
لبدین عشق میسوزد زبان را

بلا یا شد اگر بنیم در آغوشش
گر از شبنم کند آویزه در گوش
شوا از سایه شرکان زره پوش
کشد گر سایه ام او را در آغوش
ندارد تر همت خلد نبا گوشش
که بود از عشق سنگی در تر ازوش
مزن نیش نصیحت برگ گوش
که آب حسرتم بگذشت از دوش
طمیر از این سخن یک لحظه خاموش

سینه چینی که من دارم نظیر چشم جادویش	باید ناله دار قندرم کرده آهوش
بشپ آئینه سیاه مانند برقیق اریها	که باشد شست دیوار تا شامه درویش
اگر چون شانه عند جازه بشکافد سرایم	دل مرا کیسر و نگسلد سودای گیسویش
ز من مار نظیر بزمی نباشد کتر از دوش	که می پیچد پست و پا خوش از بندی
تیارم راه دائم بی اشاره در حرم او	که در دربانان او صاحب زست ابرویش
بقانون محبت از شب خود ناز می بندم	بمن هم سوییگاوید مرا بر تازی از شویش

بهای من ظمیر از تنگه ستی کم نیکردو
که در دریا اگر آب تار کیست در خوش

بگیرم زرد و چشم ریمده آهوش	که زرم نمیکند از حلقه های گیسویش
ز پشت آئینه سیاه میچکد چون موم	چرا زخ تو قناد آفتاب بر شویش
همیشه بر درخت نشسته حورابشت	مگر نسیمی ازین بو شان بر دوش
متاع خوبی پوست بزر میسر نیست	که سنگ عشق زینماست در ترا زوش
بطوق فاخته در عشق گشت هم گردن	چو کرد سرو تا شانه قد و بلوش
که میکند بقدر و او هم آغوش	بغل کشاده هوا بگذرد ز پلوش

هلال میگذرد انگشت بر دهان ظمیر
نهاره شیشه دل را بطق ابرویش

حبابا غنچه دائم فاش سازد بر زینپاش	چو ببطاست اینکه دائم سر بر آرد از گریانش
------------------------------------	--

در قمار آن دلبر رفو و لذت نمی مانند
مردی است دل را اگر کند از سن شکایتها
بیت و افغهای سینه ام پرواز می آید

ز بس هر گام باز و جلوه از سر و خراش
من و شوق نگاه اودل سوزنا فرشت
مشو آنج که بلیل می رود در راه گلستانش

طاهره آینه میدانم که با من بیت ممانی دل
که نازد باخته نزدیک و گردیده حیرانش

من آینه جمالش
آینه خالق ز طور برخاست
غنچه گوید از تنگی لب او
ما قیام آمد در بزم جان سپاری
یک جبران رود آورد بدیوار
بر گردیدی رنگی نشسته زنها

گویا بروی مردم عکس نگاشته خاش
آینه شملت جانست یار تو شاش
دم بسته شد ز حیرت از سرم انفعاش
فرشت شمار آید دیگر بدیده مجاش
گر مست صحبت او البته با خیالش
کوتاه شمار از دست از من بر شاش

ما خد میانه مستی که مهر میسر نندوم
و از تو طاهره در دل نه زنی او و آتش

چو باده بزم خیم خویش
را دست نیارده ام بپای
ش محو کنم حلقه میست خرم
سخت شوخته ناپخته ام منور

یا در سخن که گیرم از ان با مقام خویش
در عشق سرو قامت نازک خرام خویش
از حلقه ای زلفت تو برو و ز نام خویش
شسته ام ز خویش و هو سبک خاتم خویش

شد مدتی که مستعمل از روی فاسد

خود منبرم ظمیر بدان جام جام خویش

ره مقصد که توانی برد از نپاز خویش

ای که از سخت مربع می نشینی بر سباط

بسکه از مردم طراوت رفته در این روزگار

تا نگردم می بدو گستاخ اگر نبود قریب

این بلار از سرم واکن بیک پیاده می

انقدر در سن سقتم سخن فهمی نبود

چرخ هم گشته دیران بود در کار خویش

غافل از کج رویهای خود و رفتار خویش

اشک من خشکیده می آید شر اطوار خویش

ز فرد و جانش از عیدم خود می شوم اغیار خویش

سرگرانی میکنم ای ساقی از تبار خویش

یوسف بابی زینجا مانده در بازار خویش

تا مگر یابم ظمیر از پیش خود داری نجات

فاش کردم در میان شمنان سر از خویش

کز اختلاط خود شده موسی دماغ خویش

کز هیچ آفریده نپرسم سرخ خویش

برگز نمیرود تماشایی باغ خویش

در زیم غیر خنده بنید چراغ خویش

نگیست چا و زین اندر فراغ خویش

خواهم که گم شوم بیابان نیستی

گلزار حسن خویش در آئینه بنگرد

پروانه گریوزد ازین شک گویسوز

ردیف

از سبزه یار نشسته بخون خودم ظمیر

خواهم که همچو باد کتم در ایام خویش

شاد و مملو

اگر چه در دل بانیست آرزوینا

ای عشق تو گشتم نیست رو خلاص

دیو بند دلم راهوای سیر و نیست
چون بابل جهان گویا چون نیست
هرگز که روم آسمان محیط نیست

چو از شگاف نفس رخ جستجوی خلاص
که نیست بر لب شان غیر گفتگوی خلاص
کسی که باست که راهم دهد به خلاص

دریغ

هزار شکر که آندر جو سیر تی
ظہیر روز جزا با تو آبروی خلاص

خدا و معجمه

بلی نقاب نماید بوستان عارض
مکتب تظار کند در ستاره ریزی صبح
نور فہم گنایت چونکہ می بینم
راہ دیدہ دلم چہ حوت رود و شود

گلاب شرم چکاند تہران عارض
چو از عیاشی شود او را عرق نشان عارض
کنارہ کردی زلف تو با جنان نفس
نظر بدیدہ چہ یار آورد از ان عارض

دریغ

ظہیر و دل شب آفتاب سے بنیم
کہ روز او شب نیست سراسر عارض

طائر مہملہ

یہ جون مدعی است از زبان غلط
در بیان کلام از تحت دل پر کوشش
نیم از ہر دعای خوش یک یک تیرا
باید و نیستل میر خیم نہشت گل

پس چرا شد وعدہ مہربان من غلط
دست گلچین میکند در بوستان من غلط
بر بدت کی میرسد تیر از کہان من غلط
خند لب آمد سیر آتشیان من غلط

انچہ از بیکانہ بدی در شہم در دل ظہیر
یہ جون بدافتم نبود زوی گبان من غلط

ساقی بیا که فصل بهارست و انبساط می خورد درین روز و زده که فردا بروی یک از بس رسیده باز زنا محرمان خوش آیا از فصل شیب چه باشد مرا اثر	خواهم شدن بسیر چنین ابدن اطراف زیرا که نیست آندن مهلی درین با در آئینه شنی نگر و حسرت با حقیقت زیرا که در شب بخور دیم بر لباط
---	--

روایت	ر شک آورد و طمیر و تنها شود ریب تا با خیال تو تشیند با حلاط	ظلمه مجمع
-------	--	-----------

یہ منع یاده مرا این قسوں بدم و اعظ حدیث تو به شیندن طریق مستان نظیده باد پایش هزاره خار جفا	که تنگ حوصله را نیست بجا دم و اعظ اگر چه آورد از آسان ر قم و اعظ به منع می نمچین گرند قدم و اعظ
---	---

روایت	دعای بی اثرست و اقامتش نکند طمیر بر تو نگرد و فسانه دم و اعظ	عین مملک
-------	---	----------

سیک میرند از شکوه فلک تشنه بایر ای صفات کمال نشناخته ین ز راه بخت خریدگان هستند فریب شایعین و هر آوازی ن مانع بر تن پرست بی پروا لات فرومایگان ز راه فرو	تیز عقل ندارد و چون ر ضیع که حتی و قادر و مختار و مدبرست و وسیع که میکنند به بیداشی ترا تسلیم ز روی عذوق ارادت بکشم و طمع که و از پی از شایعین روزگار جمیع که نیست جز درد جهان حاکم بخود تصدیع
---	---

کمید امن آن مرشد یک میدان
جان کیک بود پیشوای هر دو جهان
جان کیک بود شاه بیت هر دیوان

که شان او بجاوست و قدر او رفیع
چنان کیک شناسندش از شریف
که هست مطلع و مقطع بنام او رفیع

محمد آنکه بدنیار سول و پراهنماست
بروز حشر طهیر خلاق است و شفیع

لش چون غنچه تصویر خندانست و در اقع
بودم کوی است از آن کز از رشک حیرم
بطایوت تندخ از غبار سبز خطش
ارد رتبه چندان که ریخت آنم آن خط
دیکما اهلان چنان افسرده می بینم
بر غبار بلخ از دیده ام زانیده روت

سخن نر آن غنچه مرور بطلانست و واقع
که دایم جای تصویر قلمدانست و واقع
هنوزش سز زنده بینی و ریخت و واقع
خط و دور عذارش خط فقر آنست و واقع
که بر من تیر نه فصل زمستانست و واقع
صفایان برین جای زنده است و واقع

من و مجنون طهیر شب ز شوق بخت میگفتم
که جای قلمد جای ناغریا نیست و واقع

تاج سلیمان و آفتاب شمع
نک من آید تمام روی زمین
اگر نیت از آن بدیگر بخت
شراره عشقی بدل که آید پسند

که خسروان همه در اطمینانست
سرم خود دنیا بدین قلیل متاع
همیشه دست پست آورد بدین انواع
کنم ترا نه سوزندگی برقص و سماع

چونینہ باز کنم از گلوتے شیشه	بگوش هوش نهم از نصیحت متاع
نشسته منتظر یک تکار و این رحیل	گسته رابطه از دوستان کرد و داع

دیرین دور قزوه فانی طهر حیرانم	
که بر متاع قلیل جهان کنند نزاع	

کی بود خاموشی از آسیب گدازم همچو شمع	گر سرم در پاخته گرد لغز از م همچو شمع
باید مردن اگر خاموش گردم یک مان	گرچه بکشایم ز بازاد برگدازم همچو شمع
هرشی چون وقت آخر خانه روشن میکنم	چونکه صبح از زندگانی بی نیازم همچو شمع
قد هجران کس نمیداند بغیر از من دمام	ز آنکه احیا کرده شبهای درازم همچو شمع
در سر شتم همچنان شعله تعلق یافته است	رو شتم گشت آنکه در عشق مجازم همچو شمع
بر سر خاک سرم خاری نشیند بانداد	برشی کز تاج زرین سرفرازم همچو شمع

ردیف	شکوه شبهای هجران آفت من شد طهر	غین معجمه
	از زبان خویش دادم در گدازم همچو شمع	

بپیر من توانم نهفت شعله داغ	توان میانه فانوس اگر نهفت چراغ
پایاله چید ز خون جگر کنم لبر زرد	ولا تو هم جگرے کن بریز مخی بایاغ
مرا ز نکت حنبل و مانع مستغنی شست	که پس ز نکت زلفش مو طرست داغ
چنان بدوق اتصال تو میروم از خوش	که نشود دگری نامم از زبان سراغ

ببارع طهر از شگفته ردی نیست	و گرنه تحمل خزان دیده هست در این باغ
-----------------------------	--------------------------------------

ماه خندان شب چرخان من یار درین	موسم عنسرت و محرومی دیدار درین
سواهی تو حریفان همه در سیکه اند	بارش رحمتی ای ابر هوادار درین
اردائی سخن بین که اگر گفت دهم	کس نگیرد ز من ای گنج هر استعار درین
نهوران همه در روز نخل رفتند	پایاده به بیابان شب تار درین

سخن راست ترا خوش نبود و در نه ظمیر
دارد از زلف کجبت شکوه بسیار درین

شب یاران بت خندان تکفتم باغ	با وجودیکه از عشق تو گشتم دغ داغ
من تلخ مصلب بمنوتم رقیب را هر تن	بلبل از بلبل تو در میکند از زار داغ
مع فاموش سحر از آه من روشن نشد	کس چنان روشن نماید چرخ اثر چراغ

خویش را گم میکنی از عشق ادگار هی ظمیر	فاد
ردیف	بسکمی پرسم ز هر عنقا سراغ اندر سراغ

دو کس اندست با هم سینه صاف	دل هرگز نشد از کینه صاف
بود در دل مرا زان مهر و رویش	چو صبحم در نخل آئینه صاف
زور و اختلاط تو به کار آمدن	نشد با من شب آدینه صاف
مغالی باطن از پیران طلب کن	نیالی جزئی دیرینه صاف

ظمیر آئینه ام با من رقیب ست
با منم نیست با وی سینه صاف

درین زمانه نبوده بغیر نخوت و لاف	بطالبان طلب نیست بوی از ارغش
پلی نمائش و آراستن مژده	مخرباس ریا از دوکان عبده
تعلقات چو دور می ست و امنگیر	زرد اگر گذری همچو باد گردی
همیشه از من مجنون سوال عشق کنیدی	عیار ز رشتنایند کس به از حرمت

بیاری که گناهی تو به نزدیک است
مرو ظهیر بنزد خورنده اوقات

یک اسم ایل سلسله کردند یا زلفت	کوته نشد حکایت است و کثافت
در آفتاب خط زش را تمام خواند	روشن بود بکتاب زلفش شد ازلت
باشد عزیز تر بچه بندونی خالی او	کان شوخ و لغزیب بود خانه ز ازلت
در دام حیا قصد دلم داشت سالها	شکر خدا کنیم که برآمد مرا زلفت
صبح دگر ز حلقه زلفش کند طلوع	در هر دقیقه روی دهد بامد زلفت
غافل از نیکو عطر فروشنه کند بباغ	پیوسته بر رسم بود اعتماد زلفت

ترسم ز حرف راست بر بخداگر ظهیر
گوید بدیش از کجی اعتماد زلفت

بیا که غره شوال شد بغیر شرف	امید هست که تیر دعا رسد بهدوت
هلال عید ز پلوتی آفتاب نمود	مراگان که نگارم کمان گرفته بکوت
خدای ناله یک بلبل سحر خوان باد	هزار زانغ و زغن گز زمانه ساخت

درین زمانه سادست قرد و رشاد	بای ژاله دم قطره ای شکلیست
چو بخت لولوی مکنون شکست قدر نیست	یا تا نگذرانیم بنواک انگست
نمیرسد زهره و زهره و ذوزنب بیشتر	ایم بینی خوبان رقیب راجه کمال

سمن ز رفز محبت بگو مشرب طهر	ردیف
کریادگار توئی از گزشتگان حلفت	قاف

چرخ شار مقدمت کرده ستاره در برق	در احوال ناخست بدر بیکل شارست
از رخ نیرنگ تو مانده بر آسمان شفق	از شمع کردی و چشم ستاره می طبد
بستر خواب آهست دشته همچنان عرق	از براج لاسکان آمده باز بر زمین
نعت تو در کتاب ثبت بود و ورق و رق	مرد ستاده در چمن از سر خدشت بپا
همچو مسلم زمین نزد سیح در عرق	ز تو در عرق بود عینی آسمان نشین
ای کمال دلبری برده ز دلبران سبق	یوسف مصر تا ابد هست غلام و گدست
بین که ز جو زغالمان زعفران شرع دین	رقیع ناز باز کن دیده لطف برکت
نیل ز بیم قدر تو تو شمه دهد بپای بق	ز تو بسند شهی صبیحه عدل در دمی

ایک کنی شنای صبحدم از بر اے او
خیز و صبوح کن ظهیر از می لعل شفق

چشم همه بر خاک سر کوی تو مشتاق	ی بلبل دلها بگل روی تو مشتاق
بر مار زلف سمن بوی تو مشتاق	نار امید دلم از خیاک گسسته

تا بردلِ چاکم نکند نجیه نمایان	سوزن شده بر رشته گیسو توشنایان
بادِ سحر از کوبے تو در باغ نیامد	تا مرغِ چمن را نکند بویتوشنایان

لعل تو شکر ریز ظمیرست چو طوطے	
برقند لعل بخنگوی توشنایان	

مرانه حوصله وصل تو نه تاب فراق	بکوی عشق تو دیوانه ام به اشتیاق
ندیده ام بحقیقت بچشم وحدت بین	بجز وجود تو چیزی در انفس آفاق
در آفتاب رخت دیدم و ندانستم	که ماه طاقیت من تا ابد بود بجهان
اگر چه بر سر کوی تو عاشقان هستند	ولی منم بوصال تو بیشتر مشتاق
ازین مقام که آهنگ کوی او دارم	نه ساز و برگ حجازم بود ندوی عراق
چنان بدیر رسم من ز طعن اهل ریا	چو طوف کعبه کنم از هجوم اهل نفاق

ظمیر بنخیر از روز و عسل و شیب بجز	
که شمدوز هر مساوی بود قران نفاق	

کسی که خورد می از جام ساقی تحقیق	ارستو با جو رخی نوشد از شراب خنثی
کجا ز عشق گران سنگ رنگ بردارد	کسی که کوه نشینی نیکند چو عقیق
چو قطره بگذرد از خود به بحر پیوندد	که هست لغزش مردانه معنی تو نمید
بکینه معرفت شبینمی خسرو زرسد	چگونه بهر بدر آرد ز قعر بحر عمیق

ظلم غافل ازین کین بفر خطر ناکست	نه زاید و راحله دارم نه خادم و نه رفیق
---------------------------------	--

سرور و نارود نیز هر چه استغنائی مشق
ش با دست را بالانیشنی از دل

بای حسن را نازم که باین دلبری
کتر از شور قیامت نیست عاشق را طبل

زخو نیزیش نباشد باک
بمن نشه هاسه تلخی صبر

است هماغاشقان که تا هستیم
بزی جز این تفاوت نیست

طهیر پر تو خورشید پر تو سوسه تابد
سحر تم ز نلک با وجود این اساک

از پیوه کل و تاک
اگر نیزه را جل

دب حادثات شوم
بمثال محبت نیست

س نظاره گل
ست که کس خنجر

بجیر تم که ترا خاک بنیامند خاک

عقل حیران است در این مینا و امین
کما یرو د ائم ببال خوشتن و بای مشق

نیست استغنائی او را تا بدر رسد عشق
بر دل من گوش تا بشنوی غوغای عشق

سهر بریده خورشید بسته بر فقر اک
که بخت از بر من همچو مار از تریاک

سیان سیل سر شکیم و آه آتشناک
که او بسایه سر دست و من بسایه یک

کلاب از تو و از من شراب آتشناک
چنانکه مار بر آید ز غده صفاک

که استوار بود زیر چاده توده خاک
بهار دم بدر و سست بادل غمناک

دی قرار نگیر دیو گردش اولاک
بجیر تم که ترا خاک بنیامند خاک

دیو این طبع غار بانی

چیت بر زخم دلم ای بت کشمیر نک	ناوکت داشت بگر تعبیه در تیر نک
دست قدرت چو وجود تو عمر میسر د	داشت در وقت سرکش کنه تقدیر نک
ناز نهند آمدی ای کان ملاحت بعراق	گشته یادت بدل مردم کشمیر نک
این ملاحت که ترا تعبیه در قندلب است	دایه تو گم آینه خسته در شیر نک

لی خیالش بدلم لذت غم نیست ظمیر	
که نزد تا بکجا بزم ز چه تقصیر نک	

زباده ناب عشقم همبکند تحریک	بیارمی که زبان به بار شد نزدیک
پهین بقصر سکندر بچشم عبرت بین	چگونه ملک جهان ز نقش ازید بلیک
بدان رسید که در زلزلت یار می پیچید	ز بسکه در دل من شد امید هابار یک
امید هست مرا از خدای بے انبار	که غیر من نشود در وصال یا شر یک
بحیر تم ز فسون رقیب نامربوط	بیار چون مشکلم شود بلفظ رک یک
ز انتظار تو از خود اثر نمے یابم	ز بسکه بر تو جان گشته در تنم بار یک

بری ز رنگ علائق ظمیر ضیات ظمیر	
مثال آئینه حیران شد دست بر بدونیک	

کسیکه بنده حرصت و نفس املوک	ز ریخ رشته آمال کاسته است چو
مزم ذخیره گمان مثل عنکبوتان اند	که بهر زاویه رستان گس کنند بد
کریم طبع که در وی غش کدورت نیست	بود تبویبه اخلاص چون زمر سکوک

بخت آبل محمد قسم که اهل اتفاق

روند در سفر آخرت به نیات خوک

روایت

را ظهیر همین آرزو بود که رقیب
شود ز دفتر ایام نام او محکوک

کات فارسی

در شب شد که افغان دل تنگ
 سیرت مانده ام که جو شش ناله
 زخم مفراب بر تار غمسم آهنگ
 نیکنجد دلم در سینه تنگ
 دارم تنگ طیفان غم همین است
 که دیگر بار آمد پاس بر سنگ
 آمد ششم نادیدن خلعت
 جدا هرگز مباد آئینه ار رنگ
 رانگ لاست رهنما شد
 هر جایون نشان سنگ فرنگ

ظهیر از شکر در گان حذر کن
 مرو گستاخ دار اندر صفت جنگ

زخمیران از صدای شیون نگین
 مادی ست برنگ کلیبای فرنگ
 اگر به بینی بغیض عشق رسد
 بکاسه همه سر نیست مغزی از فرنگ
 همه سنگی نیست و یا قوت
 دیگر نه پر تو خورشید نیست در همه رنگ
 تو دوست بیت
 خلاصه هر تو بود از وصیت هر رنگ
 یکنزد و پنجه حیسبه انم
 که او شود دل او با وجود سینه تنگ
 شبت همسر تا بود زهره
 که رفته از شب عشاق تا به چنگ
 هم مستند براه قناست
 شرار را بفنای بود جمال درنگ

لعل سیراب تو بگرفت از می گوی رنگ
یا سو سو ای سواد ز رنگبار زلف تو
از ترش و بونوت افتاده بر مارنج رنج
انقش از رنگ ترمانی گر آرد در خیال
بر دلم دیگر عتابت حلقه بر دزمیزند
بجز رده باز تو گوگرد بر خرگوش گوش

کی روا باشد اگر سطر بسند از چنگ تنگ
سرو آید از حبش ز اذان شهر رنگ رنگ
در تبسم کردنت ریز در شکر تنگ تنگ
کی تواند از خجالت میرود اثر رنگ
دو عیشش ز دایره بنجم ز طبل و چنگ تنگ
جمله شه باز تو افکنده هست از خرچ رنگ

ردیف

ای ظمیر از رنگ طفلان نیست روی باز تو
جمع می سازم از آن در هر سر فرنگ رنگ

لام

ای رشک بجم غیرت خوبان قبائل
پروا ندیم آمد و لیل ز گلستان
از عشق هوس را که ز دل رنج نماید
بر روی من از مهر تو در وجد و سماع
یا رم چه کرم میکنی ای مایه احسان
از مهر تو خون در بدن خصم بسوزد
ایمن نتواند شد از بحر هلاکت

از خیل کد امین تو بدین شکل و شمائل
بر شمع عذار گل رخسار تو مائل
سیقل کنده این رنگ زان آئینه زائل
در عشق مرا بهتر ازین نیست مسائل
کز در گه جودت نشوم گفت و سائل
آئی چو تو در شعر که شمشیر حائل
گرا نیل یقین از تو بجویند و سائل

در سایه مهر تو ظمیر است که از لطف

ایمن کند شیر مهر تو زان در جبال

نم بسو رو خم و آیت شریف
 بهر سوی صفت و جذب تو عقل
 ز آب زندگ اد خیر حیات طلب
 بهار کا و کمالش که منع نور است
 ببری که ماست بی اشاره او
 شمع که در ایام عمر در همه سال

که هست مرغ بی در زار و در غریب
 که خوب سرفتنش را نمده در غریب
 هیچ بر در و از انفسی اوست حلیل
 نبوده پر تو خورشید و یک قندیل
 که در بر و ج بود آفتاب را تو یل
 کشیده هر نفسی با ترا و تو یل

همین بس است ظهیر از کرم که با حشرات
 بود و هر بنی شهاب را است مدیل

ناید شوق از و وقت رحمت
 کس او در دیده گریان بنا
 بهر بر من رنگ گلشن آتش است
 تا شد از چشمش نگا هم شربت ساس
 گفتا او را حیات سرمد نیست
 خوار او هرگز نمی باشد غریب

میر و تم تا باشدم در ره دیسل
 سر زند چون یوسف از دریای نیل
 که چه آتش شد گلستان بر لیل
 سرمد میسوزد ز رشک چند نیل
 چند امدی درین میدان قنیل
 هم عزیز او نیگردد دیسل

حبه قد است یا را بر زبان
 بر ظهیر است از کرم نعم او کیل

هر که در حسن معنی نیست میل

صورت آرائی است بروی بار و یل

مهی بیله جلوه دارد بر بهار	مهی مجنون فیض سے بخشہ پریل
سایہ پرور خیال سر و او	لی نیازی دارد از اسباب و نیل
از کباد دارد بدیشان رنگ و بو	ایکے بر بست بنے ماندہ سیل
گریہ ساکرم ز خرکان رود بند	خار بن ہرگز نہ بند در راه سیل
سرخ من تار یک اسون کن قیاس	کان نیگبند نہ در چیان نہ کیل

جلے چاک در گزیب انم نم اند

ای ظہیر امر در کار آید ندیل

بوی چمن می آید زین تازه دیوان رنبل	من باغبان خوشم و دارم گلستان رنبل
تار نفس تا بلبلان پیچید بر باد صبا	نچندہ در آرد در چمن بوی تو پنهان رنبل
تا طالع خود دید صبح آئینہ داری ترا	آید از ان رود خیر خورشید تابان رنبل
باد نسیم از شوق تو خفیم در آغوش ہم	او بوی پیرا ہن بکفت من بیت از ان رنبل
بلبل مرغ از من اگر چہ دم ز گلشن غنچہ	خواہم کہ اورا پردہم از شوق پیکان رنبل
در دیدہ از شوق حیا لب خواب کردہ رنگین	از بسکہ چشم میکشد از از قرغان رنبل

پردانہ در آغوش در پر میزند دامن ظہیر

داریم از شمع رخس فروزان رنبل

دارم فراز عشق ندارم فرازد دل	دارم غم تبان و نیم غم گسار دل
بر کوہ بیتون چہ نهم تو تیا شو	از کوہ عشق آنچه مرا هست بار دل

این طفل شک نیست بجز یادگار دل	دل پاره گشت و قطره خونی بریده نا
چیزیکه آید از غم عشقش بکار دل	مراد کشتی دل آه و ناله است
تا کی بود دلگیر بر آئینه گرد غم	
کو سیل گریه که بشوید غبار دل	

مجنونِ شوق ناله کشد از درای دل	ایلی عشرت فزای دل
چرخ عشق نیست محرم خلوت سرای دل	لی باز گرد که راحت نیندهند
خون نوردن دست کارین از گردنای دل	بیاد تشنه لبان فرات دل
بیچاره آنکسی که شود مبتلای دل	بری ز عشق بفرمان دل باشد
نوسیدی آورد طلب مدحی دل	باب در آری کن ترانی است
نگر چگونه فاش کند رازهای دل	ای نسیم صبا اعتماد نیست

با که دلگیر در طلبت جستجو کند
 رنجی بکن که آبله کرد دست پای دار

محکم شده از روز ازل بر برگ بیل	مجت بود از حادثه بگل
ایمان مژه گوشه ابروی تنافل	از نادر خبر از عشق چه دارد
نی طاقت صبرست و نه یارای تحمل	رگوشه چشمه بنای کس
هر کسکه بهمان بکشد پاس توکل	از سوزن خار بکشد رنج
در چشم کشم خاک ره صاحب دل	مقوب دگر در ره یوسف

آسوده ام از هر دو جهان زانکه ندانم | از دامن او تا به ابد هست ترش

آن دم که کند ابروی او نیم اشاره
کافیت خلیفه از گرم او بسند مل

هر خدی که رفتم شنوا در چین گل
بنگر که صبا بوسه پیغام سپارد
مرغ چین از حسرت یعقوب کباب
گو یا بچین ناله بلبل دم عیسی است
از حسن تو منون نسیم که نموده است
از معوج خیا چین بچین تو به بینم

در شکوه بلبل نشنیدم سخن گل
با آنکه نداده است دهن بر دهن گل
هر گاه که بوی دزد از پیر آن گل
روحیت که هر لحظه از دود در بدن گل
آشفته گل زلفت تو تو بادرن گل
یاد آمدم از فیض نسیم و شکن گل

حیران خلیفم که بزم تو نشیند
هر خدیزه خاز بود در چین گل

خدی بر دزره مرا کست جانقزای گل
حسن مجاز گلر خان و سوسه میکند ترا
مرغ چین همین سخن گفت بوی بهار
دفتر بکر غنچه را داده باد صبحدم

طالع اگر ندو کند باده خورم بهای گل
تا که نظاره میکند بر رخ خوشنمای گل
حیث که بی بقا بود عهد گل و وفای گل
نیست به بلبلان مهین صفت این گل

کشته شد بنم خلیفم گرچه پیچیده ام گل
تا نکنند بلبلان دعوی خون بهای گل

موسم گل بود و از تقوی هم بیباریدیم
 بر کین دست از طمع دون بهتا ز آب است
 و حقیقت کن توانی گر چه نو میدی بود
 رهروان عقل ساحل را پیمان لست بیاوند
 عشق او فراد را کشت و مرگ یار کرد
 اگر شدیم از عند لیبان در چمن مشهور تر

باز سنگ تو بر سر سنگامه چنان زدیم
 ما چو صاحب دولتان برد بهشت بازیم
 یا بایر جوانی بانگ ازلی نازیم
 ما بجان عاشقان عشق سرور بازیم
 کوکن بر سر زرد و ماتیش را بر بازیم
 کاری از برگشتگی بر ره روغنا زدیم

چون ظهیر آخر بنجاک راه گردیدیم پست

یکه دایم مر حیا بر پای اولاد زدیم

بهار عمر گذشت و پیاله نزدیم
 ز بس خیال تو و پرتوی نمانده ز با
 سبک رسیدن آن آهوان شهرم تنین
 مرض نموده سبک نفس از خون فلک

ترا نه نگشیدیم و ناله نزدیم
 ادب نگر که بدو بر تو ناله نزدیم
 قدم بدیدن دیگر غزاله نزدیم
 مثال گر به کین بر نواله نزدیم

چگونه دعوی پر دانه کنیم ظهیر

اگر خویش را بپرواغان ناله نزدیم

دلبانان بجز تور طب اللسان هم
 زین زهد شکر تو منقار طوطیان
 غنیمت حریان به شنای تو مومو

کز شوق میکنند زبان در دهان هم
 شکرشان روند سوی آشیان هم
 در پیح و تاب ز فرسوده حلقه خوان هم

منزل کیے و جادہ صد جا باخلاق	داوند ہز کیے بطریقے نشان ہم
ایمان و ابروان ز اشارات چشم بار	درماندہ و در بیان معانی بیان ہم
ہر جاغی رسید بسویت گشتد حرف	ہستند اگر ز راہ و فنا مہربان ہم

دل بستگان سلسلہ زلف او ظہیر

سر حلقہ کردہ اندرادر میان ہم

مشبہ ہلال و ماہ من از ابروان ہم	بستند از نظارہ زہے بر کمان ہم
تا بردے کہ ناوک قیفاج نیزند	داوند ناز و غمزہ دے را نشان ہم
با ہم ز نار شورش و بان عجب مدار	زیرا کہ می چشند نمک از لبان ہم
تنہا نمی خورند شے کہ تو میرسد	ہستند عاشقان ہمہ شب ہیماں ہم
ہر خند گوش بر سخن خلق دہشتم	غوغای شکوہ بود ز دست و زبان ہم
حرص و طمع رسیدہ بجای کہ مردان	دزدند ز اشیاں ہمہ استخوان ہم

شادم از آنکہ شرح پریشانی ظہیر

کردند ہر دوزلف تو خاطر نشان ہم

کشادہ پستہ لب خندہ نیزند خود کام	کہ میکنند تبو ہم چشمتے از کجا بادام
چہ حیرتست کہ دائم ز دیگران پرسم	اگر سوال نماید مرا کسے از نام
شناختم ہمہ کس را و از مودم من	کسے بنود کہ بشناسد مہرین ایام
ہناکت انگند از صد زین بجا کامی	مرا سوارہ برین سرکش گسستہ لگام

زیر بگذارد و دایم تا نشان قدم	آتش شناخت بیابان کدام و راه
بجز متاع و فاجع در باطن نیست	ولی نیکو دامن کس درین لایم

خلیج غمزه بر خود چو تاک می پیچد	
که باده ساقی مادر میکند در جام	

در حلقه زنجیرش دیوانه خود دیدم	سودای سر زلفش در سایه خود دیدم
چند آنکه نظر کردم هر جا که سفر کردم	بر گوش و لب مردم افسانه خود دیدم
در زیر هر دشمن افتاده و دودن	من گردش گردون را در دانه خود دیدم
هرگز نگویم دل را بر کافیت عالم نگ	در حوضه ملک این چند ویرانه خود دیدم

گر دیده بار و خون دل میشود می چون	
بریز خلیج از سینه پیاپی خود دیدم	

چو فتنه مرده دل تا بکی نظاره کنم	نسیم صیل تو کو تا که جامه پاره کنم
بیاد عشوه آن چشم و پیش زلفش	سمن همیشه ز الهام و هتعاره کنم
بر صیل او چو پلیدن شود فراسو شم	نظر بر دمس ویده ستاره کنم
چو ترک خواب کنم شب ز فیض بیداری	تستیفی ست که آن زندگی دوباره کنم
شباب رفت ز دست و نسا ختم کارم	گذشت قافله فیض من چه چاره کنم
نگنده عشق چو مرکز میان دایره ام	گرم تو دست بگیر می چنان چه چاره کنم
اشمار غمت عشق تو میشود انجم کرد	خلیج ریگ بیابان اگر شماره کنم

<p>هفت دل بزه بر کس ناز آوردم دیدم آن لبت پریشان شده از جذبه حق دانم این جنس نیارم بحقیقت بخیر سجده در قبله ابرو تیو سیکردم دوش تا شام دگری راه نه بندد بر من سطر باکاش بقانون بنوازی مارا</p>	<p>جان بفرمان تو در کیش نیاز آوردم متفرق شده گانرا همه باز آوردم کاین متاعیست که از شهر مجاز آوردم تا سکان را همه از توبه نثار آوردم بوی زلف تو بشماعت دراز آوردم که رنگ جان حزن رشته کسان آوردم</p>
---	---

شرح ابرو دش ز دیباچه آن چهره کلیم
 شاه بهیست که از گلشن راز آوردم

<p>هر کجا سگ بود خواب شکست شیشه ام کس نداند ضربت طعن مرا بر یلبوس آشنا گشتم بمی بگانه باشد تو بکار رشته و سواس را اندر دم پیوند نیست</p>	<p>از تر نشود نادارد تو گوی رشید ام حال خارا را که می داند بغیر شیشه ام برخلاف رای نادان بود این اندیشه ام که شتر را باده دانم آتش این بشیشه ام</p>
---	--

بر سر مکتوب من بخوایست میدانم کلیم
 رشک دارد بر کبوتر طائر اندیشه ام

<p>چند چون داغ هوس نقطه باطل باشم منکه شوقش از زلال ام کاش هنوز دست من حرز مرا دست همین میگوید</p>	<p>با غمت تیرگی آئینه دل باشم چون جرس تمبیه در ناله محمل باشم کاش در گردن آن شوق حامل باشم</p>
--	--

رگ سوسن همه از خاک مزاریم روید
گل خزان کرده و خاموش شود شمع اگر
باشن فطرت از سودگی افتاد ز کار
خانه برد و تن طلبگار فنام چو حباب
دل هوس پیشه اجل و طلب نفس فرین

بسکه من در هوس خنجر قاتل با شتم
لبیل گلشن و پروانه محفل با شتم
تا یکی عقده کتاف گره دل با شتم
در حقیقت چه بد ریاضه باطل با شتم
وای برین که درین مملکت غافل با شتم

لذتی نیست درین مرحله بر خلق ظلمت
ای خوش آنوقت که در آخر منزل باشم

اگر حبیب وطن لافم آن غریب منم
ز بس بد و در تو گردیدست عادت من
ز پاک گوهری خود بگوش هوش در آر
ز بس بود بگریبان دریدم عادت
منم که تخم گلم جسد نثار بار آورد
کسیکه گوش سبوت رقیب کرد توئی

که چون عقیق بود آب و رنگ ز منم
چو آسیای رنده همیشه در و ظنم
هر آنچه می شنوی از جواهر ستم
بر ذره واقعه صد چاک بینی از کفتم
چه بیشه بود که لبیل شکست در دهنم
کسیکه نپد لسان نشود لبیش منم

چنانکه عهد شکن گفتند ظلمت مرا
تو قمع آنکه به بند و بزلفت پر شکتم

یارین کو تا نظر بر سر در عنایتش کنم
شرم نگذار که در پیشش به منم روی او

جان شیرین را بفراوان گفت پایش کنم
دور اگر باشم از و شاید تا شایش کنم

خواهم آن عشقیکه بخود سازم چون آتش	از سر حسرت نظر بر حسن زیبایش کنم
بگینای بی سبب رنجیده ازین کن پر	کو زبان دلنوازی تا دلا سایش کنم
نزد ساقی خورده ام سوگند از بالای غم	کز شراب کینه منت در بهالایش کنم
در خیالش رو بر و گشتم لب ز کار و فتنه	بسکه شوق بود بر لبش شکر خایش کنم

انقدر از عمر فانی فرصت خواهم خطیر
گر شود از باده مست و من تماشایش کنم

بدیده پارسه لعل از خون جگر دارم	ز فیض عشق اولعل از بدخشان بهشت دارم
بهشت عدن بخشم بدان خسار کنم گون	که من این بخشش پایه میراث پذیر دارم
دلا با کاروان فیض از خود میروم شب	رفیق چون نسیم گلشن باد سحر دارم
ز استغنا جواهر سرمه در چشم نمے آید	ز طوب آستانش توتیای در نظر دارم

طغیث این خار سید انم بسوزن بر نیاید
مگر کاوش که من نوکی ز ترکان نظر دارم

یا دباد آن شب که دل در انتظار داشتم	شوق وصل و وعده بوس کنای داشتم
کی ازان مستی بدین دود نبود می آیدم	نیم نازی گز چشم پر خار می داشتم
کی با موج خاکساری میتوانستم رسید	در میان اهل دنیا گرو قاری داشتم
گر نبود سنگ طفلان شاهد رسوائتم	در صفت دیوانگان کی اعتباری داشتم
با خزان سحر می بودم شکلیا ای طغیث	همچو بلبل گرچه امید بهاری داشتم

این لباس فرق سترایت پاپوشیده ام	از خیال رعنیه و امم مایه شیده ام
کز لباس فقر نقش بپوشیده ام	نقش من شبست گویا قدوم در سینه داشت
تا بسوزد برق اوزار زیر پاپوشیده ام	اک کار مغیلمان را که خشم عا جرت
این زره را بداتم از زیر قبا پوشیده ام	ایدم افتاده ام در حلقه های زلف ام

مستعد نیستی بودم ظلمت این جاسه را
روز را در بر تن از بهر قبا پوشیده ام

گویی که تا جوان کند از گنبد سلیم	بیری رسید و گشت چنان بکیمایم
از خون همیشه چون رگ یا قوت حاتم	خون در رگم نمانده و استمسیان خون
ایام بتکند چو سبزه سفایم	از دلبالای خلق بود در بنو و نم
گویا که روح رفته بحسبم معالیم	اشک شال آئینه ام تو ام فنا
شهرت از آن شده است بازگ خیالیم	شخص من از زناکت او گشته چو خیال
پامال خلق ساخته چون نقش قالم	طرح کاغذ این چرخ نقشبند
در کوزه سفال کدورت زلالیم	صافی دل و بنجاک نشینی نموده شو
گاه به چو ماه بدرم و گاه به هلالیم	از نفع شوق صبل دزبان گذاریم
اشکم سحابی است بمی غزالیم	چو سحبت شکست خود و شوق آن غزال
آهنگ من فرون شود از گوشمالیم	از ساز سطریم که ز ناسازی فلک
رفعت قباب جنت و عزت معالیم	از مهر ابل بیت نبی خانه ام حلیم

من بر تو حسنه ز عشقم و بر عشق من انهم	محبوب من عشقم و سیل قلبم
از من سیل است تو آموز عشق را	خوانده عاشقان چو دعای و سالم
دست و پا و تر مرادم ز نفس عشق	از این سبب گردن خوبان عالم
من جیم غم ز عشقم و عشقت بر من	از عشق او چگونگی توان کرد ز عالم

باینده مشکل عشق است پر توش

گفتم قلمی که تو به استی دلالم

هر شب شب خیال ترا یاد میکنم	خود را بدین سبب نفسی شاد میکنم
بوی شبنم ام که مگر بوی صباست	عینم نکن که هر چه باد میکنم
دارم سواد خط تو بر صفحه ضمیر	مشتی ز روی زخمت استاد میکنم
باد غرور را رگ گردن قوی کند	درمان او ز ضربت جسد میکند
خون میکشایم از رگ افندگان عشق	از ناله کار نشتر فضا میکند
و حبش دلم رسیده و از ام حبس است	زان رو مژغ غایب حسیا میکند

بر چرخ رخنه میکنم از آه خود طمیر

بر سنگ کار تیشه فرهاد میکنم

من از بهر پرستیدن تویی سیمین بر دام	اگر دین سحر از زمار زلف کافری دارم
بخواب من اگر طرعی بپای عشق میریزد	که من در سینه سوزان کعبه خاکستر دارم
سری دارم بپای تو که باد آن خند آید تو	هرم را اگر جدا سازی که من با تو سر دارم

فردا رسیدند و اسخه بود از مهر تو ای جام | چنان بگر تو ای شد کز نسیان محض و آتم

ظهیر از این گدای لالت شاهی میتواند زد

که از ترک جهان هر روز بر سر آهسته دارم

سن از آن وحشیان زان بلبانم

سرخ استیم از نیشی جو سه

گه هسایه پامال هسانم

چو گل نبود لاک از عشق خام

هنگام دوسند طیبت از عشق

سبکبارم تن اسی ساقی کردیگر

بیا اعتقاد با من هم فشر شو

کونی در شست و نی در بوستانم

در عتقا پرس اگر خواهی نشانم

گه با چند در یک انخیانم

چو نبود باغ مست از باغبانم

ز بس ریزد شرار استخوانم

غرور تو به دار و مسرگوانم

که من هم از شمار بیکسیانم

ظهیر از ضعف اگر آید نسیه

بریزد عضو چون باد خزانم

را یکجام می داد چنان از عشق ستانم

نیدادم ره باد صبار در حرم گل

یاد آمد هزاران نارستان حق با نیا

دلتنگی بسیر غنچه که آیم بیا سه خود

چو مرغان چمن در انتظار ماه فروری

که جام آب حیوان زاز دست خفرتانم

اگر باخوشتن نیند نه بلبل در گلستانم

چشم افتاد در سخن من از یارستانم

مگر با بگ هزار اندر سخن از دیده بستانم

ظهیر از این سبب من آرد مندرستانم

بجواب بود و رخسار آفتاب میدیدم	خوش آتشی که من در آفتاب میدیدم
را انفصال غدار تو صبح برگردون	غبار غم بر رخ آفتاب میدیدم
چرخا هست ندانم که پیش ازین جز عشق	زیاده در دل خود انتظار میدیدم
ازان زیاده بریدم که از هوای نشاط	نشان سینه اندر شراب میدیدم

ظلمیر اهل شمت در میده ام از کوه
که در گه سختش در جواب میدیدم

هر گه فگار ز شرم ز گانش میشوم	گلشن تر ز زکس ستانش میشوم
تا عقد کشته بکار خود فاسگنم	آهسته نزد زلفت پریشان میشوم
هرگز نظاره جسلوه اورا نکونید	از بیکه همچو آینه حیرانش میشوم
با برویش همیشه شکایت کند کمان	از بر این نگه که بغیرانش میشوم

گر ز هر قدر او همه را میکشد ظلمیر
ما کشته نیستیم که پنهانش میشوم

ما طفل ناز پر در خار زمانه ایم	هستم اگر چه ناخلف آما یگانه ایم
تا قاصد کمان فلک در ره است ما	تیر و قضا و دست قدر را نشانه ایم
تا هست بر بدت نظر اهل زمانه را	مانیز روی ترکش اهل زمانه ایم
هر چند چشم آینه باریک بین بود	ما محو موشگافی مژگان نشانه ایم
خاک بره عوام زیار تکه خواص	دل کعبه حقیقت و ما آستانه ایم

از محبت گشاه ملو لیم در نه ما	بهر کشایش در رحمت بهاء ایم
ما کیم اگر چه بس بود این فخر ما ظهیر	کاشتر شست صنعت این کارخانه ایم
ماهر وصل جو بر رقیبان نمیکشیم در یاد لان چه حوصله را جام گویش بر دل هزار تیر جگر دوز میخوم تا غیر عشق بین که بیوسف چه میکند	دست و نازد این آجران نمیکشیم ما باده جز باغ عثمان نمیکشیم بیرون زمینه یکسر پیکان نمیکشیم کز پای خویش خار سفیلان نمیکشیم
راحت مجوسی و سنت سوزن کش ظهیر	کوشی چرا در وزن زندان نمیکشیم
ز که من بخلوت دل بار داده ام زلزلت او چه شکوه کنم چون بدست خویش روز آد میت از ایشان نمیوزند ما که سبزه را بر یاد کریم کنند رفت او دلم با مات نشسته است است مگر که خواب گران منگ عشق را	باری بدوش این دل بیمار داده ام لحنت جگر بند جگر خوار داده ام خود را بے بدست خریدار داده ام من بهترم که شمع بز ناز داده ام بار سیت کز فسانه بز ناز داده ام را بے تخته دل بیتار داده ام
از دو ضعیف و غلس بی قیمت ظهیر	نارنج چو گاو کیم بدیوار داده ام

خود را دم وصل تو خریدار ندانم
از خود روم از باد نازت که ز مستی
از من بجز از سلسله عشق میرسد
وانم که میان من از سر دول نیست

جز نایب دیده دیدار ندانم
کیفیت آن فتنه سرشار ندانم
دیرو حرم و سبزه دژ ناز ندانم
در باغ جدائی گلے از خار ندانم

آن گلبن نازی که طلبکار ظمیر است
یک جلوه از ان در دل اغیار ندانم

من دماغ دل از جفای خویشم
یرم به نشاء آشنای نیست
ممتون فرات آرزویم
از جبهه خود بود خود را
زین شعله وجود من شرار است
جوهر دل کس اختر ندارم

خار خودم و بیاسه خویشم
کز بے اثری دعای خویشم
لب تشنه کربلا سے خویشم
کام خود و کمر با سے خویشم
بی عشق تو در قیاسه خویشم
شرمند کماله اسے خویشم

از غیر بدان ظمیر که عشق
خود سنبله جدیاسه خویشم

تبر نسیم اعتبار سے ندارم
بنیر از شقائق که بادل غرورید
پیشتم نیار و سبا خاک کو لیش

خیر از خزان و بهائے ندارم
پس از خود دگر یاد کاری ندارم
بے شد که قدر غبار سے ندارم

پس از درگت حل بر خوارم سیفشان | که پروا آئی بانگ هزار می ندام
چو آینه با خلق صانعی صمیمم | و گزنا بدو نیک کار سے ندام

ظہیر از تو خواہم شدن در کنار سے | سر از آب خست کنار سے ندام

اسو کہ از پیش دل چنان ز جبار فتم | کہ بغیر ز دل رنگ چون صدار فتم
برای مجمل شہباز ماہ بستہ نگار | بہوئے گفتن ز گولہ در از فتم
نسیم نعلی ساہو سے زلف او آورد | مین گسستہ لسن از پی ہبا فتم
اونیکہ از مژہ رفتم غبار کونستہ ترا | ز آستان تو چون گرد بر ہو از فتم
زیم خویو بیگانہ یار گزاید ظم | اگرچہ بر سر کوسے تو آشتا فتم
اوانگار چو رنگے نداشتیم افشوس | ز دوست آن گل سیراب چون خاتم
میدہ از عقب سر نقادہ از سر بام | ز لب ز بیم رقیب تو بر رفت از فتم
را نہ کہ را ز غمت ہائے نگزد و فاش | سبک چو سایہ خود از شب جبار فتم

ظہیر اینہم ز خست کہ دیدم از غم تو | کسی گفت چرا آدم چہرہ از فتم

یہ عقد جہان چون دماغ میسوزم | ہمین مے ہمہ را در ایاغ میسوزم
چہ تار شب و روز را فیکہ کنند | بیک تبسم نہان داغ میسوزم
ادہ مجرہ سستینہ را با تیش عشق | بکو و تو کے پے عطر دماغ میسوزم

<p>بدرگاه خیالش شی که مستقرم</p>	<p>از شوق روغن سحر در چراغ مسموم</p>
<p>نایبم در بدتم جلاے داغ تازه طمیر</p>	<p>چو شعاع داغ بالاے دل مسموم</p>
<p>ای شبنم کز و تمنائے رسم</p>	<p>از خشک سال عشق بدریا نیرسم</p>
<p>بلیلی رود گلشن و چو دانه نرو شمع</p>	<p>در کوکے تو چراغ شیدا نیرسم</p>
<p>دایم گم بدوش نشاند ز جذب شوق</p>	<p>سرگز باستانه عذرا من برسم</p>
<p>گردون اگر همیشه بگرد و بکام من</p>	<p>از جوش آرزو به بداد و ای نیرسم</p>
<p>خجای رسید که اگر من هزار سال</p>	<p>بجویم ترا بس پای او بکسی نیرسم</p>
<p>او میرود و چو عمر و سن از پی روم طمیر</p>	<p>روزم ز دست رفت و بغد نیرسم</p>
<p>چون جاب ز زاده تی خانه خیالی میروم</p>	<p>در شراب نستی خود لا آبال میروم</p>
<p>نقش پاسے در نظری آرم از اهل کمال</p>	<p>من بدان ره یا وجود بیکالی میروم</p>
<p>اگر مثال ردی آورا منیم با نذر آینه</p>	<p>بجو روح از شوق در جسم مثال میروم</p>
<p>نامسا دار شادمانی رخسار پیدا کند</p>	<p>در حصار غم بغیرم کو تو ال میروم</p>
<p>طفل شوخی برده از کت خنیا روم ای طمیر</p>	<p>در هواے عشق او در کت خیالی میروم</p>
<p>نیم زنجیر سپهر زگار میروم</p>	<p>که نیم ز سر زده و بسا بدار میروم</p>

چو غیر خویش نخواهم اسیر دیگر را	که من از قالی جبر شاخسار می رسم
آن را زخم مرا زود میکند تا سوز	قنای شه چو شود بخت دار می رسم

ظلمت راغ دلم از حق و خلوت گل	
ز بلبه بچشم تا زهر در می ترسم	

آدم که در این دایره دوستانه می رسم	بسته تو بسته خانه غریبانه می رسم
وقت شهادت است شهیدان عشق را	اذی بطون روخته پیرانه می رسم
شد دل که دل بسز رفت یار نیست	در جستجوی از میوه یاشانه می رسم
تا بگویم بیان زهرین کند سوال	گانه یارین سبب زهرینانه می رسم

هر چه دم ظمیر آید وصل یار	
منی زیم آتش من و بیکانه میخسته دم	

پرده پوشی عشقت ز بهمان دردم	ولی چه شود که ریشه آتش ز دردم
ز کز قوت تجلیل جانم نیز آشنایم	از آنکه تا نه فتنه بدامنشن گروم
نام جوهر و در خانه دارم که درون	چو تیغ شیرینان در میان ناخروم

اندازم از چاه تعب رنج در چینه ناله کنم	
--	--

ظلمت را بیک شراپا سرافشاده دردم	
---------------------------------	--

رنگه جاده مطلق نیست دردم	پایم چون عقدن مثل شکوه و معدن دردم
--------------------------	------------------------------------

سوان دلخواش آسایں تغاخر ہم	شہرت از آن گدشت که از خود زینمات
همچون خزان دهرند در بند آخریم	از چرخ خستی نبود بایر و شیش
پنداشتی نرسادگی افتقد کریم	بودی ز من غیبت سکر و سرگران

بر وضع ما بچشم جقارت بسین ظمیر	
بازن مشکو که ماء نر ازے تسخیریم	

آن زهره چهره را بخود آوار میکنم	تا خن بدل زدن بطرب ساز میکنم
گاهے که چشم بر رخ او باز میکنم	بیشک بهشت در نظرم جلوه میکند
ز دسج دهنی اعجاز میکنم	از سبکه کز کرشمه او چشم من تر است
بل اختیار سوئے تو پرواز میکنم	هر که مرا طلب کنی از عیش این نفس

از بس حشیده شربت ناز تر اظہیر	
از من نیاز اگر طلبی باز میکنم	

دل را بدفع نابوک مژگان سپر کنم	تا چند از آن کما پند ابرو حذر کنم
دائم در آفتاب قیامت سفر کنم	آن شبنم شرر صفتم کز هواے عشق
از زیر خاک و ست ظلم بدر کنم	خواهم که دامن تو بگیرم پس ز وفات
اورا کشتان ز روضه جنت بدر کنم	بایار اگر فرشته بند پای در بهشت

باشید ز عاشقان سخن عشق تا تمام	روایت
زین پس ظمیر که سخن مختصر کنم	نون

شب بر آید چرخ بر آید نوان سن

در قلم گنه با جا بست نیز رسد

من فاضل و سوار برین سپهر گام

جایی درم نشان که اگر عقل تیر خوش

یادش که باعث تقویت دل است

یار ز رفیق ناله شمع ز الصلوات

از کو چای تنگ نی استخوان من

تیز و قاز کشتی نخب روان من

چایکسواره مرگ عنان روان من

پدید هزار پیاپی و نیاید نشان من

مانده است این عقیق زیر زبان من

بیداری به بخش خواب گران من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

شب طبرقاری شبگیر می زغم

زیر خیم زلفت آمده بر حلقه خوان من

از خرس آو بگرایه سبقتی چیکونم دروان	داوده است پیر عشق می گویا شمال سن
-------------------------------------	-----------------------------------

شادم طایر من ز پشمال گشت ده	شد غسل توبه ام عرق اغسال سن
-----------------------------	-----------------------------

در آینه چشم من و تماشا کن چو نور سیده کشت عزیز استاد ست بجای آنکه نامه جو در غ عشق بردستم گره کشای غنچه میل می نیم صبت چو بوی جامه یوسف بندیده یعقوب بخشن قلب توان خشن نقد باز خرید	نگاه دردم آینه ز سیر زریا کن تو هم بطل غل نو آموز خود مارا کن بدین نشان قرار و ز حشر پیدا کن ز کار بیل شورایده یک گره واکن تو هم ز خاک درش چشم خویش بنیا کن سلاح و هم خرد را نقد سودا کن
--	---

مکن بستن رقیبان نگاه نستان	کرشم را همه دقت طایر شنید اکن
----------------------------	-------------------------------

خواهم که بوسه گیرم ازان دهن من نمود بلخ حسن مرا نازه گشت داغ از رنگ آل برده ز حسن رنگ رنگ هرگز شکستگی ز دل من کم نمی شود یاد آدم چرا ز لب یا قوت عام او ساقی پیاله گفت ندانم که او هم	هر لحظه آرد و بمشایان چشمن من دیدم شکفته گشت اشکات چمن من ز نقش چشم من بر چمن من خشن من تا بهت جد گیسوی او در شکش کن از چشم من معیق تیار از دهن من چشم ز بار گفتش اول دهن من
--	---

از پیش ظہیر در دوشمیل غریب است	
ہرگز نگفتہ ایم بفرست دین و وطن	

ظہیر دار فرو در کنار سونوختگان	سبا و ابر تھے شوی از شکار سونوختگان
پگرمی ست کہ از وی پیویم می سوزد	اگر زہلی وزد بر غبار سونوختگان
سینہ بیکہ دیا دم کشند شعلہ آہ	خند شرارہ ز رنگ خزار سونوختگان
بوی شعلہ سمندر زار دستان است	ندیدہ بلبل و قمر سے بہار سونوختگان

بجو شیریں کیسے را کہ نیست دین و وطن	
بجز ظہیر کیسے یادگار سونوختگان	

رہ مدعیان اند در کین سخن	ولی و بیع بود در جہان زمین سخن
من نتواند حسود تپشہ ازو	کہ ازہ بر سر او میکشم زمین سخن
را نہ کہ لاف سخن شیریند جو شہیدی	کہ ہر گس نشیند بر انگبین سخن
نظر اندہینے چو لاف غیب است	چو چہرہ نیل کیسے گز بود این سخن
غم جو اہر سفینے شمار بزم کس	چو دست فیض بر آرم ز آئین سخن
دین زمانہ دون از کمال چہرہ	کی از کمال فتنہ گوہر شین سخن

ہزار شکر کہ نو کہ تو هست تاج ایند	
ظہیر نام تر شبت ست بزمین سخن	

ایستادن و دیدہ نیاز مشوقان	غافلستند از نیاز معشوقان
----------------------------	--------------------------

سید بد بچو نه ستر از دل صبح	از دلم مهر را از معشوتان
در تراوش بلاد چو کوزه تو	دیده تو شیار معشوتان
در شبت خون خلیه صفت بخت	عشو که تاز معشوتان
مگر دهمان نسومی برده از من	که بوی ذراع می آید ز گلشن
برون آید بنایم ز خلد خار	مگر رنگ چشمهاست سوزن
بزمش ز راه راهی غمناخت	چنان افتاده ام از چشم روشن
ولی داریم که دارو قصه جانم	که جز من در غل پرورده دشمن
طلسم اذان بر او ویز پویند	رویت
که پرند رسم آن است از بر زمین	واو
دل ز پل راحت ست تاوک بیدار کو	خون بزرگ نیست نشتر قضا کو
این نقش بے اثر نیست برو کارگر	در دل سنگ ملک تیشه فرهاد کو
طفل دل او ز دیز شد بدستان عشق	از پے تعلیم او سیل استاد کو
بنوت بیکانه را شد رنگ گردن چو خون	تا بر دگر ازان ضربت جلا کو
از غم عشقش خلیه تا کندم گرم تر	
این دل افسرده را شعله فریاد کو	
انچه آتش کاشته میکنی افزور در ده	طبع خوشه گندم کن از خوشه جو

تو کام از دل از جام حقیقت فراد	بودش آلود مجاز از لب شیرین خسرو
کودک یک شب درو این مادر پرست	چشم غیرت بکشا و سنگ زهر نو
که تو ام اند بهم فصل گل و عهد شباب	فرصت از دست مده این سخن از من بشتو
رنج بهیوده میرد ز پای افرونی رزن	چون میرد بر یک گرده نان قلع شو
آنچه تو کسب نمائی ز بر لے دگرست	آسیار از چه غیر است ز چندین تک دو

لا تکلف چو ترا داعی حق خواند ظلمت
زود بیک اقامت ز ددستانه برو

گاهم بدیده چهره کشاید خیالی تو	کیا ره نا امید نیم از وصال تو
ترسم از آنکه آینه گردد مثالی من	ناگه اگر در کینه افتد مثالی تو
دست شکسته کشیدی از ان بنم	گردن کش زو ناز که هستم و بال تو
کتر نیم ز برگ حنا اے نگارین	ای کاش چون حنا شدی پایالی تو

ردیف

حالی من از غنا بنیامی شود بدل
قانع بود ظلمت بیک نقطه خالی تو

های هوز

ما پیله داد زلفت ترا بر سمن گره	شد بهر بستن دل با آن بر سمن گره
از بزم او بکبله زاهد نیستد دم	ترسد قد چو مسجی بز نارسن گره
بتم مایه بستن خون ریختن خطاست	گرد ز شوق رود تیو از جان بدن گره
نگشت فکر تاخن تدبیر پیوسته شد	نکشوده دست هیچ کس از کار من گره

	ساز عریان کن کردت و باشو و طمینه کی بنیواست تا بود اندر وطن گره	
دازم بچه فرنگی بخت نه زاده بربط تو از گوشه نشینان چله دار ای کاشیکه به نسبت سر جلقه خودم مستان بجه باری دها به من به بین	کا فردے نه فهم ز بانی ترک سادہ ایان فردش سبجه بز تار داذہ برگردین سگانی تو بودم قلا دلا وز دام زلفت معرکه گیرے کثا دله	
	این قطره بین که حوصله بحر سے برد دارم من و گدا هوں شاہزادہ	
از کد این چمن اسی گلبن تازہ آمدہ چکند حوصلہ با حسن چمن روز افزون جلوہ در وقت خرامت مہ عالم را خست این قدر باش کہ آہی زدلم شعلہ زند	کہ بدل بر دین ما اہل نسیا ز آمدہ کہ قصد خوبی دیر و زور تو باز آمدہ بیس فرازندہ قد شعلہ طراز آمدہ گر بند متور سے این سینہ کد از آمدہ	
روایت	مختلف کشتہ چنان حال و بانی تو طمینه کز حقیقت ہمہ در راہ حجاز آمدہ	لام الف
صیقعل غم سیدہ آئینہ دل را بجلا عاشقان از سایہ بال ہمارم بیکسند گفتم از کوی تو در غربت روم گفتا لعم	تیرہ آنکس شد آسودگی بستان کم ساد از سرخن سایہ ابر بلا گفتمش آیم بطون آستان گفت لا	

<p>خاکِ حن دارد و شرن اند خاکِ کر ملا گر سبک آلوده گردد بکنده در ملا</p>	<p>بسکه چشمِ نسیم شرکم بالبا آینه است مشکن از شغرت دل روشن دان چاک را</p>
<p>با وجود معیشت لوسید توان شد ظلمیر رحمتش مامست و محفوظم که ایم ربلا</p>	
<p>تو هم پر کانه دل از خبر بر دیده بیالا بود در مرکز و بهری شرار سیل بر بال بر اوراق پریشان خطِ ریمان میکند املا بمشرق آتین روی گل اذامی سمن الالا</p>	<p>فلکِ خونِ شفق پالاید از این شفق و الا سراپا در هوای قاصت اویم عجب نبود چو وصف زلفت او در دل نویسد کجاست شب در زمزم قرین پروانه است بلبل فکر</p>
<p>مایِ تختانی</p>	<p>ردیخت ز جبر او ظلمیر دل شکسته اشک می بارد صدت تا بکنند میرون بریزد لولوی لالا</p>
<p>بنفقت عمر خود بگذشت و مردم در تناس ندید آئینه ام را عکس حسن ماه می چائے بناکامی شد از بزم ندیم حسن زربائے نه در دل من افتد بدام سر و بالائے کز ابرو سید چشمه نمی آرد بطغرائے خوشا در عشق او دیوانه زنجیر در پائے</p>	<p>نه در سرور عشق نه در دل فکر سودم بکار بجای زخمی نیاید ناز ایدم ستار زندگی صفت شک سرانجام کرم نوازی عنده لیم راکل نشیده در گلشن ندانم کاتب تقدیر را در نوشت خود بیابان گرد خود بر روی زرق پروری دلم</p>
<p>که بر سر نایم زین سنگ باندن سنگ سدک</p>	<p>ظلمیر از عادات چرخ تن پر و عجب دلم</p>

بر دماغش کمن از بوی گریبان مدد	قبول دل ای یوسف کنگان مدد
یکدیگر خیمت او نیستند در آن مدد	رامروز کند روح گریبان مدد
ای تبسم کمن از پسته بخندان مدد	یازده کشد زخم باسید نکد
بهر سیرابیم ای ابر بهاران مدد	نشسته بگر چند باله بر خاک
ای نسیم اثر از شام غریبان مدد	م صبح وطن تیره ترست شب بغم

تا اسیدی ز در دوست روانیست ظمیر
سیکند حادثه گوے گریبان مدد

هر سر خار یکدیگر بنید پیاسه هر گله	ابر حسرت دیگر بود بر لبه
مانده از بر دوز ازل سین بر سر سلسله	رفش نشاید منع کردن شانه را
غار باشد عاشق از است گشتن از پله	ندگردش چشمه نغمه زخم شراب
گر نباشد اهل دل رازان غم ابر و پله	بب حزن او جاریست طوفان بلا

تا تو تسبیح بر گردن انگندی ظمیر
از گلویش شیشه خالی نیامد قلقله

عنکبوتی نکند غیر شکار سگس	یای عشقت نبود جز هو سس
ز دهر کسکه رسیدم ز رسیدم بکس	را همه در زویر قدم چمیدم
آهنی گرم نگردد ز سموم نفس	سرد با فداک چه خواهد کردن
پس چرا لاله صراست بشکل جرس	امون خبر از محل لیلے دارد

روز وصلش دل ازین سینه جدا
رنگ عشقم نباید رخ از فیض شراب

همچو بلیل که کند سیر حین رفتن
شهرت خویش نخواهم ز غمت بردن

بی خزان باد بهار حین طبع ظمیر
که بهر تازہ نعل تو بود تازہ رے

آز رده تو میشود از چشم خود برے
بگذر ز آب خضر که در عین ظلمت است
گو چشم از شکوه عشقت ضعیف باش
یاد آور از خزان که بجا فور میشود

کشتی نخواهد آنکه نداند شناورے
آنکس که خورد در طلب او سکندرے
شادم که میکند غم او روح پرورے
امروز اگر بهار کند خط چنبرے

آن باده که در خیم عشقت سر مهر
جام دل ظمیر برآورده ساغرے

رچه پامال کسانم بچمن همچو خسه
ین قلمرو تواند که بدون آید کس
زند است نبود مقصد او ایاصیت
را تازہ کن از فیض صغیری مطلب
سبب منت را بنیال آوردم
از درد ناند آفت آن آره غم است
- - - ین باغ خوش آنکس ظمیر

شاد از انم که نشد رنجی زن پاسی
عارقان گرچه دویدند درین شت بے
دست بر سر زنند از بهر چه مردم گنے
که دست در تن بی روح زند هر نفسے
با تو این سینه چنین پیش هر دست کسے
زلزلت تو را هنر چشم تو باشد عسے
لیک باشد که صغیر یکزد در نفسے

تاشد چہ زلفش تو معیا دقتابے کسے	بر سر کوی تو دیگر بنود چاہے کسے
ایں بیت من بچان مبتدئ شکر خندہ زبان	کہ رسد از لب تو بوسہ بہائے کہے
باشقان ست بنار از تو بخار آلودند	نیست در سیکدہ ناز تو پرواہے کسے

بار در بلوق ہم از گردن قمری ست ظہیر	
ز آنکہ بالہ ہم دم سر و زبالاے کسے	

اگر بکوسے تو قدر عبار دآشتی	ز صدر مجلس فغفور عار دآشتی
پہر نان کہ مرا نچتہ داشت چون خورشید	اگر چہ ماہ بقرصے مدار دآشتی
نئے قناد ہنالہ زیادین زودی	اگر بوسے ازین جو ببار دآشتی
ہزار کل ز گلستان عمرے چند	اگر چہ طاقت یک نوک خار دآشتی
بحرف راست نیم من جریں کج سخنان	اگر بحرف زبان ذوالفقار دآشتی

رقیب ہست نبیافت بر ظہیر آسان	
عشق اگر قدے استوار دآشتی	

بر فلک از آہ من میرفت دود کا شکے	بلکہ اصل آسان راخی نمودے کا شکے
تا بجے خورشید را بنید کسے در زیر بار	بند برقع از رخ آدمی نمودے کا شکے
دختر دوشیزہ گل میجد از خواب	بلبلان را خواب غفلت میر بودے کا شکے
میشود از عشق ادول را کشائیں شیر	درد دل تنگم غم او سے فزودے کا شکے
زین دو چشم سر سبز خوردہ بر نمی تید صدا	اگوش دل ایامی اور می شنودی کا شکے

<p>دو بیت و مختار</p>	<p>دیگر کی را کی تو انم دیدن ز تو او گلشن</p>	<p>بود بر جانی رقیب من بودی کاشکی</p>
<p>مگر کجاست دندیم بچکان دیسازنی از غم شمع تو چرواند پر سوخته را از نسون سبز زلفت بطلسم فتاحم کاش میبود مرا تو مسلم نیل گاه چون شدم روز از دل خانه خراب زانو سنگ در عشق نخواهم بچکان انبازنی کو دماغی که میخیزد بنوازم ساقی</p>	<p>با کس غیر دل خویش بکفتم رازنی گلشن عشق پهلوی بلبل آوازنی بنما از لب عسل دلم خود آوازنی چون شدم روز از دل خانه خراب زانو سنگ در عشق نخواهم بچکان انبازنی کو دماغی که میخیزد بنوازم ساقی</p>	<p>مگر کجاست دندیم بچکان دیسازنی از غم شمع تو چرواند پر سوخته را از نسون سبز زلفت بطلسم فتاحم کاش میبود مرا تو مسلم نیل گاه چون شدم روز از دل خانه خراب زانو سنگ در عشق نخواهم بچکان انبازنی کو دماغی که میخیزد بنوازم ساقی</p>
<p>دو بیت و مختار</p>	<p>با خیزش که ماه زلفا نیست گلشن</p>	<p>میروم بر دین میخانه بیک اندازنی</p>
<p>دلیبری سر و قدی ماه رخ شتابی مژه بچکان و چکان ابروی میراندازی میشد هر نفسی زلفت ترا پر وارش در گلستان تو بلبل ننگد پروازنی سطری کو که نوا میکند از شهابی جان من در قدمت هست بپا اندازی از آنکه در دست تو افتاد چنین شهابی</p>	<p>دلیبری سر و قدی ماه رخ شتابی مژه بچکان و چکان ابروی میراندازی میشد هر نفسی زلفت ترا پر وارش در گلستان تو بلبل ننگد پروازنی سطری کو که نوا میکند از شهابی جان من در قدمت هست بپا اندازی از آنکه در دست تو افتاد چنین شهابی</p>	<p>دلیبری سر و قدی ماه رخ شتابی مژه بچکان و چکان ابروی میراندازی میشد هر نفسی زلفت ترا پر وارش در گلستان تو بلبل ننگد پروازنی سطری کو که نوا میکند از شهابی جان من در قدمت هست بپا اندازی از آنکه در دست تو افتاد چنین شهابی</p>

تی دارم فرنگی زاده حسنیش کافرستانی	نگارستان بهارستان گلستان گلستان
ملاحظت در ملاحظت شود خوش آنک دارد	لبش از بس حلاوت در حلاوت سرکشان
دوخته آرسن پیچیده برگ یا سن در سو	نه آسبی در و چون ست پستان نارستان
نیم بلبل که از هر گل خلد در سینه ام خاک	نیم پروانه تا سوزم ز هر شمع شمعستان

مزن مطرب نی بهیوه در بزم خلیفه شب

که آهیم نیز تدهردم شررا نذر غیبتان

گرفتم بلام چین زلف عزیزین سو	فرنگی زاده شوخی کافری ز نارگیسو
دل ز یوسف بری مجنون فیهی کو کهن شود	ز لیا طلقه لیل و شمشیرین غنکسو
یک خال سیه جا کرده بر کنج لب فعلش	که گویا بر لب آب بقا بنشسته هندو
سراپا ناز دلداری تدروی کبک ز قناد	و چشمش غمزه پرکاری بهم پیوسته ابرو
رسیده گوشه در ابرو بچشم سرسای او	تو نپداری کماندار سیت در دنبال آهو
دوستان ز چاکدیرین دیدم بدل گفتم	تا شاکن که سوز ناز بار آورده ایسو
بر و چون همه به چون گل معاذ الله غلط	ندارد و چنین روی ندارد گل چنین بو
با هوسبب چشمش چه کردم چین بایروز	که چشم شیرگیر ماند ارد قبیح آهوس
سیان خوب رویان سر بلندی می نرداولا	که دارد چون خلیفه عاشق زار دعا کو

رباعی

سختی امید سوخت در بشیه دل	پیوند غمت بجاست در ریشه دل
---------------------------	----------------------------

بر چند زباده می خورم خون جگر

یک قطره نیرود ز شیشه مل

ایضاً

ده روز که عمر پدر ز خوف و غم است

آسوده دلی ز بعد مردن هم نیست

از غصه غذای خلق خون جگر است

زیر آنکه خطر در آن طرف بسیار است

ایضاً

چون آبر خدنگ رست رو باش دمام

گرمات ز خلیفہ رسم نگند

تا بر بدب داد خودش یا بے کام

بر خاک ترا جو درومی از تو جام

خاتمه طبع

پیر از حمد از دشمن آفرین و لغت فخر الاولین و الاخرین بر آتش سوادان

مرزشناس محتجب باد که از روز اجرای طبع نامی پیوسته نیست حق طوئیت مالک طبع

بخیر گالی فاه عام باشاعت نوادر کتب از علوم هر قسم مصروف بوده و از نیاجاست

که همواره در شخص تلاش کتب جدید نا در الوجود و بصرف زرق و برق و پاکلیف ہی اجاب علم

همچو بر گماشته نادر نا در کتابی از هر علم و فن مفید علم و سودمند نام بهر سائیده

مما اکمل بطبعش بدل جبه فرمود چنانچه اکثری از کلیات اساتذہ فارسی گو که

وجودش از کیابی عقا مثالی بود و درین طبع بطبع رسیدند مانند کلیات شیخ

علی حزمین و کلیات مرزا عبدالقادر بیدل و کلیات حضرت مصلح الدین

شیرازی و کلیات مرزا اسد اللہ خان غالب بلوی و کلیات امجد الرحمن جا

و کلیات نظیری نیشاپوری و کلیات مرزا احمد علی صائب و کلیات امیر خسرو دهلوی
و کلیات و تیمارکد انوری و کلیات و قصائد و دیوان حکیم فضل الدین خاقانی شردانی
و کلیات و شروع و رسالجات امام بخش صهبائی و دیگر کلیات متعدد که در فهرست دیوان
سندرج ست مکرر سه که ربطین رسیدند بحمد تعالی کلیات یعنی قصائد و دیوان
و قطعات و رباعیات از کلام بلاغت نظام شهنشاه اقلیم سخن گفت
روز به روز نازک خیال زبان آوریش حکیم ابو نصر ظهیر **ناریابی** که
در سخن سرانی بعد خوش نظیری نهشت و پای بلاغت و فصاحت نظمش بسے بار حریف
سر بر افروخت استادی کامل سلم الثبوت بود و سوائے ازین در کمالات علوم
حکمیة فلسفیة همپایه اش نبود از نهجت ویرا بقب صدر الحکما بقب کرده و مباح
سلطان تزل اسلام بود باری از سلطان افسرده دل شده بخدمت اباک
ابوبکر بن جهان پهلوان محمد نعت و بلوازم اکرام اختصاص یافت سال وفات
این مخنور کینای روزگار سه هجری بود المخفض کلیات مذکور الصدف باصفا
تذکره بالانبا حسن و صفائی خوشخط و واضح دو مصرعه بار و دم در مطبع فیض منع
جامع کلامی دهنوشی نو لکشور مقام لکھنؤ ماه **مئی** سنه **۱۸۹۰** مطابق
ماه **میزان** المبارک سنه **۱۳۰۰** هجری از حلیه طبع آراسته و پیرایه شده آوازه
گوش عالم و عالمان گردید قبول جهان جوانان با و نه و کره

و مقدمات و صاحبات و فتویات و
قطعات و رباعیات و مغزات و نثریات
و غیره -

دیوان شمس تبریزی - متوسط قلم
مصنفه حضرت شمس تبریزی -

کلیات عربی - از کلام سید محمد عرفی
دیوان عربی - کلام سید محمد عرفی -

کلیات جامی - از ملا عبدالرحمن جامی
کلیات نظیری - نیشاپوری -

کلیات نظم غالب دهلوی - کلام
مرزا اسد اللہ خان غالب دهلوی -

کلیات مولوی غلام امام شید
مجموعه منتخب و دواوین عناصر -

از امیر خسرو دهلوی طوطی هند - خلاصه
چهار دیوان حضرت خسرو (۱) دیوان

تختة الصغر کلام صغرسن (۲) دیوان
وسط الحیات کلام شباب - (۳) دیوان

عزت الکمال کلام کمال عمر کا (۴) دیوان
بقیہ نقیہ کلام هنگام پیری -

کلیات صائب - از میرزا محمد علی
صائب تبریزی -

انتخاب دیوان صائب - از مرزا
محمد علی صائب تبریزی -

کلیات شیخ سعدی شیرازی -
قصائد شیخ سعدی شیرازی -

قصائد مفت خوان نظامی مصنف
مولوی عبدالاحد صاحب مطبوعه مطبع

دیوان حضرت احمد جام ثنده پیل
سرخیل عارفان

دیوان خواجه معین الدین چشتی -
دیوان حضرت غوث الاعظم -

نام مبارک از شیخ محی الدین عبدالقادر
جیلانی -

دیوان مخفی - استاد اہل زبان
مخفی رستی کا کلام -

دیوان غنی - از ملا محمد طاهر غنی کشمیری
دیوان بیدل - از مرزا عبدالقادر

بیدل -
دیوان ناصر علی - شاعر نامور کا

کلام -
دیوان کشفی - از مولوی سلامت بہت

کشی -

